

Polska A

Textläsning

Adaptering,
ordlistor och kommentarer av

Morgan Nilsson

Version
18 juni 2006

1. Lizbona

Stefania Grodzieńska, 1961

Dzień był niby jeszcze zimowy, a niby już wiosenny. W taki dzień w człowieku powstają tęsknoty. Każda kobieta myśli o kupieniu sobie nowej sukienki, a mężczyzna – o nowej żonie. Ale już następna myśl jest: „A co zrobić ze starą?” I najczęściej marzenie pozostaje marzeniem, zwłaszcza jeżeli chodzi o sukienkę.

W taki zimowo-wiosenny dzień, pełen nadziei i smutku, wyszłam na ulicę. Słońce, które już naprawdę pierwszy raz w tym roku grzało, wywołało we mnie nagłą chęć czegoś nowego, czegoś innego, niż szary normalny tydzień.

Przechodziłam akurat obok biura podróży. Podróż... Tak. To jest to. Nastrój dworca... „Pociąg pospieszny do Pragi, Wiednia i Budapesztu odjedzie z toru drugiego przy peronie pierwszym...” Odjazd. Za oknami pociągu domy obcych miast. Fragmenty mieszkań, ulic, ludzi, którzy prowadzą tam swoje normalne życie. A my zaglądamy w ich życie jak przez dziurkę od klucza. Czy to nie dziwne, że ta kobieta z dziećmi tu mieszka, w tym Brnie czy w tym Wiedniu? Ubrała dzieci i wyszła z nimi po zakupy. Chodzi tak co dzień, ale dla mnie gra ona tylko swoją rolę w teatrze. Dla mnie ona istniała przez tę chwilę, jej epizod trwał mniej więcej cztery sekundy. Tak. To jest to.

niby *liksom*

powstaje > powstanie *uppstår*

powstawał > powstał

tęsknota *längtan*

tęskni > *längtar*

następny *nästa*

marzenie *dröm*

marzy > *drömmer*

pozostaje > *förblir*

pozostawał >

zwłaszcza *särskilt, i synnerhet*

chodzi o + *ack handlar om, är frågan om*

pełen *efterställt* attribut = pełny

smutek -u *nedstämdhet, ledsnad*

smutny *ledsen*

grzeje > *värma*

grzał >

wywola < wywołuje *framkallar*

wywołał < wywoływał

chęć *fem lust*

szary *grå*

akurat *just*

nastrój -oju *stämning, humör*

pospieszny *snäll-, snabb-*

tor -u *spår*

odjazd -u *avgång*

obcy *främmande*

prowadzi > *föra, leda*

życie *liv*

zagłada > *zajrzy tittar in*

zagładał > *zajrzał*

dziurka *dim håll*

dziwny *konstig, underlig*

co *partikel varje*

istnieje > *existerar*

istniał

Weszłam do biura podróży.

– Poproszę o bilet drugiej klasy – powiedziałam rozmarzona.

– Dokąd? – spytał przystojny urzędnik.

– Gdzieś daleko.

– Może do Koszalina?

– A dalej nie można?

– Za Koszalinem jest jeszcze Mielno.

– A dalej?

– Dalej już jest morze.

– Szkoda. A na łodzi nic innego pan nie ma?

– Proszę bardzo. Świeradów! Bardzo daleko i jednocześnie na łodzi.

– A dalej?

– Dalej już jest zagranica.

– Nie szkodzi. Nie zależy mi, żeby to było koniecznie w Polsce. Co pan mi może zaproponować za granicą?

– Żeby było daleko?

– Żeby było daleko.

– Może Lizbona?

– A to daleko?

– Daleko.

– To poproszę jeden drugiej klasy do Lizbony.

Przystojny urzędnik zastanowił się chwilę i powiedział:

– Niestety, proszę pani, musiałyby pani mieć paszport i wizę.

– Ale ja tam wcale nie chcę siedzieć, tylko bym

rozmarzony *drömmande*

roz- *åt olika håll*

marzy > **drömmer**

dokąd *vart*

przystojny *stilig*

urzędnik (urząd) *tjänsteman*

gdzieś *någonstans*

-ś suffix för obestämdhet

Koszalin 42 000 inv. en mil från

Östersjön

dalej *längre bort*

można *möjligt*

Mielno 2 000 inv., semesterort

vid havet

morze *hav*

szkoda *synd*

ład -u *land*

Świeradów 3 000 inv., kurort i

Polens sydvästra hörn

jednocześnie (jeden+czas) *sam-*

tidigt

zagranica *utland*

za *bakom, bortom* **granica** *gräns*

szkodzi > *skadar*

zależy, zależał > *är viktig, ange-*
lägen

koniecznie *nödvändigtvis, abso-*
lut

konieczny *nödvändig*

żeby *så att, bara*

zastanowi się < **zastanawia się**

fudnera, tänka efter

niestety *tyvärr*

musiałaby pani *ni skulle vara*
tvungen

siedzi, siedział > *sitter, stannar*
kvar, vistas långre tid

się przejechała tam i z powrotem. Wiosna, wie pan, taki ładny dzień, po prostu mam ochotę się przejechać. To chyba naturalne?

– Oczywiście, proszę pani. Sam bym się chętnie przejechał. Ale przepisy, niestety, utrudniają. Może by się pani jednak zdecydowała na coś krajowego?

– A co mi pan radzi?

– Ja bym pani polecił na przykład Poznań. Ładne miasto, czyste. Uniwersyteckie.

– Hm... To nie jest zły pomysł. Jeżeli pan już tak zachwala, to poproszę jeden drugiej klasy do Poznania. O której odchodzi pociąg?

– W nocy. Godzina zero dwadzieścia siedem.

– O, to dziękuję. Mówiłam panu wyraźnie, że wiosna, ładny dzień, mam ochotę gdzieś się przejechać. A nie w nocy. Po co w nocy mam jechać? W dzień nic pan nie ma?

– Dlaczego nie, proszę pani! Mamy szeroki asortyment dzienny, proszę bardzo.

– Na przykład?

– Kraków. Piękne, stare miasto. Zabytki, kościoły, zamek królewski autentyczny, na tak zwanym Wawelu. Będzie pani miała prawdziwą satysfakcję.

– No dobrze, niech już będzie ten Kraków, żeby panu czasu nie zajmować. Ile taki bilet kosztuje?

– Dziewięćdziesiąt jeden dwadzieścia.

– W jedną stronę?

– Tak.

przejedzie się < przejeżdża się
przejechał się < przejeżdżał się

åka en tur, vara ute och åka

powrót -otu *retur*

z powrotem *tillbaka*

po prostu *helt enkelt*

oczywiście *naturligtvis*

przepis -u (przed+pis) *föreskrift,*

bestämmelse, regel, recept

utrudni < utrudnia *försvårar*

trudny *svår*

krajowy *inhemsk* **kraj** -u *land*

radzi > poradzi *råder*

poleci < poleca *rekommenderar*

przykład -u *exempel*

czysty *ren*

zły *dålig*

pomysł -u *idé*

zachwali < zachwala *berömmar*

(överdrivet)

chwała *ära, beröm*

o konjunktion *som* **uttrycker**
reaktion, pos. el. neg.

wyraźny *tydlig*

wyrazi < wyraża *uttrycker*

po co *varför, till vilken nytta*

asortyment -u *sortiment, urval*

zabytek -u *minnesmärke, histo-*
riskt intressant objekt

kościół -oła *kyrka*

zamek -u *slott*

królewski *kung-* **król** *kung*

tak zawny *så kallad*

prawdziwy (prawda) *verklig*

satysfakcja *tillfredsställelse*

niech *låt*

niech będzie *det får bli*

zajmie < zajmuje *upptar*

zajął < zajmował

strona *sida, håll*

– To tam i z powrotem sto osiemdziesiąt dwa czterdzieści?

– Tak jest, proszę pani.

– Za drogo. Prawie dwieście złotych to już są pieniądze. Nie mówię, żeby się targować, broń Boże. Byłoby co innego, gdybym tam miała jakiś interes. Ale na fantazję to za drogo. Nic tańszego pan nie ma?

– Owszem mamy piękne trasy po niższych cenach. Wyszaków – dziewiętnaście dwadzieścia. Tam i z powrotem podróżuje pani za trzydzieści osiem czterdzieści.

– Ale czy ten Wyszaków ciekawy?

– Jeżeli mam być szczery, to w porównaniu z Lizboną nie bardzo. Ale za to jaka cena!

– Pewnie, drogo to nie jest. Ale jak pan sam przyznaje, że gorsze miasto od Lizbony, to i czterdziestu złotych szkoda. Piechotą pieniądze nie chodzą.*

– A co by pani powiedziała na Piastów? A może by Ursus albo Włochy? Tanie jak barszcz. Tam też ludzie podróżują. Nie chciałbym, żeby pani wyszła od nas z pustymi rękami.

Zamyśliłam się i spytałam:

– A jakie jest pana zdanie o Wilanowie?

– Jak najlepsze, proszę pani. Wilanów mogę polecić z czystym sumieniem. Osiemdziesiąt groszy, park i zabytki.

– Poproszę więc jeden do Wilanowa.

– Bardzo mi przykro, ale biletów na miejskie

targuje się, targował się > *pruta*
broń Boże *Gud förbjude*
broni > *försvarar, hindrar*

co = coś
interes -u *ärende*
tani *billig*

owszem *jodå* (lite motvilligt)
po + lok *för, till, å* (om priser)
niższy (niski) *lägre*
Wyszaków -owa 6 000 inv. nära
Warszawa
podróżuje, podróżował > *resa*

ciekawy *intressant*

szczery *uppriktig*
porównanie *jämförelse*
porówna < **porównuje** *jämför*
równy *jämn* **za to** *å andra sidan*
przyzna < **przyznaje** *erkänner*
przyznał < **przyznawał**
gorszy (zły) *sämre*
od + gen *än*
szkoda + gen *synd på*
piechota *till fots*
piechota *infanteri*
* *växer inte på träd (?)*

Piastów -owa 15 000 inv. nära
Warszawa

Ursus 17 000 inv. nära Warsza-
wa, stor traktorfabrik

Włochy *förort till Warszawa*
barszcz -u *rödbetsoppa*
pusty *tom*

zamyśli się < **zamyśla się** *bli*
fundersam, eftertänksam

zdanie *åsikt*

Wilanów -owa *förort med slott*
jak + superlativ (*som är*) *möjligt*
sumienie *samvete*

więc *så, då, i så fall*

przykro *ledsamt* **przykro mi** *jag*
är ledsen, beklagar

autobusy nie sprzedajemy.

– Szkoda. Tak dobrze mi pan doradził, a teraz muszę iść do konkurencji.

Westchnęłam i spojrzałam na urzędnika. Miał bardzo ładne oczy.

– Za dziesięć minut kończę pracę – powiedział. – Jeżeli pani może poczekać, to postaram się pani załatwić autobus. Nasz klient – nasz pan.

Był piękny zimowo-wiosenny dzień. Chodziliśmy do zmroku po błocie wilanowskiego parku. Na drzewach były pąki, urzędnik biura podróży miał piękne oczy i wcale nie wiem, czy wiosna w Lizbonie jest ładniejsza.

miejski *stads-*
sprzeda < **sprzedaje** *säljer*
sprzedał < **sprzedawał**
doradzi < **doradza** *råder*

westchnie < **wzdycha** *suckar*
westchnął < **wzdychał**
spojrzy < **spogląda** *tittar (till)*
spojrzał < **spoglądał**
za + **ack** *om*
kończy > **skończy** *slutar*
stara się > **postara się** *an-*
stränga sig, försöka
załatwi < **załatwia** *ordna*
klient *kund*
zmrok -u *skymning*
błoto *sörja, slask, gyttja*
drzewo *träd*
pąk -a *knopp*
wcale *alls*

2. Dowcipy

Młody mężczyzna idzie drogą przez wieś w kierunku dworca kolejowego. Niesie ciężką walizkę. Chciałby przejść przez łąkę, żeby sobie skrócić drogę. Pyta więc gospodarza:

– Proszę pana, czy mogę przejść przez pańską łąkę? Śpieszę się, bo chciałbym zdążyć na pociąg, który odchodzi o 15³⁰.

Gospodarz odpowiada:

– Proszę bardzo, niech pan idzie. Jeżeli po drodze zobaczy pana mój byk, to zdąży pan nawet na pociąg, który odchodzi o 15¹⁰.

Na wystawie obrazów zwiedzający pyta malarza:

– Chciałbym pana zapytać, co przedstawia pański obraz?

– Ten obraz przedstawia krowę na łące – odpowiada malarz.

– A gdzie jest trawa?

– Trawę zjadła krowa.

– A gdzie jest ta pańska krowa?

– Poszła dalej. Przecież tu już nie ma trawy.

Pan Nowak je obiad w restauracji. Siada przy wolnym stoliku. Zamawia zupę owocową, drugie danie i kompot. Kelner podaje zupę.

– Nie mogę jeść tej zupy – mówi pan Nowak.

– Kelner zabiera talerz i po chwili przynosi inną

wieś *by*
kierunek -u *riktning*
kolej *fem järnväg*
ciężki *tung*

łąka *äng*
skrócić < **skracać** *förkorta*
gospodarz *bonde, husbonde*

śpieszyć się > *ha bråttom*
zdążyć < *hinna*

byk *tjur*

wystawa *utställning*
obraz -u *bild, tavla*
zwiedzić < **zwiedzać** *gå runt och titta*
malarz *målare, konstnär*
przedstawić < **przedstawiać** *föreställa*

krowa *ko*

trawa *gräs*

siadać > **siąść** *sätta sig*
wolny *ledig*
zamówić < **zamawiać** *beställa*
owoc -u *frukt*
drugie danie *huvudrätt*
podać < **podawać** *servera*

zabrać < **zabierać** *ta bort, ta ifrån ngn ngt*
przynieść < **przynosić** *komma*

zupę, ogórkową.

- Nie mogę jeść zupy – powtarza pan Nowak.
- Dlaczego? Nie lubi pan zupy? – pyta kelner.
- Lubię zupę, ale nie mam łyżki – odpowiada

pan Nowak.

Po chwili pan Nowak woła znów kelnera.

- Proszę pana, w zupie jest mucha!
- Kelner wyjmuje muchę z zupy.
- Już nie ma muchy, proszę pana!
- Gdzie jest kierownik? Proszę zawołać

kierownika! – denerwuje się pan Nowak.

- Nie ma kierownika, jada obiady w domu – odpowiada kelner.

Na lekcji gramatyki nauczyciel tłumaczy:

- Kiedy mówię: dziś pracuję - to jest czas teraźniejszy, wczoraj pracowałem - to jest czas przeszły, jutro będę pracować - to jest czas przyszły.

Potem pyta Jacka:

- Kiedy mówię: my jemy, wy jecie, oni jedzą - to jaki to czas, Jacku?
- To pora obiadowa, proszę pana.

Sąsiadka państwa Kowalskich kupiła sobie auto. Nie miała prawa jazdy, musiała więc ukończyć kurs samochodowy i zdać egzamin. Po skończonym egzaminie zapytała egzaminatora:

- Jednej rzeczy nie wiem. Proszę mi powiedzieć,

med ngt, bära till viss plats
ogórek –a *gurka*

powtórzyć < **powtarzać**
upprepa

łyżka *sked*

wołać > **zawołać** *ropa på, kalla på ngn*
mucha *fluga*

wyjąć < **wyjmować** *ta ut*

kierownik *chef*

denerwować się > **z-** *bli upprörd*

jadać *bruka äta, ha för vana att äta*

nauczyciel *lärare*
tłumaczyć > **wy-** *förklara*

przeszły *förfluten*
przyszły *kommande*

pora *tid, tidpunkt*

sąsiad *granne*
państwo *vir pl herrskap*
prawo *rätt, rättighet*
jazda *färd*
prawo jazdy *körkort*
ukończyć < *avsluta, genomgå*
zdać < **zdawać** *avlägga (prov)*

szkodzić > **za-** + dat *skada*

czy to zaszkodzi mojemu samochodowi, jeśli skończy mi się benzyna, a ja mimo to będę jechała dalej?

kończyć się > *s- ta slut*
mimo to *trots det*

Sąsiadka państwa Kowalskich zapytała małego Jacka:

– Czy jesteś jedynakiem?

Jacek odpowiedział:

– Nie, rodzice mają jeszcze małego fiata.

jedynak *ensambarn, enda barn*

Pan Kowalski spotyka sąsiadkę i opowiada:

– Niech pani sobie wyobrazi, byłem wczoraj świadkiem wypadku. Widziałem, jak auto przejechało kominiarza.

Na to sąsiadka, przerażona:

– Mój Boże, w dzisiejszych czasach człowiek nie jest bezpieczny nawet na dachu.

spotkać < **spotykać** *träffa*

wyobrazić < **wyobrażać** *sobie*
föreställa sig, tänka sig

świadek *vittne*

wypadek *olycka*

przejechać < **przejeżdżać** *köra*
över

przerażony *förskräckt, förfärad*

Bóg vok **Boże** *Gud*

bezpieczny *säker*

dach –u *tak*

Wiek dwudziesty pierwszy. Ruchliwa ulica wielkiego miasta. Jezdnia pełna samochodów, jadących z wielką szybkością. Na chodniku stoi smutny przechodzień, który usiłuje przejść na drugą stronę ulicy. Po przeciwnej stronie widzi innego przechodnia. Woła do niego:

– Jak się panu udało przejść na tamtą stronę?

– Ja nie musiałem przechodzić – odpowiada tamten. – Ja się urodziłem po tej stronie ulicy.

– Zupełnie nie wiem, co kupić żonie na imieniny.

– To zapytaj o to żonę.

– Co za pomysł! Skąd ja wezmę tyle pieniędzy?!

wiek –u *århundrade*

ruch –u *trafik, liv och rörelse*

ruchliwy *livlig, livligt trafikerad*

jezdnia *körbana*

szybki *snabb*

szybkość *hastighet*

chodnik –a *trottoar*

smutny *ledsen, sorgsen*

przechodzień *fotgängare*

sila *kraft, styrka*

usiłować > *försöka, anstränga*
sig

strona *sida*

przeciw + dat *mot*

przeciwny *motsatt*

udać się < **udawać się** + dat
lyckas

zupełnie *fullständigt*

zupełnie nie *inte alls, över*
huvud taget

imię neutr *namn*

imieniny pl tant *namnsdag*

pomysł –u *idé*

skąd *varifrån*

tyle *så mycket*

– Dlaczego nie widać cię ostatnio z tą miłą blondynką, z którą chodziłeś w zeszłym roku?

- Wyszła za męża.
- Za kogo?
- Za mnie.

widać *synas*
ostatni *sista*
ostatnio *på sista tiden*
zeszły *förra*
wyjść < **wychodzić za kogoś za**
mąż *gifta sig med ngn (om*
kvinnan)

W pociągu rozmawiają dwie przygodne znajome:

- Czy pani ma dzieci?
- Tak, mam syna.
- Syn pali?
- Nie.
- Pije?
- Też nie.
- A może przychodzi późno do domu?
- Nie.
- To pani ma wyjątkowego syna. A ile on ma lat?
- Rok i cztery miesiące, proszę pani.

przygoda *äventyr*
przygodny *tillfällig, flyktig*

– Wyobraź sobie – mówi przyjaciel do przyjaciela – ostatnio, jadąc na polowanie, zapomniałem zabrać broń.

– Co za pech! A kiedy to zauważyłeś? Na polowaniu?

– Nie, w domu, w chwili, kiedy wręczałem żonie zajęcia.

ostatnio *här om sistens*
-ąc *-ande (eng. -ing)*
polowanie *jakt*
zapomnieć < **zapominać**
glömma
zabrać < **zabierać** *ta med*
broń *fem vapen*
pech *-a otur*
zauważyć < **zauważać** *märka,*
lägga märke till ngt
ręka *hand, arm*
wręczyć < **wręczać** *överlämna*
zajęcia *hare*

Mąż dzwoni do żony i mówi, że zaprosił na kolację przyjaciela. Na to żona:

zaprosić < **zapraszać** *bjuda in,*
invitera
przyjaciel *vän*
prać > **wy-** *tvätta*

– Ależ ja dziś robię pranie, zdjęłam z okien firanki, nie posprzątałam mieszkania, dziecko jest chore i ciągle płacze, ja mam katar i nie kupiłam nic na kolację!

zdyć < **zdejmować** *ta ner*
sprzątać > **po-** *städa*
chory *sjuk*
ciągle *hela tiden*
plakać, płacze > *gråta*
katar –*u* *förkylning*

– Nic nie szkodzi, moja droga, ten przyjaciel ma zamiar się ożenić i chciał zobaczyć, jak wygląda życie rodzinne.

zamiar –*u* *avsikt*
zenić się > **o-** *gifta sig (om man)*
wyglądać > *se ut*
żyć, żyje > *leva*
życie *liv*

W aptecę sąsiadka państwa Kowalskich pyta farmaceutkę:

apteka *apotek*

– Przepraszam, czy pani jest magistrem farmacji?

farmacja *farmaci*

– Tak.

– A od jak dawna?

dawno *sedan länge, (för) länge*
sedan

– Od dawna, od piętnastu lat.

piętnaście *GLDI* **piętnastu**

– A gdzie pani ukończyła studia? W Warszawie?

– Tak.

– Z jakim wynikiem?

wynik –*u* *resultat*

– Z bardzo dobrym. Dostałam dyplom z wyróżnieniem.

wyróżnić < **wyróżniać** *skilja ut, utmärka*

wyróżnienie *utmärkelse, högsta betyg*

– Jeżeli tak, to poproszę o proszki od bólu głowy.

proszek –*u* *pulver*
proszki *pl* *tabletter*

– Czy dostanę coś na katar?

dostać < **dostawać** *få (tag på)*
Czy dostanę ≈ **Poproszę** *Kan jag få...*

– Proszę bardzo, tu są krople do nosa i tabletki.

kropla *droppe*

– Czy te lekarstwa działają szybko?

nos –*a* *näsa*

lekarstwo *medicin*

– Jeżeli będzie je pan zażywał regularnie, to katar minie panu za siedem dni, a jeśli nie będzie pan ich zażywać, to aż za tydzień.

zażyć < **zażywać** *ta (om medicin)*

regularnie *regelbundet*

minąć < **mijać** *passera, gå över*
aż *först*

Pierwszą nagrodę w konkursie czasopisma kobiecego na temat: „Jak się ma ubrać kobieta wybierająca się do teatru?” otrzymał mężczyzna za odpowiedź: „Szybko!”

nagroda *pris*
konkurs –u *tävling*
czasopismo *tidning, tidskrift*
kobiecey *kvinnlig, dam-*
wybrać się < **wybierać się** *bege sig*
otrzymać < **otrzymywać** *erhålla*
= **dostać** < **dostawać** *få*
odpowiedź z fem *svar*

– Powiedz mi, Kasiu, ile ma teraz lat człowiek, który się urodził w roku tysiąc dziewięćset trzydziestym drugim?

– Mężczyzna czy kobieta?

W przedziale siedzi jakaś pani z małym synkiem, a naprzeciw nich jakiś pan. Synek co chwila pyta tego pana:

przedział –u *kupé*

– Ile pan ma lat?

– Czterdzieści dwa.

– A czy jest pan żonaty?

– Nie.

naprzeciw + gen *mittemot*
co + subst *var, varje*

Po kilku dalszych pytaniach i odpowiedziach synek zwraca się do mamy:

żona *fru, hustru*
żonaty *gift*

– Czego jeszcze chciałabyś się dowiedzieć, mamusi?

zwrócić się < **zwracać się** *vända sig till*
dowiedzieć się < **dowiadzać się** *czegoś få reda på ngt*

Profesorowie bywają roztargnieni. Dlatego złośliwi opowiadają o nich różne anegdoty.

roztargniony *tankspridd, disträ*
złośliwy *elak*
opowiedzieć < **opowiadać** *berätta*

Pewien sławny profesor jechał na swój odczyt do małej miejscowości. Kiedy konduktor zaczął sprawdzać bilety, okazało się, że profesor nie może znaleźć swojego biletu.

pewien *en viss*
sława *ära, berömmelse*
sławny *berömd*
odczyt –u *föreläsning*
miejscowość fem *ort*
prawda *sanning*
sprawdzić < **sprawdzać** *kontrollera*
okazać się < **okazywać się** *visa sig*

– Niech pan już nie szuka, panie profesorze.

Wierzę panu, że pan wykupił bilet – mówi konduktor.

– Ależ ja muszę znaleźć swój bilet. Muszę wiedzieć dokąd jadę.

znaleźć < **znajdować** *hitta*
wierzyć + dat > *tro, lita på*

dokąd *vart*

Krytyk i minister

Stefania Grodzieńska, 1961

krytyk *kritiker*

– Co sądzicie o nowej powieści Zbysława Szproty? – spytał minister.

sądzić > *anse*
powieść fem *roman*

– Nową powieść Szproty uważam za dobrą, ministrze – odpowiedział krytyk.

uważać > *anse*

Minister pokręcił głową.

– To jest w pewnym sensie dobrą – poprawił się krytyk.

kręcić > **po-** + ins *vrida på ngt*
sens –u *mening, innebörd*
w pewnym sensie *på sätt och vis*
poprawić < **poprawiać** *rätta (till)*

Minister pokręcił głową.

– W pewnym sensie dobra, to znaczy dobra dla wąskiej grupy kawiarnianych intelektualistów.

wąski *smal*
kawiarnia *café*

Minister pokręcił głową.

– Raczej dla publiczności o niewybrednym guście. Źle się wyraziłem.

raczej *snarare*
publiczność fem *publik*
wybredny *kräsen, sparsmakad*
gust –u *smak*
wyrazić < **wyrażać** *uttrycka*

Minister pokręcił głową.

– A w ogóle to zła powieść, panie ministrze.

w ,ogóle *över huvud taget, på det hela taget*
zły *dålig*

Minister pokręcił głową.

– Przy czym nie należy jej całkowicie potępiać.

nie należy *man bör inte*
całkowity *fullständig*
potępić < **potępiać** *fördöma*

Minister pokręcił głową.

– Strasznie niewygodny ten kołnierzyk – powiedział.

wygodny *bekväm*
kołnierzyk –a *krage*

3. Kleks

Maria Zientarowa, *Drobne ustroje*, 1961

W szatni było tłoczno i pachniało mokrym ubraniem.

Andrzej ścisnął rękę matki, jakby ją chciał zmiażdżyć.

– Puść rękę, bo muszę się dopchnąć do lady.
Poczekaj przed lustrem – powiedziała matka
Andrzeja.

– Idę z tobą – powiedział Andrzej ledwo
dosłyszalnym głosem. – Mamuś, co to jest kleks?

– To jest taka plama z atramentu.

– Musi być czarna?

– Nie musi.

– A może być biała?

– Chyba tak.

– A gdzie jest ten kleks?

– Poczekaj chwilę, bo zaraz się zaczniesz, a w
płaszczach nas nie puszcza.

– A dlaczego tu się nazywa „Kleks”?

– Bo to jest teatr dla dzieci.

– To co?

– Zobaczysz.

– A co to jest teatr?

– To jest taki dom, w którym przedstawiają.

– Co to znaczy, że przedstawiają?

– Grają sztuki.

– Sztuki czego?

– Różnych autorów.

kleks -a *bläckfläck*
drobny *liten, i små bitar*
ustrój -oju *organism; statskick*

szatnia *garderob (på teater)*

tłok -u *trängsel*

pachnie, pachniał > + ins *lukta*

mokry *våt, blöt*

ściska > *trycka*

miażdży > *z- krossa*

puści < *puszcza släppa*

pchać > *pchnąć knuffa, skjuta*

dopchać się > **dopchnąć się**
tränga sig fram

lady *disk*

lustro *spegel*

ledwo *knappt*

dosłyszalny *hörbar*

głos -u *röst*

mamuś *oreg. vok. = mamusiu*

plama *fläck*

atrament -u *bläck*

czarny *svart*

biały *vit*

płaszcz -a *rock, kappa*

puści < *puszcza släppa (in)*

przedstawi < **przedstawia**
föreställa (spela teater)

znaczy > *betyda*

gra > *spela*

sztuka *pjäs; styck; trick, konst*

różny *olika*

– Co to znaczy autorów?
 – To są ludzie, co piszą.
 – Na maszynie?
 – Różnie.
 – Piórem też?
 – Piórem też. Puść rękę, bo mnie boli.
 – I robią kleksy?
 – Pewnie że robią.
 – No i co?
 – I nic. Może pani na jeden numerek. Dziękuję.
 – W Pałacu Kultury jest teatr?
 – Jest.
 – Musi być bardzo duży.
 – Bardzo. Chodź na miejsce, bo zaraz będzie dzwonek.
 – Po co dzwonek?
 – Ojej, w teatrze nie byłeś?
 – Nigdy w życiu nie byłem – powiedział Andrzej z głębokim westchnieniem.
 – Wiesz, że mi to do głowy nie wpadło. – Matka zatrzymała się i spojrzała na Andrzeja jak na zupełnie obcego faceta. – Coś podobnego? To właściwie niesłychane. O, słyszysz? Dzwonią.
 – Okropnie niewygodne krzesło – stwierdził Andrzej, gdy usiedli. – Będę się wiercił.

maszyna *maskin*

pióro *bläckpenna*

numerek -a *nummerbricka*

pałac -u *palats*, **Pałac Kultury**
sovjetisk skyskrapa i W-wa

dzwonek -a *ringning, ringsignal*

'po co *till vilken nytta, varför*

życie *liv*

głęboki *djup*

westchnie < wzdycha *sucka*

westchnienie *suckning*

wpadnie, wpadło < wpada *falla*

in i ngt, komuś do głowy

falla ngn in

zatrzyma się < zatrzymuje się

stanna upp, hejda sig

zupelnie *fullständigt*

obcy *främmande*

facet *kille, person*

podobny *lik, coś podobnego* *har*

man sett/hört på maken

właściwie *egentligen*

niesłychany *oerhörd, otrolig*

okropny *förskräcklig*

wygodny *bekväm*

stwierdzi <

konstatera

stwierdza

gdy = kiedy *när*

wierci > *borra*

wierci się > *skruva på sig*

– Nie po to przyszedłeś do teatru.
 – Mamuś, za tą firanką będzie to kino? Ale duża!
 – Nie kino, tylko teatr.
 – Będą się ruszać obrazki?
 – Nie obrazki, ale żywi ludzie.
 – Po czym poznać, że oni żywi?
 – No bo się ruszają.
 Światła zaczęły gasnąć.
 – Mama, faza nawaliła – krzyknął Andrzej na cały głos.
 – Cicho, smarkaczu – odezwał się siedzący za Andrzejem brunet z dużą czupryną, wyraźnie z piątej klasy.
 – Teraz będzie „W osiemdziesiąt dni dokoła świata” – szepnęła matka Andrzejowi do ucha. – To znaczy, że będą jechać dokoła świata w osiemdziesiąt dni. Zobaczysz, to bardzo śmieszne.
 – Kto będzie jechać? Oni czy my? – dowiadywał się Andrzej.
 – Oni. Ten w spodniach w kratkę i ten drugi.
 – A co my będziemy robić?
 – Nic. Siedzieć.
 – To nuda.
 – Zobaczysz, że nie. To bardzo śmieszne.
 – Mamy tu siedzieć osiemdziesiąt dni? – zaniepokoił się Andrzej szeptem.
 – Skąd? Wyjdziemy za dwie godziny.
 – Przed chwilą mówiłaś, że oni będą jechać osiemdziesiąt dni.

'po to därför, för att uppnå det

firanka gardin

tylko konj utan

rusza się > ruszy się röra på sig
 obraz -u bild
 żywy levande

'po czym på vad, enligt vad
 pozna < poznaje känna igen

światło ljus

gaśnie, gasł > z- slockna

faza fas (här: propp)

☞ nawali < nawala gå sönder

krzyknie < krzyczy, krzyczał
 skrika, ropa

cichy tyst, cicho adv

smark -u snor

smarkacz snorunge

odezwie się, odezwał się <
 odzywa się höras, yttra sig

brunet svarthårig man

czupryna kalufs

wyraźny tydlig

dokoła + gen runt

świat -a värld

szepcze, szpetal > szepnie,
 szpenał viska

ucho öra

śmiech -u skratt

śmieszny rolig

dowie się, dowiedział się <
 dowiaduje się, dowiadywał

się förhöra sig, få, ta reda på

spodnie pl tant G -i byxor

kratka ruta, w kratkę rutig

nuda subst tråkighet, ngt tråkigt

pokój rum; lugn, frid, fred

zaniepokoi < oroa

szept -u viskning

skąd varifrån; inte alls, absolut
 inte

przed + ins för ... sedan

– To co innego. To jest teatr.

– Dlaczego oni tak krzyczą i tak się denerwują?

– zapytał Andrzej po chwili na głos.

– Jak cię trzepnę, przedszkolaku zakichany, to polecisz – syknął czarny z czupryną.

– Mamuś, to może byśmy już poszli? – zaproponował Andrzej bardzo cicho.

– Siedź jak dorosły – szepnęła matka.

– Mówiłaś, że to jest teatr dla dzieci – oburzył się Andrzej.

– No patrz, przecież bardzo dobrze grają – szepnęła matka Andrzeja.

– Bardzo dobrze gra ten struś – zgodził się Andrzej. – Ojej, firanka im się popsowała.

– Wcale im się nie popsowała, tylko ją specjalnie zaciągnęli.

– No to już koniec.

– Nie, to jest koniec pierwszego aktu.

– Aktu?

– Części. O, uważaj, widzisz, teraz będzie coś dla ciebie. – uradowała się matka.

Z małej rurki wyskoczyło kilkadziesiąt kolorowych chusteczek, z cylindra trzy bukiety kwiatów, z małego pudełka żywa świnka morska, z nosa monety, z za rękawa karty.

co = *coś något*
denerwuje się > *z- vara, bli upprörd*
'na głos *högt*
trzepie, trzepał > **trzepnie** *slå (med snärt)*
przedszkolak *dagisbarn*
kicha > **kichnie** *nysa*
zakichany *förbannad, förbaskad, jäkla*

leci, leciał > **po-** *flyga*
syczy, syczał > **syknie** *väsa*
proponuje > **za-** *föreslå*

rośnie, rósł, rosnąc > *växa*
dorosły *vuxen*
burza *oväder, åskväder*
oburzy < **oburza** *uppröra, göra upprörd, oburzy się* < **oburza się** *bli upprörd*
przecież *ju*

struś *struts*
zgodzi się < **zgadza się** *samtycka, hålla med*
psuje się, psuł się > **po-** *gå sönder (lite), ze- (helt)*
wcale nie *inte alls*
specjalnie *med avsikt, flit*
zaciągnie < **zaciąga** *dra för*

część *fem del*
uważa > *akta sig, vara uppmärksam, vara försiktig*
raduje się > **-u** *vara, bli glad*
rura *rör*
wyskoczy < **wyskakuje** *hoppa ut*
kilkadziesiąt *tiotal, flera tiotal*
kolorowy *olikfärgad, färgglad*
chusteczka *näsduk*
cylinder *-a cylinderhatt*
bukiet *-u bukett*
pudełko *låda, kartong, ask*
świnka morska *marsvin*
moneta *mynt*
zza + *gen från baksidan av*
rękaw *-a ärm*
karta *(spel)kort*

– Świetnie gra – westchnął Andrzej, gdy kurtyna opadła. – Jeszcze lepiej od tego strusia. Właściwie trudno powiedzieć, który lepszy.

– Zaczynasz być bywalcem teatralnym – stwierdziła matka. – Chcesz cukierka?

– No – zgodził się Andrzej. – Co zaczynam być?

– Czym – odezwał się czarny z czupryną.

– Może pan pozwoli cukierka? – spytała matka Andrzeja.

– Chętnie – powiedział czarny i sięgnął nad głowę Andrzeja. – Jestem trzeci raz. Dobre przedstawienie – dodał. – O, uważaj, już się znów zaczyna. Teraz idzie ten numer ze zwierzętami i jarzynami.

Ukazała się kolorowa dekoracja przedstawiająca domek wiejski z ogródkiem. Na sali rozległy się oklaski. Andrzej klaskał jak opętany.

– Ten czarodziej to bardzo dobrze zrobił – stwierdził. – Samo by im tak szybko nie wyrosło. I w ogóle na deskach.

– To jest dekoracja – zaperzyła się matka. – Dekoracji nie widziałeś?

– Pewnie, że nie widziałem. Gdzie miałem widzieć? – oburzył się Andrzej półgłosem. A zwierzęta, co śpiewają, mama widziała? Ale, tam w

światny *jättebra, strålande*
kurtyna *ridå*
opadnie, opadł < opada *falla,*
gå ner
właściwie *egentligen*
trudny *svår*
bywałec *flitig* *besökare,*
stamgäst
teatralny *teater-*
cukierek -a *karamell*

pozwoli < pozwala *tillåta (inte*
ha något emot)

chętny *villig*
chętnie *gärna*
sięga > sięgnie *sträcka sig*
nad + ins *över, ovanför*
przedstawienie *föreställning*
doda < dodaje, **dodawał**
tillägga
znów = **znowu** *åter, igen*
zwierzę neutr, pl **zwierzęta** *djur*
jarzyna *grönsak*
ukáže się, **ukazał się** < **ukazuje**
się visa sig, dyka upp
wieś by, *landsbygd*
wiejski *lantlig*
ogród, ogrodu *trädgård*
rozlegnie się, **rozległ się** <
rozlega się sprida sig (ljud)
klaszczę ~ **klaska** > **kłaśnie**
klappa händer, applådera
oklaski pl tant *applåder*
opęta < **opętuje** *snärja, få makt*
över ngn
opętany *besatt*
czarodziej *trollkarl*

wyrośnie, **wyrosł** < **wyrasta**
växa upp
deska *bräda*

zaperzy się < **zaperza się**
irritera sig

półgłosem *halvhögt*

śpeiwa > *sjunga*

srodka siedzą ludzie. Widzę przez dziurę w głowie. Musi im być cholernie gorąco. Ja bym nie wytrzymał. Czy im za to płacą?

– Pewnie – stwierdził czarny z czupryną. – A coś ty myślał, że oni by się tak codziennie za darmo wygłupiali?

– Codziennie??? – Andrzej szeroko wybałuszył oczy. – Mama, on chyba buja!

– Szszszsz... – syknęła matka. – Codziennie.

W domu Janek z ojcem czekali na powrót Andrzeja z teatru.

– Opowiem wam wszystko – powiedział Andrzej zaraz od progu. – Zresztą możecie tam iść, bo oni to robią codziennie. Jeden czarodziej im czaruje dekoracje. Potem dorosły facet przebiera się za różne zwierzęta i skaczą, i krzyczą, i machają łapami, zupełnie jak w przedszkolu. A dzieciaki siedzą spokojnie w krzesłach i patrzą. Jak im się chce, to się śmieją, a jak nie, to nie. I tym dorosłym dzieciaki za to płacą, i różne kobiety śpiewają, i faceci coś mówią, i okropnie hałasują, a dzieciaki siedzą cicho, i jak się który odezwie, to zaraz wszystkie inne szszszsz...

– To kiedy my tam pójdziemy z tatą? – dopytywał się Janek z niecierpliwością.

– Tata by tam nie wytrzymał – powiedział Andrzej Jankowi na ucho. – Przez całe dwie godziny to tylko tym ze sceny wolno gadać.

środek -a *mitten*, w **środku** *inuti*
dziura *hål*
cholera *kolera*; interj *fan*
cholerny *förbannad, satans*
gorący *het*
wytrzyma < **wytrzymuje** *stå ut*
coś ty myślał = **co ty myślałeś**
codziennie *varje dag*
za darmo *gratis*
wygłupi się < **wygłupia się** *fåna sig, löjla sig, larva sig*
szeroki *bred*
☞ **wybałuszy** < **wybałusza**
spärta upp
oko, pl **oczy** *öga*
☞ **buja** > **z-** *lura(s)*

powrót -otu *återkomst*

opowie, **opowiedział** <
opowiada *berätta*
próg, prog *tröskel*
czaruje, czarował > *trolla (fram)*

przebierze się, przebrak się <
przebiera się *byta kläder, klä ut sig*
macha > **machnie** + ins *vifta, vinka med ngt*
łapa *tass, ben, fot (hos djur)*
zupełnie *precis*
☞ **dzieciak** = **dziecko** *barn*
spokój -oju subst *lugn, ro*
spokojny adj *lugn*
śmieje się, śmiał się > *skratta*
okropny *förskräcklig*
hałasuje, hałasował > *föra oljud*

inny *annan*
dopyta się < **dopytuje się** *höra sig för, vilja veta*
cierpliwy *tålmodig*
niecierpliwość fem *otålighet*

wolno *tillåtet*
☞ **gada** > *prata*

4. Klan

Telewizja Polska S.A., 2002, odcinek 642

AGNIESZKA: Cześć.

KRYSTYNA: Cześć.

AGNIESZKA: Masz dzisiaj dla mnie coś zielonego?

KRYSTYNA: Proszę bardzo.

AGNIESZKA: Mm. Dziękuję.

KRYSTYNA: Proszę.

PAWEŁ: Olka już wstała?

AGNIESZKA: Mhm. Ubiera się.

PAWEŁ: No, to miejmy nadzieję, że będzie to strój do szkoły, a nie na kolejną imprezę.

AGNIESZKA: Oj, tato, co ty jesteś na nią taki zły, no. Przecież wcale nie wróciła tak... późno.

OLA: Cześć.

KRYSTYNA: Cześć.

PAWEŁ: Cześć.

AGNIESZKA: Cześć.

KRYSTYNA: Ale miała stamtąd zadzwonić, prawda?

PAWEŁ: A tymczasem nawet nie odbierała telefonu. Było dla nas oczywiste, że dzieje się coś niedobrego.

OLA: Przecież już wam tłumaczyłam. Stacjonarny był cały czas zajęty, a Marcin w żartach schował moją komórkę.

PAWEŁ: Wyjątkowo inteligentny dowcip.

OLA: Tato!

S.A. = spółka akcyjna
aktiebolag
tnie, ciął, ciąć > *skära*
odetnie < *odcina skära av*
odcinek -a *avsnitt*

zielony *grön*

wstanie, wstał < *wstaje,*
wstawał stiga upp, resa sig

miej imp. av *ma, miał ha*
miejmy imp. 1 pers. plur.
strój, stroju *klädsel, dräkt*
kolej fem *tur(ordning)*
kolejny *nästa (i ordningen), en*
till
impreza *fest*
zły arg; *dålig*
wcale nie *inte alls (w + cały)*

stamtąd *därifrån*
tymczasem *emellertid*
nawet nie *inte ens*
odbierze, odebrał < *odbiera*
svara (i telefon)
oczywisty *självklar, uppenbar*
dzieje się, działo się, dziać się >
hända, ske
tłumaczy > *wy- förklara*
stacjonarny *stationär, fast*
zajęty *upptagen*
żart -u *skämt, w żartach på skoj*
chowa > *s- gömma*
komórka *cell, ☞ mobil*
telefon komórkowy
mobiltelefon
wyjątek -u *undantag*
wyjątkowy *ovanlig*
dowcip -u *skämt*
błysk -u *blixt*

PAWEŁ: Dzięki jego błyskotliwym pomysłom, przybyło nam trochę siwych włosów. To wszystko.

OLA: No, ale przecież w końcu wsadził mnie w taksówkę i w piętnaście minut byłam w domu.

PAWEŁ: No jasne. Właściwie powinienem był być wdzięczny, że raczył cię odesłać do domu.

KRYSTYNA: Oj, Paweł, to nie czas teraz na taką rozmowę. Olka, jedz. Jedz, bo nie zdążysz zjeść, a jeszcze w dodatku spóźnisz się do szkoły, no.

JADWIGA: Ja to czułam. Czułam, że on tutaj musi być. Bo mnie do was coś tak ciągnęło. Ale że on na mój widok ucieknie, tego ja się w najgorszych snach nie spodziewałam.

STENIA: Wypij to, bo to dobre na nerwy.

JADWIGA: Pewnie, że między nami różnie bywało, ale... No, ty mi pokaż takie małżeństwo, co to się nigdy nie kłóci. Mój Boże, mimo tego serca, co ja mam dla niego. Ale że wyście mnie nie powiadomili, nie uprzedzili nawet..

STENIA: Jadwigo, myśmy ci to już tłumaczyli. Okazało się, że Edward to brat Kazimierza, a jak znajdziesz brata, co go całe życie... nigdy go nie widziałaś, no to człowiek ma prawo zapomnieć o wszystkim, nawet o własnej żonie. Czy dobrze mówię, Kaziu?

KAZIO: Tak jest, ptaszynko, tak jest.

STENIA: No, myśmy cię chcieli powiadomić. No, ale

błyskotliwy *lysande, intelligent*
pomysł -u *idé, påfund, påhitt*
przybędzie, przybyło <
przybywa *öka (i mängd)*
siwy *grå*
włosy *pl hår, włos -a hårstrå*
wsadzi < wsadza *sätta, placera*
in i
w + ack (uttrycker den tidslängd
det tar att göra något) *på*
właściwie *egentligen*
powinięć *bör, -em jag bör*
powinięć *był* *jag borde*
wdzięczny *tacksam*
raczy > behaga
odeśle, odesłał < odsyła *skicka*
iväg, skicka tillbaka
zdaży < zdaża *hinna*
dodatek -u *tillägg*
spóźni się < spóźnia się *bli*
försenad, komma för sent
czuje, czuł > känna
ciągnie, ciągnął > dra
widok -u *åsyn*
ucieknie, uciekł, uciec < ucieka
springa sin väg, rymma
gorszy *komp av zly sämre*
sen -u *dröm*
spodziewa się > vänta sig
między + ins *mellan*
bywa > bruka vara, vara då och
då
pokaże, pokazał > pokazuje,
pokazywał *visa*
małżeństwo *äktenskap, äkta par*
co som
klóci się > gråla, tråta
mimo + gen *trots*
serce *hjärta*
wyście = wy + -ście
powiadomi < powiadamia
underrätta, meddela
uprzedzi < uprzedza *varsko,*
förvarna
myśmy = my + -śmy
okaże się, okazał się < okazuje
się *visa sig*
znajdzie, znalazł, znaleźć <
znajduje, znajdował *hitta*
co go = kórego *som*
prawo *rätt*
zapomni, zapomniał <
zapomina o czymś *glömma*
nawet till och med
własny *egen*
ptak *fågel*
ptaszyna ≈ kochanie *älskling*

Edward powiedział, że... Jak on to powiedział,
Kaziu?

KAZIO: No, że on musi sobie w głowie poukładać, co
i jak... ma ci powiedzieć.

JADWIGA: No i dlatego uciekł, jak mnie zobaczył,
tak?

STENIA: No, bo może jeszcze nie był gotowy, i boi
się, czy mu wybaczysz, no. Ale przecież on wróci,
na pewno wróci. Prawda?

JADWIGA: Ja czuję, że jak ja go sama nie znajdę, to
ja go więcej nie zobaczę.

JERZY: Wszystkiego najlepszego, kochanie.

ELA: Jerzy! A już myślałam, że zapomniałeś. Nawet
zrobiło mi się trochę przykro. Dziękuję.

JERZY: Dlaczego w tobie tak mało wiary we mnie?

ELA: Są śliczne.

JERZY: A to... na poczet przyszłych pereł i
brylantów, którymi mam zamiar ciebie obsypać,
jak otrzymam spadek.

ELA: Jerzy!

JERZY: I pozwól, że będę miał wyłączność do
zawieszania i zdejmowania tego cacka z twojej
szyi.

ELA: Dziękuję, kochanie, dziękuję.

STENIA: O! Dzień dobry, panie doktorze.

PAWEŁ: Dzień dobry, pani Steniu.

STENIA: No, przepraszam, że tak późno, ale to, co

uloży < **układa** *lägga i ordning*
poukłada < *lägga i ordning lite i*
taget

ma, miał > *hjälpverb skall*

☞ **jak** = *kiedy när*

boi się, bał się > *vara rädd*
wybaczy < **wybacza** *förlåta*

☞ **jak** = *jeżeli, jeśli om*

więcej komp av **dużo** *mera*

życzy > + gen *önska*
kochanie neutr *älskling*

przykry *tråkig, obehaglig*

wiara *tro, förtroende*
śliczny (*mycket*) *fin, vacker*
poczet -u + gen *förskott på ngt*
perła *pärla*

brylant -u *briljant*
zamiar -u *avsikt*
sypie, sypał > *hälla, strö*
obsypie, obsypał < **obsypuje**
överösa, hälla, strö runt ngn
otrzyma < **otrzymuje** *erhålla, få*
spadek -u *arv*

pozwoli < **pozwala** *tillåta*
łączy > *förena, förbinda*
wyłączy < **wyłącza** *utesluta*
wyłączny *enda, uteslutande*
wyłączność fem *ensamrätt*
zawiesi < **zawiesza** *hänga upp,*
hänga på

zdejmie, zdjął < **zdejmuje,**
zdejmował *ta ner, ta av*
cacko *liten prydnassak*
szyja *hals*

przydarzy się < **przydarza się** +

nam się wczoraj przydarzyło, to w życiu... by pan nie uwierzył. Całą noc nie spaliśmy. Wieczór siedzimy sobie z Kaziem tak w domu, bo Edek jak raz poszedł do sklepu, a tu dzwonek. Myślałam, że to Edek wraca, a to była ona.

PAWEŁ: Żona?

STENIA: Ach, panie doktorze, a zaraz potem w drzwiach stanął Edek. No i to wtedy to się powyprawiało.

PAWEŁ: No, ale ostatecznie pogodzili się, prawda?

STENIA: A skąd! Nie było okazji, panie doktorze. Bo Edek, jak tylko ją zobaczył, to od razu w tył zwrot i tyleśmy go widzieli. Cośmy się potem nagadali, natłumaczyli. Przez całą noc. A ona nic, tylko w płacz. No to po co nam to było? Przecież nie trzeba było się oglądać na Edka, tylko od razu jej powiedzieć całą prawdę. A teraz, panie doktorze, to ona uważa, że myśmy go specjalnie przed nią schowali. No a Edek, to jeszcze sobie pomyśli, że ona przyjechała na nasze zaproszenie, i że to jest jakiś podstęp.

PAWEŁ: No to rzeczywiście nie macie teraz u nich najlepszych notowań.

STENIA: No a Kazimierz to teraz z Jadwigą poszedł do miasta szukać go po schroniskach. A jak pan myśli, panie doktorze, znajdą go?

PAWEŁ: Kiepsko to widzę, pani Steniu. Raczej trudno znaleźć kogoś, kto tak bardzo chce się zgubić, prawda? Idziemy?

dat *hända, inträffa* (plötsligt, oväntat)
wierzy > u- tro

jak raz = właśnie *just*

stanie, stanął < staje, stawał
ställa sig, dyka upp
wyprawia > *ställa till, göra opassande saker*
powyprawia < *göra opassande saker i flera omgångar*
ostatni *sista*
ostateczny *slutgiltig*
ostatecznie *till slut*
godzi się > *po-* *komma överens*
okazja *tillfälle*
tył *baksida*, zwrot *vändning*
w tył *zwrot helt om*
tyle *så mycket*
gada > *prata*
nagada się < *prata tills man får nog*
tłumaczy > *wy-* *förklara*
natłumaczy się < *förklara tills man får nog*
placz -u *gråt*
ogląda się > *na kogoś ta hänsyn till ngn*
tylko *utan*
prawda *sanning*
uważa > *anse, tro*
specjalnie *med avsikt, med flit*
chowa > *s-* *gömma*
myśli > *po-* *tänka, tro*
zaprosi < *zaprasza bjuda in*
zaproszenie *inbjudan*
podstęp -u *fälla, listopad*
rzeczywiście *sannerligen*
notowanie *notering*

szuka > + *gen leta*
chroni > *s-* *skydda*
schronisko *hårbärke*
znajdzie, znalazł, znaleźć <
znajduje, znajdował hitta
kiepski *ganska dålig*
raczej *snarare, snarast, nog, ganska*
gubi > *z-* *tappa bort, förlora*
gubi się > *z-* *försvinna*

STENIA: No tak, bo ja jestem spóźniona.

spóźniony *försenad*

JULIA: Proszę bardzo, czterdzieści siedem pięćdziesiąt.

KLIENT: Proszę.

klient *kund*

JULIA: Proszę bardzo.

KLIENT: Dziękuję.

JULIA: Dziękuję. Do widzenia.

ELA: Julia, zrobiłaś mi naprawdę wielką przyjemność tym albumem.

naprawdę *verkligen*
wielki (*jätte*)*stor*
przyjemny *trevlig, behaglig*
przyjemność *fem njutning, nöje*
cieszy się > **u-** *glädja sig, bli glad*
podoba się > + *dat tilltala*
spodoba się < + *dat falla i smaken*
wspomni, wspomniał < **wspomina** *minnas; nämna*
wypocznie < **wypoczywa** *vila (ut), koppla av*
ruch -u (*liv och*) *rörelse, trafik*
zastanie, zastał < **zastaje, zastawał** *komma i rätt ögonblick för att träffa ngn*

JULIA: Cieszę się. Miałam nadzieję, że się pani spodoba. Kiedyś wspominała pani, że najlepiej wypoczywa w galeriach. No... galerii nie mogłam pani kupić. Ale album. Och, jaki dzisiaj ruch!

JULIA: Dzień dobry.

KLIENTKA: Dzień dobry pani. Przepraszam, czy ja zastałam panią magister Chojnicką?

JULIA: Tak, tak, oczywiście. Proszę bardzo.

KLIENTKA: Dziękuję.

tędy *den här vägen*

JULIA: Proszę tędy.

KLIENTKA: Dzień dobry.

ELA: Dzień dobry.

KLIENTKA: Przepraszam, że ja tak prosto tutaj, ale nie mogłabym dzisiaj nie przyjść z życzeniami. Wszystkiego najlepszego.

przeprosi < **przeprasza** *be om ursäkt, förlåtelse*
prosty *enkel*
prosto *direkt*
życzy > + *gen önska*
życzenie *önskning, gratulation*

ELA: Dziękuję bardzo.

KLIENTKA: A, i pragnę jeszcze bardzo serdecznie podziękować. Gdyby nie pani, ja naprawdę... Nie wiem, co myśleć. Strach pomyśleć, co stałoby się z

pragnie, pragnął > *önska, vilja*
dziękuje, dziękował > **po-** + *dat tacka*
gdyby = **gdy om** + **by** *konj, anger ett överkligt alternativ*
strach -u *skräck, fruktan, rädsla*

Michałkiem.

ELA: Nigdy bym sobie nie darowała, gdyby coś się stało.

JULIA: Ani ja... To może ja wstawię te kwiaty do wody.

ELA: Dziękuję.

KLIENTKA: A tu jeszcze... to taki drobiazg od całej mojej rodziny. Proszę bardzo.

ELA: Ale to nie jest drobiazg.

KLIENTKA: Syn sam namalował. W zeszłym roku zrobił dyplom na ASP.

ELA: Jest piękny. Jest naprawdę piękny.

STASIA: Bożeż ty no, Władzio, ale ty dzisiaj pospał. Wypoczęty chociaż?

WŁADZIO: Mhm.

STASIA: No to ja zaraz ziółka i twarożek ci nałożę. Chociaż nie. Ja zaraz... Ja dzisiaj, wiesz, obiecałam Michałowi, że jak będzie szła ta jego audycja, to ja zaniosę radio do Eli do apteki, żeby i ona posłuchała, co on tam mówi. Ale... No ale nijak nie mogę znaleźć. Spróbujesz, Władziu? No, a ja ci nałożę twarożku. A wiesz ty chociaż jaki to dzień dzisiaj mamy? Bo ja z samego rana składała życzenia Eli. No co, znalazłeś?... Hm. No to już pora. A Michał tak prosił, żeby ciocia nie zapomniała zanieść to radio o dwunastej. No i ja mu dała słowo.

WŁADZIO: Mam.

stanie się, stało się < staje się, stawało się *hända, ske*
nigdy *aldrig*
dar -u *gåva*
daruje, darował > po- + dat *skänka, ge (bort); förlåta*
ani inte ... heller
wstawi < wstawia *ställa ngt i ngt*
kwiat -u *blomma*
woda *vatten*

drobny *liten* (konkret)
drobiazg -u *småsak*

maluje, malował > na- måla *zeszły förra, föregående*
rok -u *år*
ASP = Akademia Sztuk
Pięknych Konstakademin
sztuka *konst, trick*
piękny *vacker, skön*

Boże vok av **Bóg** *Gud*
-ż *förstärkande, ger eftertryck*
pośpi, pospał < sova en stund, *sova ovanligt länge*
wypocznie < wypoczywa *vila (ut), wypoczęty utvilad*
chociaż *åt minstone*
ziele, dim *ziółko ört*
twaróg -ogu, dim twarożek -u *kvarg, färskost*
nałoży < nakłada *lägga upp*
chociaż *förresten*
obieca < obiecuje *lova*
audycja *program (radio, tv)*
zanieś, zaniosa, zaniósł, *zanieść < zanosir bära till ngn*
slucha > po- *lyssna*
nijak *inte på något sätt*
próbuje, próbował > s- *försöka, pröva*
sam *självaste*
z samego rana *som första sak i morse, tidigt i morse*
złoży < składa *zyczenia framföra gratulationer, gratulera*
pora *tid; dags*
prosi > po- *be*
zapomni, zapomniał < *zapomina glömma*

STASIA: U Michała w audycji tak nie grają.

WŁADZIO: No ale Eli też się spodoba, no.

STASIA: To może ja zaniosę radio Eli i ona sama sobie znajdzie, tylko nic już z tej niespodzianki. To ty zostań tu na chwileczkę. Chociaż nie. Chodź, idziemy razem.

spodziewa się > *vänta sig*
niespodzianka *övertaskning*
zostanie, został < **zostaje,**
zostawał *stanna (kvar)*
chwila, dim chwileczka *stund*
razem *tillsammans*

JULIA: Proszę bardzo.

KLIENT: Dziękuję. Do widzenia.

JULIA: Do widzenia. Pani Elu, ja już resztę sprawdzę.

reszta *resten*
sprawdzi < **sprawdza**
kontrollera

ELA: A co ja będę robić?

JULIA: Pani ma dzisiaj imieniny. Powinna pani iść na spacer, najlepiej z dziećmi.

imię *neutr namn*
imieniny *pl tant namnsdag*
powinię, powinna *bör, borde*
zajmie się, zajął się < **zajmuje**
się + *ins ta hand om, ägna sig*
åt

ELA: O nie, dzisiaj dziećmi zajmuje się Beata. Postanowiła z okazji imienin dać mi wolne od wnuków.

postanowi < **postanawia** *besluta*
z okazji + *gen med anledning av*
wolne, -ego *subst adj ledigt*
wnuk *barnbarn*
poczyta < *läsa lite*

JULIA: To może pani poczytać, albo poleniuchować.

ELA: Julia, daj spokój, to są tylko imieniny.

RADIO: ... a wieczorem w hali klubu Szczecinianka spotka się Odra Miech ze Stalą Prudnik. I to już wszystkie aktualności w naszym programie, no, może poza jedną. Dzisiaj klub kibica szczególnie mocno trzyma kciuki za wszystkie Elżbiety, które mają swoje święto. A ja przy tej okazji pozdrawiam moją mamę, też Elżbietę. Mamuśka, kocham cię!

leniuchuje > *lata sig*
poleniuchuje < *lata sig lite*
spokój -oju *lugn, ro*
daj spokój *lägg av*
hala *hall, stor sal*
szczecinianka *kvinnlig invånare*
i Szczecin
spotka się < **spotyka się** *träffas*
Odra *Oder*
miech -a *(blås)bälg*
stal *fem stål*
Prudnik -a *stad nära Opole med*
22 000 inv.
aktualność *fem aktualitet, nyhet*
poza + *ins förutom*
kibic *fan, anhängare*
szczegól -olu *detalj*
szczególny *särskild*
mocny *stark*
trzymaj > *hålla*
kciuk -a *tumme*
święto *helgdag, högtidsdag*
pozdrawi < **pozdrawia** *hälsa*
kocha > *älska*

WŁADZIO: I ja też.

ELA: Dziękuję, dziękuję, dziękuję

STASIA: Chwalić Boga, zdążyli.

chwali > *lova, prisa, lovprisa*
zdaży < **zdaża** *hinna*

5. Klan

Telewizja Polska, S.A., 2002, odcinek 642, ciąg dalszy

PAWEŁ: Tak, oczywiście, możemy to usunąć.

PACJENT: A to nie jest coś poważnego, doktorze?

PAWEŁ: Klasyczny kaszak. Może pan już założyć koszulę.

PACJENT: Nie trzeba tego konsultować z onkologiem?

PAWEŁ: Nie, kaszaki nie mają charakteru nowotworowego. Może mi pan zaufać.

PACJENT: I tak na oko pan stwierdza, że to...

PAWEŁ: Wyciąłem już setki takich. Oczywiście, jeśli pan sobie życzy, mogę pana skierować na konsultację. Ale wtedy proszę zaznaczyć, że to tylko na pana życzenie. Nie chciałbym, żeby mój kolega po fachu posądził mnie o kompletną ignorancję.

PACJENT: Podziwiam pana dobre samopoczucie.

PAWEŁ: Nie rozumiem.

PACJENT: Wszystkim pacjentom odradza pan konsultację?

PAWEŁ: Przeciwnie. W większości przypadków doradzam je, ale... No, tu nie ma takiej potrzeby.

PACJENT: A jak było w przypadku pani Więclawskiej?

ciąg -u *följd, räcka, (för)lopp*

dalszy *vidare*

ciąg dalszy *fortsättning*

usunie, usunął < usuwa

avlägsna, ta bort

poważny *allvarlig*

kaszak -a *aterom, ofarlig knöl,*

svulst

założy < zakłada *ta på*

twór -oru *varelse, skapelse*

nowotwór -oru *tumör*

ufa > za- + dat *lita på ngn*

oko *öga*

na oko *efter ögonmått, på ett*

ungefär

stwierdzi < stwierdza

konstatera

tnie, ciął > *skära, klippa, hugga*

wytnie < wycina *skära ut*

setka *hundra*

kieruje, kierował > *styra, köra*

skieruje < skierowuje *remittera*

zaznaczy < zaznacza *markera,*

påpeka, framhålla

fach -u *fack, område*

posądzi < posądza *misstänka,*

tro

ignorancja *okunnighet*

podziwia > *beundra*

samopoczucie *självkänsla*

odradzi < odradza +dat + ack

avråda ngn ngt

przeciwny *motsatt, omvänd*

przeciwnie *tvärt om*

większość *fem majoritet*

przypadek -u *fall*

doradzi < doradza *tillråda*

potrzeba *behov*

KRYSTYNA: Ola? Ola!

OLA: Wołałaś mnie?

wola > **za-ropa**

KRYSTYNA: Tak, Oleńko, chciałam chwilę z tobą porozmawiać.

OLA: Nie czekamy na tatę?

KRYSTYNA: A tym razem myślę, że będzie nam łatwiej rozmawiać bez taty.

raz -u gång
tym razem *den här gången*
łatwy lätt, enkel

OLA: Mamo, dlaczego wy mi nie ufacie?

KRYSTYNA: Nie, ufamy tobie, tylko... nie musimy też ufać innym.

OLA: Jeżeli o to wam chodzi, to Marcin jest naprawdę w porządku.

chodzi +dat + **o** + ack *ngn menar*
ngt, syftar på ngt
porządek -u ordning
w porządku *okej*

KRYSTYNA: Może... No, siadaj. Widzisz, Olka, tak to już jest, że kiedy spotyka się dwoje młodych ludzi, to...

dwoje + gen *två (av olika kön)*

OLA: No ale po pierwsze my wcale nie byliśmy sami na tej imprezie. A po drugie... ja i Marcin... nie ma o czym gadać.

po pierwsze *för det första*
wcale nie *inte alls*
impreza *fest*
po drugie *för det andra*
gadać *prata*
w każdym razie *i varje fall*
traktuje, traktował > **po-**
behandla, se på
dobra adv *okej*

KRYSTYNA: No, nie wiem. No, w każdym razie potraktujmy problem teoretycznie. Dobra?

OLA: Mamo, ale nie ma problemu. Ja wiem, skąd się biorą dzieci. Wiem, jak się zabezpieczać, i koniec. Uważam na siebie.

bierze, brał > **weźmie, wziął** *ta*
skąd się bierze *varifrån ngt*
kommer

KRYSTYNA: Mhm. No, ale jakoś mi to nie wystarcza, żeby być spokojną o ciebie.

zabezpieczy < **zabezpiecza**
skydda, säkerställa
uważać > *vara uppmärksam,*
försiktig
jakoś *på något sätt*
wystarczy < **wystarcza** *räcka*
spokojny *lugn*
ochota *lust*

PAWEŁ: Nie mam ochoty dłużej odpowiadać na pańskie pytania. Pacjenci czekają.

dłużej *längre* komp. av **długo**
pański *herrns, er*
dowie się, dowiedział się <
dowiaduje się, dowiadywał
się + gen *få veta, reda på ngt*
na temat + gen *angående ngt*

DZIENNIKARZ: A może pańscy pacjenci chcieliby

się dowiedzieć czegoś na temat postępowania,
jakie toczy się w pańskiej sprawie.

PAWEŁ: Nie sądzę. To jest moja prywatna sprawa.

DZIENNIKARZ: Życie pani Więclawskiej też było
pana prywatną sprawą? A może w ogóle uważa
pan życie pacjentów za wyłącznie swoją sprawę.

PAWEŁ: Jakim prawem pan mnie obraża?

DZIENNIKARZ: Ja? To pan obraża opinię publiczną,
ignorując jej przedstawiciela.

PAWEŁ: Nie sądzę, żeby pan był godnym
przedstawicielem tej opinii, szczególnie gdy
wchodząc tu, nie uznał pan za stosowne wyjawić,
jaki jest prawdziwy cel pańskiej wizyty. Nie
zamierzam z panem dłużej dyskutować. Do
widzenia.

DZIENNIKARZ: Ja też nie. Zresztą ... już i tak
wystarczy mi to, co pan powiedział.

PAWEŁ: Proszę wyjść. Proszę wyjść!

DZIENNIKARZ: Z prawdziwą przyjemnością.

KRYSTYNA: Widzisz, Oleńko, wszystko się teraz
zmienia. Wy szybciej dojrzewacie. Inaczej
traktujecie pewne sprawy.

OLA: A może ci się tylko tak wydaje.

KRYSTYNA: A powiedz mi, a o czym my w tej
chwili rozmawiamy?

OLA: No o miłości, seksie, antykoncepcji.

KRYSTYNA: No, właśnie. Gdybym ja trzydzieści lat
temu rozmawiała ze swoją mamą o miłości, to

postępowanie *undersökning,*
mål
toczy > *rulla*
toczy się > *pågå*
sadzi > *anse, tycka, tro*

w ogóle *över huvud taget*
wyłącznie *uteslutande*

prawo *rätt*
obrazi < **obraża** *förolämpa*
opinia *mening, åsikt, uppfattning*
publiczny *offentlig, allmän*
opinia publiczna *den allmänna*
opinionen

przedstawiciel *representant*
godny *värdig*
szczegół -u *detalj*
szczególny *detaljerad*
szczególnie *i synnerhet*
uzna < **uznaje, uznawał** *anse*
(efter moget övervägande)

stosowny *lämplig*
wyjawi < **wyjawia** *avslöja*
prawdziwy *verklig*
cel -u *mål, syfte*
wizyta *besök*
zamierzy < **zamierza** *avse,*
ämn
i tak *ändå, i alla fall*

przyjemność *fem välbehag*
zmieni < **zmienia** *(för)ändra*
szybciej *snabbare* *komp av*
szybko
inaczej *annorlunda, på ett annat*
sätt

traktuje, traktował > **po-**
behandla, förhålla sig till
pewien *viss*
wydaje się, wydawało się >
verka, se ut att vara

miłość *fem kärlek*
antykoncepcja *(användning av)*
preventivmedel
właśnei *just (det)*
ack + temu *postposition för ...*
sedan

lekki *lätt*
peszy > **s-** *göra förlägen*
peszy się > **s-** *vara, bli förlägen*
speszony *förlägen, generad*
użyje, użył < **używa** + *gen*

byłabym lekko speszona, używając takich słów.

OLA: Ale co w nich złego?

KRYSTYNA: Właściwie nic, tylko... wam one bardzo łatwo przychodzą teraz. A, a... od słów łatwo przechodzicie do czynu.

OLA: Mamo, ale nie wszyscy. Mnie, na przykład, to raczej nie dotyczy.

KRYSTYNA: No, widzisz, raczej, a ja chciałabym mieć pewność, że jeśli już postanowisz wejść w to dorosłe życie, to będzie to krok naprawdę przemyślany, a przede wszystkim podparty miłością.

OLA: Możesz być pewna.

KRYSTYNA: Problem w tym, że młodzi ludzie tak bardzo chcą czasami przeżyć coś wzniosłego, coś fantastycznego, i tak bardzo na to czekają, że gotowi są oszukiwać samych siebie.

OLA: To znaczy?

KRYSTYNA: To znaczy, że chwilowe zauroczenie wydaje im się miłością, a jak przychodzi opamiętanie okazuje się, że jest już za późno i pewnych kroków nie da się cofnąć.

OLA: Hm.

KRYSTYNA: No, jedźmy, bo nam wystygnie.

JERZY: No i jak?

STASIA: Ładnie wyrosło, chwalić Boga, a sernik - prosto marzenie.

JERZY: A Elżbieta jeszcze nie wie o niczym?

använda
słowo *ord*
zły *dålig, ond; arg*
właściwie *egentligen*
łatwy *lätt, enkel*

czyn *-u handling*
przykład *exempel*
raczej *snarare, snarast*
raczej nie *knappast*
dotyczy *> angå, röra, gälla*
pewnie *säker*
pewność *fem säkerhet*
postanowi *< postanawia besluta*
rośnie, rósł *> växa*
dorosły *vuxen*
krok *-u steg*
przemyśli, przemyślał *<*
przemyśluje, przemyślał *tänka igenom*
przemyślany *genomtänkt*
przedę wszystkim *framför allt*
podęprze, podparł, podęprzeć
< podpiera stötta, stödja
podparty *stödd, grundad på*
przeżyje, przeżył *< przeżywa*
uppleva, genomleva
wzniosły *ädel, storslagen*

gotowy *redo*
oszuka *< oszukuje, oszukiwał*
lura
znaczy *> betyda*
to znaczy *det vill säga*
urok *-u charm, tjustring*
zauroczy *< förtrolla, fascinera*
zauroczenie *fascination,*
förälskelse (?)
opamięta się *< opamiętuje się*
sansa sig, komma till fattning
okaże się, okazało się *< okazuje*
się visa sig
da się *> gå, vara möjligt*
cofa *> cofnie, cofnął backa,*
gåra ogjord
stygnie, stygnął *> kallna, o-*
kallna lite, wy- kallna helt

rośnie, rósł, rosnać *> wy- växa,*
jäsa
sernik *-a kvarrkaka, ostkaka,*
cheesecake
prosto = **po prostu** *helt enkelt*
marzy *> (dag)drömma*

STASIA: Chyba nie.

JERZY: A zaglądała tutaj?

STASIA: Szczęście nie, bo jak my z Władziem byli u niej w aptece, to ja po cichu poprosiła pannę Julię, żeby miała baczenie i nie puszczała jej tu do domu.

JERZY: Beata z dziećmi gdzie?

STASIA: Niedawno wrócili i poszła na górę dzieci uroczyście przebrać.

JERZY: To ja też się przebiorę. A ciocia niech nakryje do stołu. Zaraz przyjadą z tej firmy cateringowej. Wszystkim się zajmą. Ja odbiorę. || Tak, Chojnicki. [...] Oskar, to ty? Cześć. Co się stało, że dzwonicz? [...] Tak, tak, oczywiście, oficjalne zawiadomienie z sądu otrzymałem. Dziękuję. [...] Będiesz? To fantastycznie. [...] No, oczywiście. Mam nadzieję, że się spotkamy. Już ja wszystko zorganizuję, tak że będzie dobrze. [...] No, to na razie. Cześć. || No!

WNUK: Kto to był, dziadku?

JERZY: To? Mój brat z Berlina.

BEATA: Przesłyszałam się, czy przyjedzie?

JERZY: Będzie przejazdem w Warszawie.

WNUK: A czy możemy już zawołać babcię?

JERZY: Nie, jeszcze nie możemy.

WNUK: Dlaczego?

JERZY: Bo nie wszystko gotowe. Musimy jeszcze nakryć do stołu. No wy pomóżcie cioci Stasi, ja pójdę się przebrać.

BEATA: Tak. Jasieńku, chodź, poskładamy serwetki.

marzenie *dröm* (= *längtan*)

chyba *nog*

zagląda > **zaglądnie** el. **zajrzy**
titta in

szczęście = **na szczęście** *som tur är*

po cichu *tyst, i smyg*

panna *fröken*

baczy > *akta på, vakta*

baczenie *vaksamhet*

puści < **puszcza** *släppa in*

góra *berg*

na górę (*en trappa*) *upp*

uroczysty *högtidlig*

przebierze, przebral <

przebiera klä om, byta kläder

nakryje, nakrył < **nakrywa do stołu** *duka bordet*

cateringowy [kejteringowy]

zajmie się, zajął się < **zajmuje się** + *ins ta hand om ngt*

odbierze, odebrał < **odbiera**
svara i telefon

stanie się, stało się < **staje się, stawało się** *hända, ske*

zawiadomi < **zawiadamia**
meddela, underrätta

zawiadomienie *meddelande*

sąd -u domstol, rätt

otrzyma < **otrzymuje** *erhålla*

organizuje < **z-** *organisera*

na razie *så länge*

przesłyszysz się, przesłyszał się <
höra fel

przejazdem *på genomresa*

pomóż imp. av **pomoże,**

pomógł, pomóc < **pomaga**

hjälpa

złoży < **składa** *läggga ihop, vika*

KRYSTYNA: A wiesz, co spotkało ciocię Monikę, gdy była nastolatką? Dlatego nie dziw się, kochanie, że przychodziły mi do głowy najczarniejsze myśli, kiedy nie odbierałaś telefonu komórkowego.

OLA: Przepraszam.

KRYSTYNA: No, a przynajmniej dobrze się bawiłaś?

OLA: Tak sobie. On tę imprezę... robił na wariata, i było bardzo dużo przypadkowych osób.

KRYSTYNA: No, właśnie, przypadkowych...

OLA: No, ale jestem pewna, że gdyby ktoś się do mnie przystawiał, to Marcin na pewno by go odstawił.

KRYSTYNA: O, tata pewnie przyszedł. Idź, Oleńko, przebierz się, bo zaraz wychodzimy.

OLA: Cześć, tato.

PAWEŁ: Cześć. || Cześć, kochanie.

KRYSTYNA: Cześć.

PAWEŁ: Nareszcie w domu.

KRYSTYNA: No, ale długo tu miejsca nie zagrzejesz.

PAWEŁ: No, cóż.

KRYSTYNA: Zmęczony?

PAWEŁ: Wykończony.

KRYSTYNA: Może nie powinieneś przyjmować tylu pacjentów.

PAWEŁ: Nie powinienem przyjmować wścibskich

ihop

posklada < *vika en efter en*
serwetka *servett, liten duk*

nastolatek *tonåring*
dziwi się < *z- vara, bli förvånad*
kochanie neutr *älskling*

czarny svart
myśl *fem tanke*

przynajmniej *åtminstone*
bawi się > *roa sig*

tak sobie *så där*
wariat *galning*
robić coś na wariata *göra något helt oförberett*
przypadek -u *tillfällighet, slump*
przypadkowy *tillfällig*
osoba *person*

przystawi się < **przystawia się**
do + gen *stöta på ngn, hänga efter ngn*
odstawi < **odstawia** *flytta bort, ställa åt sidan*

zagrzeję, zagrzał, zagrzać <
zagrzewa *värma upp*
miejsca nie zagrzać *inte bli långvarig på en plats*
cóż *det är inget att göra åt saken*

wykończy < **wykańcza** *göra slut på, ta kål på*
wykończony *slut*
powinieneś *du borde*
przyjmie, przyjął < **przyjmuje**
ta emot
tylu, GLD tylu *så många*
wścibski *nyfiken, snokande*

pismaków, którzy szukają sensacji tam, gdzie jej nie ma.

pismak *murvel, medioker
författare*

ELA: Julia, pójdę na chwilę do domu, dobrze? Zaraz wrócę, żeby zamknąć aptekę.

zamknie, zamknął < zamyka
stänga

JULIA: Dobrze, pani Elu. Tylko czy tu jest piątka, czy trójka?

piątka *femman*
trójka *trea*

ELA: Wyraźnie trójka.

wyraźny *tydlig*

JULIA: Będę musiała sobie sprawić okulary. A te syropy to zostawić tak na wierzchu?

sprawi < sprawia *skaffa*
syrop -u *medicin i flytande form*
zostawi < zostawia *lämna (kvar)*
wierzch -u *ovansida, rätsida*
na wierzchu *framme (inte
inplockat)*

ELA: Tak, tak, ja je później rozpakuję.

rozpakuje < rozpakowuje
packa upp

JULIA: A przepraszam, pani Elu, te odżywki to do lodówki?

odżywka *näringslösning,
barnmat*

ELA: Tak!

lód -u *is*
lodówka *kylskåp*

JULIA: A na którą półkę?

półka *hylla*

ELA: Julia, o co chodzi? Przed południem zapewniałaś mnie, że ze wszystkim sobie poradzisz. Dosłownie wypraszałaś mnie z apteki. A teraz co? Nagle sobie nie radzisz? Przepraszam.

o co chodzi *vad är det frågan
om*

południe *middag(stid)*
przed południem *på
förmiddagen*

zapewni < zapewnia *försäkra*
radzi sobie > po- z + ins *klara
av ngt*

JULIA: Nie, ja... bo ja chcę, ale... ja tylko tak, bo... bo... bo te odżywki... trzeba...

dosłowny *ordagrann, bokstavig*
wyprosi < wyprasza *be ngn att
gå, köra ut*

nagle *plötsligt*
kryje, krył > dölja

da, dał < daje, dawał sobie
radę *klara sig, klara av ngt*

ELA: Julia, co się za tym kryje? Powiedz mi! || Cześć!

JULIA: Dam sobie radę. Tak tylko pytałam.

zakończy < avsluta
działa > vara verksam, fungera
działalność *fem verksamhet*
zawód -odu *yrke*

ELA: Ja bardzo chętnie, tylko muszę pozamykać.

zamknie < zamyka *stänga*
pozamyka < stänga dörr efter
dörr, låsa lås efter lås

JULIA: Ja zamknę i przyniosę klucze.

JERZY: No, widzisz, masz taki miły, oddany personel.

oddany *hängiven, tillgiven, lojal*

ELA: Dobrze, dobrze, niech i tak będzie.

ELA: Dlaczego tak ciemno? Co to, światło wyłączyli?

JERZY: No, niech by tylko spóbowali.

ELA: Co się stało?

JERZY: Ostrożnie.

WSZYSCY: Niespodzianka.

ELA: Boże.

WSZYSCY: Sto lat, sto lat, niech żyje, żyje nam. Sto lat, sto lat, niech żyje, żyje nam. Jeszcze raz, jeszcze raz, niech żyje, żyje nam. Niech żyje nam.

ciemny *mörk*

światło *ljus*

wyłączy < **wyłącza** *koppla ifrån,*

stänga av

próbuj < **s-** *försöka*

ostrożny *försiktig*

spodziewa się > *vänta sig*

niespodzianka *övertaskning*

6. Klan

Telewizja Polska S.A., 2002, odc. 643

JERZY: Kochanie... Podoba ci się?

ELA: Jest śliczny. Już ci wczoraj mówiłam.

JERZY: Ale lubię słuchać, jak żona jest zadowolona.

Mogłabyś to powtórzyć?

ELA: Jest piękny!

JERZY: O! Piękne do pięknego pasuje.

ELA: Tylko nie wiem, czy nas na to stać.

JERZY: Kochanie, już nigdy więcej nie pytaj mnie,
czy nas na cokolwiek stać.

ELA: Wow, Jerzy, jesteś nadzwyczajny! Dziękuję.

Ale zrobiliście mi wczoraj niespodziankę.

JERZY: Wiem.

ELA: Kiedy tylu bliskich mi ludzi jest wokół mnie,
jestem naprawdę szczęśliwa.

JERZY: Nie zawsze tak bywało. Ale teraz już tak
będzie. Obiecuję ci. Jedz, bo ci ostygnie.

ELA: Mhm. A ty?

JERZY: Ja już jadłem. Kawy się tylko napiję.

ELA: Muszę zaraz wstawać. O której przyjeżdża twój
brat?

JERZY: Po południu.

ELA: Bardzo jestem ciekawa jaki on jest.

JERZY: No, niestety... tutaj nie przyjedzie.

ELA: Dlaczego?

JERZY: Jest tylko przejazdem. W interesach.

śliczny jättefin

zadowolona nöjd, tillfredsställd

powtórzy < powtarza upprepa

*stać + ack + na + ack någon har
råd med något (detta är inget
verb i polskan, utan ett
predikativ som t.ex. widać)
cokolwiek vad som helst, något
som helst, något över huvud
taget*

wow [ła] engelsk interjektion
zwyczaj -u vana, sed, bruk
*nadzwyczajny utomordentlig,
exceptionell*
niespodzianka överraskning

wokół + gen runt, omkring
szczęście lycka
szczęśliwy lycklig

*bywa > vara (längre tillbaks) då
och då, emellanåt (iterativt)*

obiega < obiecuje, obiecywał
lova

stygnie > ostygnie kallna

przejazdem på genomresa
interes -u affär, viktigt ärende
umówi < umawia avtala
umówi się < umawia się avtala

Umówiłem się z nim w kawiarni na pół godziny.
Tylko tyle może mi poświęcić mój przyrodni brat.
ELA: Szkoda, no.
JERZY: Nie martw się. Za dwa, trzy miesiące
będziemy jeździć na weekendy do Berlina, to sobie
wszystko odbijemy.

tid, stämman träff
święty *helig*
poświęci < **poświęca** *offra, ägna*
przyroda *natur*
przyrodni brat, siostra
halvbror, halvsyster
martwi się > **z-** *vara, bli orolig,*
oroa sig
jeździ > *åka* (utan mål eller
upprepat)
weekend [likent]
weekendy [likéndy]
odbije, odbił < **odbija** *ta igen*

KINGA: Michał... Michał. Michał!

MICHAŁ: Jezu! Co?!

Jezu vok. av **Jezus** här
interjektion

KINGA: Cicho. Wstawaj!

MICHAŁ: Już?!

KINGA: Już!

MICHAŁ: Boże... W głowie mam młockarnię albo
kombajn węglowy.

młóci > *tröska*
młockarnia *tröskmaskin*
kombajn -u *skördetröska*
węgiel -a *kol*

KINGA: Proszę.

MICHAŁ: O, dziękuję. Kochana jesteś. Życie mi
ratujesz.

ratuje < **u-** *rädga*

KINGA: Trzeba było tyle nie pić.

MICHAŁ: A wcale dużo nie wypilem. Ciśnienie
skoczyło albo coś...

ciśnie, cisnął > **przy-** *trycka*
ciśnienie *tryck (luft-, blod-)*
skoczy < **skacze, skakał** *hoppa*

KINGA: Mhm. Podobno jesteś dorosły. Przynajmniej
byś się przyznał.

dorosły *vuxen*
przynajmniej *åtminstone*
przyzna < **przyznaje,**
przyznawał trans. *erkänna*
przyzna się etc. intransitivt
podpadnie, podpadł, podpaść <
podpada *skaffa sig dåligt*
anseende, sjunka i kurs, ligga
dåligt till

MICHAŁ: No, widzę, że musiałem ci wczoraj nieźle
podpaść. Tak?

KINGA: Tak!

MICHAŁ: A można wiedzieć czym?

KINGA: Nawet nie pamiętasz.

pamięta > *minnas, komma ihåg*
pamięć fem *minne*
coraz *allt*
gorzej *sämre* adv. komp. av **źle**
gorszy *sämre* adj. komp. av **zły**
śmiech -u *skratt*

KINGA: Bardzo śmieszne. Tylko to wcale nie chodzi

o twoją pamięć.

MICHAŁ: To może jednak mi powiesz, co takiego zrobiłem?

KINGA: Było cię za dużo i za głośno. Wydawałoby się, że to twój benefis, a nie imieniny twojej mamy.

MICHAŁ: Inni też tak myślą?

KINGA: Nie wiem, nie mówili mi.

MICHAŁ: No, widzisz...

KINGA: Bo są dobrze wychowani. Ale mnie naprawdę było wstyd. Żebyś ty w tej twojej telewizji był taki wyszczekany jak po kieliszku. Może by coś z tego było.

KRYSTYNA: O!

ALICJA: Żle się czujesz?

KRYSTYNA: Mhm.

ALICJA: Co ci jest?

KRYSTYNA: Nie wiem. Jakoś mi tak niedobrze.

ALICJA: Coś ci zaszkodziło, tak?

KRYSTYNA: Raczej nie, chociaż... Wczoraj byliśmy na imieninach u siostry Pawła. Nie wiem... może przesadziłam. Ale wszystko było takie pyszne.

ALICJA: Aaa. I teraz żołądek domaga się odpowiedniego traktowania.

KRYSTYNA: No właśnie.

ALICJA: Wiesz co? Idź ty lepiej do domu. Weźmiesz kropelki i zrobisz sobie herbaty, położysz się. Naprawdę nie ma sensu, żebyś tu siedziała w takim

śmieszny rolig

jednak *ändå, i alla fall*
co takiego *vad ... för något*
(sådant hemskt)

głos -u *röst*

głośny *högljudd*

wydaje się *> verka*

benefis *jubileumsföreställning*

wychowa *< wychowuje,*

wychowywał *uppfostrad*

wychowany *uppfostrad*

wstyd -u *skam*

wstyd mi *jag skäms*

żeby *om ändå* (*uttrycker önskan*)

szczeka *> skälla* (*om hund*)

wyszczekany *slängd i käften*

kieliszek -a *snapsglas*

czuje się *> känna sig*

jakoś *på något sätt, liksom*

zaszkodzi *< + dat få någon att*

känna sig dålig

raczej *snarast, troligen*

choć *fast, fastän*

przesadzi *< przesadza*

överdriva, gå till överdrift

pyszny *jättegod*

żołądek -a *mage*

domaga się *> + gen kräva,*

fordra, enträget be om ngt

odpowiedni *lämplig, som sig bör*

traktuje *> po- behandla*

traktowanie *behandling*

właśnie *just det*

kropła *droppe, dim. kropelka*

sens -u *mening*

nie ma sensu, *żeby det är ingen*

mening med att

stanie.

KRYSTYNA: Alicja... Ale mam dzisiaj dyżur.

ALICJA: Ale masz też mnie. Przecież cię zastąpię.

No idź już, idź.

KRYSTYNA: Dzięki.

ALICJA: Pa.

KRYSTYNA: Pa, pa, Alicja.

DANIEL: Cześć, kochanie.

AGATA: No, już myślałam, że w ogóle nie wrócisz.

DANIEL: Facet nas zatrzymał prawie pół godziny po zajęciach. „To się wam bardzo przyda, przekonacie się w przyszłości...” Ale mi to się raczej nie przyda.

AGATA: Dlaczego?

DANIEL: No bo w ogóle nie słuchałem tego, co mówił. Tylko myślałem o tobie.

AGATA: Przestań... Sumienny student tak nie postępuje.

DANIEL: Sumienny może nie, ale zakochany tak.

AGATA: Nie zauważyłeś, że odkąd mieszkamy razem, mamy dla siebie mniej czasu?

DANIEL: No bo wcześniej nie studiowaliśmy. Widzisz, jak to wygląda. Zajęcia, biblioteka, książki.

AGATA: No, ale i tak wolę tak, jak jest.

DANIEL: Zwłaszcza kiedy możesz zostać w domu, tak jak dzisiaj. Hm.

AGATA: Zaczekaj, mam dla ciebie niespodziankę.

stan -u *tillstånd*

dyżur -u *jour*
zastąpi < **zastępuje** *ersätta,*
vikariera

☞ **dzięki** *tack*

facet *kille, snubbe*
zatrzyma < **zatrzymuje** *hålla*
kvar
zajęcie (plur) *undervisning,*
lektion
przyda się < **przydaje się,**
przydawało się *komma till*
nytt
przekona < **przekonuje**
övertyga
przekona się etc. *bli övertygad,*
få se
przestanie, przestał <
przestaje, przestawał *sluta*
sumienie *samvete*
sumienny *samvetsgrann,*
noggrann
postąpi < **postępuje** *handla,*
bete sig, förfara
kocha > *älska*
zakochany *förälskad*
zauważy < **zauważa** *lägga*
märke till
odkąd *sedan, så länge som*

woli, wolal > *föredra*
i tak *ändå, trots allt*
zwłaszcza *i synnerhet, särskilt*
zostanie, został < **zostaje,**
zostawał *stanna*

DANIEL: No proszę!

AGATA: Proszę.

DANIEL: A co to jest?

AGATA: To moja pierwsza realizacja architektoniczna. Kanapka wielopiętrowa.

DANIEL: A można wiedzieć, jak to się je, kiedy ktoś ma w miarę normalny przełyk?

AGATA: No, na przykład... tak.

DANIEL: Dziękuję.

TADEUSZ: Naprawdę przyznał się do tego, że jest dziennikarzem?

PAWEŁ: Nie od razu. Na początku udawał pacjenta. Dopiero po chwili szydło wyszło z worka. Trudno uwierzyć, że ktoś może być tak bezczelny. Wiesz, co on mi powiedział? „Jak to się dzieje, że nadal pan praktykuje, skoro toczy się przeciwko panu postępowanie prokuratorskie? Może najpierw należałoby się oczyścić z zarzutów?” Wyobrażasz sobie?

TADEUSZ: W rzeczy samej, nie wyobrażam sobie.

PAWEŁ: To przecież nie może być tak, że ktoś cię bezpodstawnie oczernia, a ty natychmiast masz się wycofać z życia zawodowego i czekać, aż łaskawie w końcu ci powiedzą, że rzeczywiście nie jesteś wielbłądem. Jak by tak każdy każdego oskarżał, to w końcu okazałoby się, że nie ma komu pracować, bo wszyscy czekają na zakończenie śledztwa albo na rozprawę w sądzie.

realizacja *förverkligande*
kanapka *smörgås*
wielo- fler-
piętro *våning, plan*
miarą *mått*
w miarę *någorlunda*
przełyk -u *matstrupe*
przykład -u *exempel*

przyzna się < przyznaje się
erkänna

dziennik *dagstidning,*
tevenyheter, dagbok

dziennikarz *journalist, reporter*

od razu *genast*

początek -u *början*

uda < udaje, udawał *låtsas,*
spela

dopiero *först*

szydło *syl, pryl*

worek -a *säck, påse*

szydło wyszło z worka *det kröp*
fram

bezczelny [bezczelny] *fräck,*
oförskäm

nadal *fortfarande*

skoro *eftersom, när*

toczy się > pågå

przeciwko + dat mot

prokurator *åklagare*

postępowanie prokuratorskie
förundersökning

najpierw *först*

należy > man bör, det är
tillbörligt

oczyści < oczyszcza *rengöra*

zarzut -u *anklagelse*

w rzeczy samej *i själva verket, i*
grund och botten

podstawa *grund,*

bezpodstawnie *utan grund*

oczerni < oczernia *svärta ner*

natychmiast *genast,*

ögonblickligen

wycofa < wycofuje *dra tillbaka*
aż tills

łaskawy *vänlig, älskvärd*

wielbłąd *kamel*

oskarży < oskarża *anklaga*

nie ma komu + inf. *det finns*
ingen som kan + inf.

śledztwo (för)undersökning

Tadeusz, słuchasz mnie?	rozprawa rättegång sąd -u domstol
TADEUSZ: No, w rzeczy samej, w rzeczy samej. Wiesz, co ja myślę? Ja myślę, że to jest przeciek kontrolowany.	przeciek -u läcka
PAWEŁ: Jaki... przeciek kontrolowany?	☞☞ wystawi < wystawia sobie <i>föreställa sig</i>
TADEUSZ: Wystaw sobie: kto wie o tym, że przeciwko tobie toczy się postępowanie? Prokurator i Więclawski. Od kogo więc ten żurnalista mógł się o tym dowiedzieć? Od prokuratora?	
PAWEŁ: No... Możliwe.	możliwy möjlig
TADEUSZ: To znaczy, że co? Prokurator chce cię sprowokować?	prowokuje > s- provocera kupa hög, hop nie trzyma się kupy det hänger <i>inte ihop, det verkar inte vettigt</i>
PAWEŁ: Mmm. Do czego? To bez sensu.	pozostanie, pozostał < pozostaje, pozostawał <i>återstå</i>
TADEUSZ: To się właśnie nie trzyma kupy, dlatego pozostaje jedno: Więclawski. A to znaczy...	
PAWEŁ: To znaczy co?	zdecydowany besluten, <i>beslutsam</i>
TADEUSZ: To znaczy, że ten facet jest zdecydowany na wszystko.	zdecydowany na wszystko <i>beredd på allt, desperat</i>
STENIA: Wszelki duch Pana Boga chwali. Pani doktorowa! A co to tak wcześniej? Pan doktor mówił, że pani będzie dopiero po południu.	wszelki varje (slags) duch själ co = dlaczego
KRYSTYNA: Och, koleżanka mnie zastąpiła w pracy, bo... coś nie najlepiej się czuję.	coś = jakoś
STENIA: O matko! A co to się pani stało?	matko = Matko Boska = Maryja interjektion
KRYSTYNA: Ach... ja wiem... Chyba coś z żołądkiem.	ja wiem... = czy ja wiem = ja nie wiem mięta mynta maparzy < naparza hälla hett <i>vatten över örter eller te,</i>
STENIA: Jak z żołądkiem, to ja mięty naparzę.	

Widziałam w kuchni.

KRYSTYNA: Jeśli pani taka dobra.

STENIA: No pewnie. Na żołądek to mięta najlepsza, bo samo nie przejdzie. A jeszcze lepszy to byłby piołun.

KRYSTYNA: Nie, wolę mięte. Dziękuję pani bardzo.

STENIA: A co to dziękować, pani doktorowo. Jak trzeba pomóc, to trzeba. Gorzej, jak nie trzeba pomagać, a ktoś się do roboty zabiera. No, to wtedy to jest kłopot. Pani doktorowa wie, że u mnie to mieszka ta Jadwiga, żona Edwarda, brata Kazimierza? To ona to tak się poczuwa za to mieszkanie i za to, że Kazimierz jej pomaga Edwarda szukać, że ona od rana nic, tylko sprząta, prasuje, gotuje. Ale to przecież nie wypada, żeby gość za robotę się brał. No a zwłaszcza, że ona taka załamana, pani doktorowo. Ona nic, tylko co na mojego Kazimierza spojrzy, to od razu w płacz. Tak jej się ckni za Edwardem, no. A ten jak poszedł, tak przepadł. Wszędzie żeśmy go szukali. I po noclegowniach, i po dworcach. No, kamień w wodę. Mięta, jak trza, pani doktorowo. Zaraz pani będzie lepiej.

KRYSTYNA: Dziękuję bardzo.

ULA: Cześć!

MARCIN: Cześć.

ULA: No to ja już lecę.

OLA: Pa!

brygga (te)

piołun -u malört
woli > föredra

robota arbete, fysiskt arbete
zabierze się, zabrał się <
zabiera się + do + gen sätta i
gång med ngt
kłopot -u besvär, bekymmer
poczuwa się za + ack känna
samhörighet med, ansvar för
ngt

prasuje > wy- stryka
wypada > passa sig, vara
passande
bierze się, brał się > weźmie się,
wziął się za + ack ta itu med
ngt
lamie, lamał bryta
załamany nedbruten, knäckt
tylko co konj så snart
ckni się + dat + za + ins längta
(när man är lite ledsen eller
har tråkigt)
przepadnie, przepadł, przepaść
< przepada försvinna
wszędzie överallt
noclegownia härbärge
dworzec -a station
kamień -a sten
przepaść jak kamień w wodę
vara som uppslukad av
jorden
☞ **trza = trzeba**

leci, leciał > po- flyga; springa

MARCIN: Cześć.

OLA: Czekasz na mnie, czy na kogoś innego?

MARCIN: Jeśli miałbym wybierać, to zdecydowanie na ciebie. Miałaś w domu jakieś kłopoty po tej imprezie?

wyberze, wybrał < wybiera
välja
decyduje > *z- bestämma*
zdecydowany *bestämd,*
beslutsam
zdecydowanie *definitivt*

OLA: No, trochę... Wiesz jak to bywa z rodzicami.

MARCIN: No tak. Głupio wyszło.

głupi *dum*
wyjdzie, wyszło, wyjść <
wychodzi *bli, resultera*

OLA: No.

MARCIN: Przepraszam. Ale jak chcesz, to możemy to dzisiaj naprawić.

naprawi < **naprawia** *rätta till*

OLA: Jak?

MARCIN: Chodźmy do mnie.

chodź *kom*
chodźmy *kom så går vi*

OLA: Po co?

MARCIN: Będziemy sami.

OLA: No i co?

MARCIN: I będę patrzył ci w oczy...

OLA: Nie wygłupiaj się!

głupi *dum*
wygłupia się > *fåna sig, larva*
sig
ani mi w głowie *det skulle aldrig*
fälla mig in
oczu gen. pl. av **oko** *öga*

MARCIN: Ani mi to w głowie. Nikt nie ma takich oczu jak ty.

OLA: Przestań!

MARCIN: Dobrze, ale pod jednym warunkiem.

warunek -u *villkor*

OLA: Jakim?

MARCIN: Że się zgodzisz. Zgodzisz się?

zgodzi się < **zgadza się**
samtycka, gå med på ngt

7. Klan

Telewizja Polska S.A., 2002, odc. 643, c.d.

MATKA: Byłam na zakupach i zrobiłam też trochę
zapasów dla was.

c.d. = ciąg dalszy

zapas –u *förråd*

AGATA: Mamo, naprawdę nie trzeba.

DANIEL: O, Agata wznosi wspaniałe konstrukcje
gastronomiczne.

wzniesie, wzniośl, wzniesić <
wznosi *uppföra, bygga*

AGATA: Ach, to taki nasz żart.

żart -u *skämt*

MATKA: Aha, macie tu trochę gotowych dań.

Wystarczy tylko podgrzać, o.

podgrzeje, podgrzał <
podgrzewa *värma (lite)*
jakby *som om*

AGATA: Mówisz tak, jakbym nie wiedziała.

MATKA: A, bo w domu nigdy nie gotowałaś.

AGATA: Daniel mnie nauczył.

MATKA: Tak? To będziesz musiał nas zaprosić na
jakieś swoje danie.

DANIEL: No oczywiście. W każdej chwili.

MATKA: Mmm. Widzisz, bułeczki takie jak lubisz.
Jeszcze były gorące.

bułeczka dim. av *bulka bulle*

AGATA: Mamo, ale my naprawdę dajemy sobie radę.

MATKA: No tak się mówi. Już ja wiem, jak to jest na
studiach. Baton, kefir... i to wszystko, bo na nic
nie ma czasu. A wy nie powinniście być teraz na
zajęciach?

baton -u *stycksak, chokladbit*

DANIEL: Agata się trochę źle poczuła.

poczuje się, poczuła się < *börja*
känna sig

zwykły *vanlig*

ziębić > *kyla*

przeziębi się < przeziębienie się

förkyla sig

przeziębienie *förkylning*

i tak i *alla fall*

odwoła < odwołuje *ställa in*

pomyśli, pomyślał < *komma på*

MATKA: Tak? A co ci jest?

AGATA: Naprawdę nic. Zwykłe przeziębienie. A i
tak mieliśmy dzisiaj odwołane połowę zajęć, to

pomyślałam, że zostanę w domu.	<i>tanken</i>
MATKA: A to może by wezwać lekarza?	wezwie, wezwał < <i>wzywa tillkalla</i>
AGATA: Nie, nie. Gorąca herbata z cytryną w	zupelny <i>fullständig</i>
zupełności wystarczy.	w zupełności <i>fullständigt</i>
MATKA: Oj, uważaj na siebie, kochanie.	
AGATA: Dobrze, uważam.	
DANIEL: Nie, herbatę to może ja zrobię, dobrze?	
Napije się pani z nami?	
MATKA: No, jeśli nie będę wam przeszkadzać, to	przeszkodzi < przeszkada + <i>dat</i>
chętnie.	<i>störa</i> chętnie <i>gärna</i>
CHŁOPAK Z REKLAMAMI: Zapraszam do	zaprosi < zaprasza <i>bjuda in</i>
księgarni. Codziennie otwarte.	zapraszam <i>välkommen</i>
OLA: Dziękuję. O! Promocja nowego wydania „Sto	książka <i>bok</i>
lat samotności”.	księgarnia <i>bokhandel</i>
MARCIN: Czytałaś Márqueza?	otworzy < orwiera <i>öppna</i>
OLA: No pewnie. Żeby tylko raz...	otwarty <i>öppen</i>
MARCIN: To niesamowite. To moja ukochana	promocja <i>kampanj, kampanjpris</i>
książka. Zrobiłem nawet drzewo genealogiczne	wydanie <i>utgåva</i>
rodziny powiązań bohaterów. Pokażę ci.	sam <i>själv</i>
OLA: A! Nie, Marcin.	samotny <i>ensam</i>
MARCIN: Co nie?	samotność <i>fem ensamhet</i>
OLA: Nie mogę iść do ciebie.	
MARCIN: Dlaczego?	niesamowity <i>oerhörd, otrolig</i>
OLA: No bo... muszę być w domu. Mam jutro	ukochany <i>älsklings-</i>
sprawdzian.	nawet <i>till och med</i>
MARCIN: Daj spokój, przecież ty wszystko umiesz.	drzewo <i>träd</i>
OLA: Tak ci się tylko wydaje. Uch, no dobrze.	genealogiczny <i>släktskaps-</i>
Obiecałam w domu po tamtym, że...	powiązanie <i>koppling, band</i>
	bohater <i>hjalte, huvudperson</i>
	pokaże, pokazał < pokazuje
	<i>visa</i>
	sprawdzi < zprawdza
	<i>kontrollera</i>
	sprawdzian -u <i>prov</i>
	spokój -oju <i>lugn, ro</i>
	daj spokój <i>lägg av</i>
	wydaje się > <i>verka</i>
	obieca < obiecuje, obiecywał
	<i>lova</i>

MARCIN: A więc jednak miałaś jakieś kłopoty?

OLA: Nie, nawet nie o to chodzi. Rozmawiałam z moją mamą i... może będziesz się nabijał, ale... ja wolę być w porządku. Mam dobre układy z rodzicami i...

MARCIN: Nie mam zamiaru się nabijać. A nawet trochę ci zazdroszczę.

OLA: Czego?

MARCIN: Bo widzisz, moje stosunki ze starszymi były... takie sobie. Mówiąc szczerze, nie nadawaliśmy na tych samych falach, a... a wręcz się zagłuszaliśmy.

OLA: To nie gniewasz się, że nie przyjąłem zaproszenia?

MARCIN: Coś ty! Mam nadzieję, że będzie jeszcze niejedna okazja. Ale na jedno musi mi pani pozwolić.

OLA: A... to znaczy?

MARCIN: Nie pytaj, tylko powiedz tak.

OLA: Nie kupuję kota w worku.

MARCIN: No dobrze. W takim razie niech się pani pozwoli odprowadzić do domu.

OLA: Z przyjemnością, proszę pana.

JERZY: Uch, dziękuję.

OSKAR: Jurek! Halo.

JERZY: Oskar! Witaj w Warszawie! No, a Ela będzie niepokieszona, że nie możesz do nas wpaść.

OSKAR: Ela... A to twoja Frau?

jednak *ändå, i alla fall*
kłopot -u *besvär, bekymmer*
chodzi > o + ack **handla om, vara frågan om**
nabija się > *skratta åt ngn, göra narr av ngn*
woli, wolal > *föredra*
układ -u *förhållande, upplägg, arrangemang*
zamiar -u *avsikt*
zazdrości > + dat + gen *vara avundsjuk på ngn för ngt*
stosunek -u *förhållande*
taki sobie *inget vidare*
mówiąc gerundium *speaking*
szczerzy *uppriktig*
mówiąc szczerze *uppriktigt sagt*
nada, nadal < **nadaje, nadawał** *sända*
fala våg
nadawać na tych samych falach *vara på samma våglängd*
wręcz *rent av*
zagłuszy < **zagłusza** *överrösta, störa sändning*
gniew -u *vrede, ilska*
gniewa się > *vara arg*
przyjmie, przyjął < **przyjmuje** *ta emot, acceptera*
zaprosi < **zaprasza** *bjuda in, invitera*
zaproszenie *inbjudan*
coś ty! *absolut inte!*
niejeden *mer än en*
pozwoli < **pozwala** + dat + **na** + ack *tillåta ngn ngt*
to znaczy *det vill säga*
powiedz imperativ av **powiedzieć** < **mówić** *säga*
kot katt
worek -a *säck, påse*
kupić kota w worku *köpa grisen i säcken*
w takim razie *i så fall*
odprowadzi < **odprowadza** *ledsaga, följa*
przyjemność *fem nöje, behag*
wita > **przy-** *välkomna*
witaj imperativ *välkommen*
witaj iterjektion *tjena, hallå, hej*
pocieszy < **pociesza** *trösta*
niepokieszony *otröstlig, mycket ledsen*
wpadnie, wpadł, wpaść < **wpada** *ramla in i; titta in, hälsa på (kortare stund)*

JERZY: Tak, żona. Siadaj, proszę.

OSKAR: Danke sehr. To ja ty bardzo entschuldigst,
aber...

JERZY: Dobrze, przepraszę.

OSKAR: Weißt du... Jestem tu tylko przejazdem, no,
ganz kurz, jadę w interesach do Königsberg.

KELNER: Słucham panów.

OSKAR: Ein bier, bitte.

JERZY: Jedno piwo.

KELNER: Zrozumiałem, dziękuję. A dla pana?

JERZY: Dziękuję. A w jakim celu jedziesz do
Królewca? Jeśli oczywiście to nie tajemnica.

OSKAR: Nein, nein. Kein tajemnica. Weißt du...
moja firma reko... rekonstruuje tam Altstadt.

JERZY: Starówkę.

OSKAR: Ja, ja. Starówka. Ja.

JERZY: O, to ciekawe.

OSKAR: Weißt du, tam jest grób Emmanuel Kant.

JERZY: Tak, oczywiście.

OSKAR: A skoro muszę tam jechać... Ich habe
gedacht, że przy okazji, po drodze zobaczę ta
kamienica ojca w Warszawie.

JERZY: Ha, ha. No i co? Widziałeś?

OSKAR: Ja, ja, natürlich.

JERZY: No i co o niej powiesz?

OSKAR: Weißt du... Kamienica, jak kamienica... ale
plac... wunderbar.

JERZY: Ha, ha. Cieszę się, że tak mówisz. Może w
końcu opinia fachowca uspokoi Elżbietę.

przeprosi < **przeprasza** + ack
be ngn om ursäkt, förlåtelse

Königsberg tyska *Kaliningrad*

rozumie, rozumiał > *z-förstå*
dziękuję *tack, det är bra*
cel -u mål, syfte
Królewiec -a *Kaliningrad*
tajny *hemlig*
tajemnica *hemlighet*

☞ **starówka** = **stare miasto**

grób, grobu *grav*

skoro eftersom
okazja *tillfälle, möjlighet*
przy okazji *i samband med det,*
på samma gång
droga väg
po drodze *på vägen*
kamień -a *sten*
kamienica *hyreshus av äldre typ*
byggd i sten

plac -u *torg; tomt*

opinia *åsikt*
fachowiec *fackman*
spokój -oju *lugn, ro*
uspokoi < **uspokaja** *lugna*

OSKAR: Was? Jej się nie podoba?

JERZY: Ciągłe mi powtarza, że będą z nią tylko kłopoty.

ciągle *ständigt*
powtórzy < **powtarza** *upprepa*

OSKAR: Jurek... to ty powiedz, że z tymi... no... Gelds

JERZY: Pieniądze.

OSKAR: ... co to miejsce jest warte, to każdy chciałby mieć takie Probleme. Ha, ha, ja, ja.

wart adj *värd*

PAWEŁ: Tadeusz! Tadeusz! Przepraszam, że cię tak zatrzymuję, ale... ale... coś się stało? Masz jakieś kłopoty?

zatrzyma < **zatrzymuje** *stoppa*

TADEUSZ: Wyglądam, jakbym miał?

jakby *som om*
sądzi > *tro, anta*
mocny *stark*
mocno *väldigt*
gnębi > *plåga, trycka ner*
przygnębi < **przygnębia**
deprimera, gûra nedslagen
przygnębiony *deprimerad,*
nedslagen

PAWEŁ: No chyba tylko wtedy, kiedy sądzisz, że ciebie nikt nie widzi. No przed chwilą wyglądałeś na mocno przygnębionego.

TADEUSZ: A, daj spokój. Masz dosyć swoich problemów.

PAWEŁ: No to prawda, ale czasami na problemy własne dobrze robią problemy innych. Rzeczywiście, ostatnio jestem taki zaabsorbowany, że... niewiele zauważam. Przed chwilą spojrzałem na ciebie i wydawało mi się, że...

własny *egen*
ostatni *sista*
ostatnio *på sista tiden*
absorbuje > **za-** *absorbera*
zaabsorbowany *uppslukad,*
upptagen (av egna tankar)
niewiele *inte mycket*
zauważy < **zauważa** *lägga*
märke till
przejmie się, przejął się <
przejmuje się *oroa sig,*
bekymra sig

TADEUSZ: To miłe z twojej strony, ale nie przejmuj się, naprawdę, Paweł, nie jest ze mną aż tak źle.

PAWEŁ: No dobrze. Nie chcę być niedyskretny, nie będę ciebie już o nic pytał. W każdym razie, jeżeli kiedyś uznasz, że chcesz pogadać z jakąś bratnią duszą, możesz na mnie liczyć.

niedyskretny *indiskret*
kiedyś *någon gång*
uzna < **uznaje, uznawał** *anse,*
komma fram till att, inse
gada > *prata*
bratni *brödra-*

TADEUSZ: Dziękuję.... Paweł!

duśa *själ*
liczy > *räkna*

PAWEŁ: Tak?

TADEUSZ: A... powiedz mi, czy w tych sprawach męsko-damskich, wiesz, hm, uh... czy istnieją jakieś normy, bo mnie to się zawsze wydawało, że... nie.

męski *manlig*
damski *kvinnlig*
istnieje, istniał > *existera, finnas*
jakiś *någon (slags)*
wydaje się, wydawało się > *verka, tyckas*
dajmy imperativ 1 pers plur
dajmy na to *låt oss säga*

PAWEŁ: Zaraz... uh... nie rozumiem.

TADEUSZ: Nie, no... chodzi o to, że... dajmy na to, czy... raz w tygodniu to naprawdę... prawie nic?

MATKA: Trochę wam zazdroścę. Studia to wspaniały okres w życiu człowieka.

wspaniały *fantastisk, härlig*
okres -u *period*
zwłaszcza *särskilt, i synnerhet*
sprawa *sak, anglägenhet*
za sprawą *tack vare*

AGATA: No, zwłaszcza za sprawą batonów i kefiru.

MATKA: A to też. Ale wtedy człowiek może się wyszaleć.

szaleje, szalał > *slå runt, leva livet, göra galna saker, vara helt vild, stoja*
wyszaleje się, wyszalał się < *slå runt, vara vild etc. tills man får nog*

AGATA: No tak, tylko że my nie mamy na to czasu.

DANIEL: Dużo zajęć i trzeba być na bieżąco.

zajęcie *sysselsättning*
zajęcia plur *lektioner*
bieżący *löpande*

AGATA: No a wieczorem człowiek pada z nóg.

MATKA: Mm, mimo wszystko wam zazdroścę.

na bieżąco *à jour, up to date*
pada > **padnie, padł, paść** *falla, ramla*

DANIEL: To... może jeszcze coś podam?

mimo + gen *trots*
mimo wszystko (ack!) *trots allt*
poda < **podaje, podawał** *servera, räckta*

MATKA: A nie, nie, dziękuję. Będę się zbierała.

Późno się zrobiło, a wy macie jeszcze naukę.

zbierze się, zebrał się < **zbiera się** *göra sig redo för att gå*
robi się > **z- bli**
uczy > **nauczy** *lära*
nauka *studier, lärande*
otworzy < **otwiera** *öppna*

AGATA: Otworzę, podaj mamie płaszcz. || O!

OJCIEC: O, dobry wieczór, kochani.

AGATA: O, tata.

OJCIEC: Szukam mamy.

szuka > + gen *leta*
znajdzie, znalazł, znaleźć < **znajduje, znajdował** *hitta*

AGATA: To znalazłeś.

poza + ins *förutom*
poza tym *dessutom*
pomyśli, pomyślał < *tänka, komma på tanken*
mily *trevlig, rar*

OJCIEC: Tak mi się wydawało, że będzie tutaj. A poza tym pomyślałem sobie, że... miło będzie...

wpaść do was na chwilkę... i porozmawiać.

DANIEL: To ja może... hm... zrobię herbaty.

OJCIEC: Jak się masz, córeczko?

AGATA: Dobrze, dobrze...

OJCIEC: Tak?

AGATA: To... pomogę.

ELA: Jerzy, to ty?

JERZY: Tak.

ELA: Dzień dobry, kochanie.

JERZY: Dzień dobry.

ELA: Hej, coś się stało?

JERZY: Tak, stało się.

ELA: Eh, miałeś się spotkać z Oskarem?

JERZY: No i spotkałem się. Ale on wcześniej obejrzał sobie kamienicę ojca, tak przy okazji.

ELA: No i co?

JERZY: No i spodobała mu się.

ELA: Jak to? Nie rozumiem.

JERZY: He, czy ty wiesz, o co zapytał mnie mój braciszek?

ELA: Jerzy, nie wiem. Skąd mam wiedzieć?

JERZY: Otóż łaskawie zapytał, czy wystąpiłem do polskiego sądu o podział spadku?

ELA: Nie wystarczy, jeśli zrobił to sąd niemiecki?

JERZY: Ale jemu chodzi o kamienicę.

ELA: Jak to?

JERZY: Tak to. Mój kochany braciszek doszedł do wniosku, że jeżeli sąd niemiecki podzielił spadek

wpadnie, wpadł, wpaść <
wpada *ramla in; titta in*

ma się, miał się > må
córeczka dim. av **córka** *dotter*

pomoże, pomogą, pomógł,
pomóc < pomaga + dat
hjälpa

ma, miał > skola
obejrzy, obejrzał < ogląda +
ack *titta på ngt*

przy okazji i förbigående

spodoba się + dat fatta tycke för
ngt

braciszek dim. av **brat** *bror*
(snarast ironiskt använt)

skąd *varifrån*

skąd wiesz? hur vet du det?

otóż *nämligen*

łaskawy *älskvärd, vänligt* (här
snarast ironiskt)

wystąpi < występuje + do + gen
+ o + ack *anhålla, ansöka*

hos ngn om ngt

sąd -u *domstol*

podział -u *delning*

spadek -u *arv*

podział spadku *arvsskifte*

dojdzie, doszedł, dojdź <

dochodzi *komma fram*

wniosek -u *slutsats*

dzieli > po- *dela*

równy *lika stor*

część fem *del*

ten sam *samma*

na trzy równe części, to trzeba tak samo podzielić kamienicę. Wyobrażasz sobie? Przecież to jest legat, wyłącznie dla mnie.

ELA: Przepraszam, kochanie, ale w jakimś sensie ma rację.

JERZY: Mówisz tak, jakbyś... nie wiedziała, co mam na myśli. Ta kamienica to był rodzaj dla mnie jakby przeprosin z za grobu... że musiałem wychować się bez ojca.

ELA: Mówiłam ci, że z tą kamienicą będą same kłopoty.

taki sam *likadan*
tak samo *på samma sätt*
wyobrazi sobie < **wyobraża**
sobie *föreställa sig*
przecież *ju*
legat -u *testamentarisk gåva*
wyłącznie *uteslutande*
sens -u *betydelse, innebörd*
w jakimś sensie *på sätt och vis*
racja *rätt*
ma rację *har rätt*
jakby *som om*
myśl *fem tanke*
mieć na myśli *mena*
rodzaj -u *slag, sort, typ*
jakby *liksom*
przeprosiny plur tant *ursäkt,*
bön om förlåtelse
z za + gen *från bortsidan av ngt,*
från andra sidan
wychowa < **wychowuje**
uppfostra, fostra, försörja
wychowa się < **wychowuje się**
växa upp
sam *bara, idel*

8. Jak szukaliśmy Lailonii

Leszek Kołakowski, 1966

Straciliśmy razem z moim bratem mnóstwo czasu na odkrycie, gdzie leży państwo Lailonia. Najpierw pytaliśmy wszystkich znajomych: gdzie leży Lailonia? Nikt nam nie umiał powiedzieć. Potem pytaliśmy nieznanym ludzi na ulicy. Ale wszyscy mówili, że nie wiedzą. Potem zaczęliśmy wysyłać listy do różnych mądrych ludzi, którzy piszą książki. Przecież powinni wiedzieć, gdzie jaki kraj leży. Wszyscy odpowiadali nam bardzo grzecznie, że nie mogą nam pomóc. Naprawdę nikt z nich nie miał pojęcia, gdzie się znajduje Lailonia. Praca ta zajęła nam dużo czasu. Zaczęliśmy kupować wszystkie globusy i mapy, jakie nam się udało zdobyć: stare i nowe, piękne i brzydkie, szczegółowe i mniej szczegółowe. Siedzieliśmy bez przerwy nad mapami, szukając Lailonii. Gdy nie udało się nam znaleźć, wychodziliśmy na miasto w poszukiwaniu nowych map. W końcu w naszym mieszkaniu było tyle albumów geograficznych, globusów i map, że nie można było się ruszyć. Mieszkanie mieliśmy wygodne, ale małe. Nie starczało miejsca na tyle papierów i globusów. Zaczęliśmy więc wnosić meble, żeby zrobić miejsce dla nowych map. Przecież musieliśmy w końcu dowiedzieć się, gdzie leży naprawdę Lailonia. Wreszcie w mieszkaniu nie było

tracić > *s-förlora*
mnóstwo *en massa*
odkryje, odkrył < **odkrywa**
upptäcka
odkrycie *upptäckt*
państwo *stat*
umie, umiał > *kunna, klara av*

wysła, wysłał < **wysyła** *skicka i väg*
mądry *klok*

grzeczny *hövlig*
pojęcie *aning*

zajmie, zajął < **zajmuje** *ta, uppta (tid, plats)*

zdobędzie, zdobył < **zdobywa** *få tag på*

brzydki *ful*
szczegół -u *detalj*
przerwa *paus, uppehåll*
gdy *när, eftersom*

tyle *så många*
ruszy się < **rusza się** *röra sig*

wygodny *bekväm*
malutki = **bardzo mały**
starczy < **starcza** *räcka*

dowie się, dowiedział się <
dowiaduje się *få reda på, ta reda på*
wreszcie *till sist*

już nic oprócz map i globusów. Braliśmy też różne lekarstwa, żeby schudnąć i zajmować trochę mniej miejsca w mieszkaniu. Obaj schudliśmy bardzo. Jadaliśmy coraz mniej, bo nie mieliśmy pieniędzy na jedzenie. Wszystko wydawaliśmy na książki, globusy i mapy. Była to naprawdę ciężka praca. Nie robiliśmy nic innego, tylko szukaliśmy Lailonii.

Wreszcie, po wielu latach, kiedy obaj byliśmy prawie całkiem siwi, na jednej z wielu tysięcy map znaleźliśmy nazwę: LAILONIA. Ucieszyliśmy się tak bardzo, że zaczęliśmy obaj tańczyć z radości. Potem szybko wybiegliśmy na ulicę i w pobliskiej cukierni zjedliśmy ciastka z herbatą. Rozmawialiśmy długo o naszym sukcesie i bardzo zadowoleni wróciliśmy do domu. I tu znowu spotkało nas straszne nieszczęście. W czasie tego tańca książki i papiery pomieszały się tak bardzo, że nie udało nam się odnaleźć mapy, gdzie była zaznaczona Lailonia. Szukaliśmy po całym mieszkaniu wiele dni i tygodni – na próżno. Zapewniam was, że poszukiwania prowadziliśmy z największą skrupulatnością. Mimo to nie udało się nam odnaleźć naszej mapy.

Byliśmy już bardzo zmęczeni. Brat zrobił się siwy jak gołąbek, a ja wyłysiałem prawie całkowicie. Nie mieliśmy sił na dalsze poszukiwania. Już prawie straciliśmy nadzieję, że kiedykolwiek odzujemy Lailonię, kiedy nowy przypadek przyszedł nam z pomocą. Zjawił się pewnego ranka w naszym mieszkaniu listonosz i przyniósł małą przesyłkę.

oprócz + gen *förutom*
chudy *magerl*
chudnie > s- *vara, bli smal, magra*
obaj viril form *båda*
jada > iter. *bruka äta, äta upprepade gånger*
coraz *allt*
wyda < **wydaje, wydawał** *ge ut, spendera*
ciężki *tung*
siwy *grå (om hårfärg)*
cieszy się > u- *vara, bli glad*
tańczy > *dansa*
radość fem *glädje*
szybki *snabb*
wybiegnie, wybiegl, wybiec ~ **wybiegnąć** < **wybiega** *springa ut*
pobliski *närbelägen*
cukiernia *konditori*
ciastko (*små*)*kaka, bakelse*
sukces -u *framgång*
zadowolony *nöjd, tillfredsställd*
straszny *fruktansvärd, hemsk*
szczęście *lycka*
tańiec -a *dans*
miesza > **pomiesza** *bland, röra ihop*
odnajdzie, odnalazł, odnaleść < **odnajduje, odnajdował** *hitta på nytt, igen*
znak -u *märke, tecken*
zaznaczy < **zaznacza** *markera*
próżny *fåfäng*
na próżno *förgäves*
zapewni < **zapewnia** *försäkra*
prowadzi > **prze-** *genomföra*
skrupulatny *samvetsgrann, noggrann*
mimo to *trots det*
robi się < z- *bli*
gołąb -ębia *duva*
łysy *flintskallig*
lysieje, lysiał > wy- *bli flintskallig*
całkowity *fullständig*
sila *kraft*
kiedykolwiek *någon gång över huvud taget*
odszuka < **odszukuje,** **odszukiwał** *hitta på nytt*
przypadek -u *tillfällighet, slump*
zjawi się < **zjawia się** *dyka upp*
listonosz *brevbärare*
prześle, przesłał < **przesyła** *skicka (över)*
przesyłka *försändelse*

Odebraliśmy ją i dopiero po wyjściu listonosza spojrzeliśmy na nadawcę. Na stemplu pocztowym przeczytaliśmy: LAILONIA. Zaraz mój brat wykrzyknął: „Pędźmy za listonoszem, on musi wiedzieć, gdzie jest Lailonia!” Pobiegliśmy za listonoszem i udało nam się go złapać jeszcze na schodach. Nieszczęśliwy człowiek myślał, że chcemy go pobić, tak gwałtownie rzuciliśmy się na niego. Ale szybko wytłumaczyliśmy mu, o co chodzi.

– Niestety, panowie – powiedział listonosz – nie wiem, gdzie leży Lailonia. Ja dostaję tylko przesyłki do rozniesienia i znam się tylko na geografii kilku ulic. Ale może naczelnik poczty będzie wiedział.

– Idziemy do naczelnika poczty – krzyknął mój brat.

Do naczelnika poczty dostaliśmy się bez trudu. Przyjął nas miło i przyjaźnie, ale na nasze pytanie rozłożył bezradnie ręce.

– Nie, proszę panów, nie wiem, gdzie leży Lailonia. Znam tylko geografie swojej dzielnicy. Ale dam wam radę. Idźcie do Jeszcze Większego Naczelnika poczty, który dostaje listy i przesyłki z zagranicy. On musi wiedzieć.

Poszliśmy więc do Jeszcze Większego Naczelnika. Tu już nie poszło tak łatwo, ponieważ Jeszcze Większy miał mnóstwo pracy, był bardzo zajęty i nie mógł nas przyjąć od razu. Musieliśmy się długo starać, zabiegać i prosić, telefonować, chodzić po różne przepustki i składać podania. Trwało to

odbierze, odebrał < odbiera *ta emot*

spojrzy, spojrzal < spogląda *titta*

nadawca *avsändare*
wykrzyknie, wykrzyknął < wykrzykuje *utropa*

pędzi > *ila, rusa*

za + ins *efter*

biegnie, biegł > po- *springa*

łapie, łapał > z- *fånga*

schody pl tant *trappa*

szczęśliwy *lycklig*

bije, bil > po- *slå, ge stryk*

gwałtowny *våldsam, häftig*

rzuci < *rzuca kasta*

tłumaczy > wy- *förklara*

dostanie, dostał < dostaje,

dostawał *få, erhålla*

rozniesie, rozniósł, roznieść <

roznosi *bära ut*

zna się na + lok *kunna, känna till*

naczelnik *chef*

naczelnik poczty *postmästare*

krzyczy, krzyczał > krzyknie,

krzyknął *ropa, skrika*

dostanie się, dostał się <

dostaje się, dostawał się *ta sig, komma (fram)*

trud -u *besvär, svårighet*

przyjmie, przyjął < przyjmuje,

przyjmował *ta emot*

przyjazny *vänlig*

rozłoży < rozkłada ręce *slå ut*

med händerna

bezradny *rådlös, hjälplös*

dzielnica *stadsdel*

rada *råd*

za + ins *bortom, bakom*

granica *gräns*

zagranica *utland*

łatwy *enkel*

mnóstwo *en massa*

zajęty *upptagen*

stara się > po- *försöka,*

anstränga sig

zabiega > *efiersträva, begära, be om*

po + ack *efter, för att hämta*

przepuści < przepuszcza *släppa igenom*

przepustka *passersedel, -kort*

złoży < składa *lämna (in)*

podanie *ansökan*

długo, wiele tygodni, ale w końcu nasze starania przyniosły sukces. Jeszcze Większy Naczelnik zgodził się nas przyjąć. Wyznaczył nam spotkanie o piątej rano, bo był bardzo zajęty. Dlatego, bojąc się zaspać (a nie mieliśmy zegarków, które zostały sprzedane na zakup map), nie spaliśmy z bratem całą noc i idąc do urzędu, byliśmy nie wyspani i zmęczeni. Mimo to nadzieja i radość wypełniała nam serce, bo teraz wiedzieliśmy prawie pewno, że wreszcie nasze trudy się skończą.

Jeszcze Większy Naczelnik był także bardzo miły i życzliwy. Poczęstował nas herbatą i piernikiem, a prośby naszej wysłuchał cierpliwie. Potem pokiwał głową.

– Ach, moi panowie – powiedział. – Rozumiem dobrze wasze zmartwienie. Ale widzicie, panowie, ja mam na głowie tyle pracy, że nie mogę pamiętać o wszystkim. Na świecie jest bardzo dużo krajów i ja nie mogę wszystkich spamiętać. Nie wiem, niestety, gdzie leży Lailonia.

Już zaczęła mnie ogarniać rozpacz, że znowu wszystko na nic, kiedy nagle mój brat, który naprawdę jest bardzo mądry, zawołał:

– Ale w takim razie, szanowny Jeszcze Większy Naczelniku, któryś z pana podwładnych musi wiedzieć, bo oni przecież mają mniej spraw na głowie i każdy ma tylko kilka krajów do załatwienia.

– Dobra myśl – powiedział Jeszcze Większy Naczelnik. – Zaraz zadzwonię do swoich czterech

zgodzi się < **zgadza się** *samtycka*
wyznaczy < **wyznacza** *fastställa, bestämma*

bojąc się *being afraid*
zaśpi, zasnął < **zasypia** *försova sig*

zegar -a *klocka*
zegarek -a *klocka, armbandsur*
sprzeda < **sprzedaje,**

sprzedawał *sälja*
urząd -ędu *kontor, ämbetsverk*
wyspany *utsövd*

radość *fem glädje*
wypelni < **wypelnia** *fylla*
serce *hjärta*

wreszcie *till sist, äntligen*

miły *trevlig, rar, snäll*

życzliwy *välvillig*

częstuje, częstował > **po-** + **dat**
+ **ins** *traktera, bjuda ngn på ngt*

piernik *ungefär pepparkaka*

pośba *bön, anhållan*

slucha > **wy-** *lyssna*

cierpliwy *tålmodig*

pokiwa głową < **nicka** (*flera gånger*)

martwi się > **z-** *vara, bli orolig*
zmartwienie *bekymmer*

świat *Lsg* **świecie** *värld*

spamięta < **spamiętuje,**

spamiętywał *komma ihåg, hålla i minnet*

ogarnie, ogarnął < **ogarnia**
gripa, omfamna

rozpacz *fem förtvivlan*

'na nic *förgäves*

nagle *plötsligt*

mądry *klok*

szanowny *ärad, högt aktad*

któryś *någon, en av (ett urval)*

pod + **ins** *under*

władza *makt*

podwładny *underordnad, underlydande*

załatwi < **załatwia** *klara av, ordna, fixa*

zastępców i zapytam, który z nich ma w swoim resorcie Lailonię.

Potem zdjął słuchawkę telefoniczną i powiedział: „Proszę mnie połączyć z kierownikiem od spraw Południa”. A kiedy go połączono, zapytał: „Panie kierowniku, czy na Południu znajduje się państwo Lailonia?”. „Stanowczo nie” – odpowiedział kierownik – to musi być gdzie indziej”. Kierownik od spraw Północy odpowiedział po chwili to samo, a to samo odpowiedział kierownik od spraw Wschodu. Wtedy już byliśmy pewni, że o Lailonii będzie wiedział kierownik od spraw Zachodu, bo przecież gdzieś musi leżeć Lailonia. Ale kierownik od spraw Zachodu na pytanie Jeszcze Większego Naczelnika powiedział: „Nie, stanowczo Lailonia nie leży na Zachodzie. To musi być gdzie indziej”.

Jeszcze Większy Naczelnik rozłożył ręce. „Niestety, widzicie panowie, że o Lailonii nie może powiedzieć żaden z moich kierowników”.

– Ale skoro dostaliśmy przesyłkę z Lailonii – powiedziałem (bo ja też jestem troszeczkę mądry, jak brat) – to musiał ktoś tę przesyłkę przywieźć, a więc ktoś musi wiedzieć, gdzie leży Lailonia.

– Bardzo możliwe – odpowiedział Jeszcze Większy Naczelnik – bardzo możliwe, że ktoś wie. Ja jednak tego kogoś nie znam.

– Więc już nie ma żadnej rady? – zapytaliśmy z rozpaczą. – Już nikt, absolutnie nikt nie wie, gdzie leży Lailonia?

zastępca mask *ersättare,*
ställföreträdande, biträdande
chef

resort -u *avdelning, område*
słuchawka *lur*
łączy > po- *koppla*
kierownik *chef*
południe *söder*

stanowczy *beslutsam, katogirsk*
gdzie indziej *någon annanstans*
północ *fem norr*
ten sam, ta sama, to samo
samma, det samma

wschód -odu *öster*

zachód -odu *väster*

gdzieś *någonstans*

skoro *eftersom*
trochę, dim troszkę, dimdim
troszeczkę lite
przywiezie, przywiózł,
przywieźć < przywozi
transportera till en plats,
leverera

jednak *dock*

już nie ma rady *det finns inget*
mer att göra

– Nie umiem panom pomóc – powiedział Jeszcze Większy Naczelnik i dał znak, że audyencja się skończyła.

Wyszliśmy zapłakani i nawet nie mieliśmy w kieszeni chusteczek do nosa, bo wszystkie chusteczki wyrzuciliśmy z domu dawno, aby zrobić więcej miejsca na mapy i globusy. Szliśmy do domu, ocierając łzy rękawem i dopiero przed samymi drzwiami mój brat nagle przystanął.

– Słuchaj no – powiedział – Jeszcze Większy Naczelnik pytał po kolei czterech kierowników. Ale przecież możliwe, że ma pięciu kierowników pod swoją władzą i po prostu zapomniał.

– Wzywał kierowników od Południa, Północy, Wschodu i Zachodu – odpowiedziałem na to. – Czy myślisz, że są jeszcze jakieś strony świata?

– Nie wiem – powiedział brat. – Nie wiem dokładnie. Nie jest wykluczone, że jest pięć stron świata albo więcej.

– A więc musimy wrócić do Jeszcze Większego Naczelnika i jeszcze raz się upewnić.

Znowu słabiutka nadzieja zaświtała nam w sercu. Szybko pobiegliśmy z powrotem do urzędu. Ale okazało się, że Jeszcze Większy Naczelnik jest zajęty i nie może nas przyjąć. Nie było rady, trzeba było od nowa zacząć te same starania o audyencję. Trwało to bardzo długo, znowu podania, znowu telefony, przepustki, prośby. Ale tym razem się nie udało. Jeszcze Większy Naczelnik oświadczył, że ma

umie, umiał > *kunna, veta hur*
znak -u *tecken*

zapłakany *förgråten, tårdränkt*
kieszeń fem *ficka*

chusteczka (do nosa) *näsduk*
wyrzuci < **wyrzuca** *kasta ut,*
kasta bort

aby = żeby *för att*

więcej *mera* komp av **dużo**

miejsze *plats*

otrze, otarł, otrzeć < **ociera**

torka av, torka bort

rękaw -a *ärm*

drzwi pl tant *dörr*

przystanie, przystanął <

przystaje, przystawał

stanna upp ett kort ögonblick

kolej fem *tur, ordning*

możliwy *möjlig*

zapomni, zapomniiał <

zapomina *glömma*

węzwie, węzwał < **wzywa** *kalla*

till sig

strona *sida*

świat -a *värld*

strona świata *väderstreck*

dokładny *noggrann, exakt*

wykluczy < **wyklucza** *utesluta*

więc *alltså*

upewni < **upewnia** *försäkra,*

förvissa

słaby, dim słabiutki *svag*

świta > **zaświta** *gry, vakna,*

väckas

okaże się, okazało się < **okazuje**

się *visa sig*

tym razem *den här gången*

uda się < **udaje się, udawało się**

lyckas

oświadczy < **oświadcza**

förklara, tillkännage

bardzo dużo pracy, że już raz nas przyjął i zrobił, co mógł, a więcej nie może.

Teraz już naprawdę nie było wyjścia. Wszystkie drogi były zamknięte, wszystko co możliwe było już wypróbowane. Nawet nie chciało nam się więcej szukać w mapach, tylko siedzieliśmy w swoim mieszkaniu i płakaliśmy cichutko.

Teraz jesteśmy już bardzo starzy. Na pewno nigdy nie dowiemy się, gdzie leży Lailonia, i na pewno nigdy jej nie zobaczymy. Być może jednak ktoś z was będzie miał więcej szczęścia, może komuś uda się trafić kiedyś do Lailonii. Jadąc tam, oddajcie w naszym imieniu kwiatek nasturcji królowej Lailonii i powiedzcie jej, jak bardzo chcieliśmy się tam dostać i jak nam się to nie udało.

Ale zapomniałem jeszcze powiedzieć, co było w tej przesyłce. Oczywiście, rozpakowaliśmy ją natychmiast. Przesyłka zawierała króciutki liścik, w którym pewien mieszkaniec Lailonii o nazwisku Ibi Uru donosił nam, że dowiedział się, że interesujemy się Lailonią i wobec tego przesyła nam zbiorek najmniejszych opowiadań starych i nowych, które są znane w tym kraju. Zbiorek ten był dołączony do listu. Nasz korespondent zapomniał niestety napisać, gdzie leży Lailonia i nie podał bliższego adresu, a więc nie mogliśmy mu odpisać. Wzięliśmy tylko ów zbiorek opowiadań i chcemy go wszystkim pokazać, aby wszyscy mogli się dowiedzieć chociaż troszeczkę o kraju, którego nie udało się nam znaleźć na mapie.

wyjście *utgång, utväg*

droga *väg*
nawet nie *inte ens*

placze, płakał > *gråta*
cichy, dim cichutki *tyst*

dowie się, dowiedział się <
dowiaduje się, dowiadywał
się + gen *få reda på ngt*
jednak *ändå, i alla fall, trots allt*

trafi < **trafia** + **do** + gen *träffa*
rätt, hitta, hamna i, på en
plats

odda < **oddaje, oddawał** *ge,*
lämna

kwiat -u, dim kwiatek -a
blomma

nasturcja *krasse*

rozpakuje, rozpakował <
rozpakowuje,
rozpakowywał *packa upp*

natychmiast *genast*

zawiera > *inhålla*

krótki, dim króciutki *kort*

list -u, dim liścik -u *brev*

o + lok *med* (om egenskap)

doniesie, doniósł, donieść <

donosi *meddela, rapportera*

wobec tego *av det skälet, därför*

zbiór -oru, dim zbioręk -u

samling

mniejszy *mindre* komp av **mały**

opowiadanie *berättelse*

dołączy < **dołącza** *bifoga*

poda < **podaje, podawał** *ange*

bliższy *närmare* komp av **bliski**

a więc *alltså*

odpíše, odpisał < **odpisuje**

svara, skriva tillbaka

ów, owa, owo = **tamten** *den där,*

denna, nämnda

pokaże, pokazał < **pokazuje**

visa

chociaż *åtminstone*

9. Pędzą konie

Golec ^uorkiestra

Tam, gdzie wielka niewiadoma

Tam, skąd płyną do nas dni

Jak w rydwanie zaprzężeni

Gnamy razem ja i ty

Wóz po dziurach się kołacze

Los niepewny dla mnie masz

Lecz nic na to nie poradzę

Pierwsze skrzypce w sercu grasz

Pędzą konie po betonie w szarej mgle

Chociaż czasem jest nam dobrze, czasem źle

Jesteś dla mnie wielką damą, tą jedyną, tą wybraną

I jak nikt na całym świecie kocham cię

Tyś na wojnie się nie bała

Od armatnich ginąć kul

Jak narkotyk pomagałaś

Najtrudniejszy znosić ból

Choć nie mogę cię zobaczyć

Bo przede mną chowasz twarz

Mocno czuję jak codziennie

Przy mym boku wiernie trwasz

Pędzą konie po betonie w szarej mgle

Chociaż czasem jest nam dobrze, czasem źle

Jesteś dla mnie wielką damą, tą jedyną, tą wybraną

I jak nikt na całym świecie kocham cię

Ty do nieba żywcem bierzesz

pędzi > *ila, rusa, löpa*
koń *häst*

wielki *stor, storslagen*
wiadomy *känd, bekant*
niewiadoma subst adj *obekant*
storhet (inom matematik)
skąd *varifrån*
płynię, płynął > *flyta, rinna*
rydwan *vagn* (använd i strider i äldre tid)
zaprzęgnię, zaprzęgnął <
zaprzęga *spänna för*
zaprzężony *förspänd*
gna > *rusa, ila, hasta*
wóz, wozu *vagn*
dziura *hål*
kołacze się, kołatał się > *skaka,*
dunka fram
los -u *öde*
niepewny *osäker*
☞ lecz = **ale**
poradzi < *råda, ge råd*
nic na to nie poradzi *inte kunna*
göra något åt saken
skrzypce pl tant *fiol*
szary *grå*
mgła *dimma*
chociaż *fastän, även om*
czasem *ibland*
jedyńy *enda*
wybierze, wybrał < **wybiera**
välja
wybrany *utvald*
wojna *krig*
boi się, bał się > *vara rädd*
armata *kanon*
ginie, ginął > **z-** *omkomma, dö,*
försvinna, förgås
kula *kula*
trudny *svår*
zniesie, zniósł, znieść < **znosi**
uthärda
ból -u *smärta*
choć = **chociaż**
chowa > **s-** *gömma*
mocny *stark*
czuje, czuł > *känna*
mym = **moim**
bok -u *sida, höft*
wierny *trogen*
trwa > *vara, pågå, stanna kvar*
żywcem *levande*

Tych, co wierni tobie są
Wszyscy twoi oblubieńcy
Na twych piersiach słodko śpią
Decybeli nie żałujesz
Gdy rozgrzany skacze tłum
Dobrze bawi się, gdy jesteś
Jak z kałusza bum, bum, bum...

Pędzą konie po betonie w szarej mgle
Chociaż czasem jest nam dobrze, czasem źle
Jesteś dla mnie wielką damą, tą jedyną, tą wybraną
I jak nikt na całym świecie kocham Cię

Pędzą konie po betonie w szarej mgle
Chociaż czasem jest nam dobrze, czasem źle
Jesteś dla mnie wielką damą, tą jedyną, tą wybraną
I jak nikt na całym świecie kocham Cię

Pędzą konie po betonie w szarej mgle
Chociaż czasem jest nam dobrze, czasem źle
Jesteś dla mnie wielką damą, tą jedyną, tą wybraną
I jak nikt na całym świecie kocham Cię

Pędzą konie po betonie w szarej mgle
Chociaż czasem jest nam dobrze, czasem źle
Jesteś dla mnie wielką damą, tą jedyną, tą wybraną
I jak nikt na całym świecie kocham Cię

Hej, muzyczka, moja miła... kocham cię

↻ **oblubieniec** *brudgum*
twych = **twoich**
piers fem *bröst*
słodki *söt*
żałuje, żalował > + gen *vara*
snål med ngt
rozgrzeje, rozgrzał <
rozgrzewa *värma upp*
skacze, skakał > **skoczy** *hoppa*
tłum -u *folkmassa, hop*
bawi się > *roa sig*
⊗ **kałusz** -a *kalasjnikov*
bum interj *bom*

Zawsze z tobą chciałbym być

Ich troje

- Kaśka! Kaśka!
- Przestań się drzeć. Ja tu serial oglądam.
- Może pani poprosić Kaśkę?
- Kaśka! Jakiś wariat z harmonią na dole. Cię woła.
- Maurycy? Co ty tutaj robisz o siódmej rano?
- Cześć! Piosenkę ci napisałem.

przestanie, przestał <
przestaje, przestawał *sluta*
drze się, darł się, drzeć się >
skrika
wariat *galning*
harmonia *dragspel*
dół -u *grop; nedre, undre del*
na dole *nere*

piosenka *sång*

Zadzwoniłem w środku lata
Choć minęły już dwa lata
Ty nadal nie odzywasz się...
Dziś ten list ci napisałem
Lato zbliża się, więc chciałem
Powtórzyć tobie jeszcze raz
...to co wtedy

środek -a *mitten*

choć *fastän*
minie, minął < *mija passera, gå*

nadal *fortfarande*
odezwie się, odezwał się <
odzywa się *höra av sig*
bliski *närbelägen*
zbliży się < *zbliża się närma sig*

powtórzy < *powtarza upprepa*

Zawsze z tobą chciałbym być
Przez całe lato
Zawsze z tobą chciałbym być
Kochaj mnie za to
Zawsze z tobą chciałbym być
Tylko we dwoje
Zawsze z tobą chciałbym być

wę dwoje *två personer*
tillsammans

Zawsze z tobą chciałbym być
Przez całe lato
Zawsze z tobą chciałbym być
Kochaj mnie za to

Zawsze z tobą chciałbym być
Tylko we dwoje
Zawsze z tobą chciałbym być
Daj się skusić na wakacje
Morze/może plaża i kolacje
Będziemy tańczyć aż po świt
Chciałbym też w księżycu blasku
Stawiać z tobą babki z piasku
I wciąż do ucha szeptać ci
... tak jak wtedy

Zawsze z tobą chciałbym być
Przez całe lato
Zawsze z tobą chciałbym być
Kochaj mnie za to
Zawsze z tobą chciałbym być
Tylko we dwoje
Zawsze z tobą chciałbym być

... przez całe lato ...

Zawsze z tobą chciałbym być
Przez całe lato
Zawsze z tobą chciałbym być
Kochaj mnie za to
Zawsze z tobą chciałbym być
Tylko we dwoje
Zawsze z tobą chciałbym być
Zawsze z tobą chciałbym być
Przez całe lato
Zawsze z tobą chciałbym być
Kochaj mnie za to

kusi < s- *locka, fresta*
daj się skusić *låt dig fresats,*
lockas med
plaża *strand*
tańczy > *dansa*
aż *ända*
po + *ack fram till*
świt -u *gryning*
księżyc -a *måne*
blask -u *sken*
stawia > **postawi** *ställa, bygga*
babka *kaka* (typ sockerkaka)
piasek -u *sand*
wciąż *ständigt, hela tiden*
ucho *öra*
szepcze, szeptał > *viska*

Zawsze z tobą chciałbym być

Tylko we dwoje

Zawsze z tobą chciałbym być

... przez całe lato ...

Zawsze z tobą chciałbym być

Przez całe lato

Zawsze z tobą chciałbym być

Kochaj mnie za to

Zawsze z tobą chciałbym być

Tylko we dwoje

Zawsze z tobą chciałbym być

... grupa Ich Troje...

Moje jedyne marzenie

Anna Jantar

Przetańczyć z tobą chcę całą noc
I nie opuszczę cię już na krok
Czekałam jak we śnie, abyś ty objął mnie
Więc teraz już wszystko wiesz

Przetańczyć z Tobą chcę całą noc
Niech na nas gapią się, no i co
Już każdy o tym wie, że ty też kochasz mnie
Więc wszystkim na złość przetańczmy tę noc
Bo życie tak krótkie jest

Ja za tę noc chętnie oddam
Pięć najpiękniejszych lat
Nie liczę dni, to szczęście swe śnię
Stąd taki gest dzisiaj mam

Przetańczyć z tobą chcę całą noc
Wirować jak twój cień cały rok
Niech inni idą spać
A my tak razem w takt
Wraz z nocą tą chodźmy w świat

Ja za tę noc chętnie oddam
Pięć najpiękniejszych lat
Nie liczę dni, to szczęście swe śnię
Stąd taki gest dzisiaj mam

jedyny *enda*
marzenie *dröm, längtan*
przetańczyć < *dansa sig igenom*
opuści < **opuszcza** *lämna,*
överge
krok -u *steg*
sen -u *dröm, lok wę śnie*
☞ **aby** = **żeby**
objąć, objął < **objemuje,**
objemował *omfamna*

gapi się > *glo, stirra*

złość *fem ilska*
,na złość *på trots, på pin kiv*
życie *liv*
krótki *kort*

chętnie *gärna*
odda < **oddaje, oddawał** *ge*
bort, lämna ifrån sig
piękny *vacker*
liczy > *räkna*
stąd *därifrån, därför*
mieć gest *vara generös*

cień -a *skugga*

Przetańczyć z tobą chcę całą noc
I nie opuszczę cię już na krok
Czekałam jak we śnie, abyś Ty objął mnie
Więc tak jak chce los
Przetańczmy tę noc
Bo życie tak krótkie jest

Kryzysowa narzeczona

Lady Pank

Mogłaś moją być

Kryzysową narzeczoną

Razem ze mną pić

To, co nam tu naparzano

Mogłaś moją być

Przy zgłuszonym odbiorniku

Aż po blady świt

Słuchać nowin i uderzać w gaz

Niejeden raz, niejeden raz, niejeden raz

Mogłaś być już na dnie

A nie byłaś

Nigdy nie dowiesz się

Co straciłaś

Mogłaś moją być

Kryzysową narzeczoną

Pomalutku żyć

Tak jak nam to naznaczono

Mogłaś moją być

Jakoś ze mną przebiedować

Zamiast życzyć mi

Na pocztówce nie wiadomo skąd

Wesołych świąt, wesołych świąt, wesołych świąt

kryzys -u *kris*
narzeczona -ej subst adj *fästmö*

parzy > *brygga* (kaffe, te etc)
naparzy < *laga till* (i större
mängd genom bryggnings)

odbiornik -a *mottagare*
blady *blek*
świt -u *gryning*
nowina *nyhet*
uderzy < **uderza** *slå*
gaz -u *gas(pedal)*
uderzyć w gaz *supa till*
niejeden *mer än en, inte bara en,*
flera, många

dno *botten*
dowie się, dowiedział się <
dowiadykuje się *få veta*

traci > *s- förlora*

pomalutku, dim **pomalutku** =
powoli *långsamt*
naznaczy < **naznacza**
bestämna, fastställa

jakoś *på något sätt*
bieda *elände, armod*
przebieduje < *stå ut, överleva,*
genomlida
zamiast prep + gen *i stället (för*
att)
życzy > + dat + gen *önska ngn*
ngt
pocztówka *vykort*
wiadomo *bekant, känt*

Mogłaś być już na dnie

A nie byłaś

Nigdy nie dowiesz się

Co straciłaś

Mogłaś być już na dnie

A nie byłaś

Nigdy, nigdy nie dowiesz się

Mogłaś moją być

Zamiast życzyć mi

Wesołych świąt, wesołych świąt, wesołych świąt

Mogłaś być już na dnie

A nie byłaś

Nigdy nie dowiesz się

Co straciłaś

Mogłaś być już na dnie

A nie byłaś

Nigdy, nigdy nie dowiesz się

Chodź pomaluj mój świat

2 plus 1

Piszesz mi w liście, że kiedy pada
Kiedy nasturcje na deszczu mokną
Siadasz przy stole, wyjmujesz farby
I kolorowe otwierasz okno
Trawy i drzewa są takie szare
Barwy popiołu przybrały nieba
Dzisiaj tak smutno szepce zegarek
O czasie, co mi go nie potrzeba

Więc chodź pomaluj mój świat
Na żółto i na niebiesko
Niech na niebie stanie tęcza malowana twoją kredką
Więc chodź pomaluj mi życie
Niech światło się zarumieni
Niech mi zaćmi w pełnym słońcu kolorami całej
ziemi

Za siódmą górą, za siódmą rzeką
Swoje sny zamieniasz na pejzaże
Niebem się wlecze wyblakłe słońce
Oświeśla ludzkie wyblakłe twarze

Więc chodź pomaluj mój świat
Na żółto i na niebiesko
Niech na niebie stanie tęcza malowana twoją kredką

chodź *kom*
maluje > **po-** *måla*

pada > *falla; regna*
nasturcja *krasse*
deszcz -u *regn*
moknie, moknął > *z- bli våt,*
blöt
siada > **siądzie, siadł, sięść** *sätta*
sig
wyjmie, wyjął < **wyjmuje** *ta ut,*
ta fram
farba *färg*
kolorowy *färgad, färgglad*
szary *grå*
popiół, popiołu *aska*
smutny *ledsen, sorgsen*
zegarek -a *dim klocka,*
armbandsur

żółty *gul*
niebieski *blå*
niebo *himmel*
tęcza *regnbåge*
kredka *krita, färgad blyerts*

światło *ljus*
rumieni się > **za-** *rodna, få färg,*
bli lätt röd
słońce *sol*
ziemia *jord*

siódmy *sjunde*
góra *berg*
rzeka *flod*
pejzaż -u *landskap*
wyblakły *urblekt*
oświecili < **oświecili** *lysa upp*
ludzki *männsklig, människo-*
twarz *fem ansikte*

Więc chodź pomaluj mi życie
Niech światło się zarumieni
Niech mi zaćmi w pełnym słońcu kolorami całej
ziemi

Więc chodź pomaluj mój świat
Na żółto i na niebiesko
Niech na niebie stanie tęcza malowana twoją kredką
Więc chodź pomaluj mi życie
Niech światło się zarumieni
Niech mi zaćmi w pełnym słońcu kolorami całej
ziemi

Więc chodź pomaluj mój świat
Na żółto i na niebiesko
Niech na niebie stanie tęcza malowana twoją kredką
Więc chodź pomaluj mi życie
Niech światło się zarumieni
Niech mi zaćmi w pełnym słońcu kolorami całej
ziemi

Ogrzej mnie

Michał Bajor

Dzień czy noc, czy to skwar, czy też mróz
Jednaka treść nieodmiennie rozbrzmiewa w tej

piosence

Memu ciału wystarczy trzydzieści sześć i sześć
Mojej duszy potrzeba znacznie więcej
Memu ciału wystarczy coś wypić i coś zjeść
Trochę pospać na boku czy na wznak
I nasz cud gospodarczy zapewnia mi to, lecz
Moja dusza ... codziennie ... prosi tak

Ogrzej mnie

wierszyku pełen cudowności
wspólniku mojej bezsenności

Ogrzej, ogrzej mnie

Rozżarz mnie

Niedokończona zdań wymiano

Cudowna klótnio w pół urwana

Rozżarz, rozżarz mnie

Ach, życie rozpal

Ogrzej duszę mą, bo skona

do stu, do dwustu, do tysiąca, do miliona

Wysłuchaj się w duszy mojej prośby natarczywe

Chcę mieć gorączkę

Give me fever

Rozpal mnie

ogrzeje, ogrzał < **ogrzewa**
wärma upp

skwar -u *hetta*

mróz, mrozu *frost*

jednaki *likadan*

treść *fem innehåll*

nieodmienny *oföränderlig,*
ständig, oavbruten

rozbrzmi, rozbrzmiał <

rozbrzmiewa *ljuda, höras*

(åt olika håll), spridas

piosenka *sång*

memu = **mojemu**

ciało *kropp*

pośpi, pospał < *sova en stund*

bok -u *sida, höft*

na wznak *adv på rygg*

cud -u *under*

gospodaruje > *hushålla* (med
tillgångar)

gospodarka *ekonomi* (i ett land)

gospodarczy *ekonomisk*

zapewni < **zapewnia** *garantera,*
säkerställa

↗ **lecz** = **ale**

dusza *själ*

wiersz -a, *dim wierszyk* -a *dikt*

pełen ~ **pełny** *full*

cudowny *underbar*

cudowność *fem underbar-het*

wspólnik *kompanjon, partner,*
kamrat

bezseny *sämlös*

bezsenność *fem sömlöshet*

żar -u *glöd*

rozżarzy < **rozżarza** *få att glöda*

dokończy < **dokończy** *avsluta*

zdanie *åsikt*

wymiana *utbyte*

klótnia *gräl*

w pół *på mitten*

urwie, urwał < **urywa** *slita itu,*
slita loss

rozpali < **rozpala** *tända*

grzeje, grzał > *wärma*

mą = **moją**

skona < *avlida*

natarczywy *enträgen*

gorączka *feber*

blada kuzynko Melpomeno

Jedną zagraną dobrze sceną

Rozpal, rozpal mnie

Ogrzej mnie

W świecie utkanym z głupich marzeń

Akordeonie w nocnym barze

Ogrzej, ogrzej mnie

blady *blek*
gra > **za-** *spela*

tka > **u-** *väva*
głupi *dum*
marzy > *drömma*
marzenie *dröm*
akordeon -u *dragspel*

A świat na to powiada:

normalny duszy stan

To nie musi być stan podgorączkowy

pana trzeba przebadać, przedsięwziąć jakiś plan

by te bzdurne problemy raz mieć z głowy

kombinują, badają, czy pies to, czy to bies

a na duszy radości ciągle brak

po staremu nadaje uparte SOS

po staremu, codziennie, błaga tak

ogrzej mnie

zażarta na ten świat niezgodo

z którą rozstałem się tak młodo

powróć, ogrzej mnie,

rozzarz mnie

Chwilo szaleństwa i radości

Mej tożsamości, niezmienności dowiedz

rozzarz mnie

Mój świecie, rozpal duszę moją aż do końca

Mój świecie, zamień duszę mą w cząsteczkę słońca

Niech świeci w mroku

Niech rozjaśnia dni parszywe

powie < **powiada, mówi** *säga*
stan -u *tillstånd*
stan podgorączkowy 37-38°
przebada > *undersöka ngn*
grundligt; undersöka många
przedsięwzięcie, przedsięwziął
< **przedsięwzięcie,**
przebieg *företa sig,*
besluta sig för
bdzura *struntsak, trams*
kombinuje, kombinował > *fixa,*
trixa, fundera, lura ut
bada > **z-** *undersöka*
bies *satan, den onde*
radość fem *glädje*
ciągle *ständigt*
po staremu *som vanligt*
nada < **nadaje, nadawał** *sända*
uparty *envis*
blaga > *böna, be*
zażarty *förbittrad, bitter*
zgoda *sämja, överenskommelse*
rozstanie się, rozstał się <
rozstaje się, rozstawał się +
z + ins *skiljas från ngn*
szalony *galen, tokig*
szaleństwo *galenskap*
↗ **mej** = **mojej**
tożsamość fem *identitet*
niezmienny *oföränderlig,*
konstant
dowiedzie, dowiódł, dowieść <
dowodzi + gen *bevisa, visa*
zamieni < **zamienia** *byta ut,*
omvandla, förvandla
↗ **mą** = **moją**
część fem *del*
cząsteczka *partikel, molekyl,*
liten del
świeci > *lysa, skina*

Chcę mieć gorączkę

Give me fever

Rozpal mnie

Słonecznikowa kresko krzywa, złota bando,

szeroka perspektywo

Rozpal, rozpal mnie

Ogrzej mnie

Miłości, której nie znam jeszcze

Wiosennych bzów liliowym deszczem przyjdź

i... ogrzej mnie... ogrzej mnie

mrok -u *mörker, skymning*
rozjaśni < **rozjaśnia** *lysa upp*
parszywy *vidrig, eländig*

słonecznik -a *solros*
kreska *streck*
krzywy *sned, krokig*
złoty *gyllene, av guld*
banda *liga, gäng*
szeroki *bred, vid*

miłość *fem kärlek*
wiosna *vår*
wiosenny *vår-*
bęz -u *syrén*
liliowy *lilje-; lila, gredelin,*
ljusviolett

Niepewność

Marek Grechuta

słowa: Adam Mickiewicz (1825)

Gdy cię nie widzę, nie wzdycham, nie płaczę,

Nie tracę zmysłów, kiedy cię zobaczę;

Jednakże gdy cię długo nie oglądam,

Czegoś mi braknie, kogoś widzieć żądam

I tęskniąc sobie zadaję pytanie:

Czy to jest przyjaźń? czy to jest kochanie?

Cierpiałem nieraz, nie myślałem wcale,

Abym przed tobą szedł wylewać żale;

Idąc bez celu, nie pilnując drogi,

Sam nie pojmuję, jak w tve zajdę progi;

I wchodząc sobie powtarzam pytanie,

Co mnie tu wiodło? przyjaźń czy kochanie?

Gdy z oczu znikniesz, nie mogę ni razu

W myśli twojego odnowić obrazu;

Jednakże nieraz czuję mimo chęci,

Że on jest zawsze blisko mej pamięci.

I znowu sobie zadaję pytanie:

Czy to jest przyjaźń? czy to jest kochanie?

Dla twego zdrowia życia bym nie skąpił

Po twą spokojność do piekieł bym zstąpił;

Choć śmiałej żądy nie ma w sercu mojem,

Bym był dla ciebie zdrowiem i pokojem.

I znowu sobie zadaję pytanie:

Czy to jest przyjaźń? czy to jest kochanie?

pewień ~ **pewny** *säker*

niepewność fem *osäkerhet*

↗ **gdy** = **kiedy**

westchnie < **wzdycha** *sucka*

płacze, płakał > *gråta*

traci > *s-förlora*

zmysł -u *sinne, sunt sinne*

jednakże *dock*

braknie ~ **brakuje** > + gen

fattas, saknas

żąda > *kräva, begära, fordra*

tęskni, tęsknił > *längta*

zada < **zadaje, zadawał** **pytanie**

ställa en fråga

przyjaciel *vän*

przyjaźń fem *vänskap*

cierpi, cierpiał > *lida*

nieraz *många gånger*

wcale *alls, över huvud taget*

↗ **abym** = **żebym**

wyleje, wylał < **wylewa** *hälla ut*

żał -u *sorg, klagan*

cel -u *mål*

pilnuje, pilnował > *vakta, passa*

pojmie, pojął < **pojmuje,**

pojmoval *fatta*

↗ **twe** = **twoje**

zajdzie, zaszedł < **zachodzi** *titta*

in, besöka

próg, progu *tröskel*

wiedzie, wiódł > *föra*

oko, NApl oczu, Gpl oczu *öga*

zniknie, zniknął < **znika**

försvinna

↗ **ni** = **ani**

odnowi < **odnawia** *förnya,*

framkalla på nytt

obraz -u *bild*

chęć fem *lust, önskan*

mimo chęci *ofrivilligt*

pamięć fem *minne*

skąpi > + gen *snåla med ngt*

↗ **twego, twą** = **twojego, twoją**

spokojny *nöjd, tillfreds*

piekło *helvete*

zstąpi < **zstępuje** *stiga ner*

choć *fastän*

śmiały *djärv*

żądza *åtrå, begär*

† **mojem** = **moim**

zdrowie *hälsa*
pokój, pokoju *lugn, ro, fred*

Kochać inaczej

De Mono

Kochać to nie znaczy zawsze to samo

Można kochać tak lekko, można kochać bez granic

Kochać, żeby zawsze i wszędzie być razem

Wierzyć, że jest dobrze, gdy jesteśmy sami

inaczej *på ett annat sätt*
znaczy > *betyda*
ten sam *den samma*
można *man kan*
lekki *lätt* (om vikt)
granica *gräns*
wszędzie *överallt*
razem *tillsammans*
wierzy > *tro*

Kochać to nie znaczy zawsze to samo

Kiedy jesteś daleko, kochasz przecież inaczej

A kiedy pragniesz tak mocno, żebyś nie żałował

Bo kiedy jesteś daleko, możesz wszystko stracić

przecież *ju*
pragnie, pragnął > *za- önska,*
vilja
mocny *stark*
żałuje, żałował > *po- ångra*
traci > *s- förlora*

A kiedy przyjdzie na ciebie czas

A przyjdzie czas na ciebie

Porwie cię wtedy wysoko tak

Do góry cię uniesie

porwie, porwał < **porywa** *röva*
bort, slita tag i, rycka med sig
wtedy *då*
do góry *upp*
uniesie, uniósł < **unosi** *lyfta*

A kiedy przyjdzie na ciebie czas

A przyjdzie czas na ciebie

Porwie cię wtedy do góry tak

Wysoko cię uniesie

Lecz nagle możesz zacząć spadać w dół

A to już nie to samo

↗ **lecz** = **ale**
nagle *plötsligt*
spadnie, spadł, spaść < **spada**
falla ner
w dół *ner*

Kochać to nie znaczy zawsze to samo

Trzeba stale uważać, żeby kogoś nie zranić

Nie tak łatwo jest kochać, nie tak łatwo być razem

uważa > *vara uppmärksam, vara försiktig*
rani < **z- såra**
łatwy *lätt, enkel*

Kiedy wszystko najlepsze dawno już za nami

*za + ins **bakom***

A kiedy przyjdzie na ciebie czas

A przyjdzie czas na ciebie

Porwie cię wtedy do góry tak

Wysoko cię uniesie

A kiedy przyjdzie na ciebie czas

A przyjdzie czas na ciebie

Porwie cię wtedy do góry tak

Wysoko cię uniesie

Lecz nagle możesz zacząć spadać w dół

A to już nie to samo

Róża

Maanam

na twoich ustach kładę dłoń
rozkwita jak róża
zabierz wszystko to, co chcesz
lecz nie zabieraj róży

róża to twoja wierność
zdrada i wniebowstąpienie
zadaje cios bezbłędnie
kiedy narasta znużenie

róże z rajskiego ogrodu
piękne i pachną nad podziw
kochają mroczne tajemnice
magię, słońca zachody

róża to twoja wierność
zdrada i wniebowstąpienie
zadaje cios bezbłędnie
kiedy narasta znużenie... znużenie...

róża *ros*
usta pl tant *mun*
kładzie, kładł, kłaść > położyć
lägga
dłoń fem *hand, handflata*
rozkwitnie < rozkwita *blomma*
ut, blomma upp
zabierze, zabrał < zabiera *ta*
(med sig), ta ifrån
↗ **lezc = ale**

wierny *trogen*
wierność fem *trohet*
zdrada *svek*
w|niebo|w|stąpienie (*Krsiti*)
himmelsfärd
cios -u *slag*
błąd, błędu *fel*
bezbłędny *felfri, ofelbar*
narośnie, narósł, narosnąć <
narasta *växa*
znużenie *utmattning*
raj -u *paradis*
ogród, ogrodu *trädgård*
pachnie, pachnął > lukta, dofta
podziw -u *beundran*
nad podziw *över förväntan*
mroczny *dunkel, dystert*
tajny *hemlig*
tajemnica *hemlighet*
zachód, zachodu *väst;*
solnedgång

Tyle chciałem ci dać

Universe

Tyle chciałem ci dać

Deszczem kwiatów okryć cię

Czasem porwał mnie wiatr

Chciałem siebie odnaleźć

Lecz nie ma mnie

Tyle chciałam ci dać

Ubrać miłość w spokój swój

Gdzieś byłeś a ja

Twoich dłoni szukałam i twoich ust

Bo ja przez ciebie zginę

Bo ja przez ciebie nawet nie wiem, jak żyć

Sto lat niech chociaż minie, nim spotkam cię znów

Proszę cię, zostań już

Wiem, że grałem nie fair

Głupie kłamstwa, czasem flirt

Nie wiedziałem, że wiesz

Przecież mogłaś pogadać

A tu tylko list

Mogę zmienić swój świat

Byleś ze mną była znów

Będę kochał cię tak

Jak to było, gdy miałem dwadzieścia lat

Bo ja bez ciebie zginę

Bo ja bez ciebie nawet nie wiem, jak żyć

Sto lat być może minie, nim spotkam cię znów

Proszę cię, błagam, wróć

tyle så mycket

okryje, okrył < okrywa täcka,
hölja

porwie, porwał < porywa röva
bort, slita tag i, rycka med sig

odnajdzie, odnalazł, odnaleźć <
odnajduje, odnajdował hitta
något borttappat på nytt

ubierze, ubrał < ubiera klä
milość fem kärlek

spokój, spokoju lugn, frid
gdzieś någonstans

dłoń fem hand, handflata
usta pl tant mun

ginie, ginął > z- förgås,
försvinna, dö

przez + ack på grund av
nawet nie inte ens

choć chociaż åtminstone

minie, minął < mija passera, gå
nim innan

spotka < spotyka träffa

zostanie, został < zostaje,
zostawał stanna kvar

fair [fer] sjysst

głupi dum

kłamię, kłamał > ljuga

kłamstwo lögn

☞ gada = mówi

☞ pogada < prata lite

☞ gdy = kiedy

blaga > bönfälla

Przecież wiesz, jak jest
Kochałam cię
Wierzyłam w to, co mówiłeś
Chociaż czułam dziwny lęk
Przecież wiesz, jak jest
Nie, nie, nie, innym rytmem dziś
gra muzyka naszych serc
Tyle chciałem ci dać...

chociaż *fastän*
dziwny *konstig*
lęk -u *rädsla*

Ostatni

Edyta Bartosiewicz

(Dla Ptaka z ulicy Sezamkowej)

Zatańcz ze mną jeszcze raz

Otul twarzą moją twarz

Co z nami będzie? - za oknem świt

Tak nam dobrze mogło być

Gdy ciebie zabraknie

I ziemia rozstąpi się, w nicości trwam

Gdy kiedyś odejdziesz

Nas już nie będzie i siebie nie znajdziesz też

Zatańcz ze mną jeszcze raz

Chcę chłonąć każdy oddech twój

Co z nami będzie? - uwierz mi

Tak jak ja nie kochał nikt

Gdy ciebie zabraknie

I ziemia rozstąpi się, w nicości trwam

Gdy kiedyś odejdziesz

Nas już nie będzie i siebie nie znajdziesz też

Gdy ciebie zabraknie

I ziemia rozstąpi się, w nicości trwam

Gdy kiedyś odejdziesz

Nas już nie będzie i siebie nie znajdziesz też

W salonie wśród ciepłych świec już nigdy nie

zbudzisz mnie

Już nigdy nie powiesz mi, jak bardzo kochałeś mnie

Kochałeś mnie...

Kochałeś mnie...

ostatni *sista*
ptak *fågel*
tańczy > **za-** *dansa*
otuli < **otula** *svepa, linda in*
twarz *fem ansikte*
świt -**u** *gryning*

zabraknie < *fattas, börja fattas*
rozstąpi się < **rozstępuje się**
dela sig, rämna
nicość *fem intighet*
trwa > *vara, förbli*
☞ **gdy** = **kiedy**
kiedyś *en gång*
odejdziesz, odszedł, odeszła,
odejść < **odchodzi** *gå iväg*
znajdzie, znalazł, znaleźć <
znajduje, znajdował *hitta*
chłonie, chłonał > **po-** *insupa,*
suga in
oddech -u *andetag*
wierzy > **u-** *tro*

wśród + *gen bland*
ciepły *varm*
świeca *stearinljus*
budzi > **o-** ~ **z-** *väckta*

Czy słyszysz, jak tam daleko muzyka gra?
Zatańcz ze mną jeszcze raz
Gdy ciebie zabraknie
I ziemia rozstąpi się, w nicości trwam
Gdy kiedyś odejdiesz
Nas już nie będzie i siebie nie znajdziesz też
Zatańcz ze mną
Ostatni raz
Nas już nie będzie i siebie nie znajdziesz też

Jestem kobietą

Edyta Górniak

Słodkie żywioły we mnie śpią
Mogę lawiną runąć z nią
Żarem pustyni spalam cię
Fatamorganą staję się
Czasem jak odpływ zwalam z nóg
Czasem jak przyływ sięgam ust
A gdy pogodną chwilę masz
Spadam jak mgła
Jestem kobietą
Wodą, ogniem, burzą, perłą na dnie
Wolna jak rzeka
Nigdy, nigdy nie poddam się
Jestem kobietą
Jestem dobrem, jestem złem
Jestem wodą, jestem ogniem, jawą i snem
Mogę lodowcem sięgać chmur
Mogę Niagarą spadać w dół
Mogę jak Etna zbudzić się
Więc nie złość mnie
Jestem kobietą, wodą, ogniem, burzą, perłą na dnie
Wolna jak rzeka
Nigdy, nigdy nie poddam się
Jestem kobietą
Jestem dobrem, jestem złem
Jestem wodą, jestem ogniem, jawą i snem

słodki *söt*
żywioł -u *naturkraft*
lawina *lavin*
runie, runął < *störta ner*
żar -u *glöd*
pustynia *öken*
spali < *spala bränna upp*
fatamorgana *hågring*
stanie się, stał się < *staje się, stawał się bli*
czasem *ibland*
odpływ -u *ebb*
zwali < *zwala kasta, slå omkull*
noga *ben*
przyływ -u *flod*
sięgnie, sięgnął < *sięga + gen nå*
☞ *gdy = kiedy*
pogodny *klar, solig,; rofylld, fridfull; glad*
spadnie, spadł, spaść < *spada falla*
mgła *dimma*
ogień -a *eld*
burza *oväder, åskväder*
perła *pärla*
dno *botten*
wolny *fri*
rzeka *flod*
podda się < *poddaje się, poddawał się ge upp, underkasta sig*
dobro *det goda*
zło *det onda*
jawa *vakenhet*
sęć -u *sömn, dröm*
lodowiec -a *glaciär*
chmura *moln*
w dół *ner*
budzi się > *o- ~ z- vakna*
złości > *ze- göra arg, reta upp*

Jestem kobietą, wodą, ogniem, burzą, perłą na dnie
wolna jak rzeka
nigdy, nigdy, nigdy, nigdy nie, nie poddam się

Jestem dobrem, jestem złem
Jestem kobietą
Jestem kobietą
Jestem kobietą
Jestem kobietą
Nigdy, nigdy, nigdy nie poddam się
Jestem kobietą
Nigdy, nigdy nie poddam się

Jedzie pociąg z daleka

Ryszard Rynkowski

Nic nie robić, nie mieć zmartwień

Chłodne piwko w cieniu pić

Leżeć w trawie, liczyć chmury

Gołym i wesołym być

Nic nie robić, mieć nałogi

Bumelować gdzie się da

Leniuchować, świat całować

Dobry Panie, pozwól nam

Jedzie pociąg z daleka

Na nikogo nie czeka

Konduktorze łaskawy, byle nie do Warszawy

Jedzie pociąg z daleka

Na nikogo nie czeka

Konduktorze łaskawy, byle nie do Warszawy

O nie, nie, nie, nie, nie, byle nie do Warszawy

Nic nie robić, nie mieć zmartwień

Chłodne piwko w cieniu pić

Leżeć w trawie, liczyć chmury

Gołym i wesołym być

A prywatnie być blondynem

Mieć na głowie włosów las

I na łóżku z baldachimem

Robić coś niejedną raz

pociąg -u *tåg*
zmartwienie *bekymmer*
chłodny *sval*
cień -a *skugga*

trawa *gräs*
liczy > **po-** *räkna*
goły *bar, naken*
wesoły *glad*
nałóg, **nałogu** *missbruk,*
beroende, dålig vana
bumeluje, **bumelował** > *maska,*
skolka, gå och driva
da się > *det går*
leniuch *latmask*
leniuchuje, **leniuchował** > *lata*
sig
świat -a *värld*
całuje, **całował** > **po-** *kyssa*
pozwoli < **pozwala** *tillåta*

łaskawy *vänlig, älskvärd, snäll*
byle nie *bara inte*

prywatny *privat*
blondyn *blond man*
głowa *huvud*
włos -a *hårstrå*
włosy plur *hår*
las -u *skog*
łóżko *säng*
baldachim -u *sänghimmel*

Jedzie pociąg z daleka
Na nikogo nie czeka
Konduktorze łaskawy, byle nie do Warszawy
Jedzie pociąg z daleka
Na nikogo nie czeka
Konduktorze łaskawy, byle nie do Warszawy
O nie, nie, nie, nie, nie, byle nie do Warszawy

Być ponad to, co nas boli
Co ośmiesza tylko nas
Wypić z wrogiem beczkę soli
Dobry panie, pozwól nam
Nie oglądać wiadomości
Paru gościom krzyknąć pas
Złotej rybce ogryźć ości
Za to, co przyniosła nam

Jedzie pociąg z daleka
Na nikogo nie czeka
Konduktorze łaskawy, byle nie do Warszawy
Jedzie pociąg z daleka
Na nikogo nie czeka
Konduktorze łaskawy, byle nie do Warszawy
Nie, nie, nie, nie, nie, byle nie do Warszawy
Nie, nie, nie, nie, nie, byle nie do Warszawy
Nie, nie, nie, nie, nie, byle nie do Warszawy

niejeden *många, inte bara en*

ponad + ack *utöver, över*
ośmieszy < **ośmiesza** *förlöjliga*
wróg, wroga *fiende*
beczka *tunna*
sól, soli fem *salt*
zjeść z kimś beczkę soli *uppleva*
en massa tillsammans med
någon och därigenom
sammansvetsas och bli goda
vänner
wiadomość fem *nyhet,*
meddelande,
tillkännagivande
parę -u *några*
gość *gäst; typ*
krzyknie, krzyknął < **krzyczy,**
krzyczał *skrika*
pas *pass* (i spel)
złoty *gyllene, guld-*
ryba, dim **rybka** *fisk*
ogryzie, ogryzł, ogryźć <
ogryza *bita runt om, gnaga*
rent
kość fem *ben* (inuti kroppen)
ość fem *fiskben*

Zanim zrozumiesz

Varius Manx

Zanim powiesz jej, że
to był ostatni raz
zanim dzień spłoszy
srebrnego ptaka nocy
rozkołysz, rozkołysz, rozkołysz
jeszcze raz

Zanim ukradniesz jej
ostatni kolor ze snów
zanim, gdy na chwilę
zamknie oczy – znikniesz
zabierz jej, zabierz jej, zabierz jej
z ręki nóż

Ona ma siłę
nie wiesz, jak wielką
będzie spadać długo
potem wstanie lekka
tak lekko...

Zanim zrozumiesz, jak
bardzo kochałeś ją
zanim pobiegiesz kupić
czerwone wino
ona zapomni, zapomni już
świat twych rąk

zanim *innan*
rozumie, rozumiał > *z-förstå*
ostatni *sista*
płoszy > *s-skrämma bort*
srebrny *silver-*
ptak *fågel*

rozkołysz, rozkołysał < *sätta i gungning*

kradnie, kradł, kraść < *u-sjåla*
kolor -u *fårg*
sen -u *sömn, dröm*
zamknie, zamknął < *zamyka stånga*
zniknie, zniknął < *znika försvinna*
zabierze, zabrał < *zabiera ta ifrån*
ręka *hand, arm*
nóż, noża *kniv*

sila *kraft, styrka*
wielki = **bardzo duży**
spadnie, spadł, spaść < *spada falla*
długo *långe*
wstanie, wstał < *wstaje, wstawał resa sig, stiga upp*
lekki *låt*

biegnie, biegł, bieć ~ **biegnąć** < *po-springa*
czerwony *röd*
zapomni, zapomniał < *zapomina glömma*
świat -a *vårlid*
↗ **tych** = **twoich**

Zanim będziesz próbował
odkupić ją za słowa
zobaczysz, jak
na drugim brzegu rzeki
spokojnie, spokojnie, spokojnie
stoi z nim

próbuje, próbował > *s- försöka*
odkupi < **odkupuje** *köpa*
tillbaka
słowo *ord*

brzeg -u *strand*
rzeka *flod*
spokojny *lugn*

Ona ma siłę
nie wiesz, jak wielką
umierała długo
teraz rodzi się lekka
Ona ma siłę
nie wiesz, jak wielką
umierała, umierała długo
teraz rodzi się lekko

umrze, umarł, umrzeć <
umiera *dö*
rodzi > **u-** *föda*
rodzi się > **-u** *födas*

...nie dla ciebie...

10. Mąż jest moim najlepszym kumplem

Jolanta Kwaśniewska

dla czasopisma Gala, nr 51/52, 16 grudnia 2002

Lubi się śmiać, bo jak sama mówi, śmiech oczyszcza duszę. Po ciężkiej pracy najchętniej poszłaby na piwo z własnym mężem. Jest jedną z najbardziej lubianych osobistości w Polsce. Zawsze elegancka, serdeczna i bezpośrednia. Nie potrafi obojętnie przejść obok czyjegoś cierpienia. Gdy musi poradzić sobie z wielkim smutkiem, prowadzi długie egzystencjalne rozmowy z księdzem Janem z kaplicy prezydenckiej.

GALA: Rozważała pani kiedykolwiek to, że może zostać prezydentem?

JOLANTA KWAŚNIEWSKA: Nigdy o tym nie myślałam, chociaż i w Polsce, i za granicą mam sympatyków, którzy już zakładają komitety wyborcze. Nigdy nie należałam do żadnej partii i nie mam politycznego zaplecza.

GALA: A czy zna się pani na polityce?

J.K.: W polityce mimo woli tkwię od lat, więc czy chcę, czy nie – w jakimś stopniu zajmować się nią muszę. Kiedy wyjeżdżam za granicę albo kiedy goście przyjeżdżają do Polski, czytam te same

☞ **kumpel** *kompis*

grudzień -a *december*

śmiech -u *skratt*

czysty *ren*

oczyści < **oczyszcza** *rena*

dusza *själ*

ciężki *tung*

własny *egen*

osoba *person*

osobisty *personlig*

osobistość *fem personlighet*

serce *hjärta*

serdeczny *hjärtlig*

pośredni *indirekt*

bezpośredni *direkt*

potrafi </> *kunna, klara av*

obojętny *likgiltig*

czyjś *någons*

cierpi > *lida*

radzi > **po-** **sobie** z + *ins klara av, handskas med ngt*

smutek -u *sorg*

ksiądz, księdza *präst*

kaplica *kapell*

rozważy < **rozważa** *överbäga*

kiedykolwiek *någon gång över huvud taget, någon som helst gång*

zostanie, został < **zostaje, zostawał** *bli*

choć *fastän, även om sympatyk* *sympatisör, anhängare*

założy < **zakłada** *grunda*

wybory *pl tant val (politiskt)*

wyborczy *val-*

należy > *höra till*

plecy, -ów *pl tant rygg*

zaplecze *bas, personer som jobbar i bakgrunden*

zna się *na + lok känna till, kunna, vara bra på ngt*

mimo + *gen trots*

wola *vilja*

mimo woli *ofrivilligt*

tkwi > *sitta (fast)*

stopień -a *grad*

zajmie się, zajął się < **zajmuje się, zajmował się** + *ins sysla med ngt*

materiały, które przygotowane są dla prezydenta. Wstydziłabym się, gdybym nie umiała odpowiedzieć na pytanie, jaki w tym roku przewidywany jest wzrost gospodarczy w Polsce, czy wzrosło bezrobocie itp. Jest oczywiste, że kiedy po raz kolejny spotykamy się z prezydentem Bushem, Kofim Annanem, z kanclerzem Schröderem czy Jacques'em Chirakiem i siedzimy wiele godzin przy stole, nie sposób ciągle rozmawiać o dzieciach, psach i pogodzie. Wtedy często dyskutujemy o sprawach ważnych i trudnych. Podczas oficjalnej wizyty w USA (Stanach Zjednoczonych) rozmawiałam z Collinem Powellem na temat konfliktu na Bliskim Wschodzie. Koresponduję z Szimonem Peresem. Podczas spotkań z małżonkami prezydentów poruszamy kwestie społeczne. Mówimy np. o tym, jakie programy dotyczące bezrobocia funkcjonują w naszych krajach, jak organizujemy opiekę medyczną itp.

GALA: A jeśli się mówi, że pięćdziesiąt procent sukcesów mąż osiągnął dzięki pani, to prezydent troszkę się zżyma?

J.K.: Mąż zawdzięcza swój kolejny sukces wyborczy własnej pracy, inteligencji. Już po wyborach bardzo pięknie dziękował mi za wspieranie go na co dzień. Zajmując się działalnością charytatywną, jeżdżę dużo po kraju, więc zdarza się, że mąż korzysta z moich podpowiedzi. Na pewno w sukcesie męża mam jakiś udział, ale jest on niewielki. Mąż zawsze mówi o tym, ile dla siebie znaczymy, że jestem dla niego

wstydzi się > *skämmas*
 umie, umiał > *kunna, veta hur*
 (efter att ha lärt sig)
 przewidzi, przewidział <
 przewiduje, przewidywał
förutse
 wzrost -u *tillväxt*
 gospodarka *ekonomi*
 gospodarczy *ekonomisk*
 wzrośnie, wzrósł < wzrasta
växa, öka
 robota *arbete (grövre)*
 bezrobocie *arbetslöshet*
 itp. = i tym podobne *o.dyl.*
 podobny *lik*
 kolejny *nästa*
 sposób -u *sätt*
 nie sposób *det är omöjligt*
 ważny *viktig*
 trudny *svår, komplicerad*
 podczas + gen *under*
 stan -u *stat*
 jednoczy < z- *ena, för ena*
 bliski *närbelägen*
 wschód, wschodu *öster*
 Bliski Wschód *Mellersta östern*
 małżonek *make*
 małżonka *hustru, maka*
 poruszy < porusza *röra, ta upp*
 kwestia *fråga, problemställning*
 społeczny *social, samhällelig*
 np. = na przykład *t.ex.*
 dotyczy > + gen *röra, handla om*
 opieka *vård, omsorg*
 się *man*
 sukces -u *framgång*
 osiągnie, osiągnął < osiąga
uppnå
 dzięki + dat *tack vare*
 zżyma się > *bli upprörd*
 zawdzięczy < zawdzięcza + dat
 + ack *ha ngn att tacka för*
ngt
 wespół, wsparł, wespół <
 wspiera *stötta*
 wsparcie < wspieranie *stöd*
 co *varje*
 na co dzień *till vardags*
 działa > *verka, fungera*
 działalność fem *verksamhet*
 po + lok *runt om i, på*
 zdarzy się < zdrza się *hända,*
inträffa
 korzysta < s- z + gen *utnyttja*
ngt
 podpowieź fem *viskning, råd*

wsparciem, ale też – i to mi bardzo odpowiada – że jesteśmy dla siebie kumplami.

GALA: Podobno na początku męża irytowało to, że pisze się o pani jako o kandydatce na prezydenta?

J.K.: Nie przesadzajmy, na pewno nie irytowało. Mamy jeszcze trzy lata do końca prezydentury drugiej kadencji. Męża może nieco ubawiło to, że tak wcześniej zaczęto przymierzać mnie do fotela prezydenckiego. Przede wszystkim nie bardzo sobie wyobraża siebie w roli pierwszej damy prowadzącej działalność dobroczynną. Mąż świetnie sobie zdaje sprawę z tego, że w trudnych momentach sprawdziliśmy się jako partnerzy i jako rodzina. Mamy wspaniałą córkę i to jest największy sukces naszego życia. Jestem głęboko przekonana, że zawsze będziemy mogli na siebie liczyć.

GALA: I pani, i mąż odnieśliście sukces. Ale gdyby go nie było, miłość byłaby równie głęboka?

J.K.: Mam nadzieję, choć w życiu są przecież wzloty i upadki. Gdy jest się bardzo młodym, oczekiwania wobec partnera są bardzo duże. Najlepiej, gdyby zawsze przyznawał nam rację... A przez życie nie da się przejść bez kompromisu. Miłość trzeba pielęgnować, a ustępstwa i starania o zrozumienie partnera bardzo w tym pomagają. Nie sądziłam, że uczucie w naszym wieku może się tak rozwijać, że miłość może wzbogacić się o tak silne więzy przyjaźni. To dla mnie bardzo ważne, dodaje mi sił. Kiedy wszystko pomyślnie się toczy, nie jest trudno

udział -u *deltagande*
siebie *varandra*
odpowiada > *passa, vara som man vill ha det*
podobno *lär, det lär vara så att*
przesadzi < **przesadza** *överdriva*
kadencja *mandatperiod*
nieco *en aning, något*
bawi > **u-** *roa*
przymierzy < **przymierza** *pröva, se om ngt passar; förbereda, tänka på att göra*
prowadzi > *bedriva*
czyn -u *gärning*
dobroczynny *välgörande*
świetny *utmärkt*
zda > **zdaje, zdawał sobie sprawę** z + gen *vara medveten om något*
moment -u *ögonblick, stund*
sprawdzi się < **sprawdza się** *visa sig bra, fungerande*
wspaniały *magnifik, jättefin, utmärkt*
głęboki *djup*
przekona < **przekonuje, przekonywał** *övertyga*
liczy > **na** + ack *räkna med ngn, att ngn står vid ens sida, hjälper en*
odniesie, odniósł, odnieść < **odnosi sukces** *ha framgång*
równy *jämn*
równie *lika*
choć *fastän, men*
wzlot -u *stigning, uppfärd*
upadek -u *nedgång, fall*
wzloty i upadki *medgångar och motgångar*
oczekiwanie *förväntning*
wobec + gen *gentemot*
przyzna < **przyznaje rację** + dat *ge någon rätt*
pielęgnuje > *vårda*
ustąpi < **ustępuje** *ge med sig*
staranie *ansträngning, strävan*
sądzi > *tro, anse*
uczucie *känsla, öm känsla*
wiek -u *ålder*
rozwinię < **rozwija** *utveckla*
bogaty *rik*
wzbogaci < **wzbogaca** *berika*
więzy pl tant *band, bojor*
doda < **dodaje sił** ger *kraft*
pomyślny *gymsam, god, bra*
toczy się > *rulla, gå, förflyta*

być szczęśliwym. Nam nie zawsze wiodło się tak dobrze. Były takie momenty, gdy pod naszym adresem formułowano wiele bolesnych oszczerstw. Tylko kochający się ludzie mogli to jakoś przetrwać. Na szczęście trudne momenty mocno nas cementują. Po dwudziestu trzech latach małżeństwa czekamy na wspólne wolne chwile i przyznam, że mąż jest tą osobą, z którą po ciężkiej pracy najchętniej poszłabym na piwo.

GALA: Mąż ma gabinet w Pałacu Prezydenckim, więc zawsze może pani do niego zajrzeć...

J.K.: Rzadko to robię, bo nie chcę przeszkadzać. W ciągu dnia telefonujemy do siebie, żeby powiedzieć sobie parę sympatycznych słów. Dzwonimy częściej, kiedy się martwimy, np. gdy Ola choruje, czy wtedy gdy coś złego dzieje się ze zdrowiem naszego taty.

GALA: Ogromnie dużo serca wkłada pani w działalność charytatywną. Czy Polacy chętnie uczestniczą w akcjach dobroczynnych?

J.K.: W akcjach tak. Najlepszym przykładem jest Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy.

GALA: A ludzie bogaci?

J.K.: Nie zawsze, z reguły wpłacają pieniądze firmowe. Rzadziej robią tak jak mój mąż, który przez sześć miesięcy w roku 1997 (tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątym siódmym) przekazywał swoją pensję prezydencką Polskiemu Czerwonemu Krzyżowi - na rzecz ofiar powodzi.

wiedzie, wiodło się > + dat *gå bra, lyckas, ha det bra*
pod czymś adresem *riktat mot någon*
formuluje > *s-formulera*
boleść *fem svår smärta*
bolesny *smärtsam*
oszczerstwo *förtal, elakt rykte*
przetrwa < *överleva, hårda ut*
wspólny *gemensam*
trudny *svår*
mocny *stark*
cementuje > *svetsa samman*
małżeństwo *äktenskap*
przyzna < **przyznaje** *erkänna*
osoba *person*
ciężki *tung*
chętnie *gärna*
najchętniej *sup (allra) helst*
gabinet -u *arbetsrum, kontor*
pałac -u *palats*
zajrzy, zajrzał < **zagląda** *titta in*
rzadki *sällsynt, ovanlig*
przesodzi < **przeszkadza** *störa*
ciąg *gång, förlopp*
w ciągu + gen *under ... lopp*
martwi się > *oroa sig*
choruje > *vara sjuk*
zły *dålig, ond*
dzieje, działo się > *hända*
zdrowie *hälsa*

ogromny *enorm*
włoży < **wkłada w** + ack *lägga in, lägga ner på ngt*
działalność *fem verksamhet*
chrytatywny *välgörande*
uczestniczy > *delta*
akcja *handling, kampanj*
czyn -u *handling*
dobroczynny *välgörenhets-*
przykład -u *exempel*
bogaty *rik*
regula *regel*
wplaci > **wplaca** *betala in*
rzadziej *komp mera sällan*
przekaze, przekazał <
przekazuje, przekazywał
överlämna, överföra
pensja *lön*
czerwony *röd*
krzyż -a *kors*
rzecz *sak*
na rzecz + gen *avsett för*
ofiara *offer*
powódź -odzi *fem översvämning*

GALA: Zdarzają się też sytuacje zaskakujące. Podobno Andrzej Gołota ofiarował pani fundacji Porozumienie bez Barrier sto tysięcy dolarów?

J.K.: To największy dar, jaki kiedykolwiek otrzymaliśmy. Dzięki tym pieniądzom udało nam się wyremontować dwa ośrodki, które zniszczyła powódź: w Bystrzycy Kłodzkiej i Długopolu. Są też inni, np. pan ambasador Edward Pietkiewicz cały swój majątek przekazał testamentem naszej fundacji.

GALA: Kto w naszym społeczeństwie najbardziej potrzebuje pomocy?

J.K.: Cierpiące dzieci. Znam przypadki zachorowania na białaczkę w wieku paru miesięcy. Niestety, niektóre dzieci zmarły. Tak było z Magdą z Warszawy. W szpitalu pisała dla mnie piękne wiersze. Wydaliśmy je po jej śmierci. Nie mogę o niej zapomnieć...

GALA: Podobno często bywa pani w kaplicy prezydenckiej, czy tam łatwiej jest z siebie strząsnąć ten ciężar?

J.K.: Mówię sobie: nigdy nie jest tak źle, żeby nie mogło być lepiej. Gdy mam trudne chwile, idę do kaplicy, gdzie z księdzem Janem rozmawiamy na tematy ostateczne. Mogę też spotkać się z moimi dwiema cudownymi siostrami, pójść z nimi na długi spacer, do lasu na grzyby. Mam też ukochanego, najwspanialszego na świecie tatę, którego często widuję. Moja rodzina chce i lubi ze sobą spędzać

zdarzy się < zdarza się *inträffa*
zaskoczy < zaskakuje *övertaska*

podobno *det lär vara så att, lär*
ofiaruje > *donera*

fundacja *stiftelse*

porozumienie *samförstånd*

bariera *barriär, hinder*

dar -u *gåva, donation*

kiedykolwiek *någon gång över*
huvud taget

otrzyma < otrzymuje *erhålla*

dzięki + dat *tack vare*

remontuje > wy- *renovera*

ośrodek -a *centrum, institution*
(eg. *vad som helst*)

niszczy > z- *förstöra*

majątek -u *förmögenhet,*
egendom

☞ spolem *tillsammans,*
gemensamt

społeczeństwo *samhälle*

potrzebuje > *behöva*

cierpi > *lida*

przypadek -u *fall*

zachoruje < *insjukna*

białaczka *leukemi*

zęmrze, zmarł, zęmrzeć < *dö*

wiersz -a *dikt*

wyda < wydaje *ge ut*

śmierć fem *död*

zapomni, zapomnial <
zapomina *glömma*

bywa > iter *bruka vara*

łatwy *lätt, enkel*

strząśnie, strząsnął, strząsnąć <
strząsa *skaka av*

ciężar -u *börda, tyngd, vikt*

ksiądz, księdza *präst*

ostateczny *slutgiltig, definitiv,*
ytterlig, extrem

cud -u *under*

cudowny *underbar*

las -u *skog*

grzyb -a *svamp*

ukochany *älskad*

wspaniały *fantastisk, underbar*

widuje, widywał > iter *ofta se,*
träffa

spędzi < spędza *tillbringa*

wypożyczy < wypożycza *låna,*
låna ut

wspólny *gemensam*

wolny czas. Często Ola wypożycza jakiś film i wspólnie go oglądamy.

GALA: Do kina nie możecie iść razem tak sobie po prostu. Czy nie tęskni pani czasem za taką zwyczajnością?

J.K.: Tęsknię. Dawniej często chodziłam z mężem, córką czy z przyjaciółmi. Ostatni raz byłam w kinie na Titanicu.

GALA: Pewnie zamiast na film ludzie patrzyli na panią?

J.K.: Ja się wtedy bardzo źle czuję, ponieważ płacząc nie tylko w czasie tragicznych dla bohaterów wydarzeń, ale także wtedy, gdy film kończy się szczęśliwie. Czyli płacę prawie zawsze.

GALA: Na komediach też?

J.K.: Nie. Oczyszczający śmiech to miód na serce. Bardzo lubię komedie.

GALA: Czy szukając wsparcia dla akcji charytatywnych, używa pani jakichś szczególnych metod?

J.K.: Piszę dziesiątki listów, zapraszam na spotkania wiele osób, przedstawiam nasze programy i pytam, czy mogę liczyć na pomoc.

GALA: A kiedy pani wkracza ze swoim autorytetem, ludzie dają wszystko?

J.K.: To nie tak. Po pierwsze potrafię ładnie prosić, a po drugie ładnie podziękować. Ale przede wszystkim przekonuję do swoich racji. Odbywam setki spotkań w całym kraju. Potrafię przekonać darczyńców, że

tak sobie *bara så där, utan att ta hänsyn till omständigheterna*
po prostu *helt enkelt*
 tęskni > **za** + ins *längta efter ngt*
zwyczajny *vanlig*
zwyczajność *fem något vanligt*
przyjaciel, **lpl przyjaciółmi** *vän*

pewnie *säkert*
zamiast + **gen** *i stället för*
czuje, czul > *känna*
placze, plakał > *gråta*
bohater *hjalte, huvudperson*
wydarzy się < **wydarza się**
hända, inträffa
wydarzenie *händelse*
także *också*
szczęśliwy *lycklig*
czyli *alltså, det vill säga*
prawie *nästan*
oczyszczy < **oczyszcza** *rena*
miód, miodu *honung*
wsparcie < **wspieranie** *stöd*
użyje, użył < **używa** + **gen**
använda ngt
szczegół -u *detalj*
szczegółowy *detaljerad*
szczególny *särskild, speciell*
dziesiątka *tio tal, grupp om tio*
zaprosi < **zaprasza** *inbjuder, inviterar*
przestawi < **przedstawia**
presenterar
liczy na + **ack** > *räkna med ngt*
pomoc *fem hjälp*

wkroczy < **wkracza** *stiga in, träda in, tåga in*
autorytet -u *auktoritet*
po pierwsze *för det första*
potrafi </> *klara av, kunna*
po drugie *för det andra*
przekona < **przekonuje**
övertyga, övertala, få ngn att tycka om ngt
racja *riktig åsikt*
odbędzie, odbył < **odbywa**
klara av, genomgå
setka *ett hundratal*
darczyńca *donator*

lepiej wiem, komu pomoc jest niezbędna. Na żaden z moich programów nie otrzymałam złotówki z budżetu państwa. W prowadzeniu fundacji liczy się uczciwość, a w mojej szczególnie.

GALA: Jak pogodzić te dwa światy: ból, chorobę, śmierć, o które ociera się pani, np. w hospicjach, i cały ten „dwór” - przyjemne chwile spędzane w pałacowych wnętrzach z eleganckimi ludźmi?

J.K.: W Pałacu Prezydenckim nie ma czegoś, co pani nazywa dworem. Oboje z mężem twardo stąpamy po ziemi.

GALA: Nie ma pani fryzjerów, kosmetyczek, garderobianych?

J.K.: Kiedyś ze zdumieniem przeczytałam zabawny artykuł na temat stylistów, fryzjerów i osób, które mnie jakoby ubierają. Tymczasem nigdy nie miałam kogoś, kto pomagałby mi w tworzeniu wizerunku. Staram się nadażać za modą, ale jej nie wyprzedzam. Od lat te same zaprzyjaźnione panie pomagają mi w uzupełnianiu garderoby: pani Malina Sobiech z firmy Catherina, Terenia Rosati, Ewa Minge.

GALA: O pani włosy od lat dba ta sama fryzjerka?

J.K.: Tak. Głównie pani Izunia - ciepły, dobry człowiek, której mąż robi dla nas na święta najwspanialsze śledzie świata. Od lat obcinam u niej

zbędny *onödig, överflödig*
niezbędny *oumbärlig, absolut nödvändig*

złotówka *en zloty*

państwo *stat*

prowadzi > *driva, bedriva*

uczciwy *ärlig*

uczciwość *fem ärlighet*

godzi > **po-** *försona, förena, kombinera*

choroba *sjukdom*

śmierć *fem död*

otrze, otarł, otrzeć < **ociera**
torka, gnida, skava

ocierać się o + **ack komma i kontakt med ngt**

hospicjum *klinik för obotligt sjuka*

dwór, dworu *hov, herrgård*

wnętrze *interiör*

oboje *båda* (blandat kön)

twardy *hård*

stąpnie < **stąpa** *trampa, kliva*

fryzjer *frisör*

kosmetyczka *kosmetolog*

garderobiana *subst adj påkläderska*

zdumieje, zdumiał < **zdumiewa**
förbluffa, slå med häpnad

zdumienie *häpnad*

zabawny *rolig, lustig*

jakoby *som om, enligt vad som sägs*

tymczasem *emellertid*

tworzy > **s-** *skapa*

wizerunek -u *image, bild, porträtt*

nadaży < **nadaża za** + **ins**
hinna, hålla jämna steg med ngt

wyprzedzi < **wyprzedza** *köra om, vara före*

zaprzyjaźni się < **zaprzyjaźnia się** *bli god vän*

pełny *full*

zupelny *fullständig*

uzupelni < **uzupełnia**
komplettera

Terenia *dim av Teresa*

od lat *sedan många år*

dba > **o** + **ack sköta ngt, ha omsorg om ngt**

Izunia *dim av Izabela*

której *vars*

śledź *sill*

obętnie, obciął < **obcina** *klippa, klippa bort lite runt om*

choć *fastän, men*

włosy, choć nie zawsze zgadzam się na nowe uczesanie. Ja po prostu lepiej wiem, jaką fryzurę jestem w stanie sama sobie zrobić w czasie podróży.

GALA: Sama pani się czesze przed spotkaniem, np. z prezydentem Bushem i jego małżonką?

J.K.: Tak. Również wtedy gdy lecimy np. dwadzieścia godzin do Brazylii i gdy w czasie dwóch śródlądowań trzeba wyjść na zewnątrz i dobrze wyglądać. W długiej podróży mam pod ręką coś do nawilżania skóry, krople do zmęczonych oczu i poduszkę, która pomaga mojemu kręgosłupowi przetrzymać długi lot. Ubranie musi być uszyte z takich tkanin, aby po wyjściu z samolotu nie było zmięte. Nawet gdy latem można chodzić w lnianych kostiumach, ja wolę je zostawiać na prywatne okazje.

GALA: Ma pani po prostu talent do bycia towarzyszką życia prezydenta. Działa pani w fundacji, dogląda pałacu. Pamięta o rodzinie, dba o córkę...

J.K.: Po prostu nie lubię nudy, nuda zabija. Aktywne życie daje mi radość.

GALA: Jak pani odbiera swój wizerunek tworzony przez prasę?

J.K.: Niekiedy mnie zadziwia. Czytam czasem

zgodzi się < zgadza się *gå med på*
czesze, czesał > u- *kamma, borsta, forma en frisyr*
stan -u *tillsånd, läge*
w stanie *i stånd att*
podróż *fem resa*
małżonka *hustru, maka*
również *även*
leci > po- *flyga*
Brazylia *Brasilien*
ląduje > *landa*
śródlądowanie *mellanlandning*
na zewnątrz *ut, utomhus*
wygląda > *se ut*
pod + ins *under*
pod ręką *till hands*
wilgoć *fem fukt*
wilgotny *fuktig*
nawilży < *nawilża fukta*
skóra *hud*
kropla *droppe*
pod|uszka *kudde*
kręgosłup -a *rygggrad*
przetrzyma < przetrzymuje *uthärda, stå ut, klara*
lot -u *flygning*
szyje, szyl > u- *sy*
uszyty *sydd*
tkanina *tyg, vävnad*
samolot -u *flygplan*
zmięty *skrynkklad, skrynklig*
lnę, lnu *lin*
lniany *linne-*
kostium -u *dräkt*
woli > *föredra*
zostawi < zostawia *lämna, låta vara, spara*
okazja *tillfälle, anledning*
talent -u *talang, anlag*
towarzystwo *sällskap*
towarzysz m, towarzyszka f *sällskap, personen vid någons sida, ledsagare*
działa > *verka, vara verksam*
dojrzy, dojrzał < dogląda + gen *se efter*
nuda *ngt tråkigt*
zabije, zabil < zabija *slå ihjäl, döda*
radość *fem glädje*
obierze, odebrał < odbiera *ta emot, uppfatta, reagera på*
ngt
wizerunek -u *image, bild*
tworzy > s- *skapa*
przez + ack *av (agent)*
niekiedy *vissa gånger, ibland*

nieprawdziwe historie na swój temat. Zdarza się, że gdy nie zgodzę się na wywiad, dziennikarz tworzy kompilację z dziesiątków wypowiedzi z ostatnich siedmiu lat. Powstaje wtedy jeden wielki galimatias. Na przykład pisze się o mojej córce jak o małym dziecku, choć ona ma już dwadzieścia jeden lat! Nie zależy mi na tworzeniu sztucznego wizerunku. Chciałabym tak przeżyć te moje pięć minut dane od losu, bym mogła ze spokojnym sumieniem patrzeć na siebie w lustro. Na razie mi się to udaje.

GALA: Czy nigdy nie ma pani do siebie pretensji, że udzielała publicznie odpowiedzi na zbyt prywatne pytania?

J.K.: Staram się chronić naszą prywatność. Kiedyś postanowiłam np., że dziennikarze nie będą mieli wstępu do naszego mieszkania. Tu chcemy być sami. Nasz pies też lubi spokojnie spać na swojej kanapce. Nigdy nie ujawniam spraw, co do których zobowiązuje mnie dochowanie tajemnicy. Ale poza tym w wywiadach jestem szczera. Mój mąż podobnie. Nie widzę nic złego w mówieniu o tym, że mąż czasem przynosi mi śniadanie do łóżka. Ja też robię mu niespodzianki i pewnie dlatego nasze małżeństwo jest szczęśliwe. Stworzyliśmy swój mały świat, w którym nam bardzo dobrze. Mamy swoje tajemne powiedzonko – odnaleźlibyśmy się na końcu świata. Życie nie składa się z samych wielkich rzeczy, lecz także z drobiazgów, które dodają mu barwy.

zadziwi < **zadziwia** *göra häpen, förbluffa*
prawda *sanning*
prawdziwy *sanningenlig*
wywiad -u *intervju*
kompilacja *hopplock*
wypowiedź *fem uttalande*
powstanie, powstał < **powstaje, powstawał** *uppstå*
wielki = **bardzo duży**
zależy, zależało + dat + **na** + lok *vara ute efter ngt, vara angelägen om ngt*
sztuka *konst*
sztuczny *konstgjord, konstlad*
żyje, żył > *leva*
prze- *genom*
los -u *öde*
spokojny *lugn*
sumienie *samvete*
na razie *för närvarande, än så länge*
uda się < **udaje, udawało się** *lyckas*
pretensja *anspråk, agg, förebråelse*
mieć do kogoś pretensje *vara sur, irriterad på ngn, förebrå ngn ngt*
udzieli < **udziela** *lämna, ge*
publiczny *offentlig*
odpowiedź *fem svar*
zbyt *alltför*
chroni > *skydda*
kiedyś *vid ett tillfälle, en gång*
postanowi < **postanawia** *besluta*
dziennik -a *dagstidning*
dziennikarz *journalist*
wstęp -u *inträde, tillträde*
ujawni < **ujawnia** *avslöja, offentliggöra*
co do + gen *angående, rörande, vad ... beträffar*
zobowiąże, zobowiązał < **zobowiązuje** *förpliktiga*
dochowa < **dochowuje** *hålla, bevara, bibehålla*
tajemnica *hemlighet*
szczery *uppriktig*
podobny *lik, liknande*
niespodzianka *övertaskning*
tajemny *hemlig*
powiedzonko *dim av*
powiedzenie *talesätt, uttryck*
odnajdzie, odnalazł, odnaleźć < **odnajduje** *hitta ngt man tappat bort*
składa się > **z** + gen *bestå av ngt*

Rozmawiała Alicja Resich-Modlińska

sam *idel, bara*
także *även, också*
drobiazg -u *småsak*
doda < **dodaje** *ge* (som tillägg)
barwa *färg*

11.1. Mięśnie na koksie

DOPING

Krzysztof Olejnik, Newsweek Polska, nr 16, 21 kwietnia 2002

Za modą na bicepsy płynie do Polski z za wschodniej granicy strumień nielegalnych środków dopingujących.

Przemyj ampułkę spirytusem. Iglą wciągnij zawartość do strzykawki. Niech kropelka substancji spłynie po igle, by ją trochę naoliwiła. Teraz wsuń igłę w mięsień tak, by schowała się w całości. Możesz kłuć w pośladek, w łydkę lub w bark. Jeżeli pojawi się krew – spróbuj w innym miejscu. Tłocz substancję do ciała powoli. Im wolniej to robisz, tym lepiej. W polskim Internecie i w nielegalnej prasie, kolportowanej przez handlarzy, roi się od takich instrukcji. Nie są one jednak adresowane do narkomanów, ale do bywalców siłowni.

Dystrybucja najprostszycy środków dopingowych – metanabolu, omnadrenu, efedryny czy testosteronu – w środowiskach przestępczych stała się tak popularna jak handel narkotykami. Większość bywalców kilku tysięcy polskich siłowni miała już kontakt z środkami dopingującymi, a połowa z nich jest klientami dilerów. Z rynków wschodnich wraz z pirackimi płytami kompaktowymi i spirytusem docierają do nas tanie środki

mięsień -a *muskel*
☞ koks -u *dopingpreparat*
za + ins i *kölvattnet av ngt*
płynie, płynął > *flyta, rinna*
zza + gen *från andra sidan av*
wschodni *östlig*
strumień -a *ström*
śordek -a *medel*
przemyje, przemysł <
    przemywa tvätta av, skölja
spirytus -u *96-procentig sprit*
igła *nål*
wciągnie < *wciąga dra in*
zawartość *innehåll*
strzykawka *spruta*
kropła *droppe*
spłynie < *splywa rinna ner*
oliwi > *na- olja*
wsunie < *wsywa föra in*
chowa > *s- gömma*
kłuje, kłuł > *u- sticka*
pośladek -a *skinka*
łydka *vad*
bark -u *axel*
kręw, krwi fem *blod*
tłoczy > *trycka, pressa*
ciało *kropp*
im ... tym ju ... desto
prasa *press*
kolportuje > *distribuera*
roi się > *svärma, vimla, myllra*
bywałec *flitig besökare*
siłownia *gym*
środowisko *miljö*
przestępstwo *brott*
przestępczy *brottslig, kriminell*
stanie się, stał się < *staje się,*
    stawał się bli
większość fem *större delen*
połowa *hälften*
klient *kund*
diler *dealer, langare*
rynek -u *marknad, torg*
wraz *tillsammans*
piracki *piratkopierad*
płyta *skiva*
dotrze, dotarli, dotrzeć <
    dociera nå fram, komma
    fram
tani *billig*

dopingujące. Tylko pracownicy Urzędu Celnego w Białej Podlaskiej przejęli w ubiegłym roku sto dwadzieścia tysięcy sterydów w tabletkach i ampułkach. W zeszłym tygodniu celnicy z Terespoli zatrzymali trzech Białorusinów i odebrali im trzydzieści jeden tysięcy tabletek wartych sto dwadzieścia tysięcy złotych. Rosnąca podaż kusi też lekarzy; w Teresinie pod Sochaczewem lekarz z poradni rodzinnej wypisał w ubiegłym roku prawie sto recept na sterydy anaboliczne. Dwóch lekarzy ze Szczecina brało po sto złotych za przepisanie pacjentom anaboliów. W marcu zatrzymała ich policja.

W sterydy można się zaopatrzyć w siłowniach, na Stadionie Dziesięciolecia w Warszawie lub zamawiając przesyłkę za pomocą poczty elektronicznej. Właśnie ta droga robi dziś wielką karierę. W kilka sekund można zamówić rosyjski metanabol za sto cztery złote, bułgarski clenbureron za sto pięćdziesiąt złotych lub ukraiński winstrol za sto siedemdziesiąt złotych.

Internauci, odwiedzający takie adresy, jak <http://republika.pl/sterydomania/> lub <http://www.kulturystyka.g3.pl>, dowiadują się, że „sterydy są skuteczne, pozwalają na przekroczenie bariery genetycznej i pomagają w osiągnięciu dobrego wyglądu”. Na jednej z witryn czytamy, że choć roczna kuracja sterydowa kosztuje tyle co dobry samochód, sterydy robią to wszystko, do czego

pracownik *anställd*
urząd, urzędu *kontor, myndighet, verk*
clo *tull*
celny *tull-*
przjmie, przejął < **przejmuje** *överta, beslagta*
ubiegły *gången*
zeszły *förra*
celnik *tullare*
zatrzyma < **zatrzymuje** *gripa*
Białorusin *vitryss*
odbierze, odebrał < **odbiera** *ta ifrån*
wart ~ **warty** *vård*
rośnie, rosną, rósł, rosnać > *växa*
podaż *fem tillgång*
kusi > **s-** *fresta, locka*
poradnia *rådgivningscentral*
wypisze, wypisał < **wypisuje** *skriva ut*
po + **ack** *pl per styck, per gång*
przepisze, przepisał < **przepisuje** *förskriva*
zaopatrzy < **zaopatruje** *förse*
dziesięciolecie *decennium, tioårsjubileum*
zamówi < **zamawia** *beställa*
przesyłka *försändelse*
za pomocą + **gen** *med hjälp av*
poczta elektroniczna *e-mail*
właśnie *just*
w + **ack** *(tid) på*

internaut *surfare*
odwiedzi < **odwiedza** *besöka*
lub = **albo**
dowie się, dowiedział się < **dowiaduje się** *få reda på*
skuteczny *effektiv*
pozwoli < **pozwala** *tillåta*
przekroczy < **przekracza** *överskrida*
genetyczny *genetisk*
pomoże, pomógł, pomóc < **pomaga** *hjälpa*
osiągnie, osiągnął < **osiąga** *uppnå*
osiągnięcie *uppnående*
wygląd **-u** *utseende*
witryna *hemsida*
choć *fastän, även om*
roczny *års-, årlig*
kuracja *kurering, kur*
tyle co *lika mycket som*

suplementy dla kulturystów tylko aspirują. „Jak bierzesz koksy, nie musisz martwić się, czy przyniosą one skutek” – przekonuje autor.

Lekarze tymczasem ostrzegają. Wystarczy zażywać sterydy przez kilka miesięcy, by doprowadzić do trwałego uszkodzenia wątroby i serca. Amatorom dopingu wzrasta poziom cholesterolu, stają się pobudliwi, agresywni i mają skłonności samobójcze. Narażeni są na schizofrenię, nowotwory wątroby i jąder, cukrzycę i osteoporozę. – Środki pochodzące ze Wschodu, produkowane z ludzkich organów, często są zanieczyszczone chemicznie i bakteriologicznie. Ich przyjmowanie może więc spowodować także zakażenia i alergię – mówi Małgorzata Sikorska z Komisji do Zwalczenia Dopingu w Sporcie.

Profesor Jerzy Smorawiński, szef Komisji, ogłosił po igrzyskach w Salt Lake City, że polscy olimpijczycy są czysti. Niestety, Smorawiński doskonale wie, że choć w wyczynowym sporcie zawodnicy rzadziej biorą dziś najprostsze środki dopingowe, sterydowy rynek rozwija się jak nigdy wcześniej. Po doping sięgają ci, którzy trenują wyłącznie dla siebie, nie biorą udziału w oficjalnych zawodach, więc nie poddają się kontrolom antydopingowym. Jedyny sprawdzian ich pracy odbywa się przed lustrem.

Policjanci, celnicy i urzędnicy inspekcji farmaceutycznych coraz częściej notują przypadki

suplement -u (kost)tillägg
kulturysta kroppsbyggare
skutek -u effekt, resultat, verkan
przekona < przekonuje
övertyga
tymczasem emellertid
ostrzeże, ostrzeżę, ostrzec <
ostrzeża varna
zażyje, zażył < zażywa ta (med.)
doprowadzi < doprowadza do
+ gen åstadkomma
trwały bestående
uszkodzi < uszkadza skada
wątroba lever
serce hjärta
amator anhängare, fan, älskare
wzrośnie, wzrósł < wzrasta öka
poziom -u nivå
pobudliwy lättretlig
skłonność fem benägenhet,
böjelse
samobójczy självmords-
narazi < naraża utsätta för risk
nowotwór -u tumör
jądro testikel, kärna
cukrzyca sockersjuka, diabetes
osteoporoza benskörhet
pochodzi > komma, härröra
zanieczyści < zanieczyszcza
förorenar
przyjmie, przyjął < przyjmuje
ta, inta
powoduje < s- orsaka
zakazi < zakaża infektera
zwalczy < zwalcza bekämpa
ogłosi < ogłasza tillkännage
igrzyska pl tant olympiska spel
olimpijczyk OS-deltagare
czysty ren
doskonały utmärkt, perfekt
wyczyn -u prestation, bedrift
zawodnik tävlande, tävlar
prosty enkel
rozwinię, rozwinął < rozwija
utveckla
sięgnie, sięgnął < sięga po + ack
tillgripa
wyłącznie uteslutande
brać udział delta
zawody pl tant tävling
podda się < poddaje, poddawał
się + dat underkasta sig ngt
anty- anti-
jedyny enda
sprawdzian -u kontroll, test
odbędzie się, odbył się <
odbywa się försiggå, inträffa
przypadek -u fall

nielegalnego obrotu sterydami. W połowie stycznia w pociągu relacji Kijów – Berlin wykryto trzy i pół tysiąca tabletek metandrostenolonu. Właścicielem kontrabandy okazał się kierownik wagonu. W Sławatyczach celnicy wykryli w grudniu siedemdziesiąt cztery tysiące tabletek rosyjskiego metandienonu wartego osiemdziesiąt tysięcy złotych. W specjalnie skonstruowanej podwójnej podłodze volkswagena przewoził je mieszkaniec przygranicznego Domaczewa. Na tym samym przejściu mieszkaniec Brześcia wpadł z prawie piętnastoma tysiącami tabletek i ampulek. Celnikom tłumaczył, że to wszystko na zamówienie jednego z warszawskich klubów sportowych. W listopadzie wykryto ponad pięć tysięcy tabletek w ścianie za lustrem w toalecie pociągu Kijów – Warszawa. W październiku w wentylatorze dachowym pociągu relacji Moskwa – Berlin wykryto dwadzieścia tysięcy tabletek metandrostenolonu i cztery tysiące ampulek testosteronu.

W ostatnich miesiącach przypadki handlu sterydami odkryto w Radomiu, Poznaniu, Opolu, Kędzierzynie-Koźlu, Warszawie, Szczecinie i w Kielcach. W Koszalinie pielęgniarkę z oddziału chirurgii urazowo-ortopedycznej Szpitala Wojewódzkiego oskarżono o wyłudzenie i sprzedaż na czarnym rynku metanabolu wartego sto sześćdziesiąt tysięcy złotych.

W Polsce prawo nie zakazuje posiadania ani

obrót -otu *handel, omsättning*
w połowie *i mitten*
relacja *sträcka, linje*
wykryje, wykrył < wykrywa
upptäcka
właściciel *ägare*
kontrabanda *smuggelgoods*
okaże się, okazał się < okazuje
się *visa sig (vara)*

konstruuje, konstruował > s-
konstruera
podwójny *dubbel*
podłoga *golv*
przewiezie, przewiózł,
przewieźć < przewozi
transportera, köra
przygraniczny *belägen vid*
gränsen
przejście *övergång*
wpadnie, wpadł, wpaść <
wpada *åka fast*
tłumaczy > wy- *förklara*

wentylator -a *fläkt*
dach -u *tak*

odkryje, odkrył < odkrywa
avslöja, upptäcka

pielęgniarka *sjuksköterska*
oddział -u *avdelning*
uraz -u *skada (kroppslig)*
województwo *län*
oskarży < oskarża *anklaga*
wyludzi < wyludza *lura till sig*
sprzedaż *fem försäljning*
prawo *lag, rätt*
zakaże, zakazał < zakazuje
förbjuda
posiada > in *inneha, äga*

zażywania sterydów. Prokuratorzy i sędziowie zajmują się środkami dopingującymi tylko wówczas, gdy przyłapani zostaną przemytnicy lub handlarze. Jednak dystrybucji w siłowniach i za pośrednictwem Internetu nikt nawet nie próbuje powstrzymać. Policja narzeka na brak środków finansowych i trudności z lokalizacją autorów witryn. To kusząca sytuacja dla mafii i biznesu narkotykowego.

Według „British Journal of Sports Medicine” czterdzieści procent ćwiczących na siłowniach korzysta z dopingu. W Niemczech jest kilkaset tysięcy amatorów sterydów. W USA połowa kulturystów przyjmuje te środki. Szacuje się, że na koksie żyje za oceanem trzy miliony osób, a obroty sterydowego rynku sięgają pięciuset milionów dolarów. Handlarze korzystają z zacierania się granicy między odżywkami i suplementami a środkami dopingującymi. Suplementy mają coraz bardziej skomplikowane i nowoczesne składy chemiczne. Poza tym do wielu legalnych produktów, które mają atesty Głównego Inspektora Sanitarnego, dodawane są małe ilości środków hormonalnych, tak zwane popychacze. Wszystko po to, by klient szybciej zobaczył efekty swych mozolnych treningów i nie zniechęcał się do kolejnych zakupów. Zjawisko to na własnej skórze odczuło w ubiegłym roku dwóch polskich lekkoatletów. Sprinter Marcin Krzywański i oszczepnik Rajmund Kółko zażyli sterydy anaboliczne, które były dosypane do odżywek

prokurator åklagare
sędzia domare
zajmie się, zajął się < **zajmuje się** syssla med, ta sig an
wówczas dą, i sādana fall
przyłapie, przyłapał <
przyłapuje ta på bar gärning
przemytnik smugglare
handlarz langare
jednak dock, men
pośrednictwo förmedling
za pośrednictwem + gen via
powstrzyma < **powstrzymuje**
 hejda, stoppa

narzeka > klag
brak -u brist
według + gen enligt
ćwiczy > träna
korzysta > s- z + gen använda
kilkaset flera hundra

szacuje > uppskatta
za + ins på andra sidan
sięgnie < **sięga** + gen uppgå till
zatrze, zatarł, zatrzcę < **zaciera**
 sudda ut
odżywka näringslösning
między ... a ... mellan ... och ...

komplikuje > s- komplicera
nowoczesny modern, ny
skład -u sammansättning
chemiczny kemisk
poza tym dessutom
atest -u intyg, certifikat
sanitarny hälso-
doda < **dodaje, dodawał**
 tillsätta
ilość fem mängd
tak zwany så kallad
popychacz något som skjuter på
po to, by med avsikt att
mozól -u möda, knog
mozolny mödosam
zniechęci < **zniechęca** få att
 tappa lusten
kolejny fler, följande, nästa
zjawisko företeelse
skóra skinn, hud
odczuje, odczuł < **odczuwa**
 känna av
oszczep -u spjut
dosypie, dosypał < **dosypuje**
 hålla, strö i som tillägg

zakupionych w sklepach ze zdrową żywnością. Potwierdziły to badania laboratoryjne, ale zanim to nastąpiło, zawodnicy stracili kilka tygodni kariery i nie pojechali na mistrzostwa świata.

Polscy sportowcy nie są dziś dla handlarzy atrakcyjnym klientem. Dilerzy liczą wyłącznie na rozwój popularności dopingu wśród amatorów i mogą być spokojni o zbyt. Śmierć nastolatka w Krakowie w ubiegłym roku pokazała, że miłośnicy wielkich bicepsów gotowi są nie tylko na spore wydatki finansowe, ale też na świadome poświęcanie zdrowia i życia. W trakcie sekcji zwłok zmarłego kulturysty stwierdzono, że w żołądku miał dawkę sterydów, która zabiłaby kilka osób.

żywność fem *livsmedel*
zdrowa żywność *hälsokost*
potwierdzi < potwierdza
bekräfta
badanie *undersökning*
zanim *innan*
nastąpi < następuje *följa,*
inträffa
sportowiec *idrottsman*
rozwój -oju *utveckling, ökning*
wśród + gen *bland*
amator *amatör*
spokojny *lugn*
zbyt -u *avsättning*
śmierć fem *död*
nastolatek *tonåring (11-19)*
pokaże, pokazał < pokazuje
visa
miłośnik *vän, beundrare*
gotów ~ gotowy *redo*
spory *ansenlig*
wydatek -u *utgift*
świadomy *medveten*
poświęci < poświęca *offra*
zdrowie *hälsa*
trakt *gång, lopp*
w trakcie + gen *under(loppet*
av)
zwłoki pl tant fem *lik*
sekcja zwłok *obduktion*
zmarły *avliden*
stwierdzi < stwierdza *fastslå,*
fastställa, konstatera
żołądek -a *mage*
dawka *dos*
zabije, zabil < zabija *döda, slå*
ihjäl

11.2. Bursztynowy alert

SUROWCE

Mariola Dymarczyk, Newsweek Polska, nr 16, 21 kwietnia 2002

Musimy szybko zacząć kopać na Mierzei Wiślanej i dnie Bałtyku, bo światowym liderem w sprzedaży bursztynu zostaną Rosjanie.

Kilka metrów pod dnem Zatoki Gdańskiej i w delcie Wisły na powierzchni około dwustu kilometrów kwadratowych, leżą nieprzebrane złoża bursztynu. Te na lądzie przykryła już cywilizacja, sklepy, parkingi i instalacje Rafinerii Gdańskiej. Te pod wodą są jeszcze do wzięcia.

Kiedy wreszcie ruszy wydobywanie tych złóż? – dopytują się krajowi rzemieślnicy przerabiający bursztyn na biżuterię. Jeżeli nie otrzymają odpowiednich licencji, Polska straci na rzecz Rosji pozycję światowego lidera w sprzedaży wyrobów z bursztynu. A to są setki milionów dolarów rocznie i kilka tysięcy miejsc pracy. Zrozumiały to władze – minister ochrony środowiska ma niedługo ogłosić przetarg na eksploatację dna Bałtyku, a wojewoda gdański – na poszukiwania bursztynu w delcie Wisły.

W Gdańsku i okolicach z jantaru utrzymuje się około dziesięciu tysięcy ludzi. Najwięcej sprzedajemy do Ameryki, Japonii i Francji. Przychody z eksportu

surowiec -a råvara
bursztyn -u bärnsten
alert -u beredskap
kopie, kopał > gräva
mierzeja landtung
Wisła Weichsel, Vistula, adj.
wiślany
dno botten
Bałtyk -u Östersjön
bo annars
lider etta, viktigaste land
zatoka vik, bukt
powierzchnia yta
przebierze, przebrał <
przebiera sortera, gallra,
sovra
złóże fyndighet
łąd -u land
przykryje, przykrył <
przykrywa täcka över
instalacja anläggning
ruszy < rusza sätta i gång
wydobędzie, wydobył <
wydobywa utvinna
wydobywanie utvinning
dopytuje się > undra, fråga
krajowy inhemsk
remieślnik hantverkare
przerobi < przerabia bearbeta
biżuteria koll smycken
otrzyma < otrzymuje få,
erhålla
odpowiedni lämplig, nödvändig
na rzecz + gen till förmån för
wyrób -obu produkt, artikel
setka hundratal
rocznie årligen
władze pl myndigheterna
ochrona skydd
środowisko miljö
ma skall
ogłosi < ogłasza utlysa
przetarg -u anbudsförfarande
województwo landshövding
okolica omgivning
↗ jantar -u = bursztyn
utrzyma < utrzymuje försörja
sprzeda < sprzedaje,
sprzedawał sälja
przychód -odu inkomst

są imponujące: rocznie prawie trzysta pięćdziesiąt milionów dolarów, połowa tego, co osiąga polski przemysł stoczniowy.

Polacy zdecydowanie dominują na światowym rynku wyrobów z bursztynu, ale prawie połowę światowego surowca dostarcza Rosja. Nasze własne wydobywanie zaspokaja zaledwie kilka procent potrzeb. Jest to w dodatku jantary zbierany na wydmach nielegalnie. Zgodnie z prawem wydobywanie go reglamentuje państwo, ale jak dotąd nikomu nie przyznało koncesji. Jakby tego było mało, w styczniu woda zalała największą na świecie kopalnię bursztynu w Jantarnym pod Kaliningradem. – Straciliśmy właśnie przez to kontrakt z Amerykanami wart dwadzieścia tysięcy dolarów. Zabrakło surowca – mówi Teresa Leśniak z Gdańska, współwłaścicielka firmy Venus.

– Większe firmy jakoś sobie poradzą. Mniejszym grozi bankructwo – komentuje Wojciech Kalandyk, prezes Stowarzyszenia Bursztynników. Nieoficjalnie rzemieślnicy przyznają, że mogą się jakiś czas ratować surowcem z przemytu, ale tęsknią za komfortem, jaki daje korzystanie ze stałego, legalnego źródła.

Tym bardziej że Rosja może łatwo przejąć klientów, którzy dotąd składali zlecenia w Polsce. Już teraz rosyjski surowiec jest o dziesięć procent tańszy od polskiego. Za kamień o wadze pięćdziesięciu

przemysł -u *industri*
stocznia *varv*
dostarczy < dostarcza *leverera, tillhandahålla*
własny *egen*
zaspokoi < zaspokaja *tillgodose, tillfredsställa*
↻ **zaledwie** *endast = tylko*
procent, NAGpl procent
potrzeba *behov*
dodatek -u *tillägg*
w dodatku *dessutom*
zbierze, zebrał < zbiera *samla*
wydma *dyn*
zgodnie *i överensstämelse, enligt*
reglamentuje > *ransonera, reglera*
dotąd *hit, dit, till viss gräns*
jak dotąd *än så länge, hittills*
przyzna < przyznaje,
przyznawał *tilldela, bevilja*
jakby tego było mało *som om det inte vore nog*
zaleje, zalał < zalewa *översvämma*
kopalnia *gruva*
pod + ins *utanför, i närheten av*
zabraknie, zabrakło + gen < bli *brist på ngt*
współwłaściciel(ka) *delägare*
jakoś *på något sätt*
radzi > po- *sobie klara sig*
grozi > *hota*
bankructwo *konkurs*
prezes *ordförande*
stowarzyszenie *sammanslutning, förening, sällskap*
przyzna < przyznaje *erkänna, medge*
ratuje, ratował > u- *rädda*
przemyt -u *smuggling*
 tęskni za + ins > *längta efter ngt*
korzysta > s- z + gen *använda, nyttja, utnyttja*
stały *ständig, konstant, stadig*
źródło *källa, ursprung*
tym bardziej że i *all synnerhet som*
przejmie, przejął < przejmuje *överta*
złoży < składa *placera, lägga*
zleci < zleca *ge i uppdrag*
zlecenie *order, beställning*
kamień -a *sten*

gramów pochodzący ze złóż w Sambii bursztynnicy muszą zapłacić od ośmiuset do ośmiuset sześćdziesięciu złotych, za ukraiński od siedmiuset dwudziestu do siedmiuset siedemdziesięciu złotych, a za okaz z polskich plaż aż od ośmiuset osiemdziesięciu do dziewięciuset pięćdziesięciu złotych. Na dodatek – twierdzą polscy bursztynnicy – jedyny legalny importer surowca, polsko-rosyjska firma Family, po zatopieniu kaliningradzkiej kopalni przysyła kamień droższy o piętnaście procent. Bursztynnicy chcąc utrzymać się na rynku kupują towar gorszej jakości. – To szczególnie niebezpieczne, bo do tej pory wygrywaliśmy z Rosjanami wzornictwem, a z kiepskiego surowca nie da się zrobić porządnej biżuterii. Drożsi i gorsi będziemy bez szans – mówi Kalandyk.

– Musimy znaleźć alternatywne źródło surowca – kwituje Krzysztof Szamałek, główny geolog kraju, orędownik rozpisania przetargu. Ale na Mierzei Wiślanej bursztynodajne tereny zostały już częściowo zabetonowane, między innymi pod Rafinerią Gdańską i Makro Cash & Carry. A miasto i skarb państwa planują kolejne inwestycje, na przykład rozbudowę trójmiejskiej obwodnicy.

Dlatego większe szanse rokuje dno Zatoki Gdańskiej, gdzie surowiec można wydobywać bez prawnych i technicznych przeszkód. Jego dodatkowym atutem jest jakość. – Bursztyń z kopalni jest biały, woskowy i wymaga dodatkowej obróbki

o + lok (egenskap) *med waga vikt*
pochodzi > *härstamma, härröra*

okaz -u *exemplar*

zatopi < **zatapia** *vattenfylla, översvämma*
przysła, przysłał < **przysyła** *skicka, leverera*
utrzyma < **utrzymuje** *hålla kvar*

towar -u *vara*
gorszy *sämre* komp av **zły**
jakość fem *kvalitet*
szczególnie *särskilt*
bezpieczny *säker*
niebezpieczny *farlig*
do tej pory *hittills*
wygra < **wygrywa** z + ins *vinna över ngn*

wzór, wzoru *mönster*
wzornictwo *formgivning, design*
kiepski *dålig*
porządny *ordentlig*
kwituje > *kvittera, reagera*
orędownik *förespråkare, förkämpe*

rozpisze, rozpisal < **rozpisuje** *utlysa*
-dajny -*givande, -bärande*
teren -u *terräng, område*
skarb -u *skatt* (som man hittar)
skarb państwa *statskassan*
rozbudowa *utbyggnad*
Trójmiasto *Trestad* (Gdynia, Sopot, Gdańsk)
trójmiejski *trestads-*
obwodnica *ringled*

rokuje > *förebåda, lova*

przeszkoda *hinder*
dodatkowy *extra, ytterligare*
atut -u *fördel, trumf*
wosk -u *vax*
wymaga > + gen *kräva ngt*
obróbka *bearbetning*
termiczny *värme-, termisk*

termicznej. Tymczasem ten z dna ma miodową, przezroczystą barwę. To prawdziwa perła morza – rozmarza się Wiesław Gierłowski, ze Stowarzyszenia Bursztynników.

Firmy, które zajmą się poszukiwaniem bursztynu, a następnie jego wydobyciem, mogą liczyć na spore zyski. Z jednego hektara można wydobyć nawet tonę surowca, a kilogram kosztuje około dwudziestu pięciu dolarów. – Tu są do zarobienia miliony dolarów – mówi Kalandyk.

Przetarg nie został ogłoszony ale – jak twierdzi Szamałek – wydobyć ruszy już w połowie roku. Jak dotąd chęć uzyskania koncesji głośno deklaruje tylko Stowarzyszenie Bursztynników.

– Chcemy wystartować jak najszybciej. Już niedługo Rosjanie będą pracować nad rekonstrukcją bursztynowej komnaty, która przysporzy im też prestiżu, ułatwiając sprzedaż wyrobów jubilerskich made in Russia. Musimy zrobić coś równie spektakularnego – mówi Kalandyk. Tym czymś może być ogromny (jedenaście na dwanaście metrów) ołtarz w Bazylice świętej Brygidy, oczko w głowie jej prałata, księdza Henryka Jankowskiego. Na dokończenie ołtarza potrzeba ponad sześć ton bursztynu wysokiej jakości, a to oznacza konieczność wydobywania stu ton surowca i wybrania najpiękniejszych okazów. Prałat gorąco popiera pomysł wydobywania bursztynu w Polsce. To właśnie jego starania – zapewniają bursztynnicy – przekonali

miód, miodu *honung*
przezroczysty *genomskinlig*
barwa *färg*
prawdziwy *verklig, äkta*
rozmarza się > *börja drömma,*
hänge sig åt drömmar

następny *nästa*
następnie *därefter*
spory *riklig*
zysk -u *vinst*
zarobi < **zarabia** *tjäna*

chęć *fem lust, önskan, vilja*
uzyska < **uzyskuje, uzyskiwał**
få, erhålla
głos -u *röst*
głosny *högljudd*
startuje > **wy-** *starta*
jak naj...+ej *så ... som möjligt*
już niedługo *snart*
rekonstrukcja *restaurering*
komnata *gemak, slottskammare*
przysporzy < **przysparza**
åsamka, rendera, välla
ułatwi < **ułatwia** *göra lättare*
jubiler *guldsmid*
równie *lika*
ogromny *enorm*
na *gänger*
ołtarz -a *altare*
święty *helig*
oczko *dim av oko öga*
oczko w głowie *ögonsten*
prałat *prelat*
ponad + **ack** *över*
oznacza > *innebär*
konieczność *fem nödvändighet*
wyberze, wybrał < **wybiera**
välja, plocka ut
gorący *het, varm*
poprze, poparł, poprzeć <
popiera *stödja, stötta*
pomysł -u *idé, tanke*
staranie *ansträngning*
zapewni < **zapewnia** *försäkra*
przekona < **przekonuje**
övertyga
organizuje > **z-** *organisera*
odmówi < **odmawia** *neka,*
avvisa
SLD = Sojusz lewicy

władze, że trzeba zorganizować przetarg. Prałat odmawia na ten temat komentarza. SLD sprzyja solidarnościowemu księdzu, oskarżanemu o antysemickie przekonania? No cóż, kiedy mowa o nowych miejscach pracy, polityka schodzi na dalszy plan.

demokratycznej
*Demokratiska vänsterns
allians (fd. kommunister)*
sprzyja > *gynna*
no cóż *tja*
mowa *tal*
zejdzie, zszedł, zejść < **schodzi**
gå ner, tråda tillbaks
dalszy *nästa, mera avlägsen*
na dalszy plan *i bakgrunden*
na pierwszy plan *i förgrunden*

12. Teleexpress

Telewizja Polska S. A., 1 lutego 2003

stavades förr **Teleekspres**

Dzień dobry. Beata Chmielowska-Olech. Jutro wszędzie będzie raczej słonecznie. Zachmurzy się jedynie na północnym zachodzie. I tam możliwe opady śniegu. Temperatura od minus siedmiu stopni na wschodzie do minus dwóch na Nizinie Szczecińskiej. Sobota, pierwszy dzień lutego. Zaczynamy Teleexpress.

wszędzie *överallt*
raczej *snarast*
chmura *moln*
zachmurzy się < **zachmurza się** <
bli molningt
północny *nordlig*
zachód -odu *väst*
opady -ów *pl nederbörd, fall*
wschód -odu *öst*
nizina *lågland*

Amerykański wahadłowiec „Columbia” z siedmioma astronautami na pokładzie rozpadł się tuż przed lądowaniem.

wahadłowiec -a *rymdskyttel*
pokład -u *däck*
na pokładzie *ombord*
rozpadnie się, rozpadł się <
rozpada się *falla sönder*
tuż *alldeles*
ląduje < **wy-** *landa*
młodzież *fem koll ungdomar*
opiekun *ledare, vårdnadshavare*
błądzi > *irra*
zabłądzi < *gå vilse*
konkurs -u *tävling*
lot -u *flygning, flygtur*
narta *skida*
narciarz *skidåkare*
loty narciarskie *backhoppning*
wprowadzi < **wprowadza** *införa*
zasłona *draperi, gardin*
zbrodnia *brott*
tłumaczy > **wy-** *förklara*
wpólny *gemensam*

Kilkudziesięciosobowa grupa młodzieży, tylko z jednym opiekunem, zabłądziła w Beskidach.

W konkursie lotów narciarskich w austriackim Bad Mitterndorf Adam Małysz znowu stanął na podium.

W Teleexpressie powiemy o policjantach, którzy chcą wprowadzić specjalne zasłony izolujące miejsca zbrodni.

Na koniec wytłumaczymy, dlaczego „windows shopping” nie ma nic wspólnego z kupowaniem okien.

Katastrofa amerykańskiego promu kosmicznego „Columbia”. Po piętnastej naszego czasu

prom -u *färja*

wahadłowiec rozpadł się tuż przed lądowaniem. Na jego pokładzie było siedmiu astronautów, w tym pierwszy w historii Izraelczyk. Fakt, że „Columbia” leciał obywatel Izraela od razu sprawił, że pojawiły się spekulacje, iż mógł to być atak terrorystyczny, na przykład zestrzelenie rakiety ziemia-powietrze. Zdaniem Białego Domu, przy prędkości, z jaką prom kosmiczny podchodzi do lądowania, trafienie go rakieta jest niemożliwe. Prezydent George Bush na wiadomość o katastrofie wrócił do Białego Domu. Stamtąd obserwuje sytuację.

Na kilkanaście minut przed planowanym lądowaniem promu na Florydzie amerykańska agencja NASA straciła z nim całkowicie łączność. Wahadłowiec miał lądować o piętnastej szesnaste naszego czasu. Nie wylądował. Rozpadł się w powietrzu na wysokości sześćdziesięciu trzech kilometrów nad Teksasem. Na ziemię spadły tylko kawałki statku. Naoczni świadkowie mówią o eksplozjach na niebie. NASA wysłała ekipę ratowniczą, ale nie ma żadnych szans, by ktoś mógł ocaleć z tej katastrofy. Na razie nie wiadomo, co było jej przyczyną. Jednak natychmiast pojawiły się spekulacje, że wahadłowiec mógł zostać zestrzelony. Amerykańskie władze twierdzą, że jest to raczej niemożliwe. Ostrzegają mieszkańców Teksasu przed spadającymi szczątkami promu. Zalecają, by się do nich nie zbliżać, bo mogą być niebezpieczne, na

Izraelczyk *israel*
obywatel *medborgare*
sprawi < **sprawia** *göra, orsaka*
pojawi się < **pojawia się** *dyka*
upp
 ↻ **iz** = **że**
zestrzeli < **zestrzela** *skjuta ner*
powietrze *luft*
zdanie *åsikt*
prędko = **szybki** *snabb*
prędkość *fem hastighet*
podęjdzie, podszedł <
podchodzi do + *gen närma*
sig, gå in för
trafi < **trafia** *träffa*

kilkanaście *mellan 11 och 19*
traci > *s- förlora*
całkowity *fullständig*
łączność *fem kontakt (avseende*
kommunikation)
wysoki *hög*
wysokość *fem höjd*
spadnie, spadł < **spada** *falla ner*
kawałek -a *dim av kaval -u bit,*
del
statek -u *fartyg*
naoczny świadek *ögonvittne*
niebo *himmel*
wyśle, wysłał < **wysyła** *skicka ut*
ekipa ratownicza *livräddnings-*
team
ratownik *livräddare*
ocalaje, ocalał < *överleva*
przyczyna *orsak*
natychmiast *genast*
władze *pl myndigheter*
ostrzeże, ostrzeżł, ostrzec <
ostrzeża + *ack* + **przed** + *ins*
varna ngn för ngt
szczątek -a/-u *spillra*
zaleci < **zaleca** *rekommendera*
zbliży się < **zbliza się** *närma sig*
bezpieczny *säker*
niebezpieczny *farlig*
skazi < **zkaża** *smita,*
kontaminera, förorena

przykład skazone. Na pokładzie wahadłowca było siedmiu astronautów, w tym pierwszy Izraelczyk, który poleciał w kosmos, Ilan Ramon. „Columbia” wracała z szesnastodniowej misji. Była to druga katastrofa amerykańskiego promu kosmicznego. W osiemdziesiątym szóstym roku, tuż po starcie, eksplodował wahadłowiec „Challenger”. Zginęła cała, siedmioosobowa załoga.

Lekkomyślność, brak wyobraźni, nieodpowiedzialność, to chyba zbyt delikatne słowa na określenie zachowania uczestników zimowiska w Krzeszowie koło Suchej Beskidzkiej. Czterdzieści siedem osób, bez przewodnika, wyszło wczoraj na wycieczkę po szlakach Beskidu Małego. Wieczorem ratownicy GOPR-u udzielili pomocy zbłąkanym turystom. Sześć osób trafiło do szpitala z objawami wychłodzenia.

Wycieczka miała być lekka, łatwa i przyjemna. Mogło się skończyć tragicznie. Grupa uczniów wybrała się na Gronię Jana Pawła Drugiego. W drodze powrotnej turyści zgubili drogę. Przez kilka godzin błąkali się po lasach. Zziębnięci, wyczerpani znaleźli schronienie w chatce studenckiej pod Potrójną w okolicach Kościerza.

– Grupa ta, na tą ilość uczestników, miała tylko jednego... jednego opiekuna. Nie była przygotowana. Nawet niektóre osoby nie posiadały czapek i

załoga *besättning*
lekkomyślny *läattsinnig, dumdrístig*
wyobraźnia *fantasi*
odpowiedzialny *ansvarig*
nieodpowiedzialność *fem ansvarslöshet*
zbyt *alltför*
delikatny *finkänslig*
określi < określa *beteckna, definiera, beskriva*
zachowa się < zachowuje się *uppföra sig*
zachowanie *uppförande*
uczestnik *deltagare*
zimowisko *vinterläger*
przewodnik *guide*
wycieczka *utflykt*
szlak -u *vandringsled*
GOPR *Frivilliga bergsräddningstjänsten*
udzieli < udziela *lämna, delge*
zbłąkany *vilsekommen*
objawa *tecken, symptom*
wychłodzi < wychładza *kyla ner*

lekki *lätt (vikt), enkel*
łatwy *enkel*
przyjemny *trevlig*
uczeń *skolbarn*
powrót -otu *tillbakaväg*
gubi > z- *tappa bort*
błąka się > irra
ziębnie < z- *bli kall*
wyczerpa < wyczerpuje *utmatta*
chroni > s- *skydda*
schronienie *tillflykt, skydd*
chata *dim chatka stuga*

ilość *fem antal*
przygotowany *föberedd, utrustad*
posiada > ha, äga
czapka *mössa*
rękawiczka *vante, handske*

rękawiczek.

Najwyższe wzniesienia Beskidu Małego mają niewiele ponad dziewięćset metrów wysokości. Przy złej pogodzie łatwo jednak zabłądzić. Z górami, nawet tymi niższymi, nigdy nie ma żartów. Nieodpowiedzialne zachowanie i brak wyobraźni turystów może dziwić tym bardziej, że zaledwie kilka dni minęło od tragedii w Tatrach. Katastrofa okryła żałobą górskie szlaki. Wszędzie mówi się o konieczności rozwagi i pokory wobec żywiołu. W Tychach odbył się pogrzeb dwudziestudwuletniego Łukasza, który we wtorek zginął pod lawiną. W uroczystościach żałobnych uczestniczyli rodzice, przyjaciele i setki osób poruszonych tragedią. Modlono się także za nieodnalezione ofiary lawiny.

W austriackim Bad Mitterndorf odbył się pierwszy w tym sezonie konkurs lotów narciarskich, zaliczany do klasyfikacji generalnej Pucharu Świata. Adam Małysz doleciał na podium, lecz znów nie na najwyższy stopień. Wygrał, obchodzący dziś dwudzieste urodziny, Austriak Florian Liegl.

W pierwszej serii Adam Małysz skoczył sto dziewięćdziesiąt siedem i pół metra i był trzeci. Wyprzedzało go dwóch Austriaków: Christian Adgere i prowadzący po pierwszej serii Florian Liegl o jednaście metrów. Pozostali Polacy nie awansowali

wyższy komp av **wysoki** *hög*
wzniesie, wzniośl, wzniesić <
wznosi *höja*
wzniesienie *upphöjning*
niższy komp av **niski** *låg*
żart -u *skämt*
nie ma żartów *är inte att leka*
med
dziwi < z- *förvåna*
tym **bardziej** *desto mer*
zaledwie *bara, inte mer än*
minie, minął < **mija** *gå, passera*
Tatry pl tant *Tatrabergen*
okryje, okrył < **okrywa** *hölja,*
täcka
żałoba *sorg, sörjande*
konieczny *nödvändig*
rozwaga *omdöme, förnuft*
pokora *ödmjukhet*
żywioł -u *naturkraft*
odbędzie się, odbył się <
odbywa się *gå av stapeln*
pogrzeb -u *begravning*
uroczysty *högtidlig*
uczestniczy > *delta*
setka *hundra*
poruszy < **porusza** *röra, beröra*
modli się > *be (bön)*
odnajdzie, odnalazł, odnaleźć <
odnajduje *hitta*
ofiara *offer*
austriacki *österreichisk*
zaliczy < **zalicza** *räkna,*
inberäkna
klasyfikacja *klassificering,*
bedömning
generalny *allmän*
puchar -u *pokal, bägare*
doleci < **dolatuje** *flyga ända*
fram
stopień -a *steg, nivå*
wygra < **wygrywa** *vinna*
obchodzi > *fira*
urodziny pl tant *födelsedag*
wyprzedzi < **wyprzedza** *komma*
före, köra om, gå om
prowadzi > **o** + *ack leda med*
ngt
pozostały *övrig*
bliżej komp av **blisko** *nära*
braknie < **za-** *fattas*

do finałowej trzydziestki. Najbliżej drugiej serii był Marcin Bachleda, któremu zabrakły dwa metry. W drugiej próbie Adam Małysz skoczył sto dziewięćdziesiąt pięć metrów, dzięki czemu zajął trzecie miejsce. Polak o dwa punkty przegrał ze Svenem Hannewaldem i o prawie dziesięć ze zwycięzcą Florianem Lieglem. Po zawodach Adam Małysz mówił o swoich najbliższych planach.

dzięki + dat *tack vare*
zajmie, zajął < **zajmuje** *uppta, inta*
punkt -u *poäng*
przegra < **przegrywa** **o** + ack
förlora med ngt
zwycięzca *vinnare*
zawody pl tant *tävling*

– Najważniejsze dla nas są teraz mistrzostwa świata i tu jest decyzja trenerów jednoznaczna, że nie jedziemy, i myślę, że nie pojedziemy. Po prostu, brakuje mi przede wszystkim odpoczynku i spokojnego treningu.

ważny *viktig*
mistrz *mästare*
mistrzostwo *mästerskap*
decyzja *beslut*
jednoznaczny *entydig*
odpoczynek -u *vila*
spokojny *lugn*

W klasyfikacji generalnej Adam Małysz jest ciągle drugi. Do prowadzącego Fina Jana Ahonena, który dziś był siedemnasty, traci tylko sześć punktów.

ciągle *ständigt, fortfarande*
traci > s- *förlora*
premier *premiärminister*
złoży < **składa** *lägga, sätta*
złoży < **składa** **podpis**
underteckna, skriva under
podpisze, podpisał < **podpisuje**
skriva under

Premier Leszek Miller złożył dziś historyczny podpis. Podpisał elektronicznie pierwszy dokument państwowy. Co wniesie ta nowinka, poza tym, że zaoszczędzi papier? Przede wszystkim ma ułatwić zawieranie umów czy kontakty z urzędami. E-podpis ma bowiem takie samo znaczenie jak podpis odręczny.

państwo *stat*
wniesie, wniósł, wniesieć < **wnosi**
tillföra, ge
nowinka *nyhet*
poza tym, że *förutom (det) att*
zaoszczędzi < **zaoszczędza**
spara
ułatwi < **ułatwia** *förenkla*
zawrze, zawarł, zawrzcęć <
zawiera sluta
umowa *avtal*
urząd, -ędu *kontor, myndighet*
bowiem *nämligen*
znaczenie *betydelse*
odręczny *gjord för hand*

Karta magnetyczna, którą dostał premier, ma numer jeden. To dzięki niej możliwe jest składanie

podpisu elektronicznego na dokumentach. Ten, podpisany przez premiera i wysłany do marszałka sejmu, to początek pewnej ery. Nową sygnaturę będzie można wykorzystać do zawierania umów, w kontaktach z urzędami czy bankami. Na razie nie budzi ona wielkiego entuzjazmu. Dotąd wydano około trzystu tysięcy certyfikatów firmom i kilkakrotnie mniej osobom prywatnym.

Apelem poległych rozpoczęły się obchody sześćdziesiątej rocznicy powstania zamojskiego. Wybuchło w odpowiedzi na akcję wysiedleńczą Zamojszczyzny prowadzoną przez hitlerowców. Komendant Batalionów Chłopskich wydał rozkaz zlikwidowania niemieckich posterunków. Bitwy pod Wojdą oraz pod Zaboreczem i Różą należą do największych bojowych sukcesów partyzantów. Honorowy patronat nad obchodami objął wicepremier Jarosław Kalinowski.

To nie są zwykłe relacje reporterskie. To relacje zza żelaznej kurtyny. Tak trzydzieści lat temu mówiono o pracy pierwszych reporterów publicznej niemieckiej stacji ARD w Warszawie. Informowali o ważnych dla Polski wydarzeniach. Starali się, mimo sprzeciwu komunistycznej władzy, mówić o naszym codziennym życiu. To już na szczęście przeszłość, podkreślają byli i obecni korespondenci ARD, którzy przyjechali do Warszawy na jubileuszowe spotkanie.

sejm -u *det polska parlamentet*
marszałek sejmu *parlamentets talman*
początek -u *början*
era *tidevarv, epok*
wykorzysta < **wykorzystuje** *utnyttja*
budzi < **z-** *väcka*
dotąd *hittills*
-krotnie *gänger*
apel -u *apell, upprop*
polegnie, poległ, polec < *stupa*
poległy *stupad*
obchody *pl tant fiande*
rocznica *årsdag, jubileum*
powstanie *uppror*
zamojski *i, från Zamość*
wybuchni < **wybuchu** *utbryta*
odpowiedź *fem svar*
wysiedli < **wysiedla** *tvångsförflytta*
Zamojszczyzna *området kring Zamość*
prowadzi > *leda*
przez + *ack av (agent)*
chłop *bonde*
rozkaz -u *order*
niemiecki *tysk*
posterunek -u *bas, post, central*
bitwa *slag*
należy > **do** + *gen höra till*
bojowy *strids-*
honorowy *heders-*
patronat *(över)beskydd*
obejmie, objął < **obejmuje** *ta sig an, omfamna, gripa runt*
zwykły *vanlig*
relacja *redogörelse, referat, reportage, sändning*
zza + *gen från andra sidan*
żelazo *järn*
kurtyna *ridå*
temu *för ... sedan*
wydarzy się < **wydarza się** *inträffa, hända*
wydarzenie *händelse*
stara się > **po-** *anstränga sig, försöka*
mimo + *gen trots*
sprzeciw -u *motstånd*
władza *makt*
przeszłość *fem det förflutna*
podkreśli < **podkreśla** *understryka*
były *före detta, tidigare*
obecny *närvarande, nuvarande*

Jedno w ich pracy pozostaje bez zmian: ciągle muszą tłumaczyć Niemcom nasze pogmatwane życie polityczne.

Iracki wiceprezydent Tahajaz in Rhamadan zagroził falą zamachów, jeśli Amerykanie zaatakują Irak. Również iracki przywódca Saddam Hussajn zapowiedział zabicie miliona wrogich żołnierzy, jeśli tylko wejdą do Iraku.

Tymczasem amerykańskie i brytyjskie oddziały specjalne przeprowadziły już rekonesans w zachodnim Iraku. Według brytyjskiego dziennika „Daily Telegraph” około stu żołnierzy sprawdzało doniesienia amerykańskiego wywiadu o rozmieszczeniu wyrzutni rakiet Scud. Ten sam dziennik napisał, że podczas wczorajszej wizyty brytyjskiego premiera Tony’ego Blaira w Białym Domu ustalono, że wojna z Irakiem rozpocznie się w ciągu najbliższych sześciu tygodni. Na konferencji prasowej obaj przywódcy dali właśnie tyle czasu inspektorom ONZ na dokończenie misji w Bagdadzie. Tony Blair powiedział, że Europa, w tym także Brytyjczycy, nie zaakceptuje ataku na Irak bez zgody ONZ. Amerykańska i brytyjska dyplomacja dwoi się i troi, aby uzyskać poparcie większości członków Rady Bezpieczeństwa dla inwazji na Irak. Wkrótce Amerykanie przedstawią w Radzie Bezpieczeństwa dowody na to, że Irak ma broń masowej zagłady.

pozostanie < **pozostaje** *kvarstå*
zmiana *förändring*
gmatwa > **po-** *trassla till,*
krångla till, strula till
grozi > **za-** *hota*
fala *våg*
zamach -u *attentat*
atakuje > **za-** *attackera*
przywódca *ledare*
zapowie, zapowiedział <
zapowiada *avisera,*
förutsäga, varna
zabije, zabil < **zabija** *döda*
wrogi *fiende-*
żołnierz *soldat*
jeśli tylko *så snart* (??)
tymczasem *under tiden,*
samtidigt
oddział -u *avdelning, förband*
przeprowadzi < **przeprowadza**
genomföra
rekonesans -u *rekognoscering*
według + gen *enligt*
dziennik -a *dagstidning*
sprawdzi < **sprawdza**
kontrollera
doniesie, doniósł, donieść <
donosi *meddela, rapportera*
doniesienie *underrättelse*
wywiad -u *underrättelsetjänst*
rozmieści < **rozmieszcza**
placera ut på olika ställen
wyrzutnia *avfyringsramp*
ustali < **ustala** *fastställa*
wojna *krig*
rozpocznie < **rozpoczyna** *sätta i*
gång
w ciągu + gen *under loppet av*
prasa *press*
ONZ *FN*
Brytyjczyk *britt*
akceptuje > **za-** *acceptera*
zgoda *överenskommelse,*
samtycke
dwoi się < *dela på sig*
troi się < *bli till tre likadana*
dwoi się i troi *flänga omkring,*
vara på flera ställen
samtidigt
uzyska < **uzyskuje** *erhålla*
poparcie *stöd*
większość fem *majoritet*
członek -a *medlem*
rada *råd*
bezpieczeństwo *säkerhet*
przedstawi < **przedstawia**
presentera
dowód -odu *bevis*

Według „Newsweeka” dowody te to głównie nagrania z nasłuchu elektronicznego.

Amerykanie zdobyli, jak twierdzą, dowody na to, że Północna Korea pracuje nad bombą atomową. CIA zaprezentowała zdjęcia, które wykonano nad zakładami nuklearnymi w Yong Biong. Według Amerykanów widać na nich, jak północnokoreańscy wojskowi wywożą zużyte pręty z reaktora atomowego do zakładów, w których odzyskuje się pluton do produkcji broni nuklearnej. CIA twierdzi, że północnokoreański reżim chce wyprodukować co najmniej sześć bomb atomowych. Zajęci Irakiem Amerykanie chcą pokojowo rozwiązać konflikt z Phenianem, choć możliwość konfrontacji wojskowej także nie wykluczają.

Zachodnia Europa zmaga się ze śniegiem i lodem, ale, jak na razie, z marnym skutkiem. Na Wyspach Brytyjskich, gdzie zimy zazwyczaj są bardzo łagodne, takiego chaosu na drogach, kolei i lotniskach nie było przynajmniej od dwunastu lat. W południowych Niemczech śnieg zasypał wiele autostrad. Tysiące ludzi spędziło noc w samochodach. Podobne problemy mają Francuzi. Śnieg mocno sypie także w północnej Hiszpanii i na Majorce. Ponad dwieście miejscowości jest odciętych od świata.

Kto chce szusować na nartach po słowackich

broń fem *vapen*
zagłada *förintelse*

nagra < **nagrywa** *spela in*
nasłuch -u *signalspaning*
zdobędzie, zdobył < **zdobywa**
erövra, förvärva, komma över
północ fem *norr*
prezentuje > **za-** *presentera*
zdjęcie *foto*
wykona < **wykonuje** *utföra*
zakład -u *fabrik*
wojskowy *militär*
wywiezie, wywiózł, wywieźe <
wywozi transportera ut
zużyje, zużył < **zużywa** *förbruka*
pręt -a *stång, rör*
odzyska < **odzyskuje** *återvinna*
produkuje > **wy-** *producera*
co najmniej *åtminstone*
zajęty *upptagen*
pokojowy *fredlig, freds-*
rozwiąże, rozwiązał <
rozwiązuje *lösa*
także nie *inte heller*
wykluczy < **wyklucza** *utesluta*
Phenian [feńan]

zmaga się > *brottas, kämpa*
lód, lodu *is*
jak na razie *än så länge*
marny *ynklig, skral, skruttig*
skutek -u *effekt, resultat*
wyspa *ö*
zazwyczaj *vanligtvis*
łagodny *mild*
kolej fem *järnväg*
lotnisko *flygplats*
przynajmniej *åtminstone*
zasypie, zasypał < **zasypuje**
täcka, fylla genom att strö
spędzi < **spędza** *tillbringa*
podobny *liknande*
sypie, sypał > *strö*
sypie śnieg *det snöar*
miejscowość fem *ort*
odetnie, odciął < **odcina** *skära bort, skära av*

szusuje > *åka snabbt nerför*
stok -u *pist, sluttning*

stokach, może mieć z tym niemałe problemy. W nocy rozpoczął się strajk generalny słowackich kolejarzy. Wszystkie pociągi jadące na Słowację kończą swój bieg w przygranicznej Muszynie lub Zwardoniu. Ostatni pociąg przekroczył granicę wczoraj o dwudziestej drugiej.

– Pociągi kursujące do Słowacji kursują tylko do granicy.

Taki komunikat rozbrzmiewa na krakowskim dworcu głównym. Wielu turystów wybrało podróż samochodem. Na przejściu drogowym w Piwnicznej już przed południem ustawiła się długa kolejka. Słowaccy kolejarze protestują przeciwko planowanej likwidacji dwudziestu pięciu połączeń lokalnych. Pracę straciłoby wówczas wielu z nich. Jak zapowiedzieli, będą protestować, aż wszystkie ich żądania zostaną spełnione.

W trzydziestu placówkach onkologicznych w całym kraju trwa akcja „Drzwi otwartych”. Zgłosiły się tłumy chętnych. To cieszy specjalistów, bo w Polsce na raka umiera więcej chorych niż w większości krajów europejskich. Tam daje się uratować co trzeciego pacjenta, u nas mniej niż połowę. Dzisiejsza akcja ma zwiększyć wiedzę Polaków o raku i zachęcić do badań. Wcześniej wykryty nowotwór jest prawie zawsze uleczalny.

rozpocznie, rozpoczął <
rozpoczyna *påbörja*
kolejarz *järnvägsanställd*
bieg -u *lopp, färd*
przy + lok *vid*
granica *gräns*
ostatni *sista*
przekroczy < przekracza *träda*
över, passera

kursuje > *trafikera, gå i*
regelbunden trafik

rozbrzmi, rozbrzmiał <
rozbrzmiewa *höras,*
genljuda

wyberze, wybrał < wybiera
välja

podróż *fem resa*

przejście graniczne
gränsövergång

południe *middag, tolvslaget,*
söder

ustawi < ustawia *ställa upp*
kolejka *kö*

przeciwko + dat *mot*

łączy > po- *förbinda*

połączenie *förbindelse*

wówczas *då*

zapowie, zapowiedział <
zapowiada *förutskicka,*
meddela

aż *tills*

żąda > + gen *kräva*

spełni < spełnia *uppfylla*

placówka *institution*

trwa > *pågå*

zgłosi < zgłasza *anmäla*

tłum -u *massa, hop, trängsel*

chętny *villig, intresserad*

cieszy > *glädja*

rak -a *cancer*

umrze, umarł, umrzeć <
umiera *dö*

chory *sjuk*

da się < daje się *gå, vara möjligt*

ratuje > u- *rädda*

co trzeci *var tredje*

zwiększy < zwiększa *öka, göra*
större

wiedza *kunskap*

zachęci < zachęca *uppmuntra*

bada > *undersöka*

wykryje, wykrył < wykrywa
upptäcka

nowotwór -oru *tumör*

uleczy < *bota*

Profilaktyka to najskuteczniejsze lekarstwo, zwłaszcza w raku piersi, szyjki macicy czy raku prostaty.

Kolejny przypadek pijanego pracownika w pogotowiu, tym razem w Chorzowie. Dyspozytorka miała ponad 1 promil alkoholu w wydychanym powietrzu. Pijaną kobietę zauważyła pracownica, która kończyła dyżur. Natychmiast powiadomiono kierownika pogotowia. Dyspozytorce grozi zwolnienie dyscyplinarne. Pracowała w pogotowiu od dziesięciu lat i nigdy nie było zastrzeżeń do jej pracy.

Tradycyjnie podczas wypoczynku zimowego dzieci policjanci prowadzą akcję „Bezpieczne ferie”. Efekt: tylko w Poznaniu co ósmy autobus przewożący dzieci nie mógł wyruszyć w dalszą trasę. Powodem był zły stan techniczny: niesprawne hamulce, łyse opony, wyciek oleju z silnika czy brak szyby oddzielającej kierowcę od pasażera. W Zachodniopomorskim policjanci przyglądają się właśnie zatłoczonym dworcom i pociągom, które są rajem dla złodziei.

uleczalny *möjlig att bota*
skuteczny *effektiv*
pierś *fem bröst*
szyja *dim szyjka* *hals*
macica *livmoder*

kolejny *ytterligare en*
przypadek *-u fall*
pijany *berusad, full*
pogotowie *larmcentral, ambulans, akutmottagning*
dyspozytor(ka) *trafikledare, larmoperatör*
wydycha *> andas ut*
zauważy *< zauważa* *lägga märke till*
dyżur *-u jour, skift*
powiadomi *< powiadamia* *underrätta, meddela*
grozi *> hota*
zwolni *> zwalnia* *befria, avskeda*
zastrzeżenie *reservation, invändning, anmärkning*
ferie *pl tant sportlov*
co ósmy *var åttonde*
przewiezie, przewiózł *< przewozi* *transportera*
wyruszy *< wyrusza* *ge sig i väg*
dalszy *vidare, längre, nästa*
trasa *bana, rutt*
powód *-odu anledning, orsak*
stan *-u tillstånd*
sprawny *(väl) fungerande*
hamulec *-a broms*
łysy *flintskallig; slät*
opona *däck*
wyciek *-u läckage*
silnik *-a motor*
szyba *fönsterruta*
oddzieli *< oddziela* *avdela*
kierowca *chaufför*
Pomorze *Pommern*
przyjrzy się, przyjrzał się *< przygląda się + dat ta en närmare titt på ngt*
właśnie *just*
tłok *-u trängsel*
zatłoczony *fullpackad, knökad*
raj *-u paradis*
złodziej *tjuv*

13. Teleexpress, c.d.

Telewizja Polska S. A., 1 lutego 2003

Stołeczni policjanci, pierwsi w Polsce, chcą wprowadzić specjalne zasłony izolujące miejsca zbrodni. Funkcjonariusze mają dosyć gapiów, rozpychających się i robiących wszystko, by zobaczyć zwłoki. Problem w tym, że na razie nie ma pomysłu, jak te zasłony mają wyglądać. Prototyp ma być przygotowany po konsultacjach z policjantami z wydziału zabójstw.

Zwłoki przykryte plastikowym workiem. Patrzą na nie dorośli, ale także dzieci. U bardziej wrażliwych taki widok może wywołać nawet szok psychiczny. Policjanci, by zaoszczędzić drastycznych scen, radzili sobie, jak mogli.

– W większości wypadków staramy się miejsce zdarzenia odgrodzić od gapiów radiowozami policyjnymi. Niemniej nie zawsze jest to możliwe.

Próbowali wykorzystywać parawany używane w gabinetach lekarskich. Nie zdały egzaminu. Były niestabilne, za ciężkie i za duże. Nie mieściły się do samochodów.

– Tutaj można by przenieść patenty, które

stolica huvudstad
stołeczny huvudstads-
wprowadzi < wprowadza införa
zasłona draperi, skymke
zbrodnia brott
funkcjonariusz tjänsteman
gapi, gapia en som glor nyfiket
rozepcha się < rozpycha się
knuffas, trängas
zwłoki pl tant lik
wydział -u avdelning
zabójstwo dråp, mord

przykryje, przykrył <
przykrywa täcka över
worek -a påse, säck
dorośli vuxen
wrażliwy känslig
widok -u åsyn, scen
wywola < wywołuje framkalla
zaoszczędzi < zaoszczędza
bespara
radzi > po- sobie klara sig

większość fem majoritet, flertal
zdarzy się < zdarza się hända
zdarzenie händelse
odgrodzi < odgradza skärma av
radiowóz -wozu radiobil
niemniej inte desto mindre

wykorzysta < wykorzystuje
utnyttja, använda
parawan -u skärm(vägg)
zda < zdaje avlägga, klara
mieści się > z- få plats

przeniesie < przenosi överföra
filmowiec filmskapare,
filmarbetare

filmowcy stosują na planie filmowym: statywy, obciążniki i do tego mocować parawany.

plan -u *inspelningsplats*
obciążnik -a *tyngd, vikt*
mocuje > *montera, sätta fast*

Na Zachodzie od dawna stosowane są specjalne namioty. Nie tylko odgradzają miejsce zbrodni i zapobiegają zacieraniu śladów, ale też chronią policjantów przed deszczem i śniegiem. Ale to na Zachodzie...

stosuje > *använda*
namiot -u *tält*
zbrodnia *brott*
zapobieganie, zapobiegł,
zapobiec < **zapobiega** + dat
förhindra, förebygga
zatrze, zatarł, zatrzeć < **zaciera**
sudda ut
ślad -u *spår*
chroni > **przed** + ins *skydda mot*
ngt

W Teleexpressie informacje muzyczne.

co + ack (fem. nom/mask. gen)
varje

Dziś, jak co sobota, zapraszamy na muzyczny magazyn. Marek Sierocki zaczyna od przeboju list przebojów... przeglądu list przebojów.

przeгляд -u *genomgång*
przebój -boju *hit*

W Polsce – bez zmian. Najpopularniejsze są: piosenka „Feel” Robby’ego Williamsa i płyta „Upojenie” Anny Marii Jopek i Pata Metheny’ego. W Stanach Zjednoczonych prowadzą Nora Johns z albumem „Come away with me” oraz duet Jennifer López i L. L. Cool J. w utworze „All I have”, a w Wielkiej Brytanii Justin Timberlake z krążkiem „Justified” i David Sneddon z singlem „Stop living the lie”.

piosenka *sång, låt*
plyta *skiva*
upoi < **upaja** *berusa*
prowadzi > *leda*
oraz *samt*
utwór -oru *verk, låt*
krążek -a *mindre runt föremål*

Muzyczna kartka z kalendarza:

Czterdzieści osiem lat temu urodził się Wojciech Hoffmann z „Turbo”.

We wtorek pięćdziesiąte piąte urodziny Alice’a Coopera.

W czwartek trzydzieści osiem lat skończy Axl Rose z „Guns 'n' Roses”.

Tego samego dnia pięćdziesiąta ósma rocznica urodzin Boba Marley'a i piąta rocznica śmierci Falco.

„Tu es foutu” to piosenka, która podbija ostatnio europejskie dyskoteki. Wykonuje ją InGrid, wokalistka, która pseudonim przyjęła na cześć słynnej aktorki Ingrid Bergman. W nagraniu pomagali jej włoscy producenci Marco Socini i Larry Pignagnoli. „Tu es foutu” zrobiło już karierę na listach przybojów we Włoszech, Grecji, Rosji i na Ukrainie. Producenci zachęceni sukcesem przygotowują wersję anglojęzyczną. W Teleexpressie: InGrid i „Tu es foutu”.

Panujący w dwunastym wieku chiński cesarz do parzenia tego napoju używał wyłącznie listków zebranych przez dziewice. Był jeszcze jeden warunek: dziewice musiały obcinać listki złotymi nożyczkami. W Japonii są specjalne szkoły, w których dziewczęta uczą się napój ten prawidłowo przyrządzać. Moda na dobrą herbatę dotarła do Polski. W Warszawie zawiązał się nawet klub miłośników dobrej herbaty.

Klubowicze chcą namówić Polaków do picia tylko dobrej herbaty, to znaczy przyrządzanej bez pośpiechu, z dobrych gatunków liści. Coraz więcej

rocznica *årsdag, jubileum*

podbije, podbił < podbija
erövra, underkuva
wykona < wykonuje *utföra*
przyjmie, przyjął < przyjmuje
anta
cześć, czei *fem ära, heder*
słynny *berömd*
nagra < nagrywa *spela in*
zachęci < zachęca *uppmuntra*
anglojęzyczny *engelskspråkig*

panuje > härska
wiek -u *århundrade*
cesarz *kejsare*
parzy > za- *brygga*
napój -oju *dryck*
zbierze, zebrał < zbiera *samla*
dziewica *jungfru, oskuld*
warunek -u *villkor*
obętnie, obciął < obcina *klippa*
nożyczki *pl tant sax*
dziewczę *neutr flicka*
prawidłowy *regelrätt, korrekt*
przyrządzi < przyrządza *tillaga*
dotrze, dotarł, dotrzeć <
dociera *nå fram*
zawiąże, zawiązał < zawiązuje
knyta ihop
zawiąże się < zawiązuje się
bildas skapas
klubowicz *klubbmedlem*
namówi < namawia *övertala*
pośpiech -u *brådska, skyndande*
gatunek -u *sort, kvalitet*
liść -a *blad, löv*
coraz więcej *allt fler, fler och fler*

jest sklepów, gdzie można taką herbatę kupić. Jednak dobra jakość kosztuje, nawet do czterdziestu złotych za dziesięć dekagramów. Walory dobrej herbaty dawno docenili eksperci kulinarni.

– Proszę państwa, proszę kiedyś spróbować: grzaneczka z rokforem i do tego łyk dobrej, mocnej, niesłodzonej herbaty. To jest poemat.

Poemat jest dobry nie tylko dla ducha, ale i dla ciała, na przykład, jak twierdzą naukowcy, obniża poziom cholesterolu we krwi.

Dzisiaj i jutro pod hasłem „Ferie zimowe z kotkiem rasowym” odbywa się w Warszawie wystawa kotów. Przyjechali na nią hodowcy tak popularnych ras jak persy czy niebieskie koty rosyjskie. Duże zainteresowanie wzbudził sfinks devoński, kot bez sierści. Jedni mówili, że jest piękny, inni zaś, że kot bez sierści to nie to. Wszak nie ma nic przyjemniejszego jak przytulić się do puszystego kocura.

Osiemnaście minut i pięćdziesiąt dwie sekundy zażywał kąpieli w lodowatej wodzie pan Jerzy Kściuk z Kluczborka na Opolszczyźnie. Tym samym ustalił pierwszy, jedyny w swoim rodzaju rekord Polski. Do tego dnia pan Jerzy przygotowywał się cztery lata. Dzień w dzień, bez względu na pogodę, kąpał się w

jednak *dock*

jakość *fem kvalitet*

walor -u *värde, betydelse, fördel*

doceni < **docenia** *sätta värde på, uppskatta*

próbuje > *s- pröva*

grzaneczka *skiva rostat bröd*

roztwór -oru *lösning (?)*

łyk -u/-a *klunk*

słodzi > *sockra, söta*

poemat -u *poem, dikt*

duch *ande, själ*

ciało *kropp*

nauka *vetenskap*

naukowiec *vetenskapsman*

niski *låg*

obniży < **obniża** *sänka*

poziom -u *nivå*

kręw, krwi *fem blod*

hasło *slagord, paroll*

ferie *pl tant soproत्व*

kot *katt*

odbędzie się < **odbywa się** *pågå, gå av stapeln*

wystawa *utställning*

hoduje, hodował > *föda upp*

hodowca *uppfödare*

wzbudzi < **wzbudza** *väcka*

sierść *fem päls*

zaś *å andra sidan*

wszak *ju*

przytuli < **przytula** *trycka kärvänligt, krama*

przytuli się < **przytula się** *do + gen gosa med, trycka sig mot*

puch -u *dun, fjun*

puszysty *fjunig, yvig, fluffig, tjockpälsad*

kocur *hankatt*

zażyje, zażył < **zażywa** *uppleva, genomgå behandling*

kąpiel *fem bad*

lód, lodu *is*

lodowaty *iskall*

Opolszczyzna *område kring Opole*

tym samym *därigenom*

ustali < **ustala** *fastställa*

rodzaj -u *slag, typ*

wzgląd -ędu *hänsyn*

kąpie się, kąpał się > **wy-** *bada*

stawie. Dziś otuchy dodali mu nie tylko przyjaciele, ale i policjanci, i strażacy, ksiądz i miejscowe władze. Wyczyn zostanie zgłoszony do Księgi Rekordów Guinnessa.

„Window shopping”, ostatnio coraz bardziej modne hasło, na Zachodzie pojawiło się już w latach siedemdziesiątych. A mało kto wie, co to naprawdę znaczy. Czy kupowanie okien, a może zakupy w komputerowym systemie Windows? Nic bardziej mylnego.

„Windows shopping” to zwiedzanie wystaw sklepowych zamiast robienia zakupów; przyjemność z oglądania ogromnego wyboru towarów.

– To jest kupowanie oczami.

– Ja uprawiam z racji mojego zawodu, to znaczy po prostu chodzę po sklepach, żeby obejrzeć to, co... co jest w polskich sklepach, żeby potrafić doradzić ludziom, co kupić i gdzie pójść, żeby to zdobyć.

W polskim wydaniu „windows shopping” ma jeszcze inne znaczenie.

– Chodzę po dobrych sklepach. Patrzę, co mi się podoba. I czekam na przecenę.

staw -u *damm, liten sjö*
otucha *uppmuntran, mod, hopp*
straż *fem koll vakt, bevakning;*
brandkår
strażak *brandman*
ksiądz, księdza *präst*
władze *pl myndigheter*
wyczyn -u *prestation*
zgłosi < zgłasza *anmäla*
księga (stor) *bok*
ostatnio *på sista tiden*
coraz allt
pojawi się < pojawia się *dyka*
upp
mało kto *inte många*
myli > *vilseleda, lura*
mylny *felaktig, oriktig*

zwiedzi < zwiedza *gå runt och*
titta
wystawa *utställning, skyltfönster*
zamiast + gen i *stället för*
ogromny *enorm*
wybór, -oru *urval*
towar -u *vara*

oko, pl. oczy *öga*

uprawia > *utöva, ägna sig åt*
racja *rätt, orsak, skäl*
z racji + gen på *grund av*
zawód -odu *yrke*
to znaczy *det vill säga*
doradzi < doradza + dat råda
zdobędzie, zdobył < zdobywa
erövra, få tag på, skaffa

wyda < wydaje *utge, publicera*
wydanie *utgåva, version*
w ... wydaniu i ... tapping

przecena *nedsatt pris, rea*

Nie na oglądaniu rzecz się musi zakończyć.

– Można wejść do sklepu, obejrzyć wszystko to, co zostało wyeksponowane. Mało tego, można nawet przymierzyć niektóre rzeczy. I bardzo często dla kobiety samo przymierzenie, obejrzenie się w nowej rzeczy, to już jest to.

malo tego *inte nog med det*

Bo w „windows shopping” nie chodzi o to, by złowić króliczka, ale by gonić go.

lowi > *z- jaga, fiska, fânga*
królik *kanin*
goni > *jaga*

Dzisiaj to wszystko. Zapraszam na Kurier w Regionalnej Trójce za kwadrans i Teleexpress, w którym spotkamy się jutro o siedemnastej. Do zobaczenia.

trójka *trea*
kwadrans -a *kvart*

Delecta

13.2. Sernik na zimno

Duża porcja!

Sposób przyrządzania:

Wersja podstawowa:

- 600 ml mleka

Do wysokiego naczynia wlać sześćset mililitrów schłodzonego mleka, wsypać zawartość torebki i miksować przez trzy minuty. Masę przełożyć do okrągłej tortownicy o średnicy około dwudziestu pięciu centymetrów i wstawić do lodówki na około trzydzieści minut.

Wersja wzbogacona:

- 400 ml mleka
- 2 serki homogenizowane (2 x 200 g)
- herbatniki
- galaretki

Do wysokiego naczynia wlać czterysta mililitrów schłodzonego mleka, wsypać zawartość torebki i miksować przez trzy minuty. Następnie dołożyć dwa serki homogenizowane. Całość miksować jeszcze przez dwie minuty. Do masy można dodać owoce, bakalie. Na powierzchnię sernika wylać galaretkę. Całość wstawić do lodówki do stężenia. Gotowy sernik można również przygotować w formie keksu, z

sernik -a *cheesecake*
na zimno *utan gräddning, på kallt sätt*
sposób -obu *sätt*
przyrządzi < **przyrządza** *tillaga*
podstawa *grund*
naczynie *kärl*
wleje, wlał < **wlewa** *hälla i (vätska)*
chłód -odu *kyla*
chłodzi > **schłodzi** < **schładza** *kyla (ner)*
wsypie, wsypał < **wsypuje** *strö, hälla i (pulver)*
zawiera > **innehålla**
zawartość *fem innehåll*
torebka *handväska, påse*
mikser -a *elvisp*
miksuje, miksował > *vispa*
masa *smet*
przełoży < **przekłada** *lägga över*
krąg -ęgu *cirkel, krets, omkrets*
okrągły *rund*
średnica *diameter*
wstawi < **wstawia** *ställa in*
lodówka *kylskåp*
bogaty *rik*
wzbogaci < **wzbogaca** *berika*
seręk -a *mjukost*
seręk homogenizowany *kesella*
herbatnik -a *kex*
galaretki *gelé*
następny *nästa*
następnie *därefter*
dołoży < **dokłada** *lägga till, sätta till*
cały *hel*
całość *fem helhet*
doda < **dodaje** *addera, lägga till, sätta till*
owoc -a *frukt*
bakalie *pl tant torkad frukt av typ fikon, dadlar, mandel, russin*
wierzch -u *topp*
powierzchnia *yta*
wyleje, wylał < **wylewa** *hälla ut*
tęższe, tężał > **s-** *tjockna, bli fast*
keks -u *avlång mjuk kaka med torkad frukt*
dodatek -u *tillägg*
miejsce *plats*

dotatkem bakalii, umieszczając masę w wyłożonej pergaminem podłużnej foremce.

Życzymy smacznego!

Najlepiej spożyć przed końcem / best before:

09.2003

Składniki:

cukier puder, spieniająco-zagęszczający preparat tłuszczowo-mleczny: uwodorniony olej palmowy lub kokosowy, emulgatory: E472a i kazeinian sodu, glukoza, maltodekstryna, mleko w proszku, żelatyna wieprzowa – błyskawiczna, proszek serwatkowy, skrobia utleniona, regulator kwasowości: kwas cytrynowy, aromat identyczny z naturalnym.

Wartość energetyczna stu gramów produktu po przyrządzeniu:

Węglowodany	Białko	Tłuszcz
21,0 g	6,0 g	4,8 g

Przechowywać w suchym i chłodnym miejscu.

Masa netto: 225,0 g ± 9,0 g

umieści < **umieszcza** *placera*
wyłoży < **wyklada** *klä, lägga runt om*
pergamin -u *bakplåtspapper*
długi *lång*
podłużny *avlång*

spożyje, spożył < **spożywa**
konsumera, förtära

składnik -a *ingrediens*
cukier puder -u -u *florsocker*
piana *skum*
spieni < **spienia** *få att skumma*
gęsty *tjock*
zagęści < **zagęszcza** *göra tjock*
tłuszcz -u *fett*
mleczny *mjölk-*
uwodorniony
olej -u *olja*
kazeina *kasein*
sód, sodu *natrium*
maltodekstryna
proszek -u *pulver*
wieprz *fläsk, svin, gris*
błysk -u *blixt*
serwatka *vassla*
skrobia *stärkelse*
tlen -u *syre*
utleni < **utlenia** *oxidera*
kwas -u *syra*
kwasowość *fem surhet(sgrad)*
aromat -u *smakämne*
wartość *fem värde*
energetyczny *energi-*
węgiel -a *kol*
węglowodan -u *kolhydrat*
białko *äggvita; protein*
przechowa < **przechowuje,**
przechowywał *förvara*
suchy *torr*
chłodny *sval, kylig, kall*

Dr. Oetker

Krem do tortów

smak ajerkoniakowy – pokrywa duży tort

Do sporządzenia kremu należy przygotować:

Wersja podstawowa: 300 ml mleka i 100 g masła

Wersja light: 300 ml mleka

Sposób przyrządzania:

Wersja podstawowa

1. Do wysokiego naczynia wlać trzysta mililitrów zimnego mleka 3,2% (pełnego) lub 2% (półtłustego).

Mleko niepasteryzowane przegotować.

2. Zawartość torebki wsypać do mleka, wymieszać mikserem na najniższych obrotach, a następnie dwie minuty na najwyższych obrotach.

3. W oddzielnym naczyniu utrzeć masło, a następnie dodać je do przygotowanego wstępnie kremu. Całość miksować przez około dwie minuty, do uzyskania gładkiej konsystencji. Przygotowany krem nakładać na biszkopt.

Wersja light

Krem należy przygotować według punktów jeden i dwa Sposobu przyrządzania. Tak przygotowany krem nakładać na biszkopt.

Krem wystarcza na przełożenie, pokrycie i

ajerkoniak -u *ägglikör*
pokryje, pokrył < **pokrywa**
täcka över
sporządzi < **sporządza** *göra i ordning*
należy > *man bör, skall*
light [lajt]

zimny *kall*
pełen ~ **pełny** *full*
pełne mleko *standardmjölk*
pół *halv*
tlusty *fet*
przegotuje < **przegotowuje**
koka upp
miesza > **wy-** *blanda*
mikser -a *elvisp*
niższy *lägre* komp av **niski**
obrót -otu *varv, rotation*
wyższy *högre* komp av **wysoki**
dzieli > **po-** *dela*
oddzieli < **oddziela** *avskilja*
oddzielny *särskild*
utrze, utarł, utrzeć < **uciera**
röra mjuk
wstęp -u *inledning*
wstępnie *i början, först*
uzyska < **uzyskuje** *uppnå, erhålla*
gładki *jämn, slät*
nałoży < **nakłada** *lägga på*
biszkopt -u *sockerkaka, tårtbotten*

według + gen *enligt*

udekorowanie tortu o średnicy dwudziestu czterech centymetrów.

wystarczy < wystarcza *räcka*
przełoży < przekłada *lägga*
emellan

kryje > pokryje, pokrył <
pokrywa *täcka*

Wartości odżywcze w stu gramach

	Wersja podstawowa	Wersja light
białko	3,3 g	4,0 g
tłuszcz	22,1 g	7,7, g
węglowodany	18,9 g	23,2 g
wartość energetyczna	1206 kJ	748 kJ
	288 kcal	178 kcal

żyje, żył > *leva*

żywy *levande*

odżywi < odżywia *ge mat,*
bespisa

odżywczy *närings-*

Składniki: preparat białkowo-tłuszczowy (emulgatory: E471, E472a, stabilizator: E340), cukier, skrobia modyfikowana E1422, żelatyna wieprzowa, barwnik: E160a, substancja aromatyczna: aromat ajerkoniaku identyczny z naturalnym, sól.

Masa netto: 120 g

Przechowywać w suchym miejscu.

barwa *färg, nyans, kulör*

barwnik -a *färgämne*

sól, soli *fem salt*

LG

13.3. Odtwarzacz DVD

Podręcznik użytkownika

Model: DVD5073

Przed włączeniem, rozpoczęciem użytkowania lub wprowadzenia własnych ustawień sprzętu należy dokładnie zapoznać się z treścią zawartych w niniejszej broszurze wskazówek.

Sposoby postępowania z urządzeniem

Podczas transportu

Urządzenie powinno być przewożone w oryginalnym opakowaniu i zabezpieczone materiałami fabrycznymi. Aby uchronić urządzenie przed wstrząsami, należy przed jego przewiezieniem zapakować je w sposób, w jaki zapakowane było przy dostawie.

Podczas ustawiania

Jeśli urządzenie umieszczone zostanie w pobliżu telewizora, magnetowidu lub radia, podczas odtwarzania obrazu i dźwięku mogą wystąpić zakłócenia. W takim przypadku należy odsunąć sprzęt od telewizora, magnetowidu lub radia. Można również spróbować wyłączyć urządzenie po uprzednim wyjęciu z niego płyty.

DVD [defaude] ⇨ [dividi]
odtwarzacz -a *spelare, maskin*
podręcznik -a *handbok*
użyje, użył < używa *använda*
użytkownik *användare*
włączy < włącza *sätta på, starta*
rozpocznie, rozpoczął <
rozpoczyna *påbörja*
użytkuje, użytkował > *använda,*
nyttja
wprowadzi < wprowadza *införa*
ustawi < ustawia *ställa in*
sprzęt -u *utrustning*
dokładny *noggrann, grundlig*
zapozna się < zapoznaje się
göra sig bekant med
treść *fem innehåll*
zawrze, zawarł, zawrzcę <
zawiera innehålla
zawarty *som finns i*
niniejszy *föreliggande, aktuell*
wskazówka *riktlinje, anvisning*
postąpi < postępuje,
postępował *gå till väga*
urządzenie *apparat, anordning*
podczas + *gen under*
powinien *skall, bör*
przewiezie, przewiózł,
przewieźć < przewozi
transportera
bezpieczny *säker*
zabezpieczy < zabezpiecza
säkra, skydda
chroni > u- *skydda*
wstrząs -u *stöt, skakning*
dostawa *leverans*

poblize *närhet*
magnetowid -u
videobandspelare
odtworzy < odtwarza
återskapa, spela upp
obraz -u *bild*
dźwięk -u *ljud*
wystąpi < występuje *uppträda*
zakłóci < zakłóca *störa*
odsunie, odsunął < odsuwa

Podczas czyszczenia powierzchni urządzenia

Nie należy stosować toksycznych bądź żrących płynów (np. sprayów owadobójczych) w sąsiedztwie urządzenia. Nie należy pozostawić na dłuższy czas przedmiotów gumowych lub plastikowych na powierzchni urządzenia, mogą one bowiem zostawić ślady.

Czyszczenie urządzenia

Czyszczenie obudowy

Należy użyć miękkiej, suchej ściereczki. Jeśli obudowa jest silnie zabrudzona, należy oczyścić ją miękką ściereczką lekko zwilżoną łagodnym środkiem czyszczącym. Nie należy używać rozpuszczalników, środków zawierających alkohol, benzynę lub wybielacze. Środki takie mogą spowodować uszkodzenie powierzchni urządzenia.

Dbłość o wysoką jakość obrazu

Odtwarzacz DVD jest urządzeniem skonstruowanym przy użyciu nowoczesnych technologii. Jeśli zabrudzeniu lub zużyciu ulegną soczewki bądź części napędu dysków, odbije się to negatywnie na jakości obrazu. Zalecane jest testowanie jakości obrazu po upływie tysiąca godzin użytkowania. Częstotliwość testowania zależna jest od otoczenia, w jakim użytkowany jest sprzęt. Szczegółowych informacji

*skjuta bort ifrån, åt sidan,
flytta*

wyłączy < **wyłącza** *stänga av
uprzedni* *föregående*

wyjmie, wyjął < **wyjmuje** *ta ut
plyta* *skiva*

czyści > **wy-, o-** *göra ren*

stosuje > *använda, tillämpa*

żre, żarł, żreć > *fräta*

płyn -u *vätska*

spray [sprej] **-u/-a**

owad *insekt*

owadobójczy *insektsdödande*

sąsiedztwo *grannskap, närhet*

pozostawi < **pozostawia** *lämna
kvar*

dłuższy *längre* komp av **długi**

przedmiot -u *föremål*

bowiem *nämligen*

zostawi < **zostawia** *lämna*

ślad -u *spår*

o- *runt omkring*

buduje, budował > *bygga*

obudowa *hölje*

miękki *mjuk*

suchy *torr*

ścierka *trasa*

silny *stark*

brud -u *smuts*

brudzi > **za-** *smutsa ner*

lekki *lätt*

wilgoć fem *fukt*

zwilży < **zwilża** *fukta*

łagodny *mild*

środek -a *medel*

rozpuści < **rozpuszcza** *lösa upp*

rozpuszczalnik -a

lösningsmedel

zawiera > *inhålla*

wybieli < **wybiela** *bleka*

wybielacz -a *blekmedel*

powód -odu *orsak*

powoduje > **s-** *orsaka*

uszkodzi < **uszkadza** *skada*

dba > **za-** *bry sig om, ha omsorg*

dbłość fem *omsorg*

jakość fem *kvalitet*

nowoczesny *modern*

technologie pl *teknik*

zużyje, zużył < **zużywa** *förbruka*

ulegnie, uległ, ulec < **ulega** *råka
ut för, drabbas av*

soczewka *lins*

napęd -u *drivmekanism, drift*

odbije się, odbił się < **odbija się**

ha effekt, inverka, avspeglas

zaleci < **zaleca** *rekommendera*

upłynie < **upływa** *gå, passera*

dotyczących procedur testowych udzielają sprzedawcy sprzętu.

Informacje dotyczące płyt

Postępowanie z płytami

Nie należy dotykać tej strony płyty, na której zapisane są dane. Płytę należy chwytać za krawędzie w taki sposób, aby nie dotykać palcami powierzchni dysku. Do płyt nie wolno przyklejać nalepek ani etykiet.

Przechowywanie płyt

Po zakończeniu odtwarzania należy umieścić płytę w opakowaniu. Nie wolno pozostawiać płyt w miejscach silnie zasłonecznionych, przegrzanych. Dotyczy to również samochodów, w których podczas parkowania w miejscach nasłonecznionych nastąpić może znaczny wzrost temperatury.

Czyszczenie płyt

Ślady palców oraz kurzu na płytach mogą spowodować pogorszenie jakości obrazu i dźwięku. Przed rozpoczęciem odtwarzania należy przetrzeć płytę czystą ściereczką w kierunku od środka płyty ku krawędziom zewnętrznym. Nie należy stosować rozpuszczalników ani środków czyszczących zawierających alkohol, benzynę lub wybielacze. Należy również unikać standardowych środków czyszczących oraz sprayów antyelektrostatycznych

(om tid)

upływ -u *utgång, passerande*
częstotliwość fem *frekvens*
zależny *beroende*
otoczenie *omgivning*
szczegół -u *detalj*
dotyczy > + gen *röra, angå, gälla*
udzeli < udziela *lämna, ge*
sprzedawca (*för*)*säljare*

dotknie < dotyka *röra, vidröra*
zapisze, zapisał < zapisuje
registrera, lagra
dane pl *data*
chwyci < chwyta *gripa tag i*
krawędź fem *kant*
w taki sposób *på sådant sätt*
palęc -a *finger*
przyklei < przykleja *klistra fast*
nalepka *klistermärke, klisteretikett*

słońce *sol*
zasłoneczni < zasłonecznia
solbelysa
przegreje, przegrzał < przegrzewa *överhetta*
nastąpi < następuje *inträffa, inträda*
znaczny *betydande*
wzrost -u *stigning, ökning*

kurz -u *damm*
pogorszy < pogarsza *försämra*
przetrze, przetał, przetrzeć < przeciera *putsa, torka av*
kierunek -u *riktning*
środek -a *mitten*
ku + dat *mot*
na zewnątrz *ute*
zewnętrzny *yttre*

przeznaczonych do czyszczenia płyt winylowych.

uniknie < **unika** *undvika*
przeznaczę < **przeznacza** *utse*
för viss användning
przeznaczony *avsedd*

14. Historia Polski XX wieku

Ku niepodległości (1914–1918)

W 1914 roku rozpoczęła się I wojna światowa pomiędzy państwami centralnymi, którym przewodziły Niemcy i Austro-Węgry, a tzw. ententą, czyli Rosją, Francją i Anglią. Front przebiegał przez ziemie polskie. Były one niszczone przez armię niemiecką, która opanowała część zaboru rosyjskiego. Polacy, wcielani do wrogich wojsk, musieli walczyć przeciwko sobie. Każdy z zaborców starał się przeciągnąć ich na swoją stronę, obiecując zjednoczenie Polski, jednak nie w pełni niepodległej.

W 1918 roku, pod wpływem rewolucji robotniczej w Rosji, doszło do buntów w armiach państw centralnych. Żołnierze nie chcieli już walczyć, rozpadła się monarchia Habsburgów.

Polacy przejęli zarząd nad częścią Galicji i zaborem rosyjskim, zaś w grudniu w Wielkopolsce wzniesiono powstanie. Wcześniej, 11 listopada 1918 roku, władzę przekazano Józefowi Piłsudskiemu. Tego dnia zakończyła się wojna, a Polska odzyskała niepodległość.

XX wiek 1900-talet (20:e århundradet)

ku + DAT mot

niepodległość –i självständighet, oavhängighet

rozpocznie się, rozpoczął się < börja

pomiędzy + INS mellan

państwo stat

przewodzi + DAT > leda

Austro-Węgry Österrike-

Ungern

tzw. = tak zwany så kallad

przebiega > löpa genom

ziemie PL tant mark, territorium

niszczy > zniszczy ödelägga

opanuje, opanował > behärska

zabór –oru annekterat område

wciela > wcieli inkalla, införliva

wrogi fiendlig

wojsko armé, militärtjänst

walczy > kämpa

zaborca M annekterande makt

przeciągnie < locka till sig

obiecuje, obiecywał > lova

zjednoczenie enande

w pełni till fullo

wpływ –u inflytande

robotniczy arbetar-

dojdzie do < uppstå

bunt –u uppror, revolt

żołnierz –a soldat

rozpadnie się, rozpadł się,

rozpaść się < falla sönder

przejmie, przejął < ta över

zarząd –u ledning, myndighet

Galicja Galizien, sydöstra Polen

Wielkopolska Storpolen

wzniesi < wzniesi anstifta

powstanie uppror, resning

przekaze, przekazał <

överlämna

odzyska < erhålla, vinna

Kłopoty z ustaleniem granic (1918–1921)

Zakończenie I wojny światowej nie oznaczało dla Polaków kresu walk. Obszar zaboru pruskiego nadal należał do Niemiec. W grudniu 1918 roku w Wielkopolsce wybuchło powstanie. Po ciężkich bojach Polacy opanowali większość miast i wkrótce granice Polski powiększono o Wielkopolskę.

Spornym terenem był również Górny Śląsk. Ślązacy trzykrotnie chwyтали za broń (1919, 1920, 1921), aby siłą usunąć niemieckie władze, ale tylko trzecie powstanie przyniosło nieznaczne zwycięstwo. Z kolei Śląsk Cieszyński podzielono między Polskę i Czechosłowację.

Toczyła się także walka polityczna. Na konferencji pokojowej w Wersalu nasz delegat, Ignacy Jan Paderewski, nakłonił mocarstwa zachodnie do przyznania Polsce części Pomorza z dostępem do morza. Natomiast o przyszłości Mazur, Warmii i Śląska – ziem zamieszkałych w większości przez Polaków – miał zdecydować plebiscyt. Jego wynik okazał się korzystny dla Niemiec.

Bolszewicka nawałnica (1919–1921)

Po zakończeniu I wojny światowej każdy z narodów zamieszkujących na wschód od Wisły chciał u-

kłopot –u *bekymmer, besvär*
ustalenie *fastställande*

kres –u *slut*
walka *kamp, strid*
obszar –u *område*
pruski *preussisk*
należy, należał, należyć >
tillhöra
wybuchnie, wybuchł < *utbryta*
bój, boju *strid*
większość FEM *majoritet, flertal*
powiększy o +ACK < *utöka med*
sporny *omtvistad*
Górny Śląsk *ty. Oberschlesien*
Ślązak –a *invånare i Śląsk*
trzykrotnie *tre gånger, trefalt*
chwytą za broń *ta till vapen*
siłą *med våld*
usunie, usunął < *avsätta*
przyniesie zwycięstwo *innebära*
seger
nieznaczny *obetydlig*
z kolei *i sin tur*
Cieszyn *tj. Těšín, ty. Teschen;*
stad i S Polen / N Tjeckien
toczy się > *försiggå, pågå*
pokojowy *freds-*
Wersal –u *Versailles*
nakłoni < *förmå, övertala*
mocarstwo *makt*
zachodni *väst-*
przyzna komuś coś <
tillerkänna ngn ngt
Pomorze *Pommern, NV Polen*
dostęp –u *tillgång, tillträde*
Mazury *Masurien, NÖ Polen*
Warmia *Ermland, norra Polen*
zamieszkały *bebodd, befolkad*
plebiscyt –u *folkomröstning*
wynik –u *resultat, utfall*
okaże się, okazał się < *visa sig*
korzystny *fördelaktig, gynnsam*

bolszewicki *bolsjevickisk*
nawałnica *stormby; invasion*

naród –odu *folk, nation*
Wisła *flod i mellersta Polen*
utworzy < *grunda, bilda, skapa*

tworzyć własne państwo. Polacy walczyli z Ukraincami, Białorusinami i Litwinami. W 1920 roku rozpoczęła się wojna z Rosją radziecką. Państwo to zamierzało siłą wprowadzić rządy robotników w całej Europie.

W maju 1920 roku Józef Piłsudski zajął Kijów, ale Armia Czerwona wdarła się w głąb ziem polskich, rozdzielając nasze wojska. Sprzymierzeńcami Rosjan okazali się robotnicy Zachodu. Uniemożliwili oni przesyłanie do Polski broni. W sierpniu nieprzyjaciel dotarł na przedpola Warszawy. Sytuacja była dramatyczna. Wielka bitwa nad Wisłą przyniosła jednak polskiemu wojsku zwycięstwo. Armia Czerwona została odparta, a później rozbita nad Niemnem. W 1921 roku w Rydze obydwie wyniszczone wojną państwa zawarły pokój.

II Rzeczpospolita (1922–1937)

Władze Polski musiały odbudować zniszczony wojną kraj. Trzeba było też znieść różnice dzielące ziemie byłych zaborów. W marcu 1921 roku uchwalono demokratyczną konstytucję. Wkrótce przeprowadzono reformę rolną nadającą ziemię ubogim chłopom. Rozwój państwa utrudniał powszechny analfabetyzm. Wybuchły zamieszki wywoływane przez cierpiących biedę robotników i chłopów oraz przez mniejszości narodowe (głównie Ukraińców). Skłócone partie nie

walczy z kimś > *kämpa mot ngn*

radziecki *sovjetisk, sovjet-*
zamierza > *ha för avsikt, ämna*
wprowadzi < *wprowadza införa*
rząd –u *regering*
robotnik –a *arbetare*

zajmie, zajął < *inta*
Kijów –owa *Kiev, ukr. Kyiv*
wędrze się, wdarł się < *wdziera*
się tränga in, invadera
w głąb *djupt in i*
rozdziela > *dela av, skilja åt*
sprzymierzeniec –rzeńca
bundsförvant
Zachód –odu *väst*
uniemożliwi < *omöjliggöra,*
hindra
przesyłanie *sändning*
nieprzyjaciel –a *fiende*
dotrze, dotarł < *nå fram till*
przedpole *område framför*
bitwa GEN PL bitew *slag*
odparty *avvärd, tillbakalagen*
rozbity *krossad, skingrad*
Niemno *lit. Nemunas, flod i*
nuvarande Litauen
Ryga *Riga*
wyniszczone *förstörd, ödelagd*
zawrze, zawarł pokój < *sluta*
fred

rzeczpospolita *republik*

władza *myndighet*
odbuduje > *återuppbygga*
zniesie, zniósł, znieść < *utplåna*
różnica *skillnad*
dzieli > *dziela dela*
uchwali < *uchwała anta*
przeprowadzi < *genomföra*
rolny *jordbruks-*
ubogi *fattig*
chłop –a *bonde*
rozwój –oju *utveckling*
powszechny *utbredd*
wybuch > *wybuchnie utbryta*
zamieszki PL *tant oroligheter*
wywoływany *framkallad*
cierpi biedę *lida nöd*
mniejszość –ci FEM *minoritet*
narodowy *folk-, etnisk*
głównie *huvudsakligen*
skłócony *grälände*

mogły dojść w sejmie do porozumienia. Często następowała zmiana rządu.

W 1926 roku Józef Piłsudski przejął władzę (przewrót majowy). Rozpoczął się okres sanacji. W kraju zapanował większy porządek. Nowe władze doprowadziły do rozwoju gospodarczego, ale i do prześladowań opozycji. Przeciwnicy Marszałka byli więzieni bez sądu, zmuszano ich do emigracji. W kwietniu 1935 roku uchwalono nową konstytucję, dającą duże uprawnienia prezydentowi.

Nieunikniona wojna (1938–1939)

W 1938 roku Polska wykorzystwała najazd Niemiec na Czechosłowację i zajęła Zaolzie, czeską część Śląska Cieszyńskiego. Kanclerz Niemiec, Adolf Hitler, zaproponował nam sojusz wojskowy. W zamian zażądał Gdańska oraz specjalnego korytarza z Niemiec do Prus Wschodnich. Odrzucenie tych postulatów oznaczało wojnę.

Niemcy, od czasu kiedy władzę objęli faszyci, rozbudowywały swoje siły zbrojne. W samotnej walce Polska nie mogła im sprostać. Jedyńm sojusznikiem naszego kraju była od lat Francja. Jednak Francuzi głośno zapowiadali: „Nie będziemy umierać za Gdańsk”. Z propozycją układu obronnego wystąpiła Rosja radziecka, ale nie został on zaakceptowany przez rząd.

sejm –u *det polska parlamentet*
porozumienie *överenskommelse*
przewrót –otu *revolution*
okres –u *tid, period*
sanacja *sanering, utrensning av politiska motståndare*
zapanuje < *inträda*
doprowadzi do < *åstadkomma*
gospodarczy *ekonomisk*
prześladowanie *förföljelse*
przeciwnik –a *motståndare*
więziona *fängslad*
sąd –u *rättegång; domstol*
zmusza > **zmusi** *tvinga*

uprawnienie *befogenhet*

nieunikniony *oundviklig*

wykorzysta < *dra nytta av*
najazd -u **na** + ACK *invasion av*

część –ci *FEM del*

sojusz –u *union, allians*
zamian –u *utbyte*
zażąda < *kräva*

Prusy Wschodnie *Ostpreussen*
odrzucenie *förkastande*
postulat –u *krav, fordran*
oznacza > *betyda, innebära*
obejmie, objął < *överta*
rozbudowuje > *bygga ut*
zbrojny *väpnad*
samotny *ensam*
sprosta + DAT < *mäta sig med*
jedyny *enda*
sojusznik –a *allierad*
od lat *sedan länge*
głośno *högt*
zapowiada > *deklarera*
umiera za > *umrze dö för*
układ –u *pakt*
obronny *försvars-*
wystąpi z propozycją < *lägga fram ett förslag*

przymierze *allians, förbund*
sądzi > *bedöma, tro*
powstrzyma < *stoppa, hejda*
opóźni < *opöznya förhåla*

W sierpniu 1939 roku Polska zawarła przymierze z Anglią. Rząd, sądząc, że powstrzyma to Hitlera, opóźnił powszechną mobilizację. Przed 1 września nie zdołano więc ściągnąć do wojska wszystkich mężczyzn zdolnych do walki.

powszechna mobilizacja *allmän mobilisering*
zdola < *vara i stånd, lyckas*
ściągnie, ściągnął *mobilisera*
zdolny *förmögen, kapabel*

kampania *kampanj, fälttåg*

Kampania wrześniowa (1939)

Dnia 1 września o godzinie 4.45 niemieckie armie uderzyły na Polskę. Rozpoczęła się II wojna światowa. Do bohaterskiej obrony przystąpił cały naród. Polacy walczyli z poświęceniem, licząc na szybką pomoc Anglii i Francji. Jednak sojusznicy nie przybywali, a przewaga liczebna i techniczna była po stronie najeźdźcy, wspieranego dodatkowo przez niemiecką V kolumnę. Lotnictwo wroga bezwzględnie bombardowało lotniska, porty i miasta, uniemożliwiając wszelką obronę. Sytuację pogarszały tysiące uchodźców, blokujących drogi i utrudniających przemarsz naszych wojsk.

uderzy na + ACK < *slå till mot*

bohater *hjältemodig*
obrona *försvar*
przystąpi do < *sluta upp till*
poświęcenie *uppoffring*
liczy na + ACK > *räkna med*
przybywa > *komma*
przewaga *övertag, övervikt*
liczebny *numerär, antalsmässig*
najeźdźca –y MASK *angripare*
wspierany *understödd*
V kolumna *femtekolonn*
lotnictwo *flyg(vapen)*
bezwzględnie *hänsynslöst*
lotnisko *flygplats*
port –u *hamn*
wszelki *varje, allt*
pogarsza > *pogorszy förvärra*
uchodźca –y MASK *flykting*
utrudnia > *utrudni försvåra*
przemarsz –u *genommarsch*
ciągly *ständig*
odwrót –otu *reträtt*
spycha > *stöta bort*
w stronę < *riktning mot*
opuści < *opuszcza lämna*
udaje się > *uda sig bege sig, åka*
Związek Radziecki
Sovjetunionen
wschodni *östra*
by = żeby
chroni > *skydda*

Polskie armie znajdowały się w ciągłym odwrocie, spychane w stronę stolicy. 17 września najwyższe władze państwowe opuściły kraj. Udały się do Rumunii. Tego samego dnia Związek Radziecki zaatakował nasze ziemie wschodnie. Oficjalnie – by chronić tam Ukraińców i Białorusinów. W rzeczywistości uzgodnił już z Niemcami podział Polski. Kraj bronił się jeszcze przez dwa tygodnie.

uzgodni < *komma överens om*
podział –u *délning*
broni się > *försvara sig*

cierpienie *lidande*
kręć, krwi FEM *blod*

Lata cierpień i krwi (1939–1945)

W czasie okupacji faszyci zagrabili majątek państwa polskiego i większość dóbr prywatnych. Zlikwidowali polskie szkolnictwo. Celowo wyniszczano nasz naród. W egzekucjach zginęły tysiące ludzi. Mieszkańców Polski masowo wysiedlano z rodzinnych stron lub zamykano w obozach koncentracyjnych. Do niemieckich fabryk wywieziono dwa miliony robotników, zmuszając ich do niewolniczej pracy. Wielu rodzinom odebrano dzieci, aby wychować je na „porządnych” faszystów.

Terror okupanta spotkał się ze zdecydowanym oporem Polaków. Utworzono tajne Polskie Państwo Podziemne, z własnymi władzami, sądami i silną Armią Krajową. AK oraz kilka organizacji partyzanckich podjęło walkę zbrojną. Niesiono pomoc prześladowanym, także Żydom. Dla młodzieży organizowano tajne nauczanie. O prawdziwej sytuacji na froncie informowano za pomocą nielegalnych ulotek.

Powstanie warszawskie (1944)

W 1944 roku Armia Krajowa przystąpiła do realizacji planu „Burza”. Zamierzano zająć tereny kresowe tuż za linią frontu, aby wojska radzieckie wkroczyły na ziemie wyzwolone, podległe rządowi londyńskiemu. Polacy opanowali jednak tylko kilka miejscowości

zagrabi < *zagrabia plundra*
majątek –u *egendom*
dobro *tillgång, förmögenhet*
zlikwiduje < *likvidera, avskaffa*
szkolnictwo *skolväsende*
celowo *medvetet, avsiktligt*
wyniszcza > *utrota, förinta*
zginie, zginął < *omkomma*
masowo *i massor*
wysiedla > *tvångsförflytta*
strony PL *tant trakter*
zamyka > *zamknie stänga in*
obóz –ozu *läger*
wywiezie, wywozą, wywiózł,
wywieźć < *wywozi föra bort*
niewolniczy *slav-*
odbierze, odebrał komuś coś <
ta ngt från ngn
aby = *żeby*
wychowa < *uppföstra*
porządny *ordentlig*
spotka się z + INS < *möta*
zdecowany *beslutsam*
opór –oru *motstånd*
utworzy < *utwarza skapa*
tajny *henlig*
podziemny *underjordisk*

podejście, podjął < *ta upp*
niesie pomoc > *ge hjälp åt*
prześladowany *förföljd*
Żyd –a *jude*
młodzież –y FEM *ungdom*
nauczanie *undervisning*
prawdziwy *verklig*
za pomocą + GEN *med hjälp av*
ulotka *flygblad*

realizacja *förverkligande*
burza *storm*
kresowy *gräns-*
tuż *alldeles*
wkroczy < *wkracza rycka in i*
wyzwolony *befriad*
podległy *underställd*
miejscowość –ci FEM *ort*
Wilno *Vilnius*
uzna < *uznaje erkänna*
niezależny *oberoende*
członek –a *medlem*
co *var[je]*

(z Wilnem), a Rosjanie nie uznali niezależnych od siebie władz i aresztowali wielu członków AK.

1 sierpnia rozpoczęło się powstanie w Warszawie. Tylko co dziesiąty z powstańców miał broń, ale w ciągu czterech dni opanowali oni znaczną część miasta. W walkach wyróżniały się bohaterstwem Szare Szeregi. Gdy wyczerpała się amunicja, wróg przeszedł do ataku. Wbrew oczekiwaniom Polaków Rosjanie nie wsparli powstania, mimo że ich wojska zbliżały się do Warszawy. Na pomoc pospieszyli natomiast polscy żołnierze generała Berlinga, walczący u boku Rosjan. Nie udało im się, niestety, przerzucić większych sił na lewy brzeg Wisły. Po 63 dniach ciężkich walk ostatni powstańcy skapitulowali.

Wyzwolenie (1944–1945)

Wyzwolenie Polski nastąpiło w dwóch etapach. W lipcu 1944 roku wojska polskie i radzieckie zatrzymały się na brzegu Wisły. W styczniu 1945 roku ruszyło decydujące uderzenie. Okupant zaciekle bronił silnie umocnionych rejonów: Prus Wschodnich, Wrocławia i osłaniającego Odrę Wału Pomorskiego. Walki o przełamanie Wału trwały kilka tygodni i były bardzo krwawe. W wielu oddziałach zginęła połowa żołnierzy. Najdłużej – do 6 maja – Niemcy bronili się we Wrocławiu.

powstaniec –*nca upprorsman*
broń –*ni FEM vapen*
w ciągu + GEN *under loppet av*
znaczný *betydande*
wyróżnia się > *utmärka sig*
bohaterstwo *hjálmotod*
szereg –*u rad, led*
wyczerpa > **wyczerpi się** *ta slut*
wróg –*ogu fiende*
wbrew + DAT *trots, tvärtemot*
oczekiwanie *förväntning*
mimo że *trots att*
zbliża > **zbliży się do** *närma sig*
pospieszy < **pospiesza** *skynda*
natomiast *däremot*

bok –*u sida*
uda się komuś < *lyckas för ngn*
przerzuci < *förflytta, överföra*
brzeg –*u strand*
ciężki *tung, svår, hård*
skapituluje < *kapitulera*

wyzwolenie *befrielse*

nastąpi < *inträda, inträffa*

zatrzyma się < *stanna upp*
ruszy < *bryta ut*
decydujący *avgörande*
uderzenie *slag*
zaciekle *förbittrat*
umocniony *förstärkt*
rejon –*u region*
osłania > **osłoni** *skydda, täcka*
wal –*u vall*
przełamanie *genombrott*
krwawy *blodig*
oddział –*u avdelning*

połowa *hälften*

obejmuje > **obejmie** *ta över*
porzuci < **porzuca** *överage*
zapewnia komuś coś > *sörja för*
opieka *vård*
powraca < **powróci** *återvända*
rodzinne strony *hemtrakter*

Wyzwolone tereny obejmowały władze cywilne, które chroniły porzucone majątki oraz zapewniały transport i opiekę milionom osób powracających w rodzinne strony.

Rząd Tymczasowy, powołany przez polskich komunistów popieranych przez Związek Radziecki, zaproponował rządowi londyńskiemu współpracę. Zgodził się na nią jedynie Stanisław Mikołajczyk. Reprezentował on stronnictwo chłopskie.

Budowa ludowego państwa (1945–1969)

Po wojnie, na mocy ustaleń konferencji pokojowych, świat podzielono na dwie strefy: państwa kapitalistyczne (najpotężniejsze z nich to Stany Zjednoczone) i państwa komunistyczne (zwane też socjalistycznymi), którym przewodził Związek Radziecki. Polska była uzależniona od Związku Radzieckiego i jego przywódcy, Józefa Stalina (zm. 1953). Komunistyczne władze ostatecznie objęły rządy w roku 1947, dzięki sfałszowanym wyborom. Rok później powstała Polska Zjednoczona Partia Robotnicza (PZPR), która stała na czele państwa przez następne dziesięciolecia. Bolesław Bierut, popierany przez Stalina, przejął władzę nad państwem i PZPR. Prześladowano żołnierzy AK i osoby podejrzewane o związki z rządem londyńskim. Jeszcze do 1948 roku w wielu rejonach kraju trwały

tymczasowy *provisorisk*
powoła < *utse, tillsätta*
popiera > poprze, poprą,
poparł, poprzeć *stödja*
współpraca *samarbete*
zgodzi < *zgadza się acceptera*
jedynie *endast, enbart*
stronnictwo *rörelse*
chłopski *bonde-*

budowa *uppbyggnad*
ludowy *folk-*

na mocy + GEN *i kraft av*
ustalenie *beslut*

podzieli < *podziela dela*
strefa *zon, område*
potężny *mäktig*
Stany Zjednoczone *Förenta*
Staterna, USA
zwany *kallad*
przewodzi komuś > *leda ngn*
uzależniony od + GEN
beroende av
przywódcą *MASK ledare*
zm. = zmarł *död*
ostatecznie *slutgiltigt*
dzięki + DAT *tack vare*
sfalszowany *förfalskad*
wybory PL tant *(politiskt) val*
zjednoczony *förenad*
staje na czele czegoś > *leda ngt*
następny *följande, nästa*
dziesięciolecie *årtionde*

podejrzewany o coś *misstänkt*
för ngt
związki PL tant *samröre,*
förbindelser
okrutny *ohygglig*
toczy > *utkämpa, föra*
zwolennik –a *anhängare*
dawny *gammal, förutvarande*
ustrój –oju *statsskick*

wzór –oru *mönster*
dzieje PL tant *historia*
nazwany *kallad*
poświadczenie *bekräftelse*
działanie *handling*
społeczeństwo *samhälle*

okrutne, krwawe walki. Toczone je ze zwolennikami dawnego ustroju.

Chciano zorganizować wszystko na wzór radziecki. Ten okres dziejów nazwany został stalinizmem. PZPR potrzebowała poświadczenia, że jej działania są popierane przez całe społeczeństwo. Z okazji Święta Pracy organizowała wielkie pochody pierwszomajowe. Uczestniczyły w nich tłumy ludzi. Nawet artyści musieli w swych pracach chwalić dokonania władzy ludowej. Ich sztuka nosiła nazwę socrealizmu. W okresie stalinizmu nazwę Katowice zmieniono na Stalinogród. Władze chciały w ten sposób uczcić przywódcę Związku Radzieckiego.

Polacy nie byli zadowoleni z komunistycznych rządów. Wbrew obietnicom robotnicy nie mieli wpływu na decyzje władz. Poziom życia był niski, ponieważ pieniądze przeznaczano na zbrojenia i pomoc dla innych socjalistycznych krajów.

W 1956 roku doszło do protestów robotniczych. Pod ich wpływem zmieniono władze PZPR. Na czele partii i państwa stanął Władysław Gomułka, w okresie stalinizmu więziony. Zwolnił on więźniów politycznych i ograniczył cenzurę. Początkowy okres jego rządów nazywany jest „odwilżą”. Wkrótce jednak zrezygnował z reformowania kraju.

Dekada pozornego sukcesu (1970–1980)

W grudniu 1970 roku robotnicy znów zaprotestowali.

z okazji + GEN *i samband med*
święto *högtid*
pochód –**odu** *parad, procession*
uczestniczy > *delta*
tłum –**u** *folkmassa, hop*

swych = **swoich**
chwali > *ära, berömma, lovprisa*
dokonanie *bedrift, prestation*
sztuka *konst*
nazwa *namn, benämning*
socrealizm –**u** *socialrealism*
zmieni < **zmienia** *byta, ändra*

uczci < *hedra*

zadowolony *nöjd*

obietnica *löfte*
wpływ –**u** *inflytande*
poziom –**u** *nivå, standard*
przeznacza *anslå, reservera*
zbrojenie *upprustning*

dojdzie do < *uppstå*

stanie, stanął < *ställa sig*

więzień –**źnia** *fånge*
ograniczy < **ogranicza** *begränsa*
początkowy *inledande*

odwilż –**y** FEM *tövåder*
zrezygnuje z czegoś < *avstå från*
ngt

dekada *decennium*
pozorny *skenbar*
sukces –**u** *framgång*

znów = **znowu**
podwyżka *höjning*
żywność –**ci** FEM *livsmedel*
wywola < **wywołuje** *framkalla*
na Wybrzeżu *vid kusten*
krwawo *blodigt*
stłumi < **tłumi** *kuva, slå ner*
prawdopodobnie *förmodligen*

ustąpi < **ustępuje** *avgå*

Podwyżka cen żywności wywołała wielkie protesty. Na Wybrzeżu doszło do zamieszek, krwawo stłumionych przez wojsko. Zginęło prawdopodobnie 57 osób.

Władysław Gomułka ustąpił ze stanowiska. Na czele PZPR stanął Edward Gierek. Rozpoczął on tzw. dekadę sukcesu. Otworzył kraj na Zachód. Polacy otrzymali paszporty i mogli wyjeżdżać za granicę. Dotąd obywatele innych krajów socjalistycznych, poza Jugosławią, nie mieli takiego przywileju. Początkowo sytuacja w kraju poprawiła się. Za ogromne sumy pożyczane z Zachodu rozwijano przemysł. Nowe fabryki musiały produkować jak najwięcej towarów, bez względu na ich jakość, koszty czy wymogi ochrony środowiska. Ale powstawały nowe miejsca pracy, w sklepach pojawiło się więcej towarów, wzrosły pensje.

Po kilku latach trzeba było jednak zacząć zwracać pożyczki. Doprowadziło to do kryzysu gospodarczego. Okazało się, że wiele nietrafnych lub zbyt drogich inwestycji przyniosło straty. Brakowało pieniędzy i towarów. Władze PZPR, aby odwrócić uwagę od problemów gospodarczych, umożliwiały szerszy dostęp do rozrywki, sportu i kultury. Telewizja, radio i prasa twierdziły, że Polska osiąga same sukcesy. Nikt w to nie wierzył. W sierpniu 1980 roku wybuchł strajk generalny. Strajkujący robotnicy utworzyli „Solidarność”. Zmusili władze do podpisania 21 postulatów. Domagali się m.in.: reformy

stanowisko *post, befatning*

otrzyma < otrzymuje *få, erhålla*

dotąd *dittills*
obywatel –a *medborgare*
przywilej –u *privilegium*

poprawi się < *bli bättre*
ogromny *enorm*
pożycza > *pożyczy låna*
rozwija > *rozwinie utveckla*
przemysł –u *industri*

towar –u *vara*
względ –u *hänsyn*
wymogi PL *tant krav*
środowisko *miljö*
powstaje > *powsta uppstå*
pojawi się < *pojawia dyka upp*
wzrosnie < *wzrasta stiga, öka*
pensja *lön*

zwraca > *zwróci betala tillbaka*
doprowadzi do < *leda till*

nietrafny *misslyckad*
przyniesie, przyniósł < *medföra*
strat –u *förlust*
brakuje > *saknas*

odwróci < *odwraca avleda*
uwaga *uppmärksamhet*
umożliwia < *möjliggöra*
szeroki KOMP *szerszy bred*
rozrywka *nöje*
prasa *press*
twierdzi < *twierdza påstå,*
osiąga > *osiągnie uppnå*

wierzy w + ACK > *tro på*

strajk –u *strejk*

podpisze < *skriva under*
domaga się + GEN > *kräva*
m. in. = *między innymi bl.a.*
zniesienie *hävande*

związek zawodowy *fackförening*
uwolnienie *befriande*

gospodarczej, zniesienia cenzury, utworzenia wolnych związków zawodowych i uwolnienia więźniów politycznych.

Trudne lata (1981–1990)

Ponieważ władze nie przestrzegały „porozumień sierpniowych”, strajki trwały przez cały 1981 rok. 13 grudnia generał Wojciech Jaruzelski, sprawujący najwyższe godności wojskowe, państwowe i partyjne, wprowadził stan wojenny. Sytuacji nie opanowano. Nadal spadała produkcja, brakowało żywności, wzrastały ceny. Mimo internowania tysięcy działaczy „Solidarności” protesty społeczeństwa nie ustawały. Często dochodziło do walk ulicznych między milicją a manifestantami. Podczas stanu wojennego obowiązywała godzina policyjna. Nie wolno było chodzić po ulicach od godziny 22 do 6. Strajki i manifestacje były zabronione, a porządku pilnowało wojsko.

Zniesienie stanu wojennego (grudzień 1982) i rozpoczęcie przez PZPR reform gospodarczych nie poprawiło sytuacji. Dopiero obrady „okrągłego stołu” (1989) i dopuszczenie do udziału we władzach państwowych opozycji doprowadziły do przełamania kryzysu. 4 czerwca 1989 roku odbyły się pierwsze w powojennej Polsce częściowo wolne wybory do sejmu. Przyniosły one wielkie zwycięstwo „Solidarności”. Jej członek, Tadeusz Mazowiecki, został

przestrzega > *följa, hålla*
porozumienie *överenskommelse*

sprawuje > *utöva, inneha*
godność –ci *FEM hög post, rang*
wojskowy *militär-*
partyjny *parti-*
wprowadzi < **wprowadza** *införa*
stan wojenny *undantagstillstånd*
spada > **spadnie, spadł** *falla*
wzrasta > **wzrosnie** *stiga, öka*
działacz –a *aktiv medlem*

ustaje, ustawał > *upphöra*
uliczny *gatu-*
milicja *milis*

obowiązuje > *gälla*
godzina policyjna
utegångsförbud
wolno było *det var tillåtet*

zabroniony *förbjuden*
pilnuje + GEN > *övervaka*

rozpocznie < **rozpoczyna** *inleda*

dopiero *först, inte förrän*
obrada *överläggning*
okrągły *rund*
dopuszczenie *tillåtelse*
udział –u *deltagande*
przelama < *bryta, övervinna*

odbywa się > *äga rum*
powojenny *efterkrigs-*
częściowo *delvis*

premier –a *premiärminister*

skończy się < *ta slut, vara över*
zasada *princip*
gospodarka *ekonomi*
rynkowy *marknads-*

pierwszym premierem III Rzeczypospolitej. W Polsce skończył się komunizm. Wprowadzono demokrację i zasady gospodarki rynkowej.

15. LATIN LOVER

Manuela Gretkowska (1999) *Namiętnik*, Warszawa: Wydawnictwo W.A.B.

(1) Rok śpiączki Joségo kosztował opiekuńcze państwo szwedzkie trzy miliony koron. Dziesięć tysięcy dziennie, przesączanych z kieszeni podatnika w glukozę i krew, odżywiający zmartwiały mózg dwudziestodwuletniego Meksykanina. Ingrid, jego żona, podpisała zgodę na odłączenie aparatury. Dzisiaj dwie falujące, elektroniczne linie, śledzące puls i oddech pacjenta, rozejdą się na zawsze, w dwie proste równoległe, bez szans ponownego połączenia ciała i życia.

Życie Joségo Tapasa miało być zwykłe. Od urodzenia po śmierć. Z jednym wątkiem, tkanym według tradycyjnego meksykańskiego wzoru: honor, makabra i tequila.

Z dzieciństwa mało pamiętał. Czasami zdawało mu się, że przeniosła go przez nie w ramionach matka. Kiedy podrosł, nie lubił siedzieć w domu. Włóczył się z chłopakami po przedmieściach rodzinnego El Paco. Szukali skarbu wśród kamiennych ruin indiańskich budowli. Wierzył, że umie czytać azteckie znaki. Nie potrafił jeszcze odszyfrować liter drukowanych lub pisanych na papierze. Były zbyt misterne. Sylabizując je, słyszał głos ojca: „*Be, Be*, jak baran.” Kamienne

znaki nie miały jednej, trudnej do zapamiętania nazwy *Ka* albo *Te*. Opowiadały długie, zawile historie, za każdym razem inne.

Osiemnastoletni José zdał maturę i zapisał się na uniwersytet w stolicy. Wybrał filologię hiszpańską. Nie mając szczególnych talentów, doskonalił to, czego nauczyli się w dzieciństwie – czytanie. Po studiach wróciłby na swą prowincję. Uczył w gimnazjum, ożenił się i tak jak ojciec-nauczyciel zostałby godnym szacunku *hombre*, ceniącym pamięć Emiliano Zapaty, dobry trunek i sjęstę. Łatwą do przewidzenia przyszłość Joségo poplątało spotkanie z Ingrid.

(2) Dla niej każdy rok był sumiennym wypełnianiem obowiązków córki zamożnej, sztokholmskiej rodziny. Ingrid w odpowiednim czasie nauczyła się chodzić, mówić, łykać regularnie tabletki antykoncepcyjne i prowadzić samochód. Gimnazjum skończyła z wyróżnieniem. Małżeństwo, w które wplątała się na studiach – rozwodem. Nie myląc odtąd seksu z sentymentami, uniknęła dalszych pomyłek matrymonialnych. Jej kariera radcy handlowego przypominała sukcesy gospodarki szwedzkiej w latach osiemdziesiątych. Załamała się na początku roku 1990. Ingrid popadła w depresję. Zmuszała się do pracy, do bycia z ludźmi. W święta odwiedzała rodziców. Boże Narodzenie obchodzili po chrześcijańsku, śpiewając pod jodłą psalmy. Latem, w najkrótszą noc roku – *Midsommar*, tańczyli pogańsko wokół pala płodności, wbitego na łące przy letniej rezydencji. Podczas tej

jasnej nocy, gdy słońce oświetla Ziemię spod horyzontu, Ingrid wyrwała się z łańcucha tancerek w białych sukniach i wiankach. Usiadła bosa na ziemi. Rozplakała się jak mała dziewczynka. Lnianą suknię zaplamiała rozgnieciona, soczysta trawa, wianek zsunął się na nos. Ktoś podał jej szklankę wina, ktoś niezdarnie próbował ją przytulić. Nie starczyło mu sił i padł, mamrocząc *skol*. Ingrid ogarnął wstręt. Czym było jej trzydziestoosmioletnie życie? Pustką, urządzoną niby dom lalek: szykownymi mebelkami, samochodem w garażu, pracą, gdzie spotykała podobne, wypchane pieniędzmi lalki. Postanowiła wyjechać. W biurze podróży zachwalano egzotykę i komfort modnych plaż Acapulco. Miała nadzieję, że witalność Południa uleczy ją z melancholii.

(3) W Meksyku za mackami żaru pełzały dziwaczne zwierzęta, wsysające ciepło. Tropikalne gorąco płynęło przezroczystą lawą. Ingrid snuła się między plażą a hotelem. Upał podszczypywał jej obnażone uda, obmacywał piersi. Smarując kremem pomarszczoną skórę, łudziła się, że wysusza ją słońce, nie czas.

Znudzona hotelowym menu dla *gringos*, zaglądała do knajp, szukając prawdziwego meksykańskiego jedzenia. Nie przejmowała się wulgarnymi zaczepkami wąsatych facetów. W zaułku uliczki schodzącej do oceanu trafiła na knajpę, której jedyną ozdobą było olbrzymie okno. Ludzie za szybą poruszali się wolno w słoiku konfitury z lepkiej przestrzeni. Zanim podszedł kelner, Ingrid przeczytała

dokładnie kartę. Nie chciała *chili con carne*. Miała ochotę na chili con sex. Ostry, pieprzny seks, przyprawiony latynosko-kiczowatymi sentymentami, z przystojnym kelnerem. Jego włosy, zaczesane do tyłu, połyskiwały tłustą czernią. Skórzane spodnie obciskały męskość. Nazywał się José. Studiował w Mexico City. Do Acapulco przyjechał na wakacje zarobić. Nie odważyłby się zaproponować randki tej białowłosej turystce. Onieśmielała go wyzywającą, egzotyczną urodą. Podając wino, starał się nie widzieć jej rozchylnych ud. Przytrzymała go za rękę.

– Wpadnij na drinka do „Cabany”, o siódmej – szepnęła.

– *With pleasure* – przytaknął skwapliwie.

Mężczyźni przy barze dostrzegli jej poufały gest.

(4) – Leci na niego.

– Ma ze trzydziestkę.

– Takie są najlepsze. Wszystko umieją, wszystko już robiły i chcą jeszcze.

Patrzyli za nią przez okno, oprawione w gipsowe kaktusy.

Było dokładnie tak, jak to sobie wymarzyła. Po drinku poszli na górę do jej pokoju. Chłopak pachniał słońcem i oceanem. Hucząca muzyka z dansingu i wino pite z butelki zmieniły ich miłosne muśnięcia w drapieźny taniec.

Tej nocy Ingrid zapragnęła dziecka. „Mam 38 lat. Rok, dwa i może być za późno – obliczała w

ciemnościach przy śpiącym Josém. – On jest nieziemsko przystojny. Oliwkowa skóra, prosty nos, najbielsze zęby, oczy na pół twarzy i ten słodko-okrutny uśmiezek. Mieszane dzieci są zdrowsze i ładniejsze. José mógłby przyjechać do Szwecji.”

Na razie nie myślała o powrocie. Została miesiąc dłużej. Chłopak się zakochał. Nie знаła takiej czułości i zwariowanych manier. Gdy powiedziała o ciąży, ukląkł przed nią i płakał, całując po brzuchu. Zawiózł do rodziców. Nie namawiali ich na zostanie w Meksyku. Skoro José skończy studia w Szwecji i zostanie *el profesor* w Europie... – Jego przodkowie też pochodzili z Europy – opowiadał Ingrid ojciec Joségo. – Dlatego jest zdolny i wysoki. W jego żyłach płynie krew hiszpańskich grandów.

(5) W Sztokholmie wzięli jesienią ślub. Krewni Ingrid oglądali z pobłażaniem młodego południowca.

– Dla Ingrid dobrze, wreszcie zdecydowała się na dziecko – pocieszali się rodzice. Przez dom przewalił się tłum znajomych, ciekawych jej Latynosa, stukającego obcasami po parkietach. Przyjaciółki wpatrywały się w niego z nabożnym pożądaniem. Czterdziestoletnie, bogate kobiety, marzące o seksie z niezawodnym kochankiem. José był dla nich uroczy i niedostępny. Kochał Ingrid.

Nie najlepiej znosiła ciążę. Najpierw zadreęczała się, czy dziecko będzie normalne. Później piekła ją

zgaga, puchły nogi. Złościła się na Joségo o przesłodzoną kawę, krzywo podsunięte pod obolałe plecy poduszki. Denerwowała się jego tępotą. Po trzech miesiącach kursu nie dawał sobie rady ze szwedzkim. Nadal rozmawiali po angielsku. Irytowało ją powtarzanie tych samych, najprostszych szwedzkich słów. José zamieniał je w nie istniejące w żadnym języku, chociaż przekonywająco brzmiące wyrazy.

– Jestem twoją Królową Śniegu – powiedziała mu Ingrid na pierwszym zimowym spacerze w parku. Zapamiętał: „Król-wą Śngu”.

Dzieci turlały się w zaspach, zjeżdżały z górki na sankach. „Tak jest ze szwedzką wymową – pomyślał José. – Akcent wspina się z wysiłkiem pod szczyt i spycha słowa, żeby rozjechały się bezładnie, przewracały.”

(6) Nauka szwedzkiego była torturą. Nie słyszał, gdzie kończą się zdania, nie odróżniał dziwacznych samogłosek, przedrzeźniających a, u, e. „Mieć dwadzieścia lat i trafić na granicę swej wszechmocy, jest początkiem ułomności, zwanej dorosłością” – zanotował w zeszycie pośród wierszy o miłości i samotności.

Na starówce, w latynoskim barze „Chiquita”, zaprzyjaźnił się z barmanem – chilijskim studentem historii. Claudio mieszkał w Szwecji od dawna i nie miał złudzeń: – José, trafiłeś do rajów białowłosych

aniołów. Przebogaty kraj, eksperymentalna próbówka przyszłości. Światem będą rządzić kobiety, tu właśnie się to zaczyna.

Chcą wsadzać do więzienia klientów prostytutek. Niedługo bycie mężczyzną będzie tu przestępstwem. Nic dziwnego, skoro w ich języku „człowiek” – to ona. „Śmierć” – on. Kulturowy matriarchat. Kraj w kształcie zwisłego penisa! Mitycznym założycielem tego narodu nie był żaden bohater, ale pramatka Svea. Uważaj na siebie, bracie – perorował Claudio, przekrzykując salsę. – Kończą się walki systemów politycznych, władza mężczyzn...

José zgodził się na „wspólny poród”. Będzie przy niej, jeżeli to takie ważne... Ingrid liczyła dni do końca męki. – Co ze słynnym instynktem macierzyńskim reklamowanym w podręcznikach dla ciężarnych? – martwiła się. – Wszystko w swoim czasie – pocieszała ją matka. – Zobaczysz maleństwo i zapomnisz o porodzie, o cierpieniach.

(7) Po pierwszych skurczach, gdy odeszły wody, José zawiózł ją do szpitala. Heroicznie wkroczył do sali porodowej.

– Nie, Ingrid, nie potrafię! – rzucił się do wyjścia, gdy rozcinano jej krocze.

– Wracaj! To jest nasz poród! – jęknęła.

Urodziła po trzech godzinach. Pielęgniarka zawołała Joségo. Do porodówki wjechał tradycyjny

wózek z szampanem i szwedzką flagą. Szczęśliwa, uczesana i umalowana Ingrid przytuliła dziecko. Na jego rączce zaciśnięto plastikową bransoletkę z napisem: „Dziewczynka Tapas”.

Ingrid szybko znudziły pieluchy, przeciery, podgrzewane butelki. Wróciła do pracy. Dzieckiem zajmowała się niania. Gotowaniem i sprzątaniami – gosposia. José czytał książki, pisał wiersze. Woził na spacer kilkumiesięczną Sabinę. Wysłuchiwał matczyńskich zachwyty podstarzałych biznesmerek i arystokratek, odwiedzających dom pod nieobecność Ingrid. Sprawdzały, czy robi postępy w szwedzkim. Pakowały mu palce w usta, układając wargi do wymowy a, o. Miał ochotę je polizać z litości albo pogryźć. Samiczy chichot tych kobiet był skomleniem o seks. Wychodziły, poprawiając zakłady i obciągając spódniczki, jakby je ktoś próbował z nich zedrzeć.

Któregoś wiosennego dnia wyrwał się wcześniej ze szkoły. Bolała go głowa. Wszyscy w klasie narzekali na wiosenne przeziębienia. Po drodze do domu kupił aspirynę. W ogrodzie sąsiadów stały szczepione ze sobą psy husky. Szkliste, niebieskie ślepia suki iskrzyły się niczym dwa kawałki lodu. Takie oczy miała Ingrid. Nie pytał wtedy, co się stało. Omijała go wzrokiem, patrzyła w telewizor. Zmęczona, zamykała się w swoim pokoju.

(8) José wszedł do mieszkania. W przedpokoju leżała torba Ingrid, w sypialni paliło się światło. – Żle się czujesz? – zawołał.

Leżała w łóżku, paląc papierosa. Obok niej śpiący facet. Miała lodowate spojrzenie. José zatoczył się. Chciał ich zabić, zabić siebie. Uciekł. Nie za bardzo pamiętał, co działo się przez ten tydzień. Ocknął się w domu Claudia. Pił, budził się nieprzytomny, zasypiał, żeby zapomnieć, że żyje. Wrócił do domu, sam nie wiedząc, po co. Zobaczyć córkę. Ingrid nie próbowała się tłumaczyć, przeproszać. – Nie żyjemy w średniowieczu ani w Meksyku. Mogę robić, co chcę.

José nie zamierzał powtarzać banałów. Powiedziały się same, bez jego woli. – Przecież jesteś matką, moją żoną...

– I dlatego mam zrezygnować ze swojego życia?

Spakował się. Do plastikowego worka wrzucił ubrania, książki. Gospośia podała mu kopertę. Ann von Trot, najlepsza przyjaciółka Ingrid, zapraszała go do siebie.

– Ingrid taka jest, nie zmieni się. Wykorzystała twoją naiwność. Przywiozła cię z podróży jak jaszczura z Galapagos – Ann rozwiewała ostatnie złudzenia. Był dawcą spermy. Rozplodowym samcem.

Ann również potrzebowała pomocy. Spragniona czułości, starzejąca się arystokratka, znudzona elegancką samotnością. José jej nie zawiódł.

Obsługiwał seksualnie, udając namiętnego kochanka. Zasłużył na przytulne mieszkanie w centrum Sztokholmu. Wkrótce zaspokajał zachcianki pozostałych przyjaciółek Ingrid. Najpierw z zemsty, później dla drogich prezentów, dyskretnych, comiesięcznych przelewów bankowych. Najbrzydsza z nich podarowała mu małą Alfę Romeo. „Żebyś przyjeżdżał, kiedy cię potrzeba” – nagryzmoła szminką na przedniej szybie.

(9) Nie były o siebie zazdrosne. Sprawny seks uważały za wartą wydatku usługę. José wiedział, że polecały go sobie jak dobrą fryzjerkę czy krawcową. Był kosztowny, a luksus kosztuje. Drogie garnitury, buty szyte na miarę. „Najbardziej dekoracyjny facet w Sztokholmie” – ocenili go dwaj *party fixaren*, kręcący modnym światkiem stolicy. Dopisali do listy sław, zapraszanych na snobistyczne imprezy. José nie opuszczał żadnego sztywnego party. Stał samotnie z drinkiem, oceniał gości. Wychodził na parkiet, gdy grano szybkie kawalki. Blondwłose piękności uganiały się za zmysłowym przystojniakiem. Żaden tutejszy nie potrafił tak stanowczo objąć, szeptać komplementów, uwodzić bez desperacko-pijackich pytań: „Czy nie masz nic przeciw temu, że cię pocałuję?”

José sprawiał sobie przyjemność krótkimi romansami. Zostawał do pierwszych pretensji. Lubił patrzeć na żalose miny dziewczyn, kiedy pytał: „Dlatego, że mnie kochasz, mam zmienić moje życie?” Młode, piękne płaciły łzami. Stare klientki – walutą.

Zdarzało mu się kilka dni nie odpowiadać na telefony, nie wychodzić z domu. Pił i układał wierszyki. Trzeźwiejąc, brzydził się sobą.

Ann von Trot zabrała go w połowie lata na swój jacht. Od czasu, gdy dowiedziała się, co oznacza po hiszpańsku jego nazwisko, mówiła do niego: *My Snack*. Obtańcowywał zaproszone na rejs stare pulardy, nafaszerowane silikonem i hormonami. Któras z nich, rozochociona zmysłowym płasem, zapytała, czy dałby jej lekcje salsy.

(10) Ann sądziła, że to znakomity pomysł.

– José, mógłbyś założyć szkołę tańca! Znam kogoś, kto... – powiedziała w kabinie, zdejmując bikini.

– Jeśli chcesz się mnie pozbyć, to najlepszy pomysł – odpowiedział.

– Chcę ci pomóc, *my poor, little Snack*. Nie myślałeś o własnym biznesie? Nikt ci nie każe tańczyć od rana do nocy. Byłbyś dyrektorem. Poza tym czeka cię rozwód. Będziesz potrzebował drogiego adwokata.

Zaprzyjaźnił się z młodym adwokatem Ann. Chodzili razem do dyskoteki. Podrywali najlepsze panienki. Gdy dziewczyna nie mogła się zdecydować na któregoś z nich, brali ją razem.

Pewnej podyskotekowej nocy długonoga piękność leżała wyczekująco, a on nie mógł urosnąć do wymiarów mężczyzny. Zamiast dumnie wyprężonej

męskości zwiślała mu niewielka, zawstydzona chłopięcość. Dziewczyna pogłaskała ją czule.

– Coś nie tak ze mną?

Zaprzeczył.

Przestał sypiać z młodymi dziewczynami. Oszczędzał siły na wymagające klientki. Chciały mieć jurnego mężczyznę. Za to płaciły.

Nie pomagały pigułki z muszek ani witaminy. Dla napalonych na Josého babsztyli jego impotencja byłaby obelgą. Straciłby kochanki i pieniądze.

(11) Odwiedził zdziwaczałą malarkę. Ta przynajmniej nie żądała banalnej kopulacji. Zawiązała mu dziurawą, czarną chustką oczy, mazakiem dorysowała wąsik. – Jesteś Zorro! – rozkazała. – Galopuj i okładaj mnie szpicrutą!

Ujeżdżanie posiniaczonej, cycatej grubaski doprowadziło Josého do spazmów śmiechu. Zdjął maskę, pocałował artystkę w usta. Ona była stuknięta, on chory.

Doktor uznał Josého za okaz zdrowia. – Zwyczajne przemęczenie. Proszę dać sobie dwa tygodnie urlopu, od wszystkiego. Jeśli się nie polepszy, wyślę pana do specjalisty. – Przepisał mu tabletki na wzmocnienie.

José postanowił zniknąć ze Sztokholmu. Zostawił Ann wiadomość, że wyjeżdża do Meksyku. Nie był pewien, czy wróci.

W rodzinnym mieście samotnie odwiedzał stare kąty. Koledzy poznajdywali pracę w większych miastach. Wracali, tak jak on, odwiedzić krewnych, pochwalić się uciulanym majątkiem.

Rodzice obejrzeni z zachwytem zdjęcia wnuczki, domu, samochodu. Odtajała w nim dawna fantazja, nakłamał o Ingrid i studiach. Po pierwszym dniu wiedział, że nie zostanie. Nie pasował do nich, do swojej przeszłości.

Zajrzał do starej Cabiros. Jej dom, sterta kamieni przykrytych słomą, stał na pustkowiu, przy piaszczystej drodze do wsi. Cabiros, pół-Indianka, rzadko odwiedzała miasteczko. Zjawiała się w targowe dni, zakutana chustą. Rozkładała ją na ziemi. Siadała w kucki i wróżyła z kart.

(12) Lubiała go. Nigdy jej nie dokuczał. Miała dla niego tylko wodę. – Pij, woda jest piękna i ty jesteś piękny – chwyciła go za rękaw małą dłoń, ściśniętą reumatyzmem w kształt kurzej łapki.

Chciał jej zostawić pieniądze. Pogardliwie prychnęła. Ślina ze szczerbatych ust skapnęła na zwitek banknotów. – Za pieniądze wróżę. Za duże pieniądze – zważyła w dłoni zapłatę – dużo powiem.

Kazała mu wyciągnąć sześć startych do białości kart. Westchnęła.

– Coś złego? – zaniepokoił się.

– Jak żyję, nie widziałam takiej wróżby! Z wielkiego nieszczęścia czeka cię wielkie szczęście –

pocierała karty o czarną spódnicę.

– Coś więcej?

– Więcej nie można dostać ani tutaj, ani tam – odwiedziny były skończone. Cabiros usiadła na progu domu. José spojrział w jej oczy, wpatrujące się bez zmrużenia w słońce. Staruszka była ślepa.

Obserwował powietrze. Porównywał je ze szwedzkim. Meksykańskie nie było lodowato przezrocyste. Unosił się w nim wieczny kurz podobny do tego z kamieniarskiej pracowni.

Przed wyjazdem José poszedł nad jezioro, w którym nauczył się pływać. Kąpała się w nim naga dziewczyna. Nie przestraszyła się. Wyszła na brzeg. Zakładając sukienkę, podniosła ramiona. Za nimi potoczyły się w górę krągłe piersi. Z gęstych włosów na łonie ściekała woda.

(13) Podeszła do niego, śmiejąc się zalotnie. – Hej, José! – Rozpoznał córkę sklepikarza. Miała z 15 lat. Usiadła przy nim. Słuchał jej dziewczynskiego paplania. Wdychał wilgotny zapach czekoladowej skóry. Nie poczuł podniecenia.

Medycyna okazała się równie bezsilna, co José. Lekarz zapytał go, czy asystował przy porodzie.

– Wielu facetów traci po tym ochotę na współżycie. Podejrzewam, że przyczyną pana kłopotów jest umysł, nie ciało. Proszę spróbować

psychoterapii.

Andersson, doktor psychologii, dogrzebał się w psychice Joségo węzła. W nim zasupłały się dusza i ciało pacjenta.

„Silny instynkt samozachowawczy Meksykanina przybrał formę pasywnej obrony, jaką jest impotencja. Impotencja jest także karaniem kobiet” – spekulował psychoanalitycznie.

José na leżance przyglądał się z bliska jego siwym, przyklepanym włosom. Obrysowywały cienkimi kreszczkami łysiejącą czaszkę. Nieskazitelny fartuch, narzucony na czarny garnitur, oddzielał doktora od brudów, wylewających się z podświadomości pacjentów.

Po kilku sesjach Andersson zdecydował:

– Skoro nie jest to uraz wyniesiony z pożycia małżeńskiego, poszperamy głębiej.

(14) Doktor cofał go do dzieciństwa:

– Jesteś małym chłopcem. Grasz w piłkę – mówił przekonywająco. José posłusznie dzieciłniał. Ciągami skojarzeń wracał w meksykańską przeszłość. Grał z chłopakami w piłkę, po hiszpańsku wyzywał kłamliwego kolegę. Nie miał żadnych zobowiązań. W terażniejszości czekały rozczarowane kobiety, długi, rozwód.

– Nie dam rady – zafrasował się Andersson. – Nie znam hiszpańskiego. Odeślę cię do doktora Mendésa.

Doktor Mendés prowadził psychoterapię hipnozą.

– Nie należy się spodziewać cudów. Nie większych niż od figury Matki Boskiej z Gwadelupy – Mendés, argentyński Żyd, łypnął wesołymi oczkami. José dawno nie słyszał takiego hiszpańskiego.

Doktor spacerował po gabinecie. Przystawał obok jaskrawych obrazów. Mówiąc, zacierał ręce, jakby ogrzewał się kolorami malowideł. Sprawdził podatność Joségo na sugestię. Był zadowolony. Lewa ręka pacjenta posłusznie napełniła się gorącym powietrzem i powoli uniosła. José zabrał ją z powrotem. Trzymał sztywno wyciągniętą przy boku.

– Wszystko będzie dobrze. Szkoda, że nie od razu przyszedł pan do mnie. Andersson wywołał u pana regresję do dzieciństwa, i co? Spodziewał się usłyszeć seplenienie po szwedzku? Oto skutki przerostu intelektu nad rozsądkiem u takich specjalistów, jak on. Psychoanaliza zatrzymuje się na progu podświadomości. Zagląda przez uchylone drzwi. Hipnoza wchodzi dalej. Ogląda najskrytsze tajemnice. Ale czym jest hipnoza? Odmiennym stanem świadomości? Bywa skuteczna, chociaż nie wiemy, dlaczego.

(15) – Drogi panie José, wyruszamy w nieznane. Proszę się rozluźnić i patrzeć na mój palec – Mendés rutynowo usypiał pacjenta.

Zamazany, falliczny kształt poruszał się wahadłowo przed oczyma.

Joségo obudziła poranna erekcja. Niewielka, ale erekcja. Pierwsza od trzech miesięcy. Podziwiał ją, jak znikający łuk tęczy.

Tydzień później doktor był pewien powodzenia terapii. Postanowił ją przyspieszyć.

– Żeby szybciej wejść w hipnozę i łatwiej z niej wyjść, podaje się zaawansowanym pacjentom hasło. Proszę podać słowo, którego nikt nie użyje przypadkowo w pana obecności.

Josému przypomniały się dziecinne wyliczanki z indiańskich zaklęć.

– Cotetoje – może być?

– Świetnie – wpisał do komputera Mendés. – I drugie.

– Huamuachil.

– Znaczy to coś?

– Pierwsze nic, drugie jest drzewem.

– Jeszcze jedna sesja i od nowego roku akademickiego będzie pan prymusem w szkole i w łóżku – obiecał doktor.

(16) Po wyjściu od Mendésa José zajął do cukierni. Na wystawie zaciekał go czekoladowy globus. Ameryki przypominały klepsydrę. Piasek z Północnej przesypywał się zwężeniem Meksyku, przez pustynię, do Południowej.

Ostatnią sesję Mendés zaczął wspomnieniami.

– Mój ojciec nazywał się Teitelbaum, w Argentynie lepiej brzmiało Mendés. A pańskie nazwisko?

– Nikt go nie zmieniał. Po co?

– Domyślam się. Nie ciekawiło pana jego znaczenie?

– To oczywiste.

– Tak, po hiszpańsku tak, ale w sanskrycie oznacza ascezę. Żadnych kobiet, alkoholu. Medytacja i joga.

– Nie wiedziałem.

Joségo nie interesowała joga. Mendés wprowadził go w sen. Obudził się po pół godzinie. Doktor włączył magnetofon. Krzykliwy głos bełkotał niezrozumiałe dźwięki.

– Rozumie pan coś z tego? – Mendés cofnął nagranie.

– Nie.

– To pana, że tak powiem, wypowiedź. Na początku było całkiem rozsądnie. Podniósł pan palec do góry i powiedział: „Pierwsze czytanie snu.” Później zmienił się panu głos i nie chciał pan przerwać, musiałem krzyknąć: „Huamuachil!” Nie mówił pan nigdy po indiańsku?

(17) – Nigdy – José sądził, że jeszcze śni.

– Piastunka może była Indianką?

José pokręcił głową. – Indiański?

– Wie pan co, jeden z pacjentów mówił przez sen po walijsku. Okazało się, że w dzieciństwie słyszał walijskie piosenki z radia. Proszę wziąć ze sobą kasetę i gdyby były jakieś problemy, dzwonić do mnie.

José przeszedł w półśnie przez korytarz. Obudził go hałas ulicy. Na rogu zajrzał do cukierni. Z czekoladowego globusa wygryziono pół świata.

Zadzwoił do Ann von Trot: – Przyjdź jutro. Tak, wróciłem. Bardzo się cieszę, że cię zobaczę. Idę spać, łeb mi pęka.

Przed zaśnięciem słuchał kasety Mendésa. Głos doktora przycichł, włączyło się nagranie z ostatniej sesji. Dochodziły do niego jeszcze kołyszące, nieznane dźwięki.

– Niektórzy mówią przez sen, inni do siebie. Skąd pewność, że się obudzili? – pomyślał, zasypiając.

Usłyszał: „Drugie czytanie snu.” Ktoś mówił jego głosem: – Jestem szumem krwi. Biciem serca. Kiedy płonę, jestem bogiem słońca, kiedy wieje wiatr, jestem pierzastym węzem. Zawarliśmy braterstwo krwi, gdy kaleczyłeś palce na moich kamieniach. Wsączyłem ci zimną, kamienną krew. Poznałeś tajemnicę. Sny, oplatając głowę, rozmiękczają myśli i kruszą kości.

José się nie obudził. Umierał na sen.

Översättningsförslag

som utarbetats av studenter i samband med undervisningen på kursen.

1. Lissabon

Stefania Grodzieńska, 1961

Dagen var liksom fortfarande vintrig, och liksom redan vårlig. En sådan dag uppstår längtan i människan. Varje kvinna tänker på att köpa sig en ny klänning, och mannen – på en ny fru. Men då är nästa fråga: ”Vad göra med den gamla?” Och oftast förblir drömmen en dröm, särskilt om det handlar om klänningen.

På en sådan vårvinterdag, full av hopp och sorgsenhet, gick jag ut på gatan. Solen, som redan för första gången verkligen värmde det här året, framkallade i mig en plötsligt lust till något nytt, något annat, än en grå vanlig vecka.

Jag höll just på att gå förbi en resebyrå. En resa... Ja. Det vore nåt. Järnvägsstationens atmosfär... ”Snabbtåg till Prag, Wien och Budapest avgår från spår två vid perrong ett...” Avfärd. Bakom tågets fönster hus i främmande städer. Brottstycken av bostäder, gator, människor, som där lever sitt vanliga liv. Och vi tittar in i deras liv som genom ett nyckelhål. Är det inte märkligt, att den där kvinnan med barnen bor här, i detta Brno eller i detta Wien? Hon har klätt på barnen och gått ut med dem för att handla. Hon går så varje dag, men för mig spelar hon bara sin roll på en teater. För mig har hon bara

Brno Tjeckiens andra stad

existerat i detta ögonblick, hennes episod varade mer eller mindre fyra sekunder. Ja. Så är det.

Jag gick in på resebyrån.

– Får jag be om en andraklassbiljett, sa jag drömmande.

– Vart, frågade den stilige tjänstemannen.

– Någonstans långt borta.

– Kanske till Koszalin?

Koszalin 42 000 inv. en mil från Östersjön

– Går det inte längre bort?

– Efter Koszalin finns också Mielno.

Mielno 2 000 inv., semesterort vid havet

– Och längre bort?

– Längre bort ligger havet.

– Synd. Men har ni inget annat på land?

– Jo visst. Świeradów! Mycket långt borta och samtidigt på land.

Świeradów 3 000 inv., kurort i Polens sydvästra hörn

– Och längre bort?

– Längre bort ligger utlandet.

– Det gör inget. Det är inte så viktigt att det nödvändigtvis ligger i Polen. Vad kan ni föreslå mig utomlands?

– Bara det är långt borta?

– Bara det är långt borta.

– Kanske Lissabon?

– Är det långt borta?

– Ja.

– Då får jag be om en andraklassbiljett till Lissabon.

Den stilige tjänstemannen funderade en stund och sade:

– Tyvärr skulle ni vara tvungen att ha pass och visum.

– Men jag vill inte alls stanna där, jag skulle bara vilja åka dit och sen tillbaka. Ni förstår, på våren, en sån här vacker dag, har jag helt enkelt lust att åka en tur. Det är väl naturligt?

– Naturligtvis. Själv skulle jag gärna åka lite. Men föreskrifterna försvårar tyvärr. Kanske skulle ni ändå kunna bestämma er för nåt inom landet?

– Och vad råder ni mig?

– Jag skulle rekommendera er till exempel Poznań. Vacker stad, ren. Universitetsstad.

– Hm... Det är ingen dålig idé. Om ni nu lovordar den så, då tar jag en andraklass till Poznań. Vilken tid avgår tåget?

– På natten. Klockan 00:27.

– Jo jag tackar! Jag sa till er tydligt, att på våren, en vacker dag, har jag lust att åka någonstans. Men inte på natten. Varför ska jag åka på natten? Har ni inget på dan?

– Visst har vi det! Vi har ett brett dagligt urval, varsågod.

– Till exempel?

– Kraków. En vacker, gammal stad. Sevärdheter, kyrkor, ett autentiskt kungligt slott, på den så kallade Wawel-kullen. Ni kommer att bli verkligt nöjd.

– Nåväl, då får det bli det där Kraków, för att inte uppehålla er längre. Vad kostar en sån biljett?

– 91,20.

”dlaczego nie” = varför inte, underförstått: ”Varför skulle vi inte ha det?”

– Enkel?

– Ja.

– Alltså tur och retur 182,40?

– Det stämmer.

– För dyrt. Nästan 200 złoty, det är pengar redan det. Jag menar inte att pruta, Gud förbjude. Det skulle vara nåt annat om jag hade något ärende där. Men för nöjes skull är det för dyrt. Har ni inget billigare?

– Jodå, vi har vackra rutter till lägre priser. Wyszków – 19,20. Tur och retur reser ni för 38,40.

– Men är det där Wyszków intressant?

– Om jag ska vara ärlig, så i jämförelse med Lissabon, inte särskilt. Men, å andra sidan, vilket pris!

– Det är sant, det är inte dyrt. Men när ni själv erkänner att staden är sämre än Lissabon, då är det synd också på 40 złoty. Pengar växer inte på träd.*

– Men vad skulle ni säga om Piastów? Eller kanske Ursus eller Włochy? En spottstyver.* Dit reser också folk. Jag skulle inte vilja att ni gick ut från oss tomhänt.

Jag tänkte efter och frågade:

– Men vilken är er åsikt om Wilanów?

– Den allra bästa. Wilanów kan jag rekommendera med rent samvete. 80 groszy, park och sevärdheter.

Wyszków -owa 6 000 inv. nära Warszawa

* Ordagrant: *Pengar går inte till fots.*

Piastów -owa 15 000 inv. nära Warszawa

Ursus 17 000 inv. nära Warszawa, stor traktorfabrik

Włochy förort till Warszawa

* Ordagrant: *Billigt som rödbetsoppa.*

Wilanów -owa förort med slott

2. Vitsar

En ung man går längs vägen genom en by i riktning mot järnvägsstationen. Han bär på en tung väska. Han skulle vilja gå tvärs över en äng för att ta en genväg*. Han frågar alltså en bonde:

*ordagrant: förkorta vägen för sig

– Ursäkta mig, får jag gå tvärs över er äng? Jag har bråttom, för jag skulle vilja hinna med tåget som avgår 15:30.

Bonden svarar:

– Varsågod, gå ni bara. Om min tjur får syn på er längs vägen så hinner ni till och med med tåget som avgår 15:10.

På en tavelutställning frågar en besökare* konstnären:

*ordagrant: en som går runt och tittar

– Jag skulle vilja fråga er, vad föreställer er tavla?

– Den här tavlan föreställer en ko på en äng, svarar konstnären.

– Och var är gräset?

– Gräset har kon ätit upp.

– Och var är den där kon?

– Hon gick vidare. Här finns ju inget gräs mer.

Herr Nowak äter middag på en restaurang. Han sätter sig vid ett ledigt bord. Han beställer fruktsoppa, huvudrätt och kompott*. Kyparen serverar soppan.

*Kompott är en polsk specialitet, inte som svensk kompott utan snarare ett slags inkokt frukt.

– Jag kan inte äta den här soppan, säger herr

Nowak.

– Kyparen tar bort tallriken och efter en stund kommer han med en annan soppa, gurksoppa.

– Jag kan inte äta soppan, upprepar herr Nowak.

– Varför? Tycker ni inte om soppa? frågar kyparen.

– Jag tycker om soppa, men jag har ingen sked, svarar herr Nowak.

Efter en stund kallar herr Nowak på kyparen igen.

– Ursäkta, det är en fluga i soppan!

Kyparen tar bort flugan från soppan.

– Nu finns det ingen fluga, herrn!

– Var är chefen? Var snäll och kalla på chefen! säger herr Nowak upprört.

– Chefen är inte här, han brukar äta middag hemma, svarar kyparen.

På en lektion i grammatik förklarar läraren:

– När jag säger: ”idag arbetar jag” är det nutid, ”igår arbetade jag” är det förfluten tid, ”imorgon ska jag arbeta” är det framtid.

Sedan frågar han Jacek:

– När jag säger: ”vi äter, ni äter, de äter”, vilken tid är det då, Jacek?

– Då är det middagstid, magistern.

Herrskapet Kowalskis grannfru har köpt sig en bil. Hon hade inget körkort, så hon måste alltså gå en

körkurs och avlägga prov. Efter avslutat prov frågade hon examinatorn:

– En sak vet jag inte. Kan ni säga mig om det skadar min bil, ifall jag får slut på bensin, och jag trots det kör vidare?

Herrskapet Kowalskis grannfru frågade lille Jacek:

– Är du enda barnet?

Jacek svarade:

– Nej, mina föräldrar har också en liten Fiat.

Herr Kowalski träffar grannfrun och berättar:

– Kan ni föreställa er*, jag var vittne till en olycka igår. Jag såg hur en bil körde över en sotare.

På detta [svarar] grannfrun förfärad:

– Herregud, nuförtiden kan man inte vara säker ens på taket.

*På polska imperativ i 3:e pers. sing. med *niech*

Tjugoförsta århundradet (2000-talet). En livligt trafikerad gata i en stor stad. Körbanan full av bilar, som kör med hög hastighet. På trottoaren står en sorgsen fotgängare, som försöker komma över till andra sidan av gatan. På den motsatta sidan ser han en annan fotgängare. Han ropar till honom:

– Hur har ni lyckats komma över på den där sidan?

– Jag behövde inte gå över, svarar denne. Jag föddes på den här sidan av gatan.

– Jag vet inte alls vad jag ska köpa till min fru på hennes namnsdag.

– Fråga din fru om det då.

– Vilken idé! Varifrån ska jag få så mycket pengar?!

– Varför har du inte synts på sistone med den där trevliga blondinen, som du var ihop med* förra året?

**chodzić z kimś vara ihop
med ngn*

– Hon har gift sig.

– Med vem?

– Med mig.

På tåget samtalar två tillfälliga bekanta:

– Har ni barn?

– Ja, jag har en son.

– Röker han?

– Nej.

– Dricker han?

– Inte det heller.

– Men kanske kommer han hem sent?

– Nej.

– Då har ni en ovanlig son. Och hur gammal är han?

– Ett år och fyra månader.

– Kan du föreställa dig*, säger en vän till en annan, häromsistens, när jag gick på jakt, glömde jag att ta med vapnet.

*På polska imperativ

– Vilken otur! Och när märkte du det? På jakten?

– Nej, hemma, när jag överlämnade haren till min fru.

En man ringer till sin fru och säger att han har bjudit in en vän på kvällsmat. Varpå frun [svarar]:

– Men jag tvättar idag, jag har tagit ner gardinerna från fönstren, jag har inte städat lägenheten, barnet är sjukt och gråter hela tiden, jag är förkyld och har inte köpt något till kvällsmat!

– Det gör inget, min kära, den här vännen har för avsikt att gifta sig och ville se hur familjelivet ser ut.

På apoteket frågar herrskapet Kowalskis grannfru farmaceuten:

– Ursäkta, är ni magister i farmaci?

– Ja.

– Sedan hur länge?

– Sedan länge, 15 år.

– Och var avslutade ni studierna? I Warszawa?

– Ja.

– Med vilket resultat?

– Med mycket bra [resultat]. Jag fick diplom med högsta betyg.

– I så fall får jag be om huvudvärkstabletter.

– Kan jag få något mot förkylning?

– Varsågod, här är näsdroppar och tabletter.

– Verkar de här medicinerna snabbt?

– Om ni tar dem regelbundet så kommer

förkylningen att gå över för er om sju dagar, men om ni inte tar dem, så först om en vecka.

Första pris i en tävling i en damtidning på temat: ”Hur ska en kvinna på väg till teatern klä sig?” fick en man för svaret: ”Snabbt!”

– Säg mig, Kasia, hur gammal är idag en människa, som föddes 1932?

– Man eller kvinna?

I en kupé sitter en fru med en liten son, och mittemot dem en herre. Sonen ställer hela tiden frågor till denne herre:

– Hur gammal är ni?

– 42.

– Och är ni gift?

– Nej.

Efter några vidare frågor och svar vänder sig sonen till mamman:

– Vad mer vill du ha reda på, mamma?

Professorer brukar vara tankspridda. Därför berättar elaka [personer] olika anekdoter om dem.

En viss berömd professor åkte till en föreläsning på en liten ort. När konduktören började kontrollera biljetterna, visade det sig att professorn inte kunde hitta sin biljett.

– Leta inte längre, herr professor. Jag tror er, att

ni har köpt biljett, säger konduktören.

– Men jag måste hitta min biljett. Jag måste veta
vart jag åker.

3. Bläckplumpen

Maria Zientarowa, *Drobne ustroje*, 1961

I garderoben var det trångt och luktade våta kläder. Andrzej tryckte sin mors hand, som om han ville krossa den.

– Släpp handen, för jag måste tränga mig fram till disken. Vänta framför spegeln, sade Andrzejs mor.

– Jag går med dig, sade Andrzej med knappt hörbar röst.

– Mamma, vad är en bläckplump?

– Det är en fläck av bläck.

– Måste den vara svart?

– Det måste den inte.

– Men kan den vara vit?

– Förmodligen.

– Och var är den där bläckplumpen?

– Vänta en stund, för det börjar strax, och de släpper inte in oss i ytterkläder.

– Och varför står det* ”Bläckplump” här?

* Eg. heter det

– För att det är teater för barn.

– Vad är det?

– Du ska få se.

– Men vad är teater?

– Det är ett hus, där man spelar.

– Vad betyder det att man spelar?

– Man spelar pjäser.

– Pjäser av vadå?*

*Andrzej misstolkar *sztuki* som den andra betydelsen: trick, konster

– Olika författare.
– Vad betyder författare?
– Det är människor som skriver.
– På maskin?
– Olika.
– Med bläckpenna också?
– Med bläckpenna också. Släpp handen, det gör ont.

– Och gör de bläckplumpar?
– Säkert.
– Och vadå?
– Inget. Ni kan [hänga kläderna] på en nummerbricka. Tack.*

* Andrzej's mor talar till garderobiären.

– Finns det en teater i Kulturpalatset*?
– Ja.
– Den måste vara mycket stor.
– Mycket. Sätt dig på din plats, för strax kommer de att ringa.

* Sovjetisk skyskrapa i Warszawa.

– Varför ringer de?
– Ojdå, har du inte varit på teater?
– Aldrig i hela livet har jag varit det, sade Andrzej med en djup suck.

– Vet du, det har jag aldrig tänkt på.* Hon stannade upp och tittade på Andrzej som på en helt främmande person.

* eg. *Det har aldrig fallit mig in.*

– Har man hört på maken? Det är egentligen otroligt. Å, hör du? De ringer.

– Förskräckligt obekväm stol, konstaterade Andrzej när de hade satt sig. Jag kommer att skruva

på mig.

- Det var inte därför du gick på teater.
- Mamma, blir det bio bakom den där gardinen?

Så stor!

- Inte bio, utan teater.
- Blir det rörliga bilder?
- Inte bilder, men levande människor.
- Hur kan man se att de är levande?
- Ja, de rör ju på sig.

Ljusen började släckas.

– Mamma, det har gått en propp, skrek Andrzej för full hals.

– Tyst, snorunge, sade en brunhårig pojke med en stor kalufs som satt bakom Andrzej, tydligen från femte klass.

– Nu kommer „Runt jorden på åttio dagar”, viskade Andrzejs mor i hans öra. Det betyder att de kommer att åka runt jorden på åttio dagar. Du ska få se, det är mycket roligt.

- Vem ska åka? Dom eller vi? frågade Andrzej.
- Dom. Han i rutiga byxor och den andre.
- Och vad ska vi göra?
- Inget. Sitta.
- Det är tråkigt.
- Du ska få se att det inte är det. Det är väldigt

roligt.

– Ska vi sitta här i åttio dagar? frågade Andrzej oroligt med en viskning.

- Inte alls. Vi går ut om två timmar.

- Du sa just att de ska åka i åttio dagar.
  - Det är nåt annat. Det är teater.
  - Varför skriker de så och är så upprörda?
frågade Andrzej högt efter en stund..
  - När jag får tag på dig, jäkla dagisunge, då ska du få stryk, väste den brunhåriga med kalufsen.
  - Mamma, vi kanske ska gå nu? föreslog Andrzej mycket tyst.
  - Sitt som en vuxen, viskade modern.
  - Du sa att det var teater för barn, sade Andrzej upprört.
  - Ja titta, de spelar ju väldigt bra, viskade Andrzejs mor.
  - Den där strutsen spelar väldigt bra, instämde Andrzej. Ojdå, gardinen har gått sönder för dem.
  - Den har inte alls gått sönder, utan de har dragit för den med avsikt.
  - Ja då är det redan slut.
  - Nej, det är slut på första akten.
  - Akten?
  - Delen. Å, titta noga, ser du, nu kommer det nåt för dig, sade modern glatt.
- Ur ett litet rör kom det ut tiotals färgglada näsdukar, ur en cylinderhatt tre blombuketter, ur en liten låda ett levande marsvin, ur en näsa mynt, ur en ärm spelkort.
- Han spelar jättebra, suckade Andrzej när ridån hade fallit. Ännu bättre än den där strutsen.

Egentligen är det svårt att säga, vilken som är bäst.

– Du börjar bli en teaterkännare, fastslog modern. Vill du ha en karamell?

– Ja, sade Andrzej. Vad börjar jag bli?

– Vad*, sade den brunhåriga med kalufsen.

*Den andre pojken rättar Andrzej som har sagt fel; efter *być* ska "vad" stå i instrumentalis

– Tillåter ni en karamell? frågade Andrzejs mor.

– Gärna, svarade den brunhåriga och sträckte sig fram över Andrzejs huvud. Jag är här för tredje gången. Bra föreställning, tillade han.

– Å, titta, nu börjar det igen. Nu går det där numret med djuren och grönsakerna.

En färgglad kuliss föreställande ett hus på landet med en trädgård dök upp. I salen spred sig applåder. Andrzej applåderade som besatt.

– Den trollkarlen har gjort det mycket bra, konstaterade han. Av sig självt skulle det inte ha vuxit upp så snabbt. Särskilt inte på brädorna.

– Det är en kuliss, sade modern irriterat. Har du inte sett kulisser?

– Så klart att jag inte har. Var skulle jag ha sett det? sade en upprörd Andrzej halvhögt. Och djur som sjunger, har du sett det? Men där inuti är det människor. Jag ser det genom hålet i huvudet. Det måste vara förbaskat hett för dem. Jag skulle inte stå ut. Betalar de dem för det?

– Så klart, sade den brunhåriga med kalufsen. Vad trodde du, att de skulle larva sig så där varje dag gratis?

- Varje dag??? Andrzej spärrade upp ögonen brett. Mamma, han luras väl!
- Ssssssch, väste modern. Varje dag.

8. När vi sökte efter Lailonia

Leszek Kołakowski, 1966

Jag och min bror förlorade en massa tid för att upptäcka var landet Lailonia ligger. Först frågade vi alla bekanta: var ligger Lailonia? Ingen kunde säga oss [det]. Sedan frågade vi okända människor på gatan. Men alla sade att de inte visste. Sedan började vi skicka brev till olika kloka människor som skriver böcker. De borde ju veta var ett sådant land ligger. Alla svarade oss mycket artigt att de inte kunde hjälpa oss. Verkligen ingen av dem hade någon aning om var Lailonia fanns. Detta arbete tog oss mycket tid. Vi började köpa alla jordglobar och kartor som vi lyckades få tag på: gamla och nya, vackra och fula, detaljerade och mindre detaljerade. Vi satt utan uppehåll över kartorna och sökte Lailonia. När vi inte lyckades hitta [det], gick vi ut på stan för att leta upp nya kartor. Till slut i vår lägenhet fanns det så många geografiska böcker, jordglobar och kartor, att man inte kunde röra sig. Vi hade en bekväm lägenhet, men mycket liten. Utrymmet räckte inte för så mycket papper och jordglobar. Vi började alltså bära ut möblerna för att göra plats för nya kartor. Vi var ju tvungna att till slut få reda på var Lailonia verkligen ligger. Till sist fanns det inte längre någonting i lägenheten förutom kartor och jordglobar. Vi tog också olika mediciner för att bli smala och ta upp lite mindre plats i lägenheten. Vi blev båda mycket smala. Vi åt allt mindre, för vi hade inte pengar till mat. Allt spenderade vi på böcker, jordglobar och kartor. Det var verkligen ett tungt arbete. Vi gjorde ingenting annat, vi bara sökte Lailonia.

Till sist, efter många år, när vi båda var nästan helt gråhåriga, hittade vi namnet LAILONIA på en av många tusen kartor. Vi blev så glada att vi båda började dansa av glädje. Sedan sprang vi snabbt ut på gatan och på ett närbeläget konditori åt vi kakor med te. Vi pratade länge om vår framgång och mycket nöjda återvände vi hem. Och här mötte oss igen en fruktansvärd

olycka. Under tiden som vi dansade hade böckerna och papperna rörts ihop så mycket att vi inte lyckades återfinna kartan där Lailonia var utmärkt. Vi letade i hela lägenheten i många dagar och veckor – förgäves. Jag försäkrar er att vi genomförde letandet med största noggrannhet. Trots det lyckades vi inte återfinna vår karta.

Vi var nu mycket trötta. Min bror hade blivit grå(hårig) som en duva, och jag hade blivit nästan helt flintskallig. Vi hade inga krafter för vidare eftersökningar. Vi hade redan nästan förlorat hoppet om att vi någonsin skulle hitta Lailonia på nytt, när en ny slump kom oss till hjälp. En morgon dök en brevbärare upp i vår lägenhet med en liten försändelse. Vi tog emot den och först efter att brevbäraren hade gått tittade vi på avsändaren. På poststämpeln läste vi: LAILONIA. Genast utropade min bror: ”Kom så rusar vi efter brevbäraren, han måste veta var Lailonia ligger!” Vi sprang efter brevbäraren och vi lyckades fånga honom fortfarande i trappan. Den olycklige mannen trodde att vi ville ge honom stryk, så våldsamt kastade vi oss över honom. Men vi förklarade snabbt för honom vad det gällde.

– Tyvärr, mina herrar, sade brevbäraren. Jag vet inte var Lailonia ligger. Jag får bara brev att bära ut och jag känner bara till geografien för några gator. Men kanske postmästaren vet (kommer att veta).

– Vi går till postmästaren! ropade min bror.

Till postmästaren kom vi utan besvär. Han tog emot oss älskvärt och vänligt, men på våra frågor slog han hjälplöst ut med händerna.

– Nej, mina herrar, jag vet inte var Lailonia ligger. Jag känner bara till geografien i min stadsdel. Men jag ska ge er ett råd. Gå till den Ännu Högre Postmästaren, som tar emot brev och försändelser från utlandet. Han måste veta.

Vi gick alltså till den Ännu Högre Postmästaren. Här gick det inte längre så lätt, för den Ännu Högre Postmästaren hade en massa arbete, han var mycket upptagen och kunde inte ta emot oss på en gång. Vi var tvungna att

anstränga oss länge, begära och be, ringa, gå och hämta olika passersedlar och lämna in ansökningar. Det varade länge, många veckor, men till sist gav våra ansträngningar frukt (framgång). Den Ännu Högre Postmästaren gick med på att ta emot oss. Han bestämde ett möte med oss klockan fem på morgonen, eftersom han var mycket upptagen. Därför, eftersom vi var rädda för att försova oss (och vi hade inga klockor, dem hade vi sålt för att köpa kartor), sov vi (jag och min bror) inte på hela natten och när vi gick till kontoret var vi inte utsövda och trötta. Trots det fylldes våra hjärtan av hopp och glädje, för nu såg vi nästan säkert att våra besvär äntligen skulle få en ände.

Den Ännu Högre Postmästaren var också mycket trevlig och välvillig. Han bjöd oss på te och pepparka, och lyssnade tålmodigt på vår anhållan. Sedan nickade han med huvudet.

– Ack, mina herrar, sade han. Jag förstår ert bekymmer väl. Men förstår ni, jag har så mycket arbete på mitt ansvar (huvud) att jag inte kan hålla allt i minnet. I världen finns väldigt många länder och jag kan inte komma ihåg alla. Jag vet tyvärr inte var Lailonia ligger.

Redan började förvivlan gripa mig, att allt [var] förgäves igen, när min bror, som verkligen är mycket klok, plötsligt ropade till:

– Men i så fall, ärade herr Ännu Högre Postmästare, måste någon av era underordnade veta, för de har ju mindre (saker) på sitt ansvar och var och en har bara några länder att klara av.

– Bra idé, sade den Ännu Högre Postmästaren. Jag ska genast ringa till mina fyra biträdande chefer och fråga vem av dem som har Lailonia på sin avdelning.

Sedan tog han upp telefonluren och sade: ”Var snäll och koppla mig till chefen över Syd”. Och när man hade kopplat in honom frågade han: ”Herr chef, ligger staten Lailonia i Syd?” ”Definitivt inte”, svarade chefen, ”det måste vara någon annanstans”. Chefen över Nord svarade detsamma efter en stund, och detsamma svarade chefen över Öst. Då var vi redan säkra på att

chefen över Väst skulle veta [något] om Lailonia, för någonstans måste ju Lailonia ligga. Men chefen över Väst svarade på den Ännu Högre Postmästarens fråga: ”Nej, Lailonia ligger definitivt inte i Väst. Det måste vara någon annanstans”.

Den Ännu Högre Postmästaren slog ut med händerna. ”Tyvärr, mina herrar ser att ingen av mina chefer kan säga något om Lailonia.”

– Men eftersom vi har fått ett brev från Lailonia, sade jag (för jag är också en smula klok, som min bror), så måste någon ha levererat det brevet, och alltså måste någon veta var Lailonia ligger.

– Mycket möjligt, svarade den Ännu Högre Postmästaren, mycket möjligt att någon vet. Jag känner dock inte denne någon.

– Så det finns inget mer att göra? frågade vi förtvivlat. Ingen annan, absolut ingen vet var Lailonia ligger?

– Jag kan inte hjälpa er, sade den Ännu Högre Postmästaren och gav tecken att audiensen var slut.

Vi gick tårdränkta ut och hade inte ens näsdukar i fickan, för alla näsdukar hade vi kastat ut ur huset för längesedan, för att göra mer plats för kartor och jordglobar. Vi gick hem medan vi torkade av tårarna med ärmen och först framför själva dörren stannade min bror plötsligt till.

– Lyssna, sade han, den Ännu Högre Postmästaren frågade i tur och ordning fyra chefer. Men det är ju möjligt att han har fem chefer under sitt befäl och att han helt enkelt glömde [någon].

– Han kallade på cheferna från Syd, Nord, Öst och Väst, svarade jag på det. Tror du att det finns några ytterligare väderstreck?

– Jag vet inte, svarade min bror. Jag vet inte exakt. Det är inte uteslutet att det finns fem väderstreck eller fler.

– Då måste vi återvända till den Ännu Högre Postmästaren och försäkra oss ännu en gång.

På nytt väcktes ett mycket svagt hopp i våra hjärtan. Vi sprang snabbt

tillbaka till kontoret. Men det visade sig att den Ännu Högre Postmästaren var upptagen och inte kunde ta emot oss. Det fanns inget att göra, på nytt var vi tvungna att börja med samma ansträngningar för att få audiens. Det varade mycket länge, nya ansökningar, nya telefonsamtal, passersedlar, böner. Men den här gången lyckades det inte. Den Ännu Högre Postmästaren förklarade att han hade väldigt mycket arbete, att han redan hade tagit emot oss en gång och gjort vad han kunde, och mer kunde han inte.

Nu fanns det verkligen ingen utväg längre. Alla vägar var stängda, allt som var möjligt var redan försökt. Vi hade inte ens lust att söka mer i kartorna, vi bara satt i vår lägenhet och grät mycket tyst.

Nu är vi redan mycket gamla. Vi kommer säkert aldrig att få reda på var Lailonia ligger, och vi kommer säkert aldrig att få se det. Kanhända kommer trots allt någon av er att ha mer tur, kanske kommer någon att lyckas hitta till Lailonia. När ni åker dit, ge i vårt namn en krasseblomma till drottningen av Lailonia och berätta för henne hur gärna vi ville komma dit och hur vi misslyckades.

10. Min man är min bästa kompis

Jolanta Kwaśniewska¹

för tidskriften Gala, nr 51/52, 16 december 2002

Hon tycker om att skratta, för som hon själv säger; skrattet renar själen. Efter det hårda arbetet går hon helst och tar en öl med sin egen man. Hon är en av de mest älskade personerna i Polen. Alltid elegant, hjärtlig och rättfram. Hon kan inte likgiltigt gå förbi någons lidande. När hon måste klara av en stor sorg för hon långa existentiella samtal med prästen Jan i presidentkapellet.

GALA: Har ni någon gång övervägt att bli president?

JOLANTA KWAŚNIEWSKA: Det har jag aldrig tänkt, även om jag har anhängare både i Polen och utomlands som redan grundar valkommittéer. Jag har aldrig tillhört något parti och jag har ingen politisk bas.

GALA: Men känner ni till politiken?

J.K.: Jag sitter ofrivilligt fast i politiken sedan många år, så om jag vill eller inte – i någon grad måste jag syssla med den. När jag reser utomlands eller när gäster kommer till Polen läser jag samma material som har förberetts för presidenten. Jag skulle skämmas om jag inte kunde svara på frågor som hur mycket ekonomin förväntas växa i Polen i år, om arbetslösheten har stigit osv. Det är uppenbart, att när vi ytterligare en gång träffar president Bush, Kofi Annan, kansler Schröder eller Jacques Chirac och vi sitter många timmar vid bordet, kan man inte ständigt prata om barnen, hundar och vädret. Då diskuterar vi ofta viktiga och svåra frågor. Under det officiella besöket i USA samtalade jag med Collin Powell om konflikten i Mellanöstern. Jag korresponderar med Shimon Peres. Under träffar med presidentfruar rör vi ofta vid samhällsfrågor. Vi talar t.ex. om vilka program rörande arbetslösheten som är igång i våra

---

¹ Fru till Aleksander Kwaśniewski, f.d. president i Polen

länder, hur vi organiserar vården osv.

GALA: Men om man säger att er man har uppnått 50 % av sina framgångar tack vare er, då blir väl presidenten en aning upprörd?

J.K.: Min man har sitt eget arbete och intelligens att tacka för sin senaste valframgång. Redan efter valet tackade han mig mycket för att jag hade stött honom till vardags. När jag sysslar med välgörenhetsverksamhet reser jag mycket runt om i landet, så det händer att min man drar nytta av mina råd. Jag har säkert någon del i min mans framgång, men inte så stor. Min man talar alltid om hur mycket vi betyder för varandra, att jag är ett stöd för honom, men också – och det passar mig mycket – att vi är varandras kompisar.

GALA: Det lär vara så att er man i början irriterade sig på att det skrivs om er som kandidat till presidentposten?

J.K.: Låt oss inte överdriva, det irriterade honom absolut inte. Vi har fortfarande tre år kvar till slutet av den andra presidentperioden. Det kanske roade min man något att man så tidigt började tänka på att göra mig till president. Framför allt har han svårt att se sig i rollen som landets första dam och leda välgörenhetsverksamhet. Min man är fullständigt medveten om att i svåra ögonblick har vi visat oss fungera som partners och som familj. Vi har en underbar dotter och det är den största framgången i vårt liv. Jag är djupt övertygad om att vi alltid kommer att kunna räkna med varandra.

GALA: Både ni och er man har haft framgång. Men om den inte fanns, skulle kärleken vara lika djup?

J.K.: Det hoppas jag, fast i livet finns ju både medgångar och motgångar. När man är mycket ung är förväntningarna gentemot ens partner mycket stora. Allra helst, att han alltid ger oss rätt... Men man kan inte gå genom livet utan kompromisser. Man måste vårda kärleken, och då hjälper det mycket att kunna ge efter och försöka förstå sin partner. Jag trodde inte att känslorna i vår ålder kunde utvecklas så mycket, att kärleken kunde berikas med så starka vänskapsband. Det är mycket viktigt för mig, det ger mig styrka. När allt rullar

på gynnsamt är det inte svårt att vara lycklig. För oss har det inte alltid gått så bra. Det har funnits stunder då vi har blivit utsatta för smärtsamt förtal. Endast människor som älskar varandra kan överleva det på något sätt. Lyckligtvis har de svåra stunderna svetsat oss samman kraftigt. Efter tjugotre års äktenskap väntar vi på de gemensamma lediga stunderna och jag erkänner att min man är den person som jag helst går och tar en öl med efter ett hårt arbete.

GALA: Er man har sitt kontor i presidentpalatset, så ni kan alltid titta in till honom...

J.K.: Det gör jag sällan, för jag vill inte störa. Under loppet av dagen ringer vi till varandra, för att utbyta några vänliga ord. Vi ringer oftare när vi är oroliga, t.ex. när Ola (Aleksandra) är sjuk, eller när något dåligt händer med min² pappas hälsa.

GALA: Ni lägger ner enormt mycket engagemang på välgörenhetsverksamhet. Deltar polackerna gärna i välgörenhetskampanjer?

J.K.: Ja, i kampanjer. Det bästa exemplet är den ”stora helghjälpsorkestern”.

GALA: Och rika människor?

J.K.: Inte alltid, som regel betalar de in pengar från sina företag. Mer sällan gör de som min man, som under sex månader 1997 överlämnade sin presidentlön till polska Röda korset – till förmån för offren för översvämningarna.

GALA: Det uppkommer även förvånande situationer. Det lär vara så att Andrzej Gołota donerade 100 000 dollar till er stiftelse ”Samförstånd utan barriärer”?

J.K.: Det är den största gåvan som vi någonsin har tagit emot. Tack vare de pengarna har vi kunnat renovera två centrer som förstörts av översvämningarna: i Bystrzyca Kłodzka och Długopole. Det finns även andra, t.ex. ambassadören Edward Pietkiewicz som testamenterade hela sin förmögenhet till vår stiftelse.

GALA: Vem i vårt samhälle behöver hjälpen mest?

---

² Egentligen: ”vår”. På polska kan man kalla även sina svärföräldrar för ”mamma” och ”pappa”. Därför blir Jolantas pappa även hennes mans pappa, och därför kan hon säga ”vår” pappa.

J.K.: Barn som lider. Jag känner till fall där barn insjuknat i leukemi i en ålder av några månader. Tyvärr dog några av barnen. Så var det med Magda från Warszawa. På sjukhuset skrev hon vackra dikter till mig. Vi gav ut dem efter hennes död. Jag kan inte glömma henne...

GALA: Ni lär ofta hålla till i presidentkapellet, är det lättare för er där att skaka av er den bördan?

J.K.: Jag säger till mig själv: det är aldrig så illa, att det inte kunde ha varit bättre. När jag geomgår svåra stunder går jag till kapellet, där jag samtalar med prästen Jan om de yttersta tingen. Jag kan också träffa mina två underbara systrar, gå med dem på en lång promenad, till skogen för att plocka svamp. Jag har också en älskad pappa, den underbaraste på jorden, som jag ofta hälsar på. Min familj vill tillbringa den lediga tiden tillsammans, och tycker om det. Ofta hyr³ Ola någon film och så tittar vi på den tillsammans.

GALA: På bio kan ni inte gå tillsammans, bara så där. Längtar ni inte ibland efter något så vanligt?

J.K.: Jo, det gör jag. Förr gick jag ofta dit med min man, min dotter eller med vänner. Senaste gången jag var på bio såg jag ”Titanic”.

GALA: Folk tittade säkert på er istället för på filmen?

J.K.: Då känner jag mig mycket illa till mods, för jag gråter inte bara under tragiska händelser för huvudpersonerna, utan också när filmen slutar lyckligt. Det vill säga, jag gråter nästan alltid.

GALA: På komedier också?

J.K.: Nej. Ett renande skratt är som honung för hjärtat. Jag tycker mycket om komedier.

GALA: När ni söker stöd för välgörenhetskampanjer, använder ni några särskilda metoder?

J.K.: Jag skriver tiotals brev, bjuder in många personer till träffar, presenterar våra program och frågar om jag kan räkna med hjälp.

---

³ Bokstavligen: lånar. Polskan använder enbart ordet ”hyra” för större föremål, som t.ex. hus eller båtar.

GALA: Och när ni träder in, med er auktoritet, då ger folk allt?

J.K.: Så är det inte. För det första kan jag be vackert, och för det andra tacka vackert. Men framför allt vinner jag folk för mina åsikter. Jag avverkar hundratals träffar i hela landet. Jag kan övertyga donatorer om att jag vet bättre vem som absolut behöver hjälpen. Jag har inte fått en enda złoty från statsbudgeten till något av mina program. När man driver stiftelser räknas ärlighet, och särskilt i min.

GALA: Hur förenar man de två världarna: smärta, sjukdom, död, som ni kommer i kontakt med t.ex. på hospices; och hela det här ”hovet” – behagliga stunder spenderade i palatsinteriörer med eleganta människor?

J.K.: I presidentpalatset finns inget av det, som ni kallar hov. Jag och min man står stadigt på jorden.

GALA: Har ni inte frisörer, kosmetologer, påkläderskor?

J.K.: En gång läste jag med häpnad en lustig artikel om stylist, frisörer och personer som, enligt vad som sades, klädde mig. Jag har emellertid aldrig haft någon att hjälpa mig med att skapa en image. Jag försöker hålla jämna steg med modet, men jag är inte före det. Sedan många år är det samma väninnor som hjälper mig att fylla garderoben: Malina Sobiech från firman Catherina, Terenia Rosati, Ewa Minge.

GALA: Är det samma frisör som har hand om ert hår sedan länge?

J.K.: Ja. Huvudsakligen Izunia – en varm, god människa, vars man gör den mest fantastiska sullen i världen till julen för oss. Sedan många år klipper jag håret hos henne, fast jag är inte alltid överens om de nya frisyerna. Jag vet helt enkelt bättre vilken frisy som jag själv kan fixa till under en resa.

GALA: Är det ni själv som ordnar frisyren före en träff med t.ex. president Bush och hans fru?

J.K.: Ja. Även när vi flyger t.ex. tjugo timmar till Brasilien och när man under två mellanlandningar måste gå ut och se bra ut. Under en lång resa har jag till hands något återfuktande för huden, droppar för trötta ögon och en kudde, som

hjälp min ryggrad att uthärda den långa flygningen. Kläderna måste vara sydda av ett sådant tyg, så att de inte är skrynkliga efter att man har gått ut ur flygplanet. Till och med på sommaren när man kan gå i linnedräkter föredrar jag att spara dem för enskilda tillfällen.

GALA: Ni har helt enkelt talang för att vara ett sällskap i presidentens liv. Ni är verksam i en stiftelse, ser efter presidentpalatset. Ni kommer ihåg familjen, tar hand om er dotter...

J.K.: Jag tycker helt enkelt inte om att ha tråkigt, ledan dödar. Ett aktivt liv ger mig glädje.

GALA: Hur reagerar ni på er image som skapats av pressen?

J.K.: Emellanåt förbluffar den mig. Jag läser ibland osanna historier om mig. Det händer att när jag inte går med på en intervju, så skapar journalisten ett hopkok av några tiotal uttalanden från de senaste sju åren. Då blir det en enda gallimattias. Till exempel skrivs det om min dotter som om ett litet barn, fast hon redan är 21 år gammal! Jag är inte ute efter att skapa en konstgjord image. Jag skulle vilja leva mina fem minuter som jag har fått av ödet så, att jag kan se mig själv med gott samvete i spegeln. Än så länge lyckas det.

DOPNING

11.1. Dopade muskler

Krzysztof Olejnik, Newsweek Polska, nr 16, 21 april 2002

I kölvattnet av modet med stora muskler flödar en ström av olagliga dopingmedel in i Polen över landets östgräns.

”Tvätta ampullen med sprit. Dra in innehållet i sprutan genom nålen. Låt en liten droppe vätska rinna ner längs nålen, för att smörja den lite. För nu in nålen i muskeln så att den går in helt och hållet. Du kan sticka i skinkan, vaden eller i axeln. Om det börjar blöda, försök på ett annat ställe. Tryck in vätskan i kroppen långsamt. Ju långsammare du gör det, desto bättre.” På polska Internetsidor och i illegalt tryck, distribuerat av langare, vimlar det av sådana instruktioner. De riktar sig dock inte till narkomaner, utan till stamgästerna på gymmen.

Distribution av de enklaste dopingmedlen – metanabol, omnadren, efedrin eller testosteron – har i kriminella kretsar blivit lika populärt som narkotikahandel. Majoriteten av stamgästerna på några tusen polska gym har redan kommit i kontakt med dopingmedel, och hälften av dem är kunder hos langare. Från marknaderna i Öst når oss billiga dopingmedel tillsammans med piratkopierade CD-skivor och sprit. Enbart de anställda på tullverket i Biała Podlaska har i fjol beslagtagit 120 000 steroider i tabletter och ampuller. I förra veckan grep tullare i Terespol tre vitryssar och tog ifrån dem 31 000 tabletter till ett värde av 120 000 złoty. Den växande tillgången lockar också läkare; i Teresin nära Sochaczew skrev en läkare från en familjerådgivningscentral i fjol ut nästan hundra recept på anabola steroider. Två läkare från Szczecin tog

hundra złoty per gång för att förskriva anaboler till patienter. I mars grep polisen dem.

Man kan förse sig med steroider på gym, på Dziesięciolecia-stadion i Warszawa eller genom att beställa en försändelse med hjälp av e-post. Just detta sätt röner stor framgång idag. På några sekunder kan man beställa rysk metanabol för 104 złoty, bulgarisk clenbuterol för 150 złoty eller ukrainsk vinstrol för 170 złoty.

Nätsurfare som besöker sidor som <http://republika.pl/sterydomania/> eller <http://www.kulturystyka.g3.pl>, får reda på att ”steroider är effektiva, tillåter att man överskrider den genetiska gränsen och hjälper till att uppnå ett bra utseende”. På en av hemsidorna läser vi, att fast en årlig kur med steroider kostar lika mycket som en bra bil, uppnår steroiderna allt, som kosttillskott för kroppsbyggare bara kan aspirera på. ”När du dopar dig behöver du inte oroa dig för att det inte kommer att ha någon effekt” – försöker en skribent övertyga oss.

Läkarna varnar emellertid. Det räcker att använda steroider under några månader, för att det ska leda till bestående skador på lever och hjärta. Anhängare av dopning får högre kolesterolnivå, de blir lättretliga, aggressiva och självmordsbenägna. De är utsatta för schizofreni, lever- och testikelcancer, diabetes och benskörhet. Medel från Öst, som framställts från mänskliga organ, är ofta kemiskt och bakteriologiskt förorenade. Att ta dem kan alltså framkalla även infektioner och allergier, säger Małgorzata Sikorska från Kommissionen för bekämpning av dopning inom idrotten.

Professor Jerzy Smorawiński, ledare för kommissionen, tillkännagav efter spelen i Salt Lake City, att de polska OS-deltagarna var rena. Tyvärr vet Smorawiński utmärkt, att fast deltagare i tävlingsidrott idag allt mer sällan tar de enklaste dopingmedlen, växer marknaden för steroider som aldrig förr. Det är de som tränar uteslutande för sig själva som tillgriper dopning, de som inte deltar i officiella tävlingar, och alltså inte underkastar sig antidopingkontroller. Den enda kontrollen av deras ansträngningar äger rum framför spegeln.

Poliser, tullare och farmaceutiska inspektörer noterar allt oftare fall av illegal handel med steroider. På ett tåg på sträckan Kiev – Berlin upptäcktes i mitten av januari tre och ett halvt tusen tabletter metandrostenolon. Ägaren till smuggelgodset visade sig vara tågvärden. I Sławatycze upptäckte tullare i december 74 000 tabletter ryskt metandienon till ett värde av 80 000 złoty. En invånare från gränsstaden Domaczew transporterade dem i ett specialkonstruerat dubbelgolv. Vid samma gränsövergång åkte en invånare från Brest fast med nästan 15 000 tabletter och ampuller. Han förklarade för tullarna att allt var beställt av en idrottsklubb i Warszawa. I november upptäcktes över 5 000 tabletter i en skiljevägg bakom en spegel på toaletten i ett tåg Kiev – Warszawa. I oktober upptäcktes 20 000 tabletter metandrostenolon och 4 000 ampuller med testosteron i en takfläkt på ett tåg på sträckan Moskva – Berlin.

Under de senaste månaderna har fall av handel med steroider upptäckts i Radom, Poznań, Opole, Kędzierzyn-Koźle, Warszawa, Szczecin och i Kielce. I Koszalin anklagades en sjuksköterska från avdelningen för skadeortopedisk kirurgi på länssjukhuset för att ha lurat till sig och sålt metanabol till ett värde av 160 000 złoty på svarta marknaden.

I Polen förbjuder lagen varken innehav eller bruk av steroider. Åklagare och domare befattar sig med dopingmedel endast i de fall då smugglare eller langare tas på bar gärning. Men distributionen på gymmen och via Internet försöker ingen ens stoppa. Polisen klagar över brist på finansiella medel och svårigheter med att lokalisera dem som ligger bakom hemsidorna. Det är ett frestande läge för maffian och narkotikahandeln.

Enligt „British Journal of Sports Medicine” använder 40 % av dem som tränar på gym dopingmedel. I Tyskland finns det några hundra tusen användare av steroider. I USA tar hälften av kroppsbyggarna sådana medel. Det uppskattas att tre miljoner människor på andra sidan Atlanten lever på dopning, och omsättningen av steroidmarknaden uppgår till 500 miljoner dollar. Langarna drar nytta av att gränsen mellan näringslösningar och kosttillskott å ena sidan

och dopingmedel å den andra, håller på att suddas ut. Kosttillskotten får allt mer komplicerade och moderna kemiska sammansättningar. Dessutom tillsätts små mängder hormonella medel, så kallade boosters, till många legala produkter, som är certifierade av Huvudhälsoinspektören. Allt för att kunden snabbare ska se resultat av sin mödosamma träning och inte tappa lusten till ytterligare köp. Denna företeelse fick två polska friidrottare känna av förra året. Löparen Marcin Krzywański och spjutkastaren Rajmund Kólko tog anabola steroider som hade lagts till näringslösningar som köpts i hälsokostaffärer. Det bekräftade laboratorieundersökningar, men innan dess förlorade idrottarna några veckor av sin karriär och kunde inte åka till VM.

RÅVAROR

11.2. Bärnstensberedskap

Mariola Dymarczyk, Newsweek Polska, nr 16, 21 april 2002

Vi måste snart börja gräva på Wisłas landtunga och Östersjöns botten, annars blir ryssarna världsledande inom bärnstensförsäljningen.

Några meter under botten i Gdańskbukten och Wisładeltat, på en yta av omkring 200 kvadratkilometer, ligger outnyttjade bärnstensfyndigheter. De på land är redan övertäckta av civilisationen, affärer, parkeringsplatser och Gdańskraffinaderiets anläggningar. De under vattnet kan fortfarande tas upp.

När ska utvinningen av de här fyndigheterna till slut sätta igång? Det frågar sig landets hantverkare som bearbetar bärnsten till smycken. Om de inte får de nödvändiga licenserna, kommer Polen att förlora sin position som världsledande inom försäljning av bärnstensprodukter till förmån för Ryssland. Och det handlar om hundratals miljoner dollar årligen och några tusen arbetstillfällen. Myndigheterna har förstått detta – miljöministern ska snart utlysa ett anbudsförfarande för att exploatera Östersjöbotten, och landshövdingen i Gdańsk för att söka bärnsten i Wisładeltat.

I Gdańsk med omgivningarna försörjer sig omkring 10 000 människor på bärnsten. Mest säljer vi till Amerika, Japan och Frankrike. Inkomsterna från exporten är imponerande: årligen nästan 350 miljoner dollar, vilket motsvarar hälften av vad den polska varvsindustrin uppnår.

Polackerna dominerar avgjort på världsmarknaden för bärnstensprodukter, men nästan hälften av världens råvaror kommer från Ryssland. Vår egen utvinning tillgodoser endast några procent av behoven. Det är dessutom bärnsten som olovligen plockats på sanddynerna. Enligt lagen är det staten som reglerar utvinningen, men än så länge har ingen tilldelats koncessionen. Som om det inte vore nog översvämmades världens största bärnstensgruva i Jantarne

utanför Kaliningrad i januari. – Just på grund av detta förlorade vi ett kontrakt med amerikanerna värt 20 000 dollar. Det blev brist på råvara, säger Teresa Leśniak från Gdańsk, delägare i företaget Venus.

– De större företagen klarar sig på något sätt. De mindre hotas av konkurs, kommenterar Wojciech Kalandyk, ordförande för bärnstenshantverkarnas förening. Inofficiellt erkänner hantverkarna att de under en viss tid kan klara sig med insmugglade råvaror, men de längtar efter den bekvämlighet som en stadig, legal tillförsel ger dem.

I all synnerhet som Ryssland lätt kan ta över kunder som hittills gjort sina beställningar i Polen. Redan nu är den ryska råvaran 10 procent billigare än den polska. För en sten med en vikt på 50 gram som kommer från fyndigheterna i Sambia måste bärnstenshantverkarna betala från 800 till 860 złoty, för en ukrainsk från 720 till 770 złoty, och för ett exemplar från de polska stränderna ända från 880 till 950 złoty. Dessutom, hävdar de polska bärnstenshantverkarna, har den enda legala råvaruimportören, den polsk-ryska firman Family, efter översvämningen av gruvan i Kaliningrad levererat sten som är 15 procent dyrare. Bärnstenshantverkare som vill hålla sig kvar på marknaden köper varor av sämre kvalitet. – Det är särskilt farligt, för hittills har vi vunnit över ryssarna tack vare vår design, men med dåliga råvaror kan man inte göra ordentliga smycken. Dyrare och sämre kommer vi att vara chanslösa, säger Kalandyk.

– Vi måste hitta en alternativ råvarukälla, svarar Krzysztof Szamałek, landets huvudgeolog, förespråkare för att utlysa en upphandling. Men på Wisłas landtunga har de bärnstensbärande områdena redan delvis blivit bebyggda, bland annat av raffinaderiet i Gdańsk och Makro Cash & Carry. Och staden och statskassan planerar ytterligare investeringar, till exempel en utbyggnad av ringleden kring de tre städerna.

Därför är bottnen av Gdańskbukten mer lovande, där man kan utvinna råvaran utan rättsliga och tekniska hinder. En extra fördel är kvaliteten. – Bärnstenen från gruvan är vit, vaxartad och kräver ytterligare termisk

bearbetning. Den som kommer från havsbotten har däremot en honungslignande, genomskinlig färg. Det är verkligen havets pärla, säger Wiesław Gierłowski från bärnstenshantverkarnas förening, drömmande.

Företagen som ägnar sig åt bärnstensletande, och därefter åt att utvinna den, kan räkna med rikliga vinster. Från ett hektar kan man utvinna så mycket som ett ton råvaror, och ett kilo kostar omkring 25 dollar. – Här finns miljontals dollar att tjäna, säger Kalandyk.

Anbudsproceduren har inte utlysts, men Szamałek hävdar att utvinningen sätter igång redan inom ett halvår. Än så länge är det endast bärnstenshantverkarnas förening som högt har uttryckt en vilja att erhålla koncessionen.

– Vi vill sätta igång så snabbt som möjligt. Ryssarna kommer snart att börja restaurera ett bärnstensgemak, vilket kommer att höja deras prestige och underlätta för dem att sälja guldsmedsprodukter ”made in Russia”. Vi måste åstadkomma något lika spektakulärt, säger Kalandyk. Detta något kan vara det enorma (11 x 12 meter) altaret i kyrkan Bazylika świętej Brigidy, som är en ögonsten för dess präst, Henryk Jankowski.

12. Teleexpress

Telewizja Polska S. A., 1 februari 2003

God dag. Jag heter Beata Chmielowska-Olech. Imorgon blir det ganska soligt överallt. Det blir mulet endast i nordväst. Där är det också risk för snöfall. Temperatur från minus sju grader i öst till minus två i låglandet runt Szczecin. Lördag, första februari. Vi börjar Teleexpress.

Den amerikanska rymdfärjan ”Columbia” med sju astronauter ombord föll sönder alldeles före landningen.

En grupp med ett tiotal ungdomar och bara en ledare gick vilse i Beskidy.

I tävlingen i backhoppning i österrikiska Bad Mitterndorf tog Adam Małysz återigen medalj.

I Teleexpress ska vi berätta om poliser som vill införa särskilda skärmar för att isolera brottsplatser.

Till sist ska vi förklara varför ”windows shopping” inte har något att göra med att köpa fönster.

Katastrofen med den amerikanska rymdfärjan ”Columbia”. Efter klockan femton, vår tid, föll rymdskytteln sönder alldeles före landningen. Ombord fanns sju astronauter, bland dem den förste israelen i historien. Det faktum att en israelisk medborgare flög med ”Columbia” orsakade genast spekulationer om att det kunde vara en terroristattack, till exempel att rymdfärjan blivit nedskjuten med en luftburen missil. Enligt Vita Huset är det omöjligt att träffa en rymdfärja med en missil vid den hastighet som den har när den går in för landning. President George Bush återvände till Vita Huset efter underrättelsen om katastrofen. Därifrån följer han situationen.

Ett tiotal minuter före den planerade landningen med färjan i Florida förlorade den amerikanska rymdstyrelsen NASA fullständigt kontakten med den. Rymdskytteln skulle landa 15:16 vår tid. Den landade aldrig, utan föll

sönder i luften på en höjd av 63 kilometer över Texas. Ner på jorden föll bara delar av farkosten. Ögonvittnen berättar om explosioner på himlen. NASA har skickat ett livräddningsteam, men det finns inga möjligheter att någon har överlevt katastrofen. För tillfället är det inte känt, vad som var orsaken. Genast dök det dock upp spekulationer om att rymdfärjan kunde ha blivit nedskjuten. Amerikanska myndigheter hävdar att det är närmast omöjligt. De varnar invånare i Texas för fallande spillror från farkosten. De rekommenderar att inte närma sig dem, eftersom de kan vara farliga, till exempel kontaminerade. Ombord på rymdskytteln fanns sju astronauter, bland dem den förste israelen som har färdats i rymden, Ilan Ramon. ”Columbia” var på väg tillbaka från ett uppdrag på sexton dagar. Detta var den andra katastrofen med en amerikansk rymdfärja. 1986 exploderade rymdfärjan ”Challenger” alldeles efter starten. Hela besättningen på sju personer omkom.

Lättsinnighet, brist på förutseende, ansvarslöshet, det är kanske alltför finkänsliga ord för att beteckna uppträdandet hos deltagarna i ett vinterläger i Krzeszów nära Sucha Beskidzki. 47 personer, utan guide, gick igår ut på en utflykt längs vandringslederna i Beskid Mały. På kvällen fick livräddare från Frivilliga bergsräddningstjänsten hjälpa de vilsekomna turisterna. Sex personer fördes till sjukhus med symtom på nedkylning.

Utflykten skulle bli lätt, enkel och trevlig. Det hade kunnat sluta tragiskt. Elevgruppen samlades på berget Jan Paweł Drugi. På vägen tillbaka gick turisterna vilse. Under några timmar gick de omkring i skogarna. Frusna och utmattade fann de skydd i en liten studentstuga under Potrójnatoppen i närheten av Kościerz.

– Den här gruppen, med så många deltagare, hade bara en enda... ledare. De var inte förberedda. En del personer hade inte ens mössa eller vantar.

De högsta topparna i Beskid Mały är lite drygt 900 meter höga. Vid dåligt väder är det ändå lätt att gå vilse. Inte ens de lägre bergstopparna är att leka med. Det ansvarslösa uppträdandet och bristen på förutseende hos turisterna är

desto mer förvånande, eftersom det endast har gått några dagar sedan tragedin i Tatrabergen. Den katastrofen höljde bergslederna i sorg. Överallt talar man om nödvändigheten av omdöme och ödmjukhet gentemot naturens krafter. I Tychy begravdes 22-åriga Łukasz, som i tisdags omkom i en lavin. I sorgeshögtiden deltog hans föräldrar, vänner och hundratals personer som berörts av tragedin. Man bad också för de offer för lavinen som ännu inte hittats.

Den första backhoppningstävlingen för säsongen, som ingår i de allmänna kvalen till VM, ägde rum i österrikiska Bad Mitterndorf. Adam Małysz flög ända fram till prispallen, men tog inte guld den här gången. Vann gjorde österrikaren Florian Liegl, som idag firar sin tjugoförsta födelsdag.

I den första omgången hoppade Adam Małysz 197,5 meter och kom på tredje plats. Två österrikare kom före honom: Christian Adgere och Florian Liegl, som ledde efter den första omgången med 11 meter. De övriga polackerna kom inte med bland de trettio i finalen. Närmast i andra omgången var Marcin Bachleda, som saknade två meter. I det andra försöket hoppade Adam Małysz 195 meter, vilket gav honom tredjeplatsen. Polacken förlorade med två poäng mot Sven Hannewald och med nästan tio mot segraren Florian Liegl. Efter tävlingen talade Adam Małysz om sina närmaste planer.

– Det viktigaste för oss nu är VM, och här är tränarnas beslut entydigt, att vi inte ska åka, och jag tycker inte att vi ska åka. Jag saknar helt enkelt framför allt vila och ro för träningen.

I den generella rankingen är Adam Małysz fortfarande tvåa. Till den ledande finnen Jan Ahonen, som idag kom på sjuttonde plats, förlorar han bara sex poäng.

Premiärminister Leszek Miller gjorde idag en historisk underskrift. Han skrev under det första statliga dokumentet elektroniskt. Vad kommer den här nyheten att föra med sig, förutom att spara papper? Framför allt ska det underlätta att sluta avtal och ta kontakt med myndigheter. E-underskriften har nämligen samma betydelse som en manuell underskrift.

Det magnetiska kortet som premiärministern har fått har nummer ett. Det är tack vare det som det är möjligt att skriva under dokument elektroniskt. Dokumentet som skrevs under av premiärministern och skickades till sejmens talman innebär början på en ny epok. Den nya underskriften kommer man att kunna utnyttja för att sluta avtal i kontakter med myndigheter eller banker. För tillfället väcker den inte stor entusiasm. Hittills har getts ut omkring 300 000 certifikat till företag och några gånger mindre till privatpersoner.

Firandet av sextioårsdagen av upproret i Zamość började med ett upprop av de stupade. Upproret bröt ut som ett svar på tvångsförflyttningen av folk i Zamość-området som genomfördes av nazisterna. Befälhavaren för bondebataljonerna gav order om att förintä de tyska baserna. Slaget vid Wojda samt Zaborecz och Róža tillhör de största stridsframgångarna för partisanerna. Vice premiärminister Jarosław Kalinowski var hedersbeskyddare för firandet.

Det är inga vanliga reportage. Det är berättelser från andra sidan järnridån. Så sade man för trettio år sedan om arbetet som utfördes av de första reporterna på den tyska statliga stationen ARD i Warszawa. De informerade om viktiga händelser i Polen. De försökte, trots de kommunistiska myndigheternas motstånd, tala om vårt vardagsliv. Detta är lyckligtvis redan historia, understryker förutvarande och nuvarande korrespondenter för ARD, som kom till Warszawa för en jubileumsträff. En sak i deras arbete kvarstår oförändrad: de måste hela tiden förklara för tyskarna vårt tillkrånglade politiska liv.

Den irakiske vicepresidenten Tahajaz in Rhamadan hotade med en våg av attentat, om amerikanerna skulle attackera Irak. Även den irakiske ledaren Saddam Hussein talade om en miljon fiendesoldaters död, så snart de kommer till Irak.

Samtidigt har amerikanska och brittiska specialförband redan genomfört rekognosceringar i västra Irak. Enligt den brittiska dagstidningen "Daily Telegraph" kontrollerade omkring 100 soldater underrättelser från den amerikanska underrättelsetjänsten om placeringar av avfyringsramper för Scud-

missiler. Samma tidning skrev att under gårdagens besök av den brittiske premiärministern Tony Blair i Vita Huset fastställdes att kriget mot Irak kommer att inledas under loppet av de närmaste sex veckorna. På en presskonferens gav de båda ledarna just så mycket tid till FN-inspektörerna för att slutföra sitt uppdrag i Bagdad. Tony Blair sade att Europa, inklusive britterna, inte kommer att acceptera ett anfall mot Irak utan godkännande från FN. Amerikanska och brittiska diplomater reser omkring i en febril takt för att få stöd av majoriteten av medlemmarna i Säkerhetsrådet för en invasion i Irak. Snart kommer amerikanerna att presentera bevis inför Säkerhetsrådet för att Irak har massförstörelsevapen. Enligt "Newsweek" består bevisen huvudsakligen av inspelningar från elektronisk signalspaning.

Amerikanerna har, enligt vad de säger, kommit över bevis för att Nordkorea arbetar på en atombomb. CIA har presenterat bilder, som tagits över kärnanläggningarna i Yong Biong. Enligt amerikanerna kan man på dem se hur nordkoreansk militär forslar ut förbrukade stavar från kärnreaktorer till fabriker där man utarbetar plutonium för att framställa kärnvapen. CIA hävdar att den nordkoreanska regimen vill producera minst sex atombomber. Eftersom amerikanerna är upptagna med Irak, vill de lösa konflikten med Pyongyang fredligt, men de utesluter inte heller möjligheten av en militär konfrontation.

Västeuropa kämpar med snö och is, men än så länge med magert resultat. På brittiska öarna, där vintrarna vanligtvis är mycket milda, har det inte varit ett sådant kaos på vägarna, järnvägarna och flygplatserna på åtminstone tolv år. I södra Tyskland har snön täckt flera motorvägar. Tusentals människor har tillbringat natten i bilen. Liknande problem har fransmännen. Snön faller också kraftigt i norra Spanien och på Mallorca. Över 200 orter är avskurna från omvärlden.

Den som vill susa nerför de slovakiska pisterna på skidor kan få stora problem. I natt började de slovakiska järnvägsanställda sin generalstrejk. Alla tåg till Slovakien stannar vid gränsen i Muszyna eller Zwardoń. Det sista tåget

korsade gränsen igår klockan 22.

– Tåg till Slovakien går bara till gränsen.

Det meddelandet genljuder på Krakóws centralstation. Många turister har valt att resa med bil. Vid vägövergången i Piwniczna hade kön blivit lång redan på förmiddagen. De slovakiska järnvägsanställda protesterar mot en planerad nedläggning av 25 lokala förbindelser. Många av dem skulle då förlora arbetet. De har aviserat fortsatta protester till dess att alla deras krav är uppfyllda.

På trettio onkologiska institutioner i hela landet pågår aktiviteten ”Öppet hus”. Massor av intresserade har anmält sig. Det gläder specialisterna, för i Polen dör fler sjuka i cancer än i majoriteten av Europas länder. Där lyckas man rädda var tredje patient, hos oss mindre än hälften. Dagens aktivitet är tänkt att öka polackernas kunskap om cancer och uppmuntra till undersökningar. En tidigare upptäckt tumör är nästan alltid möjlig att bota. Profylax är den effektivaste boten, särskilt mot bröstcancer, livmoderhalscancer eller prostatacancer.

Ännu ett fall med en berusad anställd på en larmcentral, den här gången i Chorzów. En kvinnlig larmoperatör hade över en promille alkohol i utandningsluften. En anställd som gick av skiftet lade märke till den berusade kvinnan. Larmcentralens chef underrättades genast. Larmoperatören hotas av disciplinärt avsked. Hon har arbetat i larmcentralen i tio år och har aldrig haft några anmärkningar på sitt arbete.

13. Teleexpress, forts.

Telewizja Polska S. A., 1 februari 2003

Som de första⁴ i Polen vill poliserna i huvudstaden införa särskilda draperier för att isolera brottsplatser. Tjänstemännen har fått nog av nyfikna människor, som trängs och gör allt för att få syn på liket. Problemet är att för tillfället vet ingen hur de här draperierna ska se ut. En prototyp ska förberedas efter konsultationer med poliserna från mordavdelningen.

Ett lik täckt med en plastsäck. Vuxna tittar på det, men också barn. Hos de mer känsliga kan en sådan syn till och med framkalla en psykisk chock. Poliserna har fått klara sig bäst de har kunnat för att undvika dramatiska scener.

– I de flesta fall försöker vi skärma av brottsplatsen från nyfikna med radiobilar. Det är dock inte alltid möjligt.

Man (de) försökte använda skärmar som används på läkarmottagningar. De fungerade inte (eg. klarade inte examen). De var instabila, för tunga och för stora. De fick inte plats i bilarna.

– Här skulle man kunna överföra lösningar (eg. patent), som filmare tillämpar på inspelningsplatsen: stativ, tyngder och montera skärmarna på det.

I Väst använder man sedan länge speciella tält. De skärmar inte bara av brottsplatsen och förhindrar att spåren suddas ut, utan de skyddar också poliserna från regn och snö. Men det är i Väst...

Musiknyheter i Teleexpress.

Liksom varje lördag (bjuder vi in till) musikmagasinet. Marek Sierocki inleder en genomgång av hitlistan med ... en hit från hitlistan.

I Polen – inga (eg. utan) förändringar. De populäraste är: låten ”Feel” av Robbie Williams och albumet ”Upojenie” av Anna Maria Jopek och Pat Metheny. I USA leder Norah Jones med albumet ”Come away with me” samt duetten med Jennifer López och L. L. Cool J. i låten ”All I have”, och i

---

⁴ Lägg märke till att ordningstalen kan ha denna betydelse: som den första, som den andra osv.

Storbritannien Justin Timberlake med albumet ”Justified” och David Sneddon med singeln ”Stop living the lie”.

Musikaliskt almanacksblad:

För 48 år sedan föddes Wojciech Hoffmann i (eg. från) ”Turbo”.

På tisdag fyller Alice Cooper 55 år.

På torsdag fyller Axl Rose i ”Guns ’n’ Roses” 38 år.

Samma dag skulle Bob Marley ha fyllt 58 år (eg. 58:e årsdagen) och [det är] fem år sedan Falco dog (eg. femte årsdagen av Falcos död).

”Tu es foutu” är låten som på sistone erövrar de europeiska diskoteken. Den sjungs (eg. utförs) av InGrid, en sångerska, som valde (eg. antog) pseudonym för att hedra den kända skådespelserskan Ingrid Bergman. Hon har fått hjälp med inspelningen av de italienska producenterna Marco Socini och Larry Pignagnoli. ”Tu es foutu” har redan gjort karriär på hitlistorna i Italien, Grekland, Ryssland och Ukraina. Uppmuntrade av framgången förbereder producenterna en engelskspråkig version. I Teleexpress: InGrid och ”Tu es foutu”.

Den kinesiske kejsaren som härskade på 1100-talet använde uteslutande blad som plockats av jungfrur för att brygga denna dryck. Det fanns ännu ett villkor: jungfrurna var tvungna att klippa bladen med guldsaxar. I Japan finns det särskilda skolor, där flickor lär sig att tillreda drycken på ett korrekt sätt. Modet med gott te har nått Polen. I Warszawa har det till och med bildats en klubb för dem som uppskattar gott te.

Medlemmarna vill övertala polackerna att bara dricka gott te, det vill säga tillagat utan brådska, av fina bladsorter. Det finns allt fler affärer där man kan köpa sådant te. Men bra kvalitet kostar, ända upp till 40 zloty per hekto (eg. för 10 x 10 gram). Kulinariska experter har länge uppskattat värdet hos ett gott te.

– Varsågod, prova nån gång: en skiva rostat bröd med roquefort-ost och till det en klunk gott, starkt, osötat te. Det är rena poesin (eg. en dikt).

Poesin är välgörande inte bara för själen, utan också för kroppen, till

exempel sänker den kolesterolnivån i blodet, som vetenskapsmännen hävdar.

Idag och imorgon äger en kattutställning rum i Warszawa under parollen ”Sportlov med raskatten”. Uppfödare av så populära raser som perser och ryska blåkatter har kommit till utställningen (eg. för den). Den pälslösa katten Devon Sfinx väckte stort intresse. En del sade att den var vacker, medan andra tyckte att en katt ska ha päls (eg. att en katt utan päls ”inte är något”). Det finns ju inget mysigare än att gosa med en fluffig katt.

Herr Jerzy Kściuk från Kluczbork nära Opole tog (eg. upplevde) ett bad på 18 minuter och 52 sekunder i iskallt vatten. Därigenom fastställde han sitt första rekord, det enda i sitt slag i Polen. För den här dagen har Jerzy förberett sig i fyra år. Dag ut och dag in, utan hänsyn till vädret, badade han i en damm. Idag blev han påhejad inte bara av sina vänner, utan också av polisen, räddningstjänsten, en präst och lokala myndigheter. Prestationen kommer att anmälas till Guinness rekordbok.

”Windows shopping”, på sistone ett allt mer modernt uttryck (eg. slagord), dök upp i Väst redan på 70-talet. Men inte många vet vad det verkligen betyder. Att köpa fönster, eller kanske shopping i datasystemet Windows? Inget kunde vara mer felaktigt.

”Windows shopping” är att gå omkring och titta i affärernas skyltfönster istället för att handla; själva nöjet att se på det enorma utbudet av varor.

– Det är att handla med ögonen.

– Jag ägnar mig åt det på grund av mitt yrke, dvs. jag går helt enkelt omkring i affärerna för att titta på det som ... som finns i de polska affärerna, för att kunna ge råd åt människor, vad de ska köpa och vart de ska gå för att komma över det.

Polens historia under 1900-talet

Mot självständighet (1914–1918)

1914 startade första världskriget mellan centralmakterna, som leddes av Tyskland och Österrike-Ungern, och den s.k. ententen, dvs. Ryssland, Frankrike och England. Fronten löpte genom det polska territoriet. Det blev ödelagt av den tyska armén, som behärskade en del av det ryska annekterade området. Polackerna blev inkallade till de fientliga arméerna och tvingades slåss mot varandra. Var och en av de annekterande makterna försökte locka över dem på sin sida genom att lova ett enande av Polen, dock inte fullt självständigt.

1918 blev det uppror i centralmakternas arméer, under inflytandet av arbetarrevolutionen i Ryssland. Soldaterna ville inte kämpa längre och den Habsburgska monarkin föll samman.

Polackerna tog över makten över en del av Galizien och över det av Ryssland annekterade området, medan de anstiftade ett uppror i december 1918 i Storpolen. Tidigare, den 11 november 1918, överlämnades makten till Jozef Pilsudski. Samma dag tog kriget slut, och Polen vann sin självständighet.

Besvär med att fastställa gränserna (1918-1921)

Slutet på första världskriget innebar inte att striderna tog slut för polackerna. Ett område av det preussiska annekterade området hörde fortfarande till Tyskland. I december 1918 utbröt ett uppror i Storpolen. Efter hårda strider behärskade polackerna de flesta städerna, och snart utökades Polens gränser med Storpolen.

Ett omtvistat område var även Górny Śląsk. Tre gånger tog invånarna i Śląsk till vapen (1919, 1920, 1921) för att med våld avsätta den tyska makten, men endast det tredje upproret medförde en obetydlig seger. Śląsk Cieszyński delades i sin tur mellan Polen och Tjeckoslovakien.

Det utkämpades också en politisk kamp. På fredskonferensen i Versailles övertalade vår delegat Ignacy Jan Paderewski västmakterna att tillerkänna Polen en del av Pommern med tillträde till havet. Framtiden för Mazurien, Ermland och Śląsk, områden till största delen bebodda av polacker, skulle däremot en folkomröstning avgöra. Resultatet visade sig vara gynnsamt för Tyskland/tyskarna.

Den bolsjevikiska invasionen (1919-1921)

Efter att första världskriget tagit slut ville alla folk som bodde öster om Wisla skapa egna stater. Polackerna kämpade mot ukrainarna, vitryssarna och litauerne. 1920 började kriget mot Sovjetryssland. Den staten försökte med våld införa arbetarregeringar i hela Europa.

I maj 1920 intog Józef Piłsudski Kiev, med Röda armén trängde in i det polska territoriet och skilde våra arméer från varandra. Ryssarnas bundsförvanter visade sig vara arbetarna i Väst. De förhindrade sändningar av vapen till Polen. I augusti hade fienden nått fram till Warszawa. Situationen var dramatisk. Det stora slaget vid Wisla innebar dock en stor seger för de polska arméerna. Röda armén slogs tillbaka, och skingrades senare vid Nemunas. 1921 slöt de båda krigströtta staterna

fred i Riga.

Andra republiken (1922-1937)

De polska makthavarna var tvungna att återuppbygga det av kriget ödelagda landet. Man var också tvungen att utplåna skillnaderna mellan de förutvarande delade områdena. I mars 1921 antogs en demokratisk författning. Inom kort genomfördes en jordbruksreform som gav mark till de fattiga bönderna. Landets utveckling försvårades av en utbredd analfabetism. Det utbröt oroligheter som framkallades av nödlidande arbetare och bönder samt av etniska minoriteter (huvudsakligen ukrainare). De grälände partierna kunde inte komma överens i sejmen. Det förekom ofta regeringsskiften.

1926 tog Józef Piłsudski makten (majkuppen). Saneringstiden inleddes. Det blev större ordning i landet. De nya myndigheterna åstadkom ekonomisk utveckling, men förföljde också oppositionen. Marskalkens motståndare fängslades utan rättegång, de tvingades att gå i exil. I april 1935 antogs en ny författning som gav stora befogenheter till presidenten.

Det oundvikliga kriget (1938-1939)

1938 utnyttjade Polen Tyskland invasion av Tjeckoslovakien till att erövra Zaolzie, den tjeckiska delen av Śląsk Cieszyński. Tysklands rikskansler, Adolf Hitler, erbjöd oss en militärallians. I utbyte krävde han Gdansk samt en särskild korridor från Tyskland till Ostpreussen. Att förkasta de kraven skulle betyda krig.

Sedan fascisterna hade tagit makten i Tyskland byggde landet ut sina

väpnade styrkor. I sin ensamma kamp kunde Polen inte mäta sig med dem. Den enda allierade med vårt land var sedan länge Frankrike. Men fransmännen förklarade högt: „Vi tänker inte dö för Gdansk.” Sovjetryssland kom med ett erbjudande om en försvarspakt, men det accepterades inte av regeringen.

I augusti 1939 slöt Polen förbund med England. Regeringen ansåg att det skulle hejda Hitler och försenade den allmänna mobiliseringen. Före den första september lyckades man alltså inte inkalla alla stridsdugliga män till armén.

Septemberkampanjen (1939)

Den första september klockan 4:45 på morgonen slog de tyska arméerna till mot Polen. Det andra världskriget hade börjat. Hela folket slöt upp till ett hjältemodigt försvar. Polackerna kämpade med stora uppoffringar, eftersom de räknade med snabb hjälp från England och Frankrike. Men alliansbröderna kom inte, och det numerära och tekniska övertaget var på angriparens sida, som dessutom understöddes av den tyska femtekolonnen. Fiendens flygvapen bombade hänsynslöst flygplatser, hamnar och städer, och omöjliggjorde allt försvar. Läget förvärrades av tusentals flyktingar som blockerade vägarna och försvårade våra arméers genommarscher.

De polska arméerna befann sig i ständig reträtt och trängdes tillbaka mot huvudstaden. Den 17 september lämnade statsledningen landet. De åkte till Rumänien. Samma dag attackerade Sovjetunionen landets östra områden. Officiellt för att skydda ukrainare och vitryssar som bodde där. I själva verket hade de redan kommit överens med Tyskland om att dela Polen. Landet försvarade sig i två veckor till.

Åren av lidande och blod (1939-1945)

Under ockupationen plundrade fascisterna den polska statens egendomar och de flesta privata tillgångar. Det polska skolväsendet likviderades. Målmedvetet försökte man utrota vårt folk. I avrättningar omkom tusentals personer. Invånvare i Polen tvångsförflyttades i massor från sina hemtrakter eller stängdes in i koncentrationsläger. Till de tyska fabrikerna forslades två miljoner arbetare, som tvingades till slavarbete. Från många familjer tog man barnen för att uppfosta dem till „ordentliga” fascister.

Ockupanternas terror stötte på ett beslutsamt motstånd från polackerna. Man skapade den hemliga underjordiska polska staten, med egna myndigheter, domstolar och den väpnade nationella armén. AK och några partisanorganisationer tog upp den väpnade kampen. Man gav hjälp till förföljda, även judar. För ungdomen ordnade man hemlig undervisning. Man informerade om den verkliga situationen vid fronten med hjälp av illegala flygblad.

Warszawaupproret (1944)

1944 satte AK igång med att förverkliga planen "Storm". Man hade för avsikt att erövra gränsområdena alldeles bakom frontlinjen, så att de sovjetiska arméerna skulle kunna rycka in i de befirade områdena, som var underställda Londonregeringen. Polackerna behärskade dock endast några orter (bland dem Vilnius), och ryssarna erkände inga myndigheter som var oberoende av dem och arresterade många medlemmar i AK.

Den första augusti började upproret i Warszawa. Bara var tionde upprorsman hade apen, men under loppet av fyra dagar behärskade de en betydande del av staden. I striderna utmärkte sig de „grå raderna” med sitt

hjaltemod. När ammunitionen började ta slut gick fienden till attack. Tvärtemot polackernas förväntningar stödde inte ryssarna upproret, trots att deras arméer närmade sig Warszawa. Till undsättning skyndade däremot de polska soldaterna under general Berling, som kämpade vid ryssarnas sida. De lyckades tyvärr inte förflytta några större styrkor till Wislas vänstra strand.